

මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම

2019 - 2030

පලමු වෙළුම

මහනගර හා බස්නාහිර සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය

නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය

මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම 2019 - 2030 - පළමු වෙළුම

© නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය - ශ්‍රී ලංකාව - 2019

සියලුම හිමිකම් ඇවිරිණි. මෙම ප්‍රකාශනය නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් ප්‍රකාශයට පත් කෙරේ. මෙම ප්‍රකාශනය සම්පූර්ණයෙන්ම හෝ කොටසක් මෙම අධිකාරියේ පූර්ව අනුමැතියකින් තොරව ප්‍රතිප්‍රකාශනය කිරීම, විකිණීම, බෙදාහැරීම, ලිඛිත අවසරයකින් තොරව පිටපත් කිරීම හෝ නවීන තාක්ෂණික ක්‍රම භරහා තැටිගත කිරීම හෝ බෙදාහැරීම හෝ වෙළඳ අරමුණක් සඳහා යොදා ගැනීම සිදු නොකළ යුතුය.

ප්‍රකාශනය

නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය - ශ්‍රී ලංකාව
6, 7 හා 9 මහල්, "සෙන්සිටිවය", බත්තරමුල්ල, ශ්‍රී ලංකාව

වෙබ් අඩවිය - www.uda.gov.lk
ඊ මේල් - info@uda.gov.lk
දුරකථන අංකය - +94112873637

ප්‍රකාශනය - 2019, මාර්තු

මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම 2019-2030 ප්‍රධාන වශයෙන් කොටස් දෙකකින් සමන්විත වන අතර එය පළමු වෙළුම හා දෙවැනි වෙළුම වශයෙන් ප්‍රකාශනයට පත් කෙරේ. මෙහි පළමු වෙළුම අනු කොටස් දෙකකින් සමන්විත වන අතර එය පළමුවන කොටස හා දෙවන කොටස වශයෙන් සඳහන් කර ඇත. මෙහි එන පළමු වෙළුමේ පළමුවන කොටස මගින් සංවර්ධන සැලසුම හැඳින්වීම, පසුබිම් අධ්‍යයනය, සංවර්ධන සැලැස්මක අවශ්‍යතාවය පිළිබඳ සඳහන් කරන අතර එහි දෙවන කොටස මගින් සංවර්ධන සැලැස්මේ දැක්ම, අරමුණු හා පරමාර්ථ, සංකල්පිත සැලැස්ම, සංවර්ධන උපායමාර්ග සැලසුම් යනාදිය අන්තර්ගත කර ඇත. සංවර්ධන සැලැස්මෙහි දෙවැනි වෙළුම වෙනම ප්‍රකාශනයක් ලෙස සකස් කර ඇති අතර එහි 2019 -2030 කාලපරිච්ඡේදය සඳහා බලපවත්වන සැලසුම් හා ගොඩනැගිලි සංවර්ධනය කිරීමේ රෙගුලාසි හා කලාපිකරණ රෙගුලාසි අන්තර්ගත කර ඇත.

මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම 2019 - 2030 නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියේ බස්නාහිර පළාත් අංශය විසින් සකස් කර ඇති අතර, ඒ සඳහා නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියේ විවිධ අංශයන්ගේ හා සම්පත් දායකයන්ගේ උපදෙස් හා මහපෙත්වීම පෙරදැරි කරගෙන සිදු කර ඇත.

අධීක්ෂණ කටයුතු

ආචාර්ය ජගත් මුණසිංහ මහතා සභාපති - නා.සං.අධි., ඉංජිනේරු එස්.එස්.පී.රත්නායක මහතා අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් - නා.සං.අධි., නගර නිර්මාණ ශිල්පී කේ. ඒ.ඩී. වන්දනා මහතා අතිරේක අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් - නා.සං.අධි., නගර නිර්මාණ ශිල්පී ඩී.එම්.බී. රණතුංග මහතා නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් (සැලසුම්) - නා.සං.අධි., වයි.ඒ.කේ. ගුණතිලක මහතා අධ්‍යක්ෂ (බස්නාහිර පළාත් අංශය) - නා.සං.අධි., නගර නිර්මාණ ශිල්පී ජනක් රණවිර මහතා අධ්‍යක්ෂ (සංවර්ධන සැලසුම් අංශය සහ පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ඒකකය) - නා.සං.අධි., නගර නිර්මාණ ශිල්පී ලලිත් විජයරත්න මහතා හිටපු අධ්‍යක්ෂ (සංවර්ධන සැලසුම් අංශය) - නා.සං.අධි.

සැලසුම් කණ්ඩායම

නගර නිර්මාණ ශිල්පී දයානි භ්‍රූන්සිස් මෙනවිය නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ සැලසුම් (බස්නාහිර පළාත් අංශය) - නා.සං.අධි., ඩී. එල්.රංජිත් සහකාර අධ්‍යක්ෂ සැලසුම්, (බස්නාහිර පළාත් අංශය) - නා.සං.අධි., පී.ඩී.සී. ජයමාලි ජයවර්ධන මිය සැලසුම් සහකාර නිලධාරී (බස්නාහිර පළාත් අංශය) - නා.සං. අධි., ශානිකා සුමනපාල සහකාර සැලසුම් නිලධාරී මිය (පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ඒකකය) - නා.සං. අධි., මොනාලි රූපසිංහ මෙනවිය සහකාර සැලසුම් නිලධාරී (පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ඒකකය) - නා.සං. අධි

සහාය කණ්ඩායම

පරිසර හා භූදර්ශන අංශය - නා.සං.අධි.
භූගෝලීය හා තොරතුරු පද්ධති අංශය - නා.සං.අධි.
පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ඒකකය - නා.සං.අධි.

ප්‍රණාමය

මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශය ආවරණය වන පරිදි 2019 - 2030 කාල වකවානුව සඳහා සකස් කෙරෙන මෙම සංවර්ධන සැලැස්ම නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියේ බස්නාහිර පළාත් අංශය සහ පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ඒකකය ප්‍රධාන කොට ප්‍රදේශයේ සංවර්ධන කටයුතුවල නියුතු සියලු පර්ශවකරුවන්ගේ සම්බන්ධීකරණයෙන් පිළියෙළ කර ඇත.

ප්‍රධාන වශයෙන් මෙම කාර්යය සාර්ථක කර ගැනීම සඳහා ගරු මහානගර හා බස්නාහිර සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය පායලී වම්පික රණවක මැතිතුමාගේ නායකත්වයත් සහයෝගයත් ඉතා අගය කොට සලකන්නෙමු. එමෙන්ම මහා නගර හා බස්නාහිර සංවර්ධන අමාත්‍යාංශයේ ගරු ලේකම් ප්‍රමුඛ කාර්ය මණ්ඩලය වටිනා කාර්යභාරයක් ඉටු කරමින් මෙම කාර්යය සඳහා උනන්දුවක් දක්වමින් සහයෝගය දක්වන ලදී. එමෙන්ම මොරටුව මහ නගර සභාවේ ගරු නගරාධිපතිතුමා ප්‍රමුඛ සමස්ත කාර්යය මණ්ඩලයටද මේ වෙනුවෙන් දැක් වූ සහයෝගයට අපගේ විශේෂ ස්තූතිය පළ කරන්නෙමු.

තවද රාජ්‍ය හා පුද්ගලික අංශය නියෝජනය කරමින් විවිධ පාර්ශවකරුවන් මේ සඳහා දායකත්වය ලබා දුන් අතර ඔවුන්ගේ අදහස් යෝජනා හා නිර්දේශ මෙම සංවර්ධන සැලැස්ම පිළියෙළ කිරීමේදී මනා පිටුවහලක් විය. එමෙන්ම ප්‍රදේශයේ ජීවත් වන සාමාන්‍ය මහ ජනතාවද, ලබා දුන් විවිධ තොරතුරු, අදහස් හා යෝජනාද, මෙම සංවර්ධන සැලැස්ම සඳහා විශාල දායකත්වයක් සැපයූ අතර පර්ශවකරුවන්ගේ රැස්වීම්, වැඩමුළු හා වැඩසටහන් සඳහා සහභාගී වෙමින් දැක්වූ දායකත්වය ඉතා අගය කොට සලකමි.

මෙම සංවර්ධන සැලැස්ම පිළියෙළ කිරීමේ ක්‍රියාදාමයේ ආරම්භයේ සිට අවසානය දක්වා සෙවනැල්ලක් මෙන් පසුපසින් සිටිමින්, මනා මාර්ගෝපදේශකත්වයක් හා නායකත්වයක් සපයමින්, නව තාක්ෂණික ක්‍රම උපයෝගී කොට ගෙන නව මුහුණුවරකින් මෙම සැලැස්ම ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා ඇප කැප වූ නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියේ ගරු සභාපති ආචාර්යය ජගත් මුණසිංහ මැතිතුමා හට අපගේ විශේෂ ස්තූතිය පළ කර සිටින්නෙමු. එමෙන්ම අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් ඉංජිනේරු එස්. එස්. පී රත්නායක මැතිතුමා, අතිරේක අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් (සැලසුම්), සියලුම අධ්‍යක්ෂවරුන්, නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂවරුන් ප්‍රමුඛ සමස්ත සැලසුම් කාර්යය මණ්ඩලය හා සෙසු කාර්යය මණ්ඩලය මෙම සැලැස්ම සාර්ථකව නිම කිරීම සඳහා දැක් වූ සහයෝගයට හද පිරි ස්තූතිය පළ කර සිටින්නෙමු.

එමෙන්ම මෙම කාර්යය සඳහා නිරන්තරයෙන් මාර්ගෝපදේශකත්වයක් සැපයූ බස්නාහිර පළාත් අංශය, සංවර්ධන සැලසුම් අංශය, පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ඒකකය, භූ ගෝලීය හා තොරතුරු පද්ධති අංශය, බලාත්මක අංශය, පාරිසරික හා භූ දර්ශන අංශය, ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ අංශය, නාගරික පුනර්ජීවන අංශයද ඇතුළු සහයෝගය දැක්වූ සියලුම අංශ වෙතද අපගේ ගෞරවපුර්වක ස්තූතිය හිමි විය යුතු ය. එසේම මෙම සංවර්ධන සැලැස්ම සාර්ථකව නිම කිරීමේ කාර්යය සඳහා නන් අයුරින් සහයෝගය දක්වන ලද සියලුම පාර්ශවකරුවන්ට හද පිරි ප්‍රණාමය පළ කර සිටින්නෙමු.

ගරු අමාත්‍යතුමාගේ පණිවිඩය

නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය පිහිටුවා වසර හතළිහක් සම්පූර්ණ වීම හා මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශය සඳහා සංවර්ධන සැලැස්මක් සකස් කර ප්‍රකාශයට පත් කිරීමත් යන කරුණු මුල් කර ගෙන ආදර්ශවත් නාගරික සංවර්ධනයක් උදෙසා කැප වූ අධිකාරියේ නිලධාරීන් ඇතුළු සමස්ත සේවක මඩුල්ලට මාගේ හද පිරි සුභාශිංසන මේ මොහොතේ එක් කිරීමට භාග්‍යක් ලැබීම්.

රටේ සමාජ, ආර්ථික, දේශපාලනික, සංස්කෘතික ව්‍යුහය තුළ විධිමත් නාගරීකරණයක් ස්ථාපිත කිරීම අභියෝගයකි. විවිධ රජයන් බලයට පත් වීමේදී ජාතික ප්‍රතිපත්තියකින් බැහැරව රටට නොගැලපෙන නාගරික සංවර්ධන සැලසුම් ක්‍රියාත්මක වීම තුළ විවිධ වූ නාගරික අර්බුද නිර්මාණය වී තිබේ. අපේ දේශීය අනන්‍යතාවය ආරක්ෂා කර ගනිමින් , රටට ගැලපෙන සුහුරු නාගරික පද්ධතියක් නිර්මාණය කර ගත යුතු ය. ජන ජීවිත අඩාල වන, හරිත පරිසරය විනාශ වන, ජනතා මුදල් අධි වියදම්කාරී ප්‍රතිලාභ නොලැබෙන, අවිධිමත් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සිදු කිරීම නවතාලිය යුතු ය. ඒ අනුව සැලසුම් සහගතව ව්‍යාපෘති හඳුනා ගනිමින් ප්‍රදේශයේ ආර්ථිකයට ප්‍රතිලාභ ලැබෙන අයුරින් හා මහජනතාවගේ යහපත මෙන්ම ප්‍රදේශයේ විධිමත් සංවර්ධනයක් උදෙසා කටයුතු කල යුතුය.

ප්‍රදේශයේ පවතින ගැටළු හා මහජනතාවගේ ගැටළු හඳුනා ගනිමින්, එහි ප්‍රමුඛතාවය පදනම් කර ගනිමින් විසදුම් ලබා දීම සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම සිදු කල යුතුය. මේ සඳහා ප්‍රදේශයට අදාළව සංවර්ධන සැලැස්මක අවශ්‍යතාවය ඉතා වැදගත් වේ. සංවර්ධන සැලැස්ම මගින් ප්‍රදේශයේ සියලුම භෞතික, ආර්ථික, සමාජයීය හා පාරිසරික සාධක විශ්ලේෂණය කිරීම මගින් යම් යම් නිගමන වලට එළඹෙන අතර ඒ සඳහා තාර්කික විසදුම් ලබා දීමට හැකියාව ඇත.

ඒ අනුව මහා නගර හා බස්නාහිර සංවර්ධන අමාත්‍යාංශයේ, නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය මගින් මොරටුව බල ප්‍රදේශය සඳහා සංශෝධිත සංවර්ධන සැලැස්මක් සකස් කර මේ ආකාරයෙන් නීත්‍යානුකූලව ප්‍රකාශයට පත් කිරීම ඉතා අගය කොට සලකමි. එමෙන්ම මෙමගින් විධිමත් නාගරික සංවර්ධනයක් සිදු කරමින් ප්‍රදේශය සැලසුම් සහගත ප්‍රදේශයක් බවට පත් කිරීමටත්, එම සැලැස්මේ අරමුණු සාර්ථකව ලඟා කර ගැනීමට හැකියාව හා ධෛර්යය නොමඳව ලැබේවායි ප්‍රාර්ථනා කරමි.

පායලි වම්පික රණවක
ගරු මහානගර හා බස්නාහිර සංවර්ධන අමාත්‍ය

ගරු නගරාධිපතිතුමාගේ පණිවිඩය

මහනගර හා බස්නාහිර සංවර්ධන අමාත්‍යාංශයේ, නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය මගින් මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය සඳහා සංශෝධිත සංවර්ධන සැලැස්මක් සකස් කර මේ ආකාරයෙන් නීත්‍යානුකූලව ප්‍රකාශයට පත් කිරීම පිලිබඳව ප්‍රථමයෙන් මගේ හද පිරි ස්තූතිය පිරි නමි.

ප්‍රදේශයේ පවතින ගැටළු හා අවශ්‍යතාවයන් හඳුනා ගනිමින් ප්‍රදේශයේ මහජනතාවගේ මෙන්ම රටේම ජනතාවගේ සුබ සිද්ධිය සඳහා මෙවැනි සංවර්ධන සැලැස්මක් සකස් කිරීම විධිමත් සංවර්ධනයක් සඳහා ඉතාමත් යෝග්‍ය වේ. අපගේ අදහස් මෙන්ම ප්‍රදේශයේ සේවයේ යෙදෙන රාජ්‍ය හා රාජ්‍ය නොවන ආයතන කාර්යයමණ්ඩලය, ප්‍රදේශවාසීන් හා සංවර්ධන ආයෝජකයින් යනාදී විවිධ අංශ නියෝජනය වන පරිදි පාර්ශවකරුවන් සම්බන්ධ කර ගනිමින් මෙම සංවර්ධන සැලැස්ම සකස් කිරීම අගය කල යුතුය.

ප්‍රදේශයේ සංවර්ධනය විධිමත් කරමින්, මහජනතාවගේ සුබ සිද්ධිය සඳහා මෙම සංවර්ධන සැලැස්ම විධිමත් ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය ශක්තිය නොමදව ලැබේවායි ප්‍රාර්ථනා කරමි.

සමන්ලාල් ප්‍රනාන්දු
ගරු නගරාධිපති,
මොරටුව මහ නගර සභාව

පූර්විකාව

1978 අංක 41 දරණ නාගරික සංවර්ධන අධිකාරි පනතේ 3(1) සහ (2) යන වගන්තියේ බලතල ප්‍රකාර යම් ප්‍රදේශයක් නාගරික සංවර්ධන බල ප්‍රදේශයක් ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කිරීමට නාගරික සංවර්ධනය පිළිබඳ විෂයභාර අමාත්‍යවරයා හට බලතල පැවරී ඇති අතර ඒ අනුව 1979 මාර්තු මස 07 දිනැති අංක 26/8 දරණ අති විශේෂ ගැසට් නිවේදනය මගින් නාගරික සංවර්ධනය පිළිබඳ විෂයභාර අමාත්‍යවරයා විසින් මොරටුව බල ප්‍රදේශය, නාගරික සංවර්ධන බල ප්‍රදේශයක් ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කොට ඇත.

මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය සඳහා 2019 – 2030 කාල පරිච්ඡේදය ආවරණය වන පරිදි කෙරෙන මෙම සංවර්ධන සැලැස්ම ප්‍රදේශයේ ජනතාවට භෞතික, ආර්ථික, පාරිසරික හා සමාජයීය වශයෙන් තිරසාර සංවර්ධනයක් ලබා කර දීමේ අරමුණින් පිළියෙළ කර ඇති අතර 2018 දක්වා කාලය තෙක් ප්‍රදේශය ආශ්‍රිතව වූ තොරතුරු මේ සඳහා උපයෝගී කර ගන්නා ලදී. මෙම සංවර්ධන සැලැස්ම පළමුවන හා දෙවන වෙළුම ලෙස ග්‍රන්ථ දෙකකින් යුක්ත වන අතර පළමුවන වෙළුම පළමු කොටස හා දෙවන කොටස ලෙස කොටස් දෙකකින් සමන්විත වේ. එහි පළමුවන කොටස පරිච්ඡේද තුනකින් පැහැදිලි කර ඇති අතර එහි පළමු වන පරිච්ඡේදය මගින් මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්මේ විෂය පථය, සංවර්ධන සැලැස්ම පිළියෙළ කිරීම සඳහා දායකත්වය ලබා දෙන ලද පාර්ශ්වකරුවන් හා උපදේශන ආයතන හා සංවර්ධන සැලැස්ම පිළියෙළ කිරීමේදී අනුගමනය කරන ලද සැලසුම් පියවර පිළිබඳ විස්තර කර ඇත.

දෙවන පරිච්ඡේදය මගින් මොරටුව ප්‍රදේශයේ ඓතිහාසික පසුබිම හා භෞතික, ආර්ථික, පාරිසරික හා සමාජයීය අංශ යටතේ සැලසුම් හා තත්ත්ව සන්දර්භය පිළිබඳව දීර්ඝ ලෙස විග්‍රහ කර ඇති අතර මොරටුව ප්‍රදේශය සතු ජාතික හා කලාපිකරණ සබඳතා, පූර්ව සැලසුම් ප්‍රයත්න හා එහි වැදගත්කම පිළිබඳව මෙන්ම මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම සකස් කල යුතු සැලසුම් සීමාව නිර්ණය කිරීමද මෙහිදී සාකච්ඡා කොට ඇත. ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික දත්ත විශ්ලේෂණය තුලින් හඳුනාගත් ගැටළු විශ්ලේෂණය කිරීම මගින් මොරටුව සැලසුම් ප්‍රදේශය සඳහා සංවර්ධන සැලැස්මක් පිළියෙළ කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පිළිබඳව තෙවන පරිච්ඡේදයේදී දීර්ඝ වශයෙන් සාකච්ඡා කරනු ලබයි.

සංවර්ධන සැලැස්මේ දෙවන කොටස සිව්වන පරිච්ඡේදයෙන් ආරම්භ වන අතර සංවර්ධන සැලැස්ම මගින් අපේක්ෂිත දැක්ම එම දැක්ම සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා වන අරමුණු හා ඊට අදාළ පරමාර්ථද මෙහිදී දීර්ඝ වශයෙන් සාකච්ඡාවට භාජනය වේ. මොරටුව සැලසුම් බල ප්‍රදේශය තුළ හඳුනා ගන්නා ලද ශක්තීන්, දුර්වලතා, සංවර්ධන අවස්ථා හා තර්ජන පස් වන පරිච්ඡේදය මගින් සවිස්තරාත්මක ලෙස විශ්ලේෂණය කර ඇත.

මෙම සැලැස්මේ දීර්ඝකාලීන අරමුණු ඔස්සේ දැක්ම ලබා කර ගැනීමට හා අපේක්ෂිත අනාගත සංවර්ධනය ලබා කර ගැනීමට ඉඩ ප්‍රස්ථාව විවර කර ගන්නා ආකාරය පිළිබඳව හය වන පරිච්ඡේදය යටතේ පැහැදිලි කරනු ලබයි. එහිදී 2019-2030 කාල පරිච්ඡේදය සඳහා හඳුනා ගන්නා ලද සංවර්ධන උපක්‍රම හරහා යෝජිත භූමි පරිහරණ සැලැස්ම සම්බන්ධව සාකච්ඡා කරන අතර අපේක්ෂිත අරමුණු කරා යාම පිණිස සමාජයීය හා භෞතික අපරව්‍යුහ පහසුකම් සංවර්ධන උපක්‍රම, ආර්ථික සංවර්ධන උපක්‍රම හා තිරසාර පරිසර සංවර්ධන උපක්‍රම හා එකී උපායමාර්ගික සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා යෝජිත සංවර්ධන ව්‍යාපෘති පිළිබඳවද දීර්ඝ වශයෙන් විස්තර කරනු ලබයි. දෙවන වෙළුමෙහි පළමු පරිච්ඡේදය මගින් සංවර්ධන සැලැස්ම තුලින් හඳුනා ගන්නා ලද කලාප හා ඒවායේ මායිම් එක් එක් කලාපයන්ට අනන්‍ය වූ රෙගුලාසි පිළිබඳව පැහැදිලි කරන අතර දෙවන පරිච්ඡේදයේ "සැලසුම් හා ගොඩනැගිලි රෙගුලාසි විස්තරාත්මකව දක්වා ඇති අතර, එමගින් ඉහත කලාපයන්හි ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි සංවර්ධනයන් සඳහා බල පැවැත්වෙන රෙගුලාසි හඳුන්වාදීමක් සිදු කොට ඇත.

පටුන

ප්‍රණාමය

ගරු අමාත්‍යතුමාගේ පණිවිඩය

ගරු නගරාධිපතිතුමාගේ පණිවිඩය

පූර්විකාව

පටුන

පළමුවන කොටස

පරිච්ඡේදය 01

සංවර්ධන සැලැස්මේ පසුබිම.....	1-6
1.1. හැඳින්වීම.....	1
1.2. සංවර්ධන සැලැස්මේ පාර්ශවකරුවන්.....	2
1.3. සංවර්ධන සැලැස්මේ විෂය පථය.....	4
1.4. සැලසුම් ක්‍රියාවලිය.....	5

පරිච්ඡේදය 02

මූලික අධ්‍යයනය.....	7-42
2.1. අධ්‍යයන ප්‍රදේශය.....	7
2.2. සැලසුම් හා තත්ත්ව සන්දර්භය.....	9
2.3. සැලසුම් ප්‍රදේශය නිර්ණය කිරීම.....	41

පරිච්ඡේදය 03

සංවර්ධන සැලැස්මක අවශ්‍යතාවය.....	43-50
3.1. හැඳින්වීම.....	40
3.2. ගැටළු හඳුනා ගැනීම.....	40

දෙවන කොටස

ගරු අමාත්‍යතුමාගේ අනුමැතිය

ගැසට් නිවේදනය

පරිච්ඡේදය 04

සංවර්ධන සැලසුම් රාමුව.....52-54

4.1. සංවර්ධන සැලැස්මේ දැක්ම52

4.2. දැක්මෙහි ප්‍රකාශනය 52

4.3. සංවර්ධන සැලැස්මේ අරමුණු54

4.4. සංවර්ධන සැලැස්මේ පරමාර්ථ..... 54

පරිච්ඡේදය 05

SWOT විශ්ලේෂණය55-80

5.1. සාරාංශගත SWOT විශ්ලේෂණය.....55

5.2. විස්තරාත්මක SWOT විශ්ලේෂණය.....58

පරිච්ඡේදය 06

සංවර්ධන සැලැස්ම.....81-124

6.1. සංකල්පිත සැලැස්ම..... 81

6.2. යෝජිත භූමි පරිහරණ සැලැස්ම.....83

6.3. අපරව්‍යුහ පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීමේ උපාය මාර්ගික සැලැස්ම87

 6.3.1. සේවා කළමනාකරණ සැලැස්ම87

 6.3.2. මාර්ග ප්‍රවාහන සැලැස්ම97

 6.3.3. ජල සැපයුම් සැලැස්ම.....114

 6.3.4. විදුලි සැපයුම් සැලැස්ම.....117

 6.3.5. මළ හා අපජල කළමනාකරණ සැලැස්ම118

 6.3.6. සන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ සැලැස්ම.122

6.4. ආර්ථික සංවර්ධන උපාය මාර්ගික සැලැස්ම125-130

 6.4.1. සමස්ත ආර්ථික සංවර්ධන සැලැස්ම.....125

6.5. තිරසාර පරිසර සංවර්ධන උපාය මාර්ගික සැලැස්ම131-141

 6.5.1. පාරිසරික සංරක්ෂණ සැලැස්ම132

 6.5.2. භූ දර්ශන කළමනාකරණ සැලැස්ම135

 6.5.3. පොදු ඵලිමහන් හා විනෝද කටයුතු පිළිබඳ අවකාශීය සැලැස්ම.....137

 6.5.4. ආපදා කළමනාකරණ සැලැස්ම.....140

6.6. ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ උපාය මාර්ගික සැලැස්ම.....

6.6.1. උපාය මාර්ගික ව්‍යාපෘති.....

6.6.2. ආයතනික ව්‍යුහය.....

අර්ථකතනයන්

කෙටි යෙදුම්

සිතියම් ලැයිස්තුව

රූප සටහන් ලැයිස්තුව

වගු ලැයිස්තුව

ඇමුණුම්

පරිශීලිත ග්‍රන්ථ

පළමු වන කොටස

පරිච්ඡේදය 01

සංවර්ධන සැලැස්මේ පසුබිම

1.1. හැඳින්වීම

නාගරික සංවර්ධන ප්‍රදේශයක් ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කරනු ලබන ප්‍රදේශයන්හි ආර්ථික, භෞතික, සමාජයීය හා පාරිසරික යන අංශ කෙරෙහි අවධානය යොමු කරමින්, එම අංශ ප්‍රවර්ධනය කිරීම හා විධිමත් කිරීම සඳහා ඒකාබද්ධ වූ සැලැස්මක් සකස් කිරීම සංවර්ධන සැලැස්මක් සකස් කිරීම ලෙස හැඳින්විය හැක.

1978 අංක 41 දරණ නාගරික සංවර්ධන අධිකාරි පනතේ 3(1) සහ (2) වගන්තියේ බලතල ප්‍රකාර යම් ප්‍රදේශයක් නාගරික සංවර්ධන බල ප්‍රදේශයක් ලෙස නාගරික සංවර්ධනය පිළිබඳ විෂයභාර අමාත්‍යවරයා විසින් ප්‍රකාශයට පත් කරනු ලැබිය හැකි අතර එසේ ප්‍රකාශයට පත් කරනු ලැබූ ප්‍රදේශ සඳහා සංවර්ධන සැලසුම් සකස් කිරීමේ බලතල 1982 අංක 4 දරණ නාගරික සංවර්ධන අධිකාරි (සංශෝධිත) පනතේ 8 II අ යටතේ නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය වෙත පැවරී ඇත.

1930 වර්ෂයේදී නගර සභා බල ප්‍රදේශයක් ලෙස පැවති මොරටුව නගරය 1998 වර්ෂයේදී මහ නගර සභාවක් ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කර ඇති අතර, 1979 මාර්තු මස 07 දිනැති අංක 26/8 දරණ අති විශේෂ ගැසට් නිවේදනය ප්‍රකාර නාගරික සංවර්ධනය පිළිබඳ විෂයභාර අමාත්‍යවරයා විසින් මොරටුව, නාගරික සංවර්ධන බල ප්‍රදේශයක් ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කොට ඇත. ඒ අනුව එකී බල ප්‍රදේශය සඳහා නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය මගින් ප්‍රථම වරට 2005 – 2020 සඳහා පිළියෙළ කරනු ලැබූ සංවර්ධන සැලැස්ම 2005 ජුනි 07 දිනැති අංක 1396/7 දරණ ගැසට් නිවේදනය මගින් ප්‍රකාශයට පත් කර ඇත.

2005-2020 සඳහා සකස් කරන ලද මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්මෙහි වලංගු කාලය ඉකුත් වීමට ආසන්නව පැවතීමත්, ප්‍රදේශයේ නව භෞතික, ආර්ථික, පාරිසරික හා සමාජයීය අංශ සඳහා උපායශීලී මැදිහත් වීමක අවශ්‍යතාවය මතු වීම හේතුවෙන් මොරටුව නගරය සඳහා නව සංවර්ධන සැලැස්මක් සකස් කිරීමේ කටයුතු නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය මගින් ආරම්භ කරන ලදී.

1.2. සංවර්ධන සැලැස්මේ පාර්ශවකරුවන්

මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම පිළියෙල කිරීමේදී ප්‍රධාන වශයෙන් ප්‍රදේශයේ සංවර්ධන කටයුතුවල නියුතු සියලු පාර්ශවකරුවන් සම්බන්ධ කර ගැනීමට අදහස් කරන ලද අතර කර්මාන්ත, පාරිසරික, ආර්ථික, පරිපාලන හා යටිතල පහසුකම් ආදී අංශ නියෝජිත ආයතනයන්ගේ අදහස් හා යෝජනා සංවර්ධන සැලැස්ම පිළියෙල කිරීමට උපයෝගී කර ගන්නා ලදී. එම පාර්ශවකරුවන් පහත පරිදි පෙල ගස්වනු ලැබේ.

1. ප්‍රධාන පාර්ශවකරු

- ❖ මොරටුව මහ නගර සභාව

2. උපදේශන ආයතන

- ❖ මොරටුව ප්‍රාදේශීය මහ ලේකම් කාර්යාලය
- ❖ ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව
- ❖ ජාතික භෞතික සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව
- ❖ ජාතික ව්‍යවසායකත්ව සංවර්ධන අධිකාරිය
- ❖ මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය
- ❖ වෙරළ සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව
- ❖ ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව
- ❖ ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරිය
- ❖ ශ්‍රී ලංකා ඉඩම් ගොඩකිරීමේ හා සංවර්ධනය කිරීමේ සංස්ථාව
- ❖ ශ්‍රී ලංකා ගම්නාගමන මණ්ඩලය
- ❖ මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය
- ❖ ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම්
- ❖ මහානගර හා බස්නාහිර සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය
- ❖ මොරටුව පොලිස් ස්ථානය
- ❖ ද සොයිසා දිස්ත්‍රික් රෝහල- ලුනාව
- ❖ ජාතික ජල සම්පාදන හා ජලාපවහන මණ්ඩලය
- ❖ සිවිල් ගුවන් සේවා අධිකාරිය
- ❖ ගොඩනැගිලි දෙපාර්තමේන්තුව
- ❖ ජාතික ගොඩනැගිලි පර්යේෂණ ආයතනය
- ❖ ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව
- ❖ මොරටුව විශ්වවිද්‍යාලය
- ❖ කොළඹ දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාලය
- ❖ ශ්‍රී ලංකා අපනයන සංවර්ධන මණ්ඩලය

- ❖ ලංකා විදුලි පුද්ගලික සමාගම
 - ❖ ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය
2. අනෙකුත් පාර්ශවකරුවන්
- ❖ වඩු කර්මාන්ත සංගමය- මොරටුව
 - ❖ ත්‍රිරෝද රථ සංගමය- මොරටුව
 - ❖ වෙළඳ සංගමය- මොරටුව
 - ❖ ධීවර සංගමය- මොරටුව
3. ප්‍රධාන සැලසුම් කණ්ඩායම, නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය
- ❖ වයි.ඒ.කේ. ගුණතිලක මහතා අධ්‍යක්ෂ (බස්නාහිර පළාත් අංශය)
 - ❖ ජනක රණවීර මහතා- නිවසු අධ්‍යක්ෂ (බස්නාහිර පළාත් අංශය)
 - ❖ දයානි ග්‍රැන්සිස් මෙනෙවිය- නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ (සැලසුම්) බස්නාහිර පළාත් අංශය
 - ❖ තමරා ජයගොඩ මහත්මිය- නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ (සැලසුම්) බස්නාහිර පළාත් අංශය
 - ❖ බී.එල්. රංජිත් මහතා- සහකාර අධ්‍යක්ෂ (සැලසුම්) බස්නාහිර පළාත් අංශය
 - ❖ පී.ඩී.සී. ජයමාලි ජයවර්ධන මහත්මිය- (සැලසුම් සහකාර නිලධාරී) බස්නාහිර පළාත් අංශය
 - ❖ ශානිකා සුමනපාල මහත්මිය- සහකාර සැලසුම් නිලධාරී (පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ඒකකය)
 - ❖ මොනාලි රූපසිංහ මෙනෙවිය- සහකාර සැලසුම් නිලධාරී (පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ඒකකය)
4. අනෙකුත් සහයෝගීතා සැලසුම් කණ්ඩායම්- නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය
- ❖ සංවර්ධන සැලසුම් අංශය
 - ❖ පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ඒකකය
 - ❖ භූගෝලීය තොරතුරු පද්ධති අංශය
 - ❖ පරිසර හා භූදර්ශන අංශය

1.3. සංවර්ධන සැලැස්මේ විෂයපථය

කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයට අයත් ප්‍රධාන මහ නගර සභාවක් වන මොරටුව නගරය හරහා දිවෙන කොළඹ- ගාල්ල ප්‍රධාන මාර්ගය හා මුහුදුබඩ දුම්රිය මාර්ගය හේතුවෙන් බස්නාහිර පළාත හා දකුණු පළාත අතර කලාපීය සබඳතාවක් ගොඩ නැඟී ඇත. එසේම ජාතික භෞතික සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව මගින් පිළියෙල කරන ලද ජාතික භෞතික ව්‍යුහාත්මක සැලැස්ම 2030 අනුව මොරටුව නගරය කොළඹ අධි නාගරීකරණ කලාපය තුළද යෝජිත අවකාශීය ව්‍යුහාත්මක සැලැස්ම 2050 අනුව මොරටුව නගරය ආර්ථික කොරිඩෝව තුළද පිහිටා ඇති අතර බස්නාහිර කලාපීය මහනගර සැලැස්මට අනුව මොරටුව අධි සනත්ව කලාපය තුළ පිහිටා ඇත. කොළඹ මහා නාගරික කලාපීය ව්‍යුහාත්මක සැලැස්මට අනුව මොරටුව නගරය දෙවන පෙළ නගරයක් ලෙස සංවර්ධනය කිරීමට යෝජනා වී ඇති බැවින් හා ඉහත සඳහන් සැලසුම් පිළිබඳව සලකා බලා මොරටුව නගරය දෙවන පෙළ නගරයක් ලෙස සංවර්ධනය කිරීමට අපේක්ෂා කරනු ලබයි.

කොළඹ නගරයට ඉතා ආසන්නව පිහිටි මොරටුව නාගරික පරිසරයකට හිමිකම් කියනු ලැබුවද දර්ශනීය මුහුදු තීරය, බොල්ගොඩ ගංඟාව හා ලුනාව කලපුවෙන් වට වූ ස්වාභාවික පිහිටීම අනුව මොරටුව නගරය ස්වභාව සෞන්දර්යයෙන් පරිපූර්ණ නගරයක් ලෙසට හැදින්විය හැකිය. කෙසේ වුවද නගරයේ සිදු වන අවිධිමත් ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් පැන නැඟී ඇති පාරිසරික හා සමාජයීය ගැටළු මහහරවා ගනිමින් විධිමත් සංවර්ධනයක් කරා ලඟා වීමට උපාය මාර්ගික නාගරික සංවර්ධන සැලැස්මක අවශ්‍යතාවය පැන නැඟී ඇත.

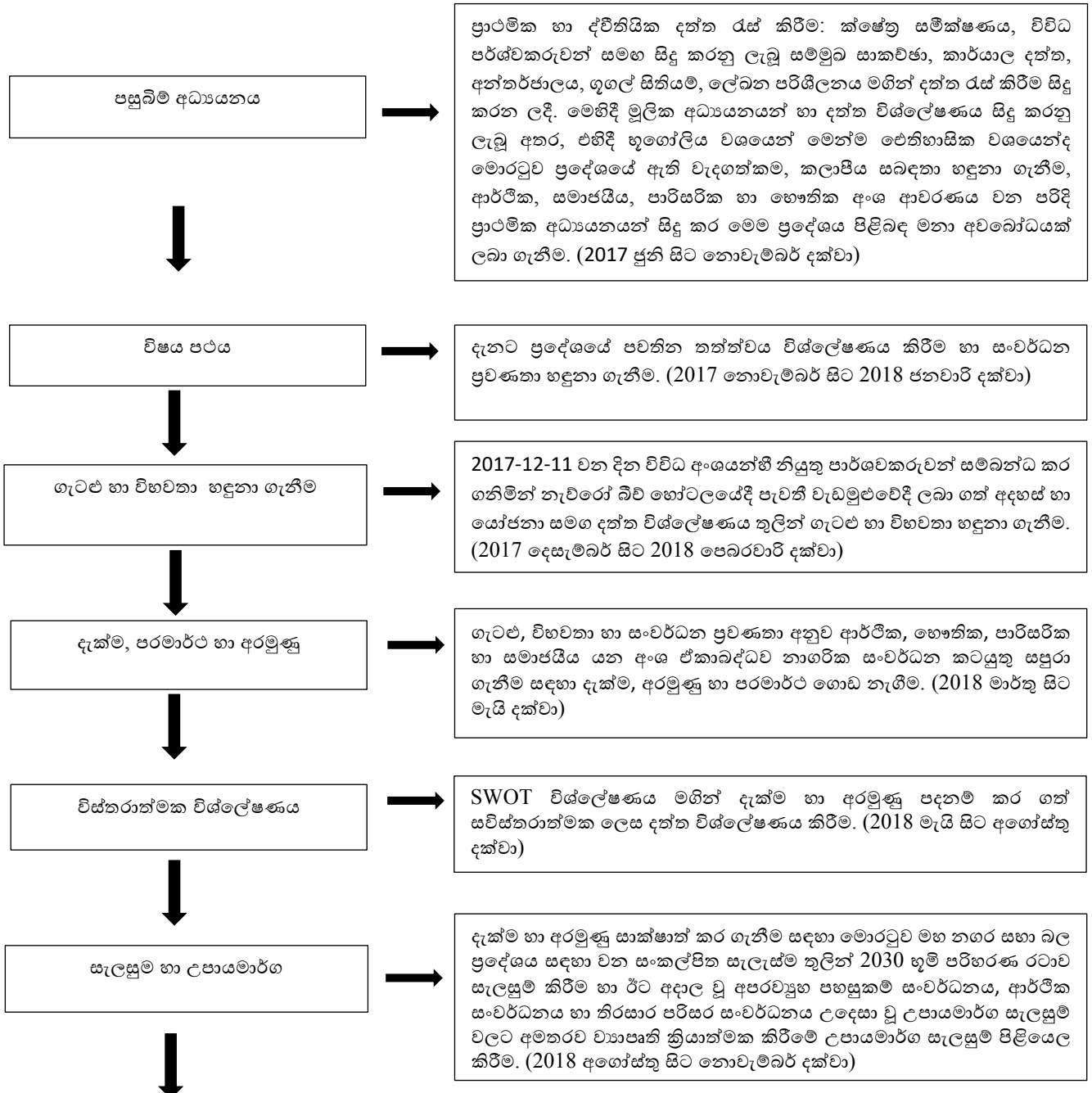
කොළඹ වාණිජ නගරයේ සිදු වන නාගරීකරණයට සමගාමීව මොරටුව නාගරීකරණය වීමත් සමඟ ඇති විය හැකි ගැටළු අවම කර ගනිමින් විධිමත් සංවර්ධනයක් කරා යොමු කිරීමේ අරමුණ ඇතිව ප්‍රවාහන හා ගමනාගමන පහසුකම් වැඩිදියුණු කිරීම තුළින් හරිත නේවාසික නගරයක් බිහි කිරීමට අදහස් කරනු ලබන අතර 2030 වසර වන විට මෙම තත්ත්වය ලඟා කර ගැනීම සඳහා තිරසාර පාරිසරික සංවර්ධන උපායමාර්ග, අපරව්‍යුහ පහසුකම් සංවර්ධන උපායමාර්ග, ආර්ථික සංවර්ධන උපායමාර්ග හා ජනාවාස සංවර්ධන උපායමාර්ග පදනම් කර ගනිමින් භෞතික, සමාජයීය, ආර්ථික හා පාරිසරික යන අංශයන්හි තිරසාර සංවර්ධනය උදෙසා සැලසුම් සම්පාදනය කරන ලදී.

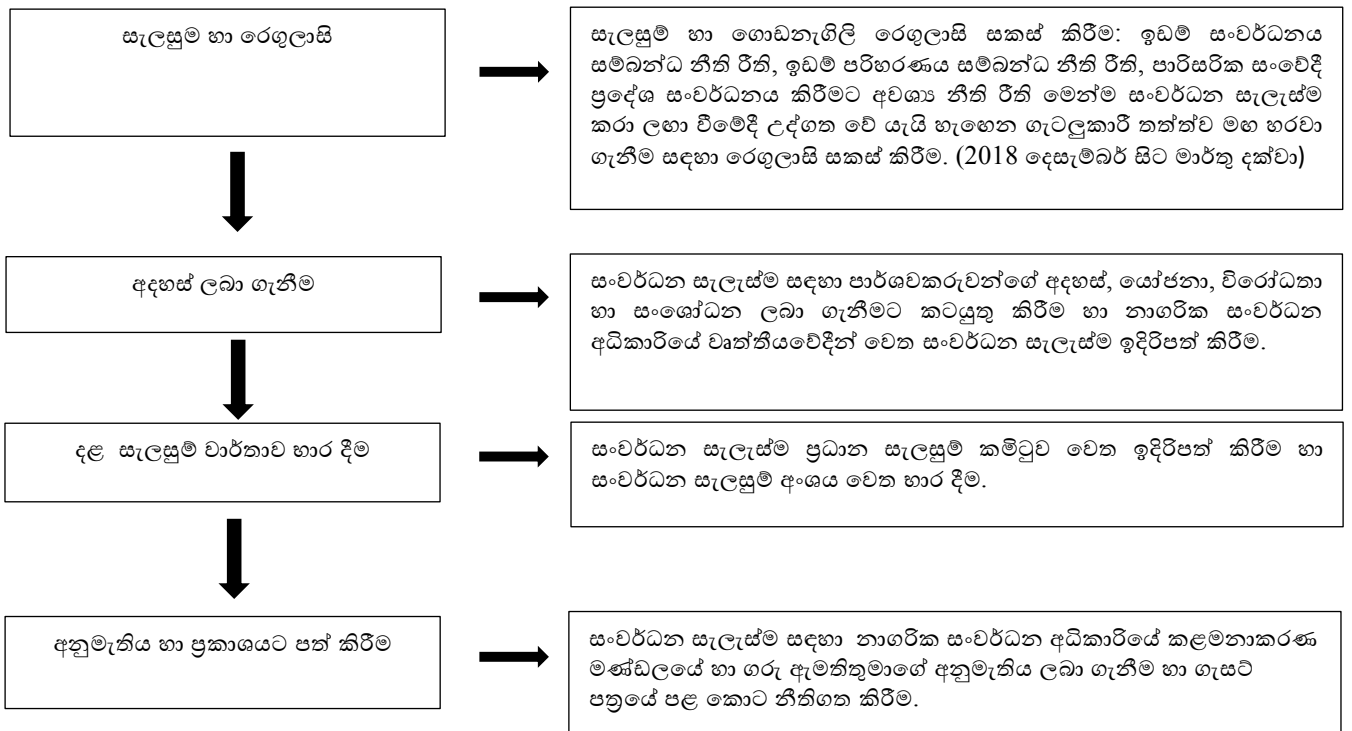
2019-2030 සඳහා පිළියෙල කරනු ලබන මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්මේ සඳහන් උපායමාර්ග සැලසුම් මගින් ඉහත කී අංශ සඳහා ඒකාබද්ධ නාගරික සංවර්ධන සැලැස්මක් ඉදිරිපත් කරන අතර, මෙම සැලැස්ම පිළියෙල කිරීම සඳහා පාදක වූ දැක්ම දිරිසකාලීන වූවද සංවර්ධන සැලැස්ම අවුරුදු 12 ක කාල පරිච්ඡේදයක් වෙනුවෙන් පිළියෙල කිරීම සීමාවක් ලෙස දැක්විය හැකිය. වර්තමාන භූමි පරිහරණ රටාව පිළිබඳව සැලකීමේදී මොරටුව ප්‍රදේශය වාණිජ හා කර්මාන්ත භාවිතය සඳහා වැඩි නැඹුරුතාවයක් පෙන්නුම් කරනු ලැබුවද කොළඹ හර ප්‍රදේශයේ සංවර්ධනය හා බැඳුණු ජලාභිමුඛ සංවර්ධනයක් මොරටුව ප්‍රදේශය තුළ ඇති කිරීම තුළින් සංචාරක කර්මාන්තය දියුණු කිරීම මෙම සැලැස්මේ සීමාවක් ලෙස දැක්විය හැකිය.

1.4. සැලසුම් ක්‍රියාවලිය

මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය සඳහා වූ සංවර්ධන සැලැස්ම සකස් කිරීමේදී ආරම්භයේ සිට අවසානය දක්වා සැලසුම් ක්‍රියාවලියකට අනුව කටයුතු කරනු ලැබූ අතර එය පියවර දහයකින් සමන්විත වන අතර එම සැලසුම් පියවර රූප සටහන් අංක 1.1 මගින් පහත පරිදි සාරාංශගත කොට දැක්විය හැක.

රූප සටහන් අංක 1.1: මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම සකස් කිරීමේ සැලසුම් ක්‍රියාවලිය

පරිච්ඡේදය 02

මූලික අධ්‍යයනය

වර්තමාන සැලසුම් ප්‍රදේශයේ තත්ත්ව සන්දර්භය අධ්‍යයනය තුළින් නුදුරු අනාගතයේ මෙන්ම ඉදිරි වසර 12 ක කාල පරිච්ඡේදය තුළදී ක්‍රියාත්මක කිරීමට හැකි සංවර්ධන යෝජනා ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා දායක කර ගත යුතු සංවර්ධන ප්‍රවණතා හඳුනා ගනු ලැබීය. ඒ අනුව මෙම පරිච්ඡේදය අධ්‍යයන ප්‍රදේශය, සැලසුම් හා තත්ත්ව සන්දර්භය හා සැලසුම් ප්‍රදේශය නිර්ණය කිරීම ලෙස ප්‍රධාන කොටස් තුනකින් සමන්විත වේ.

අධ්‍යයන ප්‍රදේශය යටතේ මොරටුව නගරයේ ස්ථානීය පිහිටීම හා භෞතික මායිම පිළිබඳව හඳුනා ගත් අතර සැලසුම් හා තත්ත්ව සන්දර්භය යටතේ මොරටුව නගරයේ ඓතිහාසික පසුබිම, භෞතික, සමාජයීය, ආර්ථික, පාරිසරික ලක්ෂණ, පූර්ව සැලසුම් ප්‍රයත්න හා වත්මන් භූමි පරිහරණ රටාව පිළිබඳව අධ්‍යයනය කරන ලදී. සැලසුම් ප්‍රදේශය නිර්ණය කිරීමේදී ඉහත කරුණු සියල්ල සලකා බලන ලද අතර මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම පිළියෙළ කිරීම සඳහා ක්‍රියාකාරී සීමාව හා පරිපාලන සීමාව ආශ්‍රයෙන් සැලසුම් සීමාව නිර්ණය කරන ලදී.

2.1. අධ්‍යයන ප්‍රදේශය

බස්නාහිර පළාතේ කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ කොළඹ- ගාල්ල ප්‍රධාන මාර්ගයේ කොළඹ සිට කිලෝ මීටර 19 ක් දකුණින් පිහිටා ඇති මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය තුන් පැත්තකින් ස්වාභාවික මායිම් වලින් වට වූ වර්ග කිලෝ මීටර 23.4 ක වපසරියකින් සමන්විත භූමි ප්‍රදේශයකි. බටහිරින් දර්ශනීය මුහුදු තීරයකින්ද, නැගෙනහිරින් හා දකුණින් බොල්ගොඩ ගංඟාවෙන්ද ලෙස තුන් පසෙකින් ජලතීරයන්ට මායිම්ව පිහිටා ඇති නාගරික බල ප්‍රදේශයක් වන මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයට ඇතුළත් මහ නගර සභා පහෙන් එකක් ලෙස හැඳින්විය හැකි අතර, ග්‍රාම නිලධාරී වසම් 42 කින් සමන්විතය. රූප සටහන් අංක 2.1 මගින් මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයේ ස්ථානීය පිහිටීම නිරූපනය කරනු ලබයි.

එමෙන්ම උතුරින් රත්මලාන ප්‍රාදේශීය මහ ලේකම් කොට්ඨාශය, නැගෙනහිරින් බොල්ගොඩ ගඟ හා කැස්බෑව ප්‍රාදේශීය මහ ලේකම් කොට්ඨාශය, බටහිරින් කි.මී. 10.5 ක පමණ වන වෙරළ තීරය, දකුණෙන් බොල්ගොඩ ගඟ හා කළුතර දිස්ත්‍රික්කය මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශයේ භෞතික හා පරිපාලන සීමාව වේ.

2.2. සැලසුම් හා තත්ත්ව සන්දර්භය

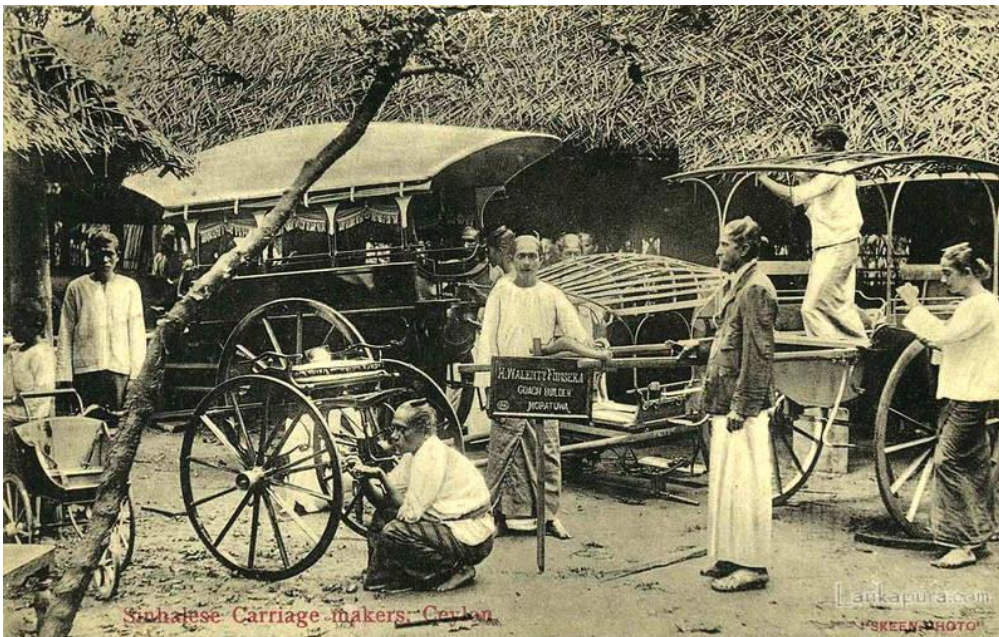
මොරටුව නගරයේ සැලසුම් සන්දර්භය සහ තත්ත්ව විශ්ලේෂණය අධ්‍යයනය සඳහා මූලිකව නගරයේ ඓතිහාසික තත්ත්වය අධ්‍යයනය කරනු ලැබූ අතර භෞතික, ආර්ථික, සමාජීය හා පාරිසරික යන අංශ යටතේ වර්තමාන සැලසුම් ප්‍රදේශය හඳුනා ගනු ලැබූ අතර, පූර්ව සැලසුම් ප්‍රයත්න මගින් මොරටුව නගරය ජාතික, කලාපීය හා ප්‍රාදේශීය වශයෙන් ස්ථාන ගත කිරීම ද මෙම පරිච්ඡේදය මගින් සිදු කරන ලදී.

2.2.1. ඓතිහාසික පසුබිම හා විකාශනය

2.2.1.1. ජනප්‍රවාද හා බැඳුණු නාම විකාශනය

අතීත ජනප්‍රවාද අනුව මොරටුවේ මොරගස් වනයක් තිබූ බවත්, මොරගස් වනය “මොර අට” වී පසුව “මුර අටුව” ලෙසට ද, පසුකාලීනව එය මොරටුව ලෙසද විකාශනය වූ බව දැක්වේ. තවදුරටත් සංස්කෘත භාෂාවේ කියවෙන ආකාරයට “මෝරු” යන්න හැඳින්වීමට “මොරාටා” යන්න භාවිතා කරන හෙයින් එය මොරටුව ලෙස විකාශනය වූ බවත් තවත් එක් ජනප්‍රවාදයකි.

රූප සටහන් අංක 2.2 : පැරණි මොරටුව නගරය

මූලාශ්‍රය : ලංකාපුර වෙබ් අඩවිය

තිසර සංදේශය, ගිරා සංදේශය හා කෝකිල සංදේශය ආදී සංදේශ කාව්‍යයන්හි මොරටුව පිළිබඳව විවිධ තතු සඳහන් වන අතර ක්‍රි.ව. 1348 දී පමණ පස්වැනි පැරකුම්බා රජු දැදිගමපුර රජ කරමින් සිටි සමයේ ලියන ලද යැයි සැලකෙන තිසර සංදේශයේ “නෙතු සිතු සනසවමින් නොසලව මොරටු එළියේ” යන්න සඳහන් වේ. ගිරා සංදේශයේ “ගවපල් කෙළින කෙළියන යව ඉටු මොරටු එළියෙහි” යන්න සඳහන් කර ඇත. කෝකිල සංදේශයේ සඳහන් වන පරිදි ලක්ෂපතිය යන ගමෙහි පොල් උයනක් තිබූ බවට සඳහන් වේ.

2.2.1.2 පරිපාලන මායිම්වල ක්‍රමික විකාශනය

අ) යටත් විජිත පාලන සමයට පෙර

ශ්‍රී ලංකාව යටත් විජිත පාලනයට නතු වීමට පෙර මොරටුව නගරය මොරටුවපිටිය, මොරටුවපිටිය, මොරටුවපියන, මොරටුවමුල්ල, මොරටුවැල්ල, මොරටුවදික්වැල්ල ලෙස පාලන ප්‍රදේශ හයකට බෙදා වෙන් කොට තිබුණි.

ආ) යටත් විජිත පාලන සමය

විවිධ කාල වකවානු වලදී ඇති වූ විදේශීය ආක්‍රමණ හේතු කොට ගෙන මොරටුව පරිපාලන මායිම් ක්‍රමයෙන් වෙනස්වීම් වලට භාජනය වූ අතර 1930 වර්ෂයේදී මොරටුව නගර සභා පාලන ප්‍රදේශය ස්ථාපිත වීම දක්වා වූ ක්‍රමික විකාශනය පහත පරිදි පෙළගස්වා ඇත.

ලන්දේසි පාලන සමය- ක්‍රි.ව.1735 දී, එනම් ලන්දේසි පාලන සමයේදී මොරටුවේ එතෙක් පැවති පාලන ප්‍රදේශය තවදුරටත් පුළුල් කරමින් කොරලවැල්ල ප්‍රදේශයද මොරටුවට අයත් ප්‍රදේශයක් ලෙස නම් කරන ලදී.

බ්‍රිතාන්‍ය පාලන සමය- ක්‍රි.ව. 1835 දී මොරටුව බ්‍රිතාන්‍ය පාලනයට නතු වූ අතර, ඔවුන් විසින් කටුකුරුන්ද හා එගොඩ උයන, මොරටුවට සම්බන්ධ කරන ලදී. 1908 වර්ෂයේ දී මොරටුව ප්‍රාදේශීය මණ්ඩලය ස්ථාපිත කෙරුණු අතර 1930 වර්ෂයේදී එය මොරටුව නගර සභාව බවට පත් කරන ලදී.

තවදුරටත් විදේශ ජාතිකයින්ගේ බලපෑම හේතු කොට ගෙන සංස්කෘතික වශයෙන් හා සමාජයීය වශයෙන් විවිධ විපර්යාස ඇති වූ අතර එමගින් කතෝලික ආගම ව්‍යාප්තියටත්, කතෝලික පල්ලි හා පාසල් ආරම්භ වීමටත් හේතු සාධක විය.

ඇ) යටත් විජිත පාලන සමයට පසු

1979 මාර්තු 07 දිනැති අංක 26/8 දරන අති විශේෂ ගැසට් නිවේදනය ප්‍රකාරව මොරටුව නගර සභා බල ප්‍රදේශය නාගරික සංවර්ධනය පිලිබඳ විෂය භාර අමාත්‍යවරයා විසින් 1978 අංක 41 දරන නාගරික සංවර්ධන අධිකාරි පනතේ 3(1) සහ (2) යන වගන්ති යටතේ නාගරික සංවර්ධන බල ප්‍රදේශයක් ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කර ඇත.

එතෙක් පැවති මොරටුව නගර සභාව 1998 වර්ෂයේදී මහ නගර සභාවක් ලෙස ස්ථාපිත කෙරුණු අතර වර්තමානය වන විට කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයට ඇතුළත් මහ නගර සභා පහෙන් එකක් ලෙස මොරටුව දැක්විය හැක.

2.2.2. වර්තමාන මොරටුව

මොරටුව ප්‍රදේශයේ වර්තමාන සැලසුම් සන්දර්භය හඳුනා ගැනීම සඳහා භෞතික, ආර්ථික, සමාජීය හා පාරිසරික යන අංශ පහත පරිදි විග්‍රහ කර ඇත.

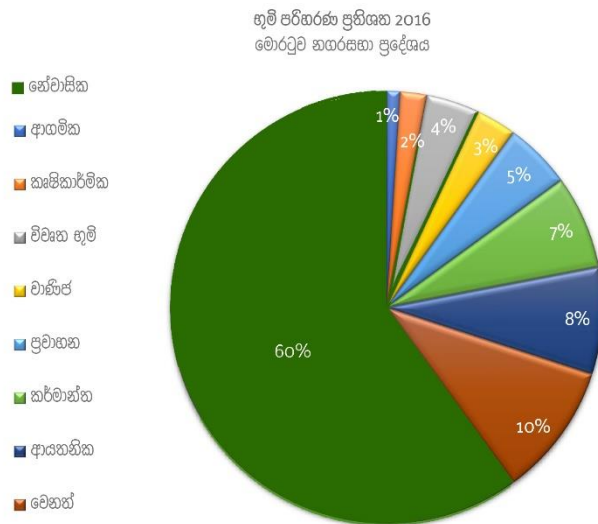
2.2.2.1. භෞතික අංශය

භූමි පරිහරණ රටාව, ජාතික හා කලාපීය සම්බන්ධතා, ප්‍රවාහන සැකැස්ම සහ සේවා හා යටිතල පහසුකම් යනාදී කරුණු විශ්ලේෂණය තුළින් මොරටුව ප්‍රදේශයේ භෞතික ලක්ෂණ හඳුනා ගන්නා ලදී.

අ) භූමි පරිහරණ රටාව

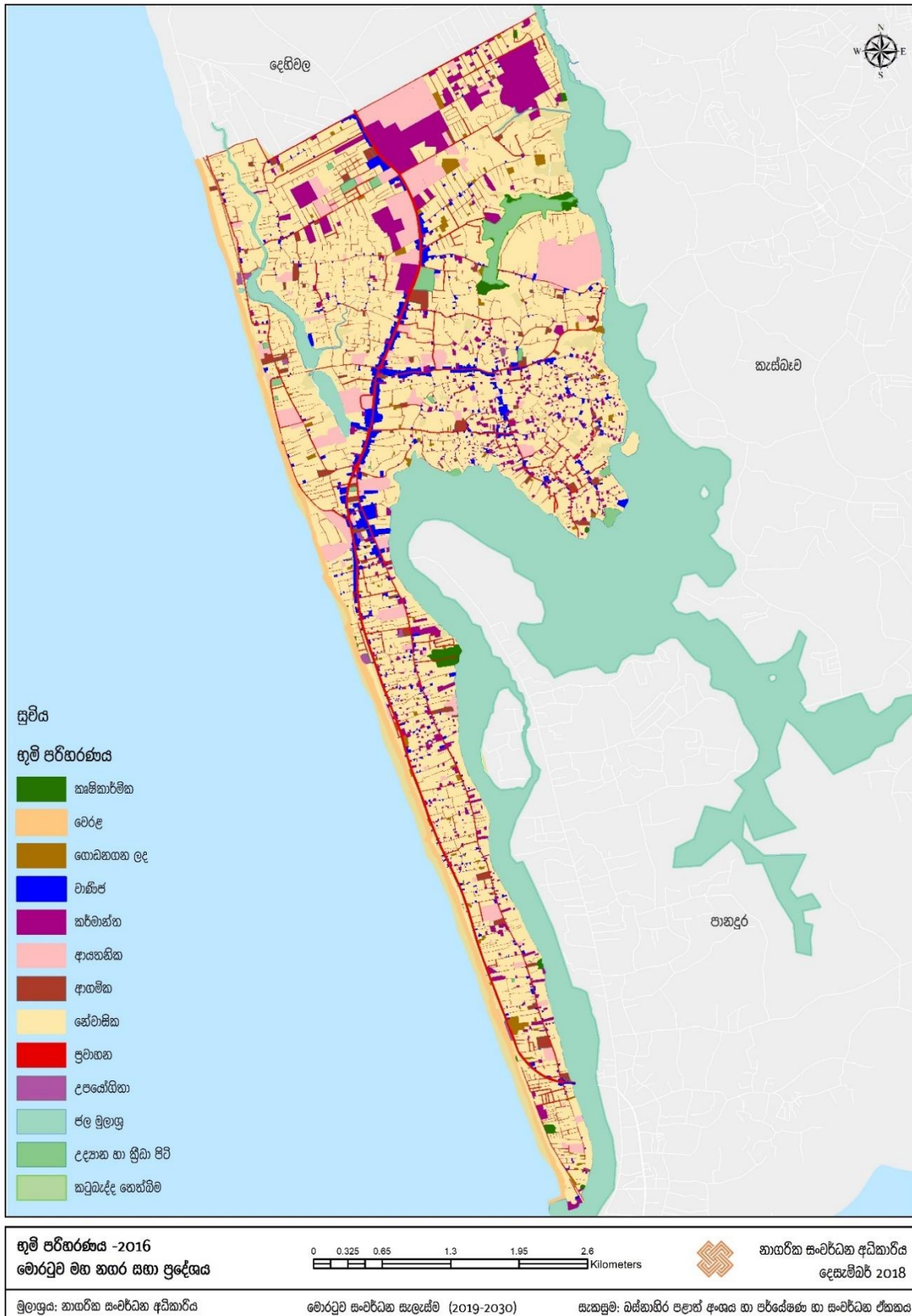
සිතියම් අංක 2.1. මගින් දක්වා ඇති පරිදි 2016 වර්ෂයේ භූමි පරිහරණ රටාවට අනුව මුළු භූමි ප්‍රමාණයෙන් 60% ක් නේවාසික කටයුතු සඳහා යොදා ගෙන ඇති අතර වාණිජ කටයුතු වලට සාපේක්ෂව 4% කට වැඩි භූමි ප්‍රමාණයක් කර්මාන්ත කටයුතු සඳහා වෙන්ව ඇති බව පැහැදිලි වේ. මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයේ 2016 භූමි පරිහරණ ව්‍යාප්තිය රූප සටහන් අංක 2.3. මගින් දක්වා ඇත.

රූප සටහන් අංක 2.3 : මොරටුව භූමි පරිහරණ ව්‍යාප්තිය - 2016

මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

සිතියම් අංක 2.1 : මොරටුව භූමි පරිහරණ රටාව - 2016

මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

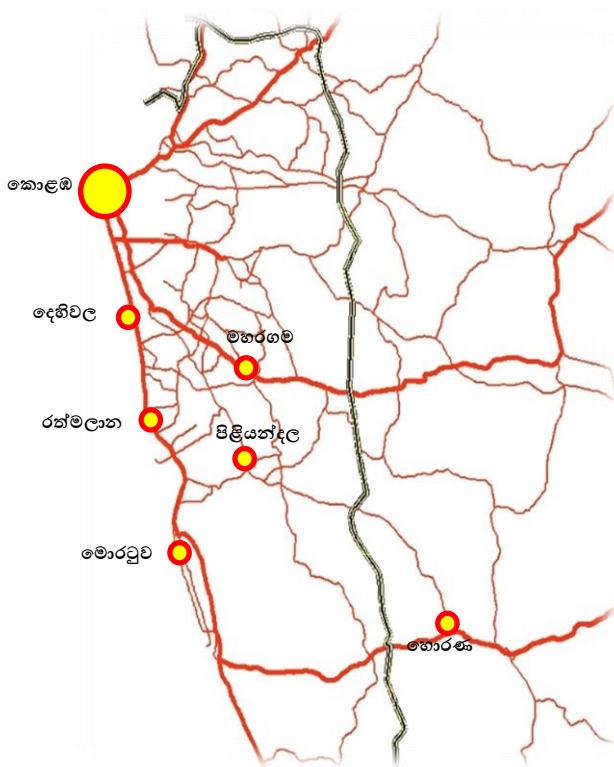
ආ) ජාතික හා කලාපීය සබඳතා

බස්නාහිර පළාත් අංශය - නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය

මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශය තුළ ජාතික හා කලාපීය වශයෙන් වැදගත් රාජ්‍ය ආයතන විශාල ප්‍රමාණයක් පිහිටා ඇති අතර, මොරටුව විශ්වවිද්‍යාලය ප්‍රමුඛ අනිකුත් ආයතන වන ජර්මන් කාර්මික විද්‍යාලය, ආතර් සී ක්ලාක් මධ්‍යස්ථානය, ජාතික ආධුනිකත්ව හා පුහුණු කිරීම් අධිකාරිය, අන්තර්ජාතික සොයිසා ක්‍රීඩාංගනය, ලංකා කාර්මික සංවර්ධන මණ්ඩලය, හස්ත කර්මාන්ත උසස් පුහුණු ආයතනය, ජාතික මෝස්තර මධ්‍යස්ථානය ඉන් ප්‍රධාන වේ. තවද රත්මලාන අභ්‍යන්තර ගුවන් තොටුපල කි.මී.5.4 ක දුරින් පිහිටා ඇත.

කලාපීය සම්බන්ධතා සැලකීමේදී රූප සටහන් අංක 2.4. මගින් දක්වා ඇති පරිදි උතුරින් රත්මලාන, නැගෙනහිර දෙසින් පිළියන්දල, දකුණු දෙසින් පානදුර යන නාගරික කේන්ද්‍රයන් සමග මොරටුව නගරය සෘජු අන්තර් සබඳතා පවත්වනු ලබයි. තවදුරටත් කොළඹ හර ප්‍රදේශයේ සිට කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ දකුණු කෙළවර දක්වා දිවෙන නව ගාලු පාර ඔස්සේ පිලිවෙලින් කොල්ලුපිටිය, වැල්ලවත්ත, බම්බලපිටිය, දෙහිවල, රත්මලාන හා මොරටුව යන නාගරික කේන්ද්‍රයන්ගේ පිහිටීම හේතු කොට ගෙන රේඛීය සංවර්ධනයක් සිදු වන බව හඳුනා ගත හැක.

රූප සටහන් අංක 2.4 : මොරටුව නගරය හා බැඳුණු කලාපීය සබඳතා

මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

ඇ) ප්‍රවාහන සැලැස්ම

මොරටුව ප්‍රදේශයේ ප්‍රවාහන සැකැස්ම ගාලු පාර ප්‍රධාන කොට ගත් මහාමාර්ග පද්ධතියෙන් හා මුහුදු බඩ දුම්රිය මාර්ගයෙන් සමන්විත වන අතර මොරටුව බස් නැවතුම්පොළ හා දුම්රිය නැවතුම්පොළ ඒකාබද්ධ වී පිහිටීම වැදගත් විභවතාවක් ලෙස හඳුනා ගත හැක.

මහාමාර්ග පද්ධතිය

ප්‍රදේශයේ භූමි පරිහරණ සැකැස්ම සලකා බැලීමේදී, මහාමාර්ග පද්ධතිය සඳහා මුළු භූමි ප්‍රමාණයෙන් 12% ක් වෙන්ව ඇති අතර එම මහා මාර්ග පද්ධතියේ සමස්ත දිග කි.මී. 160ක් පමණ වේ. එහිදී ගාලු පාර “ඒ” ශ්‍රේණියේ මාර්ගයක් ලෙසද පිළියන්දල-කටුබැද්ද මාර්ගය “බී” ශ්‍රේණියටද, සෙසු සියලුම මාර්ග “සී” හා “ඩී” ශ්‍රේණි වලටද අයත් වේ. එහෙත් මෙම මාර්ග වලින් 80% ක් පමණ අඩි 10-15 අතර අවම පළලකින් යුක්ත වන අතර මහාමාර්ග වල නඩත්තු කටයුතු මහාමාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ප්‍රාදේශීය මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය හා මොරටුව මහ නගර සභාව මගින් සිදු කරනු ලබයි.

කොම්ප්‍රාන්ස් වාර්තාවට අනුව ගාලු කොරිඩෝව හරහා දිනකට මගීන් 30000 ක් පමණ සංසරණය වන අතර මොරටුව නව ගාලු පාර හරහා දිනකට කොළඹ දෙසට වාහන 11,600 ක් පමණද ගාල්ල දෙසට වාහන 10,900 ක් පමණද ගමන් කරන අතර වීර පුරන්අප්පු රජ මාවත ඔස්සේ නව ගාලු පාර හරහා ගාල්ල දෙසට වාහන 580 ක් පමණද කොළඹ දෙසට වාහන 700 ක් පමණද සංසරණය වන බව සඳහන් වේ.

දුම්රිය මාර්ග පද්ධතිය

බස්නාහිර පළාතේ ප්‍රධාන දුම්රිය මාර්ගය වන වෙරළබඩ දුම්රිය මාර්ගයේ කිලෝ මීටර 11 ක දුරක් මොරටුව සැලසුම් ප්‍රදේශයට අයත් වන අතර මොරටුව ප්‍රධාන දුම්රිය ස්ථානය කේන්ද්‍ර කොට ගත් ලුනාව, අඟලාන, කොරලවැල්ල හා එගොඩ උයන යන අභ්‍යන්තර දුම්රිය ස්ථාන හතරක් මොරටුව මහ නගර සභා සීමාව තුළ පිහිටා ඇත. රත්මලාන දුම්රිය ස්ථානයේ සිට පානදුර දුම්රිය ස්ථානය දක්වා දුම්රිය ගමන් ගන්නා සාමාන්‍ය වේගය පැයට කිලෝ මීටර 18 ක් වන අතර ක්‍රොම්ප්‍රාන්ස් වාර්තාව අනුව බම්බලපිටියේ සිට මොරටුව දක්වා දෙදිශාවට දෛනිකව මගීන් 79,000 ක් පමණ සංසරණය වන බව සඳහන් වේ.

ඇ) සේවා හා යටිතල පහසුකම්

නිවාස

මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශයේ නිවාස ව්‍යාප්තිය පිළිබඳව සලකා බැලීමේදී වෙරළබඩ කලාපය හා දුම්රිය රක්ෂිතය ආශ්‍රිතව ධීවර කර්මාන්තයෙහි නියැලෙන ජනතාවද, ගංගා රක්ෂිතය අවට අඩු ආදායම්ලාභී ජනතාවද, මොරටුවුල්ල, ඉදිබැද්ද, විල්ලෝරවත්ත ආශ්‍රිතව ලී කර්මාන්තය මත පදනම් වූ ප්‍රජාවක්ද, කටුබැද්ද ප්‍රදේශයේ විශ්වවිද්‍යාලය හා බැඳුණු සංවර්ධනයක්ද, සොයිසාපුර, කල්දෙමුල්ල, ලක්ෂපතිය, තෙලවල යන ප්‍රදේශවල මධ්‍ය පාන්තික හා ඉහළ පාන්තික ආදායම්ලාභීන්ද ජීවත් වන සමාජයීය පසුබිමක්ද බොරැපන, තෙලවල, මාලිගාව පාර යනාදී ප්‍රදේශ කර්මාන්ත සඳහා පදනම් වූ පසුබිමක්ද වශයෙන් පොකුරු සංවර්ධනයක් දැක ගත හැකිය.

ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුවේ ජන සංගණන වාර්තා අනුව මොරටුව මහ නගර සභා සීමාව තුළ 1981 වර්ෂයේ සිට 2012 වර්ෂය දක්වා නිවාස සංඛ්‍යාව වැඩි වීම පිළිබඳව පහත වගු අංක 2.1 මගින් විස්තර කර ඇත.

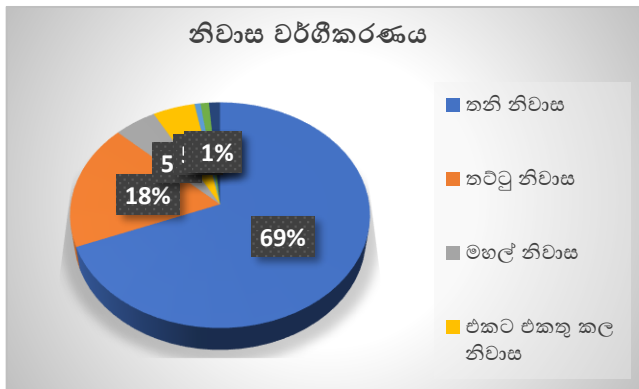
වගු අංක 2.1 : මොරටුව මහ නගර සභා සීමාව තුළ නිවාස ව්‍යාප්තිය 1981 - 2012

වර්ෂය	නිවාස සංඛ්‍යාව
1981	24,656
1991	32,143
1994	33,541
1999	37,335
2001	40,168
2012	41,633

මූලාශ්‍රය : ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන වාර්තා, 1981- 2012

2012 ජන සංගණන වාර්තාව අනුව මොරටුව මහ නගර සභා සීමාව තුළ මුළු නිවාස සංඛ්‍යාව 41,633 ක් වන අතර ස්ථීර නිවාස 37,033 ක්ද, අර්ධ ස්ථීර නිවාස 4,470 ක් හා තාවකාලික නිවාස 130ක්ද ලෙස වර්ගීකරණය කළ හැක. එම නිවාස අතරින් 69% ක් තනි නිවාසද, 18% ක් තට්ටු නිවාසද, 5% ක් මහල් නිවාසද, 5% ක් එකට එකතු කළ නිවාසද 0.7% ක් ද්විත්ව නිවාසද 1% ක් ජේලි නිවාස හා 1.3% ක් පැල්පත් නිවාසද වේ. (රූප සටහන් අංක 2.5)

රූප සටහන් අංක 2.5 : මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශයේ නිවාස වර්ගීකරණය

මූලාශ්‍රය : ජනලේඛන හා සංඛ්‍යා ලේඛන වාර්තා, 2012

2012 ජන සංගණන වාර්තාව පදනම් කර ගෙන ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශ වශයෙන් නිවාස සනත්ව ව්‍යාප්තිය සිතියම් අංක 2.2 මගින් දක්වා ඇත. තවදුරටත් එම සංගණන දත්ත අනුව කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ පිහිටි මුළු නිවාස සංඛ්‍යාවෙන් 7.27% ක් මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය තුළ පිහිටා ඇති බව තහවුරු වේ. එසේම කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ වෙනත් ප්‍රදේශ හා සංසන්දනය කිරීමේදී හෝමාගම, මහරගම, කොලොන්නාව, කැස්බෑව හා කඩුවෙල යන ප්‍රදේශවලට සාපේක්ෂව මොරටුව ප්‍රදේශයේ නිවාස සනත්වය වර්ග මීටරයට නිවාස 1,783 ක් වැනි ඉහල අගයක් ගන්නා බව වගු අංක 2.2 හි දත්ත පරිදි පැහැදිලි වේ.

වගු අංක 2.2 : නිවාස සනත්වය සංසන්දනය

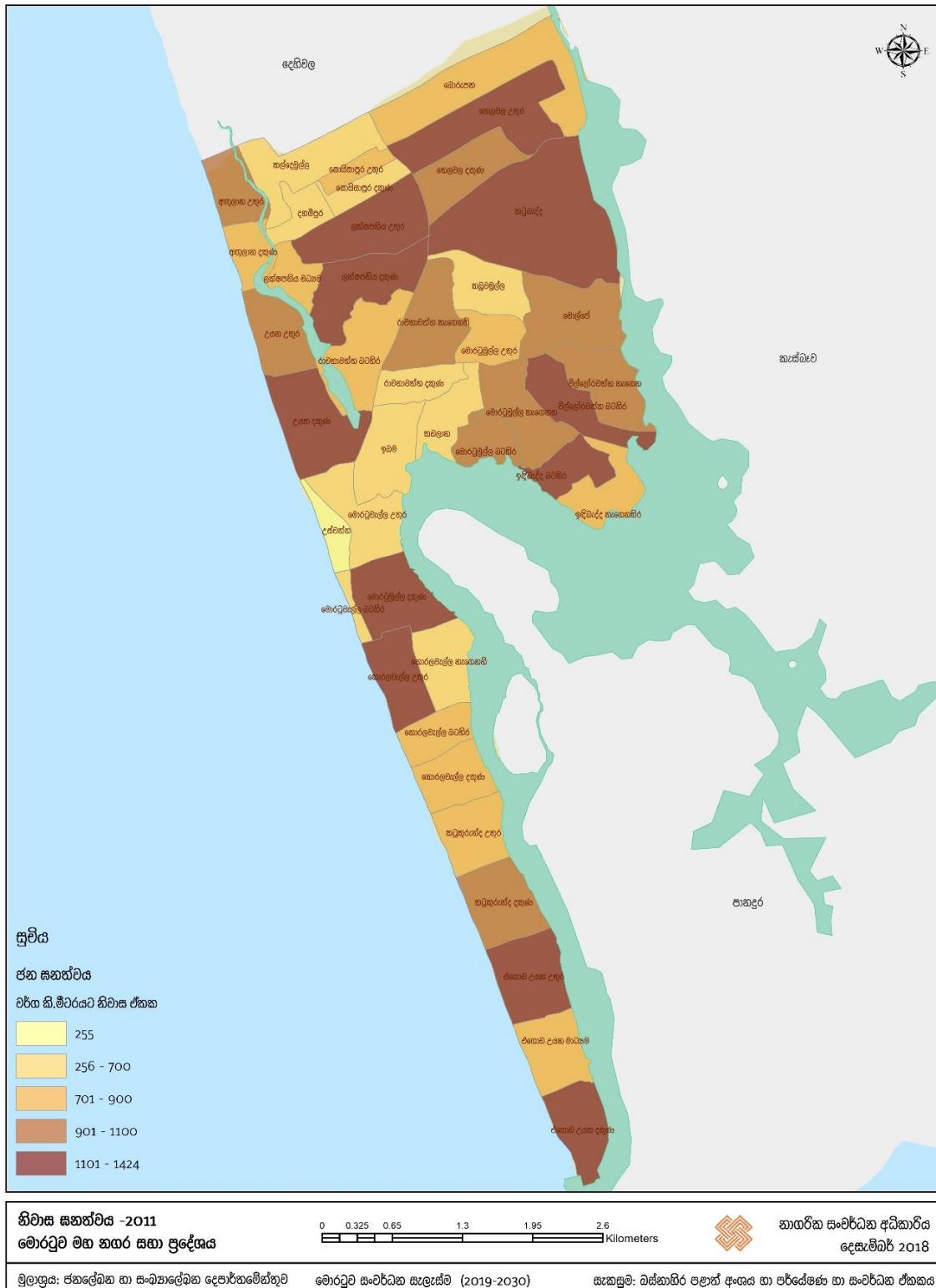
ප්‍රදේශය	නිවාස සනත්වය වර්ග මි.
කොළඹ දිස්ත්‍රික්කය	3893
හෝමාගම	399
මහරගම	1133
කොලොන්නාව	1445
කැස්බෑව	839
කඩුවෙල	608
තිඹිරිගස්සාය	2475
මොරටුව ප්‍රා.ලේ.කො	1783

මූලාශ්‍රය : ජන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව, 2012

මොරටුව බල ප්‍රදේශයේ භූමියෙහි සීමිතභාවය හේතුවෙන් අඩු ආදායම්ලාභී ජනතාව රක්ෂිත ප්‍රදේශ හා ජල මූලාශ්‍ර ගොඩ කරමින් පැල්පත් නිවාස ඉදි කිරීමේ වර්ධනයක් දක්නට ලැබෙන අතර මෙම පැල්පත් ඒකකයක් තුළ පවුල් දෙකක් හෝ වැඩි ගණනක් ජීවත් වන අවස්ථා ඉහළ මට්ටමක පවතී. මොරටුව බල ප්‍රදේශයට ප්‍රධාන ගැටළුවක් වන මෙම පැල්පත් නිවාස සඳහා විසඳුම් ලෙස ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරිය, රතුකුරුස සංවිධානය, නාගරික ජනාවාස සංවර්ධන අධිකාරිය හා විවිධ රාජ්‍ය නොවන ආයතනවල මැදිහත් වීම මත සොයිසාපුර, සයුරපුර හා සුනාමි මහල් නිවාස සංකීර්ණ ඉදි කොට ලබා දී ඇතත් 2017.12.11 වන දින පැවති පාර්ශවකරුවන්ගේ වැඩමුළුවේ දී හා ප්‍රදේශයේ ග්‍රාම සේවක නිලධාරීන් සමඟ සිදු කරන ලද සාකච්ඡාවන්හිදී රක්ෂිත ආශ්‍රිතව තවදුරටත් පැල්පත්වාසීන් 6,000 ක් පමණ ජීවත් වන බවට තොරතුරු වාර්තා වී ඇත.

2012 ජන සංගණන වාර්තාව අනුව මොරටුව බල ප්‍රදේශයේ නිවාස සංඛ්‍යාව 41,633 ක් වන අතර පවුල් සංඛ්‍යාව 42,000 ක් වේ. ඒ අනුව නිවාස ඒකක 367 ක හිඟයක් පවතින බව පැහැදිලි වන නමුත් මෙම නිවාස හිඟයට රක්ෂිත අවට පිහිටි අඩු පහසුකම් සහිත පැල්පත් නිවාස ඇතුළත් වී නොමැත. විවිධ පාර්ශවකරුවන්ගෙන් ලබා ගත් තොරතුරු වලට අනුව රක්ෂිත ප්‍රදේශයන්හි ජීවත් වන 6,000 ක පමණ ජනතාව සඳහා නිවාස ඒකක 1,500 ක් හා දන්දෙතියවත්ත, පිට්ටනියවත්ත, බැටරි වත්ත හා සමරකෝන් වත්ත ආදී රජයේ ඉඩම්හි ජීවත් වන අඩු ආදායම්ලාභී ජනතාව සඳහා නිවාස 1000 ක් පමණ අවශ්‍ය වන අතර ඒ අනුව මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය සඳහා දළ වශයෙන් නිවාස 3000 ක පමණ අවශ්‍යතාවයක් පවතින බවට හඳුනා ගෙන ඇත.

සිතියම් අංක 2.2 : මොරටුව ප්‍රදේශයේ නිවාස සහත්වය - 2011

මූලාශ්‍රය : ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව, 2011

ජල පහසුකම්

අඹතලේ, ලබුගම හා කලටුවාව ජල පවිත්‍රාගාර මගින් පිරිපහදු කරනු ලබන ජලය මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශය තුළ බෙදා හැරීමේ කටයුතු ජාතික ජල සම්පාදන හා ජලාපවහන මණ්ඩලය මගින් සිදු කරනු ලබයි. සන මීටර 500,000 ක දෛනික ජල සැපයුම් ධාරිතාවයක් ඇති අඹතලේ ජල පවිත්‍රාගාරයෙන් මුදා හැරෙන ජලය මගින් මොරටුව උතුරු ප්‍රදේශය එනම් අභුලාන, සොයිසාපුර හා බොරැපන ප්‍රදේශ ආවරණය කරනු ලබන නමුත් අඹතලේ ජල සම්ප්‍රේෂණ පද්ධතිය ඉතා සංකීර්ණ බැවින් මොරටුව ප්‍රදේශයට පමණක් සැපයෙන ජල සැපයුම් ධාරිතාවය නිශ්චිතව ගණනය කිරීම අපහසු වී ඇත. දෛනිකව සන මීටර 60,000 ක ධාරිතාවයක් ඇති කලටුවාව ජල සැපයුම් පද්ධතිය මගින් අඹතලේ සැපයුම හරහා ආවරණය නොකරන ඉතිරි ප්‍රදේශ සඳහා ජල සැපයුම ලබා දීමට ප්‍රමාණවත් වී ඇත.

මීට අමතරව ස්වාභාවික ජල මූලාශ්‍රයක් ලෙස බොල්ගොඩ ගංඟාව පවතින හෙයින් ප්‍රදේශයේ භූගත ජල මට්ටම ඉහළ අගයක් ගන්නා නමුත් කර්මාන්ත මගින් බොල්ගොඩ ගංඟාවට මුදා හරින නිසි පරිදි පිරිපහදු නොකරන ලද අපජලය හේතුවෙන් භූගත ජලයද දූෂණය වී භාවිතා කිරීමට නුසුදුසු තත්ත්වයේ පවතී.

විදුලිය පහසුකම්

මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය සඳහා ලංකා විදුලි බල මණ්ඩලය හා ලංකා පෞද්ගලික විදුලි සමාගම මගින් විදුලි බලය සැපයීම සිදු කරනු ලබන අතර, සෑම නාගරික කොට්ඨාශයක්ම කිලෝ වොට් 33 හා කිලෝ වොට් 11 විදුලි රැහැන් මගින් ආවරණය වේ. කිලෝ වොට් 33 විදුලි රැහැන් මගින් කි.මී. 60 ක පමණ දුරක් ආවරණය වන අතර, කිලෝ වොට් 11 රැහැන් මගින් කි.මී. 230 ක පමණ දුරක් ආවරණය කරනු ලබයි. තෙලවල, කටුබැද්ද හා රාවතාවත්ත යන ස්ථානවල මූලික විදුලි සැපයුම් පොළවල් පිහිටා ඇති අතර, උප පොළවල් 124 ක් පිහිටා ඇත. මොරටුව බල ප්‍රදේශය තුළ මුළු විදුලිය සැපයුමෙන් 85% ක් ගෘහස්ථ කටයුතු සඳහා ද, 9% ක් වාණිජ කටයුතු සඳහා ද, 4.5% ක් කර්මාන්ත හා 0.55% ක් ආගමික කටයුතු සඳහාද භාවිතා කරනු ලබයි. සී/ස ලංකා විදුලි පුද්ගලික සමාගම විසින් මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයට ලබා දී ඇති විදුලි සම්බන්ධතාවය ඇතුළත් සැලැස්ම ඇමුණුම් අංක 1 හි දක්වා ඇත.

මළ හා අපජල කළමනාකරණය

මොරටුව ප්‍රදේශය තුළ ඉහළ සංඝනත්වයකින් යුතුව විවිධ කර්මාන්තශාලා හා නිවාස ව්‍යාප්ත වී පැවතියද එම භාවිතයන් තුළින් දෛනිකව උත්පාදනය වන අපජලය විධිමත් ලෙස බැහැර කිරීම සඳහා ක්‍රමවේදයක් නොමැත. මළ හා අපජලය එකම නල පද්ධතියක් ඔස්සේ බැහැර කරනු ලබන අතර බොරැපන, තෙලවල හා රාවතාවත්ත ප්‍රදේශ පමණක් මෙම පහසුකම් ආවරණය වන ප්‍රදේශ ලෙස හඳුනා ගෙන ඇත. (ඇමුණුම් අංක 2).

සහ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය

මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය කලාප පහකට බෙදා කාබනික හා කාබනික නොවන ලෙස සහ අපද්‍රව්‍ය වර්ගීකරණය කොට දෛනිකව මෙට්‍රික් ටොන් 70-120 අතර ප්‍රමාණයක් එකතු කිරීම සිදු කරන අතර එම සහ අපද්‍රව්‍ය සංයුතිය ජලාස්ථික් 10%, ජෛවීය වියෝජනයට ලක් කල හැකි ද්‍රව්‍ය 78% සහ කඩදාසි 12% ක් ලෙස හඳුනා ගෙන ඇත.

එක්රැස් කරනු ලැබූ අපද්‍රව්‍ය මොරටුව වෙළඳ සංකීර්ණ පරිශ්‍රය පිටුපස භූමියේදී අතරමැදි පිරිපහදුවට ලක් කර කාබනික සහ අපද්‍රව්‍ය වලින් කොටසක් (දිනකට මෙට්‍රික් ටොන් එකක් පමණ) කොම්පෝස්ට් නිපදවීමටත් ඉතිරි වන අපද්‍රව්‍ය කරදියානු අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමේ මධ්‍යස්ථානය වෙත යොමු කර ප්‍රතිචක්‍රීකරණයට හෝ නැවත භාවිතයට හෝ කොම්පෝස්ට් කිරීමට හෝ බල ශක්තිය නිපදවීමට හෝ යොදා ගනී.

මෙහිදී සහ අපද්‍රව්‍ය වලින් මෙට්‍රික් ටොන් 30 ක් පමණ කොම්පෝස්ට් නිෂ්පාදනයට යොදා ගන්නා අතර එම ක්‍රියාවලියේදී සහ අපද්‍රව්‍ය බරෙන් 60% ක් පමණ වාෂ්පීකරණය වී කොම්පෝස්ට් ලෙස කාබනික ද්‍රව්‍ය 10% ත් 20% ත් අතර ප්‍රමාණයක් ඉතිරි වේ. එම නිෂ්පාදිත කොම්පෝස්ට් "මිහිසරු" වෙළඳ නාමය යටතේ වෙළඳ පොල වෙත නිකුත් කරනු ලබයි.

තවදුරටත් මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය තුළ එකතු වන අපද්‍රව්‍ය ප්‍රතිචක්‍රීකරණය කිරීම සඳහා වෙනත් සංවිධාන 20 ක් මගින් අපද්‍රව්‍ය වර්ග කොට ගෙන යනු ලබන අතර එම අපද්‍රව්‍ය සංයුතිය සතියකට දල වශයෙන් ජලාස්ථික් ටොන් 1, පොලිතින් ටොන් 1, කැන් ටොන් 2 සහ වෙනත් ද්‍රව්‍ය ටොන් 6 ක් පමණ වේ.

2.2.2. 2. ආර්ථික අංශය

ප්‍රදේශයේ ප්‍රධාන ආර්ථික නියාමන ලෙස වඩු කර්මාන්තය, ධීවර කර්මාන්තය හා වාණිජ කටයුතු හැඳින්විය හැකි නමුත් වර්තමානයේ සංචාරක කර්මාන්තය සඳහාද ප්‍රවණතාවයක් පවත්නා බවට හඳුනා ගෙන ඇත.

අ) වඩු කර්මාන්තය

මොරටුව ප්‍රදේශයට ආවේණික වූ ආර්ථික විභවයක් ලෙස වඩු කර්මාන්තය හැඳින්විය හැකි අතර සිතියම් අංක 2.3. හි දක්වා ඇති පරිදි මොරටුවුල්ල, ඉදිබැද්ද, මෝල්පේ, විල්ලෝරවත්ත ප්‍රධාන කොට ගත් ග්‍රාම නිලධාරි වසම් 15 කට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක හස්ත හා යන්ත්‍රෝපකරණ භාවිතයෙන් වඩු කර්මාන්තය සිදු කරනු ලබයි. අතීතයේ බොල්ගොඩ ගඟ හරහා දැව ප්‍රවාහනය කරමින් බිහි වූ දැව භාණ්ඩ කර්මාන්තය වර්තමානය වන විට මොරටුව ප්‍රදේශයේ ප්‍රධාන හස්ත කර්මාන්තය බවට පත් වී ඇත. පාරම්පරික වඩු කාර්මික කුසලතාවකින් හෙබි පිරිසක් දැව කර්මාන්තයේ නියැලෙන හෙයින් දැව ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන නිර්මාණය කිරීමේ හා බෙදාහැරීමේ කේන්ද්‍රස්ථානය ලෙස මොරටුව ප්‍රවලිත වීමට හේතු වී ඇත.

විශේෂයෙන්ම කොරලවැල්ල, එගොඩ උයන යන ප්‍රදේශවල සුළු පරිමාණයෙන් ගෘහාශ්‍රිත කර්මාන්තයක් ලෙස දැව කඳන් ඉරීම හා අවමංගල්‍ය භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය යනාදිය සිදු කරන අතර, විවිධ කැටයම්, ගෘහ භාණ්ඩ හා අනෙකුත් භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය මොරටුවුල්ල, මෝල්පේ හා ඉදිබැද්ද යන ප්‍රදේශවල පැතිරී ඇති බවත් දක්නට ලැබේ. මොරටුව වඩු කර්මාන්තය ආශ්‍රිත ජායාරූප රූප සටහන් අංක 2.5 හි දැක්වේ.

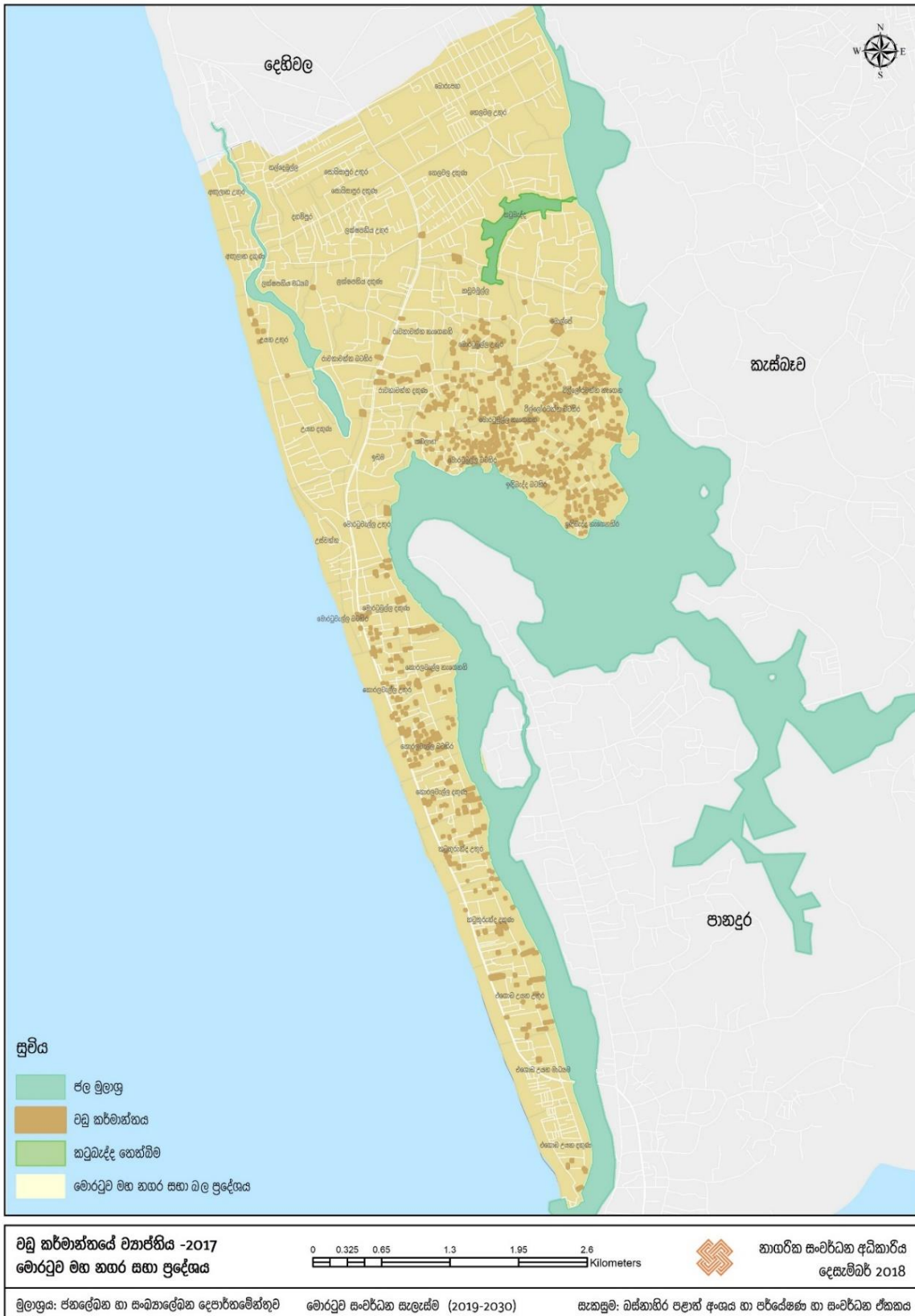
83%ක් පමණ දෘඪ දැව යොදා ගනිමින් වඩු කර්මාන්තයේ නියැලී සිටින අතර, 17%ක් පමණ සැහැල්ලු දැව යොදා ගෙන දැව භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය කරනු ලැබේ. 2003 වර්ෂයේදී ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයේ පර්යේෂණ අංශයේ අමරසේකර ටී.ඒ.ඩී.එස්. හා ජයපාල. එම්. එස්. විසින් කරන ලද A Study on the Status of Furniture Manufacturing 2003 වාර්තාව අනුව මෙම වඩු කර්මාන්තය මගින් මාසිකව දළ වශයෙන් රුපියල් මිලියන 54 ක හා වාර්ෂිකව රුපියල් මිලියන 648 ක ආදායමක් උපදවනු ලබන අතර දේශීය දළ ජාතික නිෂ්පාදනය සඳහා 0.007% ක් වැනි සුළු ප්‍රමාණයක දායකත්වයක් ලබා දේ. තවද දැව සංස්ථාවේ ලියාපදිංචි වූ වඩු කර්මාන්ත සංඛ්‍යාව 128 ක් පමණ වන නමුත් 65,000 ක පමණ පිරිසක් මෙම වඩු කර්මාන්තය ජීවිකාව කර ගෙන ඇත.

රූප සටහන් අංක 2.6 : මොරටුව වඩු කර්මාන්තය

ජායාරූප අනුග්‍රහය : ඉහල වම් හා දකුණු කෙළවර: www.exploresrilanka.lk, පහළ වම් කෙළවර :www.greenwood.lk, පහළ දකුණු කෙළවර :www.globalpressjournal.com

සිතියම් අංක 2.3 : වඩු කර්මාන්තයේ ව්‍යාප්තිය - 2017

මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

ආ) ධීවර කර්මාන්තය

අභ්‍යන්තර සිට පානදුර තුඩුව දක්වා වූ කි.මී.10.5 ක් පමණ දිගකින් යුතු මුහුදු තීරයේ අභ්‍යන්තර, ලුනාව, මොරටුවැල්ල, කොරලවැල්ල, කටුකුරුන්ද, එගොඩ උයන හා මෝදර යන ධීවර වරායන්ද, අභ්‍යන්තර, ලුනාව, මොරටුවැල්ල, කොරලවැල්ල හා කටුකුරුන්ද යන ධීවර තොටුපලවල්ද කේන්ද්‍ර කොට ගත් ධීවර කර්මාන්තයක් දැකිය හැක. (රූප සටහන් අංක 2.7 හා 2.8). විශේෂයෙන් බොල්ගොඩ ගඟ ආශ්‍රිතව මිරිදිය ධීවර කර්මාන්තද, මුහුදු තීරය කේන්ද්‍ර කර ගත් කරදිය ධීවර කර්මාන්තයද, බොල්ගොඩ කලපු, මෝය, කඩොලාන හා වගුරු මත පදනම් වූ කලපු ධීවර කර්මාන්තයක්ද දක්නට ලැබෙන අතර මසකට මත්සා අස්වැන්නේ ප්‍රමාණය කිලෝ ග්‍රෑම් 7,600 - 20,000 අතර ප්‍රමාණයක් වේ.

රූප සටහන් අංක 2.7 : මෝදර ධීවර වරාය

මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

රූප සටහන් අංක 2.8 : මෝදර ධීවර වරාය ආශ්‍රිත වෙළඳසැල්

මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

ඇ) වාණිජ අංශය

මුළු භූමි ප්‍රමාණයෙන් 3% ක් පමණ වාණිජ භාවිතය සඳහා යොදා ගෙන ඇති අතර, තොග හා සිල්ලර වෙළඳාම හා සේවා අංශය පදනම් කරගත් වාණිජ භාවිතාවන් මොරටුව නගර මධ්‍යයේ සිට ගාලු පාර ඔස්සේ විහිදී ඇත. (රූප සටහන් අංක. 2.9)

රූප සටහන් අංක 2.9 : මොරටුව වාණිජ කටයුතු

ඡායාරූප අනුග්‍රහය : ඉහල වම් කෙළවර : <https://www.facebook.com/kzonemoratuwa/>, ඉහල දකුණ කෙළවර: www.travelfootprint.net පහළ වම් හා දකුණු කෙළවර මොරටුව විශ්ව විද්‍යාලය, භූදර්ශන අංශය, 2018

ඇ) සංචාරක කර්මාන්තය

දෙහිවල-ගල්කිස්ස හා පානදුර-කළුතර යන සංචාරක ප්‍රදේශ දෙකට මැදිව මොරටුව ප්‍රදේශය පිහිටියද දර්ශනීය මුහුදු තීරය, බොල්ගොඩ ගඟාව හා ලුනාව කලපුව ආදී ස්වාභාවික සම්පත් මනා කළමනාකාරිත්වයකින් යුතුව සංචාරක කර්මාන්තයේ සංවර්ධන කටයුතු සඳහා යොදා නොගැනීම හේතුවෙන් සංචාරක කර්මාන්තය දිරිගැන්වීමට නොහැකි වී ඇත. එසේ වුවද බොල්ගොඩ ගඟ ආශ්‍රිතව සිදු කරන ජල ක්‍රීඩා, රුවල් ඔරු තරඟ මෙන්ම බොල්ගොඩ ගඟ, ලුනාව කලපුව හා වෙරළ තීරයට මුහුණලා ඉදිවන හෝටල් හා සහාධිපත්‍ය සංවර්ධන කටයුතු හේතුවෙන් වර්තමානයේ සංචාරක කර්මාන්තයේ යම් ප්‍රවණතාවයක් සිදුවෙමින් පවතින බව පැහැදිලි වේ. (රූප සටහන් අංක 2.10)

රූප සටහන් අංක 2.10 : මොරටුව සංචාරක කර්මාන්තය

ඡායාරූප අනුග්‍රහය : ඉහල වම් කෙළවර: www.timeout.com, ඉහල මැද: www.travelfootprint.net , ඉහල දකුණු කෙළවර : www.escapade.lk, පහළ වම් කෙළවර: www.ranmalholidayresort.com, පහළ දකුණු කෙළවර: www.yohobed.com/

2.2.2.3. සමාජයීය අංශය

මොරටුව ප්‍රදේශයේ සමාජයීය පසුබිම අධ්‍යයනය කිරීම සඳහා ජනගහනය, සෞඛ්‍යය, අධ්‍යාපන, අපරාධ හා මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය හා පොදු ඵලිමහන් විනෝද කටයුතු පහසුකම් සම්බන්ධයෙන් දීර්ඝ වශයෙන් සාකච්ඡා කරනු ලබයි.

අ) ජනගහනය

2001 හා 2012 ජන සංගණන වාර්තා අනුව මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශයේ නේවාසික ජනගහනය පිලිවෙලින් 177,563 ක් හා 168,280 ක් වන අතර, ස්වාභාවික ජනගහන වර්ධන වේගය -0.49 ක් වේ. තවදුරටත් ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් 2016 වර්ෂයේදී සිදු කරන ලද ජනගහන පුරෝකථනයට අනුව මොරටුව ප්‍රදේශයේ ජනගහනය දළ වශයෙන් 173,395 ක් පමණ වනු ඇතැයි වාර්තා කර ඇත.

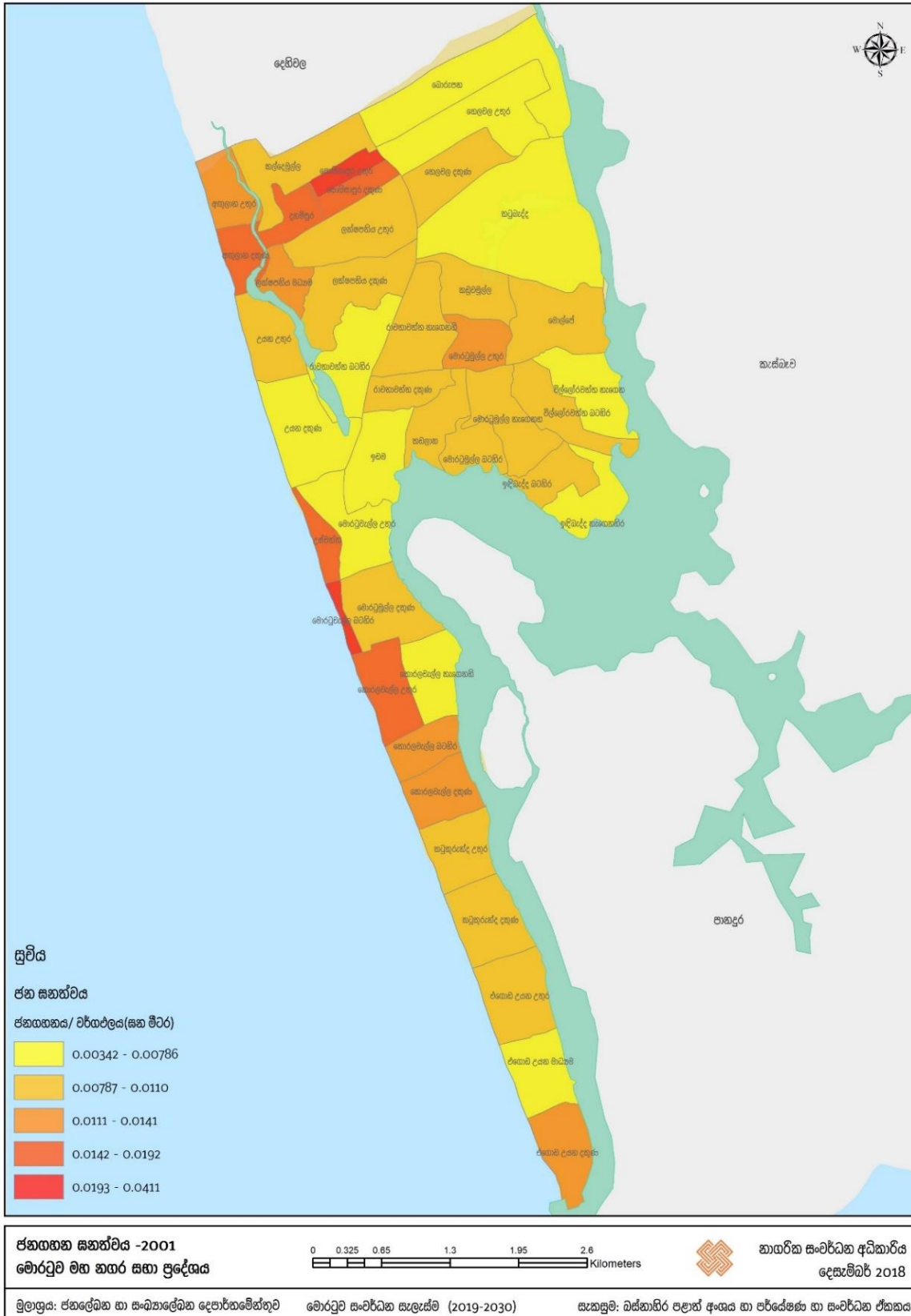
මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශයේ ජනගහනය කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ සමස්ත ජනගහනයෙන් 7% ක් වන අතර කොළඹ මහ නගර සභාව හා මොරටුව මහ නගර සභාව අතර ජන සනත්ව අනුපාතය 1:2 ක් ලෙස හඳුනා ගත හැකි වේ. එනම් කොළඹ මහ නගර සභාවේ හා මොරටුව මහ නගර සභාවේ ජන සනත්ව අගයන් පිලිවෙලින් වර්ග කිලෝමීටරයට පුද්ගලයින් 3,417 ක් හා 7209 ක් වේ.

සිතියම් අංක 2.4 හා 2.5 මගින් නිරූපිත මොරටුව ප්‍රදේශයේ ජනගහන සනත්වය අනුව 2001 වර්ෂයේ සිට 2012 වර්ෂය වන විට එගොඩ උයන දකුණ, රාවතාවත්ත නැගෙනහිර, මොරටුවුල්ල උතුර, මොරටුවුල්ල දකුණ, මොරටුවුල්ල නැගෙනහිර හා ලක්ෂපතිය උතුර යන ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශවල ජනගහන සනත්වය පහළ යාමක් දක්නට ලැබෙන අතර අඟුලාන උතුර ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශයේ පමණක් ජනගහන සනත්වය ඉහළ යාමක් පෙන්නුම් කෙරේ.

2012 ජන සංගණන වාර්තාව අනුව 49% ක් පුරුෂ හා 51% ක් ස්ත්‍රී වන අතර වයස් කාණ්ඩ අනුව ජනගහනය අවුරුදු 15 ට අඩු 22% ක් ද 15 – 59 අතර 65% ක් ද, 60 ට වැඩි 13% ක් ද වේ. ඒ අනුව මොරටුව ප්‍රදේශයේ ශ්‍රම බලකාය එනම් අවුරුදු 15 – 59 අතර ජනගහනය සාපේක්ෂව 65% ක් වැනි ඉහළ අගයක් ගැනීම අනාගත සංවර්ධනය උදෙසා විභවතාවයක් වනු ඇත.

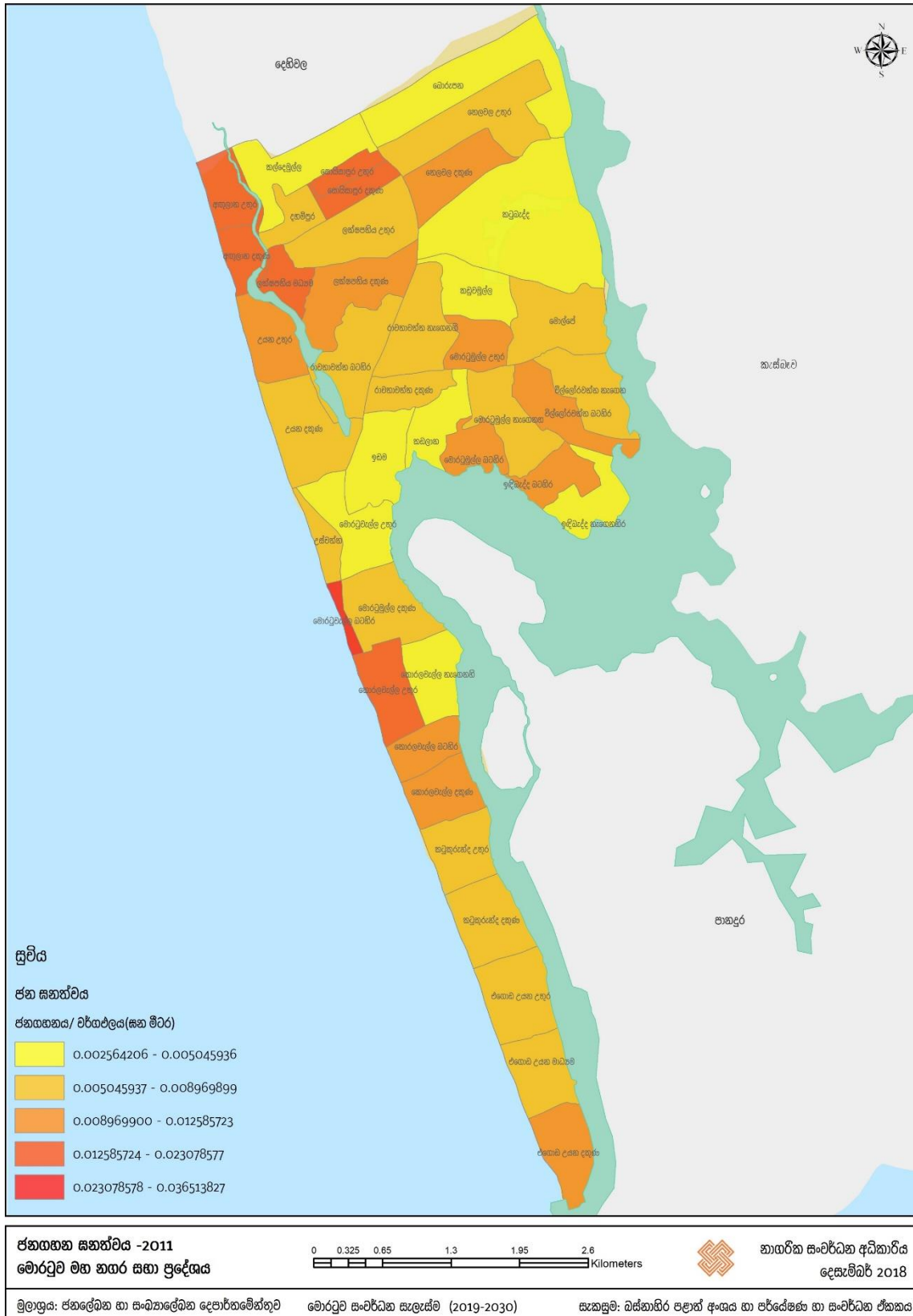
ජන වර්ගය අනුව ජනගහනය සලකා බැලීමේදී, වැඩිම පිරිසක් සිංහල වන අතර, ද්‍රවිඩ හා මුස්ලිම් ජනතාව සුළු පිරිසකි. එමෙන්ම ආගමික වශයෙන් සලකා බැලීමේදී, බහුතරයක් බෞද්ධයන් වන නමුත් කතෝලික ජනගහනයද සැලකිය යුතු මට්ටමක පවතී.

සිතියම් අංක 2.4 : මොරටුව ජනගහන සනත්වය - 2001

මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

සිතියම් අංක 2.5 : මොරටුව ජනගහන සනත්වය - 2011

මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

ආ) සෞඛ්‍යය පහසුකම්

මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශය තුළ ස්ථාපිත ද සෞඛ්‍ය දිස්ත්‍රික් රෝහල, ලුනාව ආයුර්වේද රෝහල, මධ්‍යම බෙහෙත් ශාලා, ආයුර්වේද බෙහෙත් ශාලා හා පෞද්ගලික වෛද්‍ය මධ්‍යස්ථාන මගින් ජනතාවට රිසි පරිදි බටහිර වෛද්‍ය ක්‍රමයට හෝ දේශීය වෛද්‍ය ක්‍රමයට අනුව සෞඛ්‍යය සේවා ලබා ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය පහසුකම් ඇත.

1911 වර්ෂයේ ඉදි කරන ලද ඉතාමත් පැරණි රෝහලක් වන ද සෞඛ්‍ය දිස්ත්‍රික් රෝහල ලුනාව ප්‍රදේශයේ පිහිටා ඇති අතර එය "බී" කාණ්ඩයේ දිස්ත්‍රික් රෝහලක් ලෙස වාට්ටු 3ක් සහ ගිලන් ඇඳන් 83 කින් සමන්විත වේ. දැනට වෛද්‍ය නිලධාරීන් 10 ක්, හෙද නිලධාරීන් 10 ක්, උපස්ථායකයින් 06 දෙනෙකුගෙන් සමන්විත මෙම රෝහලේ 2015 වර්ෂයේ පමණක් රෝහල් ගත වූ රෝගීන් සංඛ්‍යාව 7800 ක් පමණ වේ.

දේශීය වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර ලබා ගැනීම සඳහා මොරටුව ප්‍රදේශයේ ජනතාව මෙන්ම පිළියන්දල, පානදුර හා කළුතර යන ප්‍රදේශයන්ගෙන්ද ලුනාව ආයුර්වේද රෝහල වෙත ප්‍රතිකාර ලබා ගැනීම සඳහා රෝගීන් පැමිණෙන බවට මූලික අධ්‍යයන කටයුතු වලදී දැන ගැනීමට ලැබුණි.

මීට අමතරව මොරටුව නගරය තුළ පෞද්ගලික වෛද්‍ය මධ්‍යස්ථාන 16ක්, පෞද්ගලික බෙහෙත් ශාලා 39 ක්, මධ්‍යම බෙහෙත් ශාලා 2ක් (අභ්‍යන්තර හා කොරලවැල්ල) හා ආයුර්වේද බෙහෙත් ශාලා 16ක් ව්‍යාප්තව පැවතීම ධනාත්මක සාධකයක් ලෙස දැක්විය හැක. මොරටුව නගර සභා බල ප්‍රදේශයේ සෞඛ්‍යය පහසුකම් ව්‍යාප්තිය පිළිබඳව ඇමුණුම් අංක 3 හි දක්වා ඇත.

ලාදුරු, ඩෙංගු හා ක්ෂය රෝගය බහුලව වාර්තා වන ප්‍රදේශයක් ලෙස මොරටුව සඳහන් කල හැකි අතර, මොරටුව සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරී කාර්යාලයේ 2018 වාර්ෂික වාර්තාවට අනුව මොරටුවමුල්ල හා ලුනාව ප්‍රදේශ ආශ්‍රිතව ලාදුරු රෝගීන් ජීවත්වන බව සඳහන් වේ. තවද මොරටුවමුල්ල, රාවතාවත්ත හා කටුබැද්ද ප්‍රදේශ වල ඉහලම ඩෙංගු රෝගීන් සංඛ්‍යාවක්ද රාවතාවත්ත හා එගොඩ උයන ප්‍රදේශවල ඉහලම ක්ෂය රෝගීන් සංඛ්‍යාවක්ද ජීවත් වන බවට සෞඛ්‍යය වාර්තාවන්හි සඳහන් වේ.

2015 සිට 2017 වර්ෂය දක්වා ඉහත සඳහන් රෝග ව්‍යාප්තිය පිළිබඳ දත්ත පහත වගු අංක 2.3 හි දක්වා ඇත.

වගු අංක 2.3 : මොරටුව ප්‍රදේශයේ රෝග ව්‍යාප්තිය පිළිබඳ දත්ත

රෝග වර්ගීකරණය	2015	2016	2017	අවධානම් ප්‍රදේශ
ඩෙංගු	812	1,177	2,597	මොරටුවමුල්ල රාවතාවත්ත කටුබැද්ද
ක්ෂය රෝගය	54	76	61	රාවතාවත්ත එගොඩඋයන
ලාදුරු	78	91	89	මොරටුවමුල්ල/ ලුනාව

මූලාශ්‍රය : මොරටුව සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරී කාර්යාලය, 2018

ඇ) අධ්‍යාපන පහසුකම්

2012 ජන සංගණන වාර්තා අනුව මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයේ සමස්ත ජනගහනයෙන් 26% ක් පාසල් යන වයසේ ළමුන් වන අතර බස්නාහිර පළාත් අධ්‍යාපන කාර්යාලයේ වාර්ෂික වාර්තාව 2013 අනුව එම බල ප්‍රදේශයේ පිහිටි පාසල් 31හි ශිෂ්‍යයින් 21,000 ක් අධ්‍යාපනය ලබා ඇති බව සඳහන් වේ. මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයේ පාසල් සංයුතිය පහත වගු අංක 2.4 හි සඳහන් වේ.

වගු අංක 2.4 : මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයේ පාසල් සංයුතිය

පාසල් කාණ්ඩය	පාසල් සංඛ්‍යාව
ජාතික පාසල්	2
1 ඒබී පාසල්	2
1 සී පාසල්	3
2 වන ශ්‍රේණියේ පාසල්	15
3 වන ශ්‍රේණියේ පාසල්	9
එකතුව	31

මූලාශ්‍රය : බස්නාහිර පළාත් අධ්‍යාපන කාර්යාලය, 2013

පූර්ව ළමා විය සංවර්ධන මධ්‍යස්ථාන- 2016 සම්පත් පැතිකඩ වාර්තාවට අනුව මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය තුළ පෙර පාසල් 124 ක් පවතින බවට සඳහන් වන අතර මෑත කාලයේ ජාත්‍යන්තර පාසල් ස්ථාපිත වීමේ ප්‍රවණතාවක් දක්නට ලැබේ.

උසස් අධ්‍යාපන ආයතන- 1978 වර්ෂයේ ආරම්භ කර ඇති අධ්‍යාපන පීඨ හතරකින් සමන්විත මොරටුව විශ්වවිද්‍යාල වාර්ෂික වාර්තාව 2014 අනුව 2013/2014 අධ්‍යයන වර්ෂය සඳහා සිසුන් 8000 ක් ලියාපදිංචි වී ඇති අතර විශ්වවිද්‍යාල සේවක සංඛ්‍යාව 1200 ක් ලෙස සඳහන් වේ. තවද විශ්වවිද්‍යාලයේ පසුගිය දශ වර්ෂයක කාල සීමාව තුළ දී නවක සිසුන් බඳවා ගැනීමේ ප්‍රතිශතය 75% කින් ඉහල ගොස් ඇති අතර ඉදිරි කාලය තුළ දී ද සිසුන් බඳවා ගැනීමේ වර්ධනයක් අපේක්ෂා කරනු ලබයි.

මොරටුව ප්‍රදේශයේ පිහිටි වෙනත් රාජ්‍ය නොවන උසස් අධ්‍යාපන ආයතන ලෙස ලංකා කාර්මික සංවර්ධන මණ්ඩලය, නවීන තාක්ෂණය පිළිබඳ ආතර් සී. ක්ලාර්ක් මධ්‍යස්ථානය, හස්ත කර්මාන්ත උසස් අධ්‍යාපන ආයතනය, බුන්ඳෙකස් ඇඟලුම් තාක්ෂණික විද්‍යායතනය, ජාතික මෝස්තර මධ්‍යස්ථානය, ජර්මන් කාර්මික අභ්‍යාස ආයතනය, කර්මාන්ත ඉංජිනේරු අභ්‍යාස ආයතනය සඳහන් කල හැකිය. මොරටුව නගර සභා බල ප්‍රදේශයේ අධ්‍යාපන පහසුකම් ව්‍යාප්තිය පිළිබඳව ඇමුණුම් අංක 4 හි දක්වා ඇත.

ඇ) අපරාධ හා මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය

2018 මොරටුව පොලිස් වාර්තා අනුව ලුනාව, කොරලවැල්ල, මෝදර, කටුබැද්ද, ඉඩම, ලක්ෂපතිය හා රතුකුරුස වත්ත යන ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශ ආශ්‍රිතව මත්ද්‍රව්‍ය පැමිණිලි හා අපරාධ වැඩි වශයෙන් වාර්තා වන අතර එම සමාජයීය ගැටළුවල ව්‍යාප්තිය වගු අංක 2.5. හි දක්වා ඇත.

වගු අංක 2.5 : මොරටුව ප්‍රදේශයේ වාර්තා වූ අපරාධ හා මත්ද්‍රව්‍ය පැමිණිලි 2013 – 2017

වර්ෂය	වාර්තා වූ අපරාධ ගණන	අවදානම් ප්‍රදේශ	වාර්තා වූ මත්ද්‍රව්‍ය පැමිණිලි	අවදානම් ප්‍රදේශ
2013	552	කොරලවැල්ල	2,030	ලුනාව
2014	362	ලුනාව	1,933	රතුකුරුස වත්ත
2015	338	ඉඩම	1,241	කටුබැද්ද
2016	333	මෝදර	1,191	කොරලවැල්ල
2017 නොවැම්බර්	232	කටුබැද්ද ලක්ෂපතිය	1,110	

මූලාශ්‍රය : මොරටුව පොලිස් වාර්තා, 2018

ඉ) පොදු එළිමහන් විනෝද කටයුතු පහසුකම්

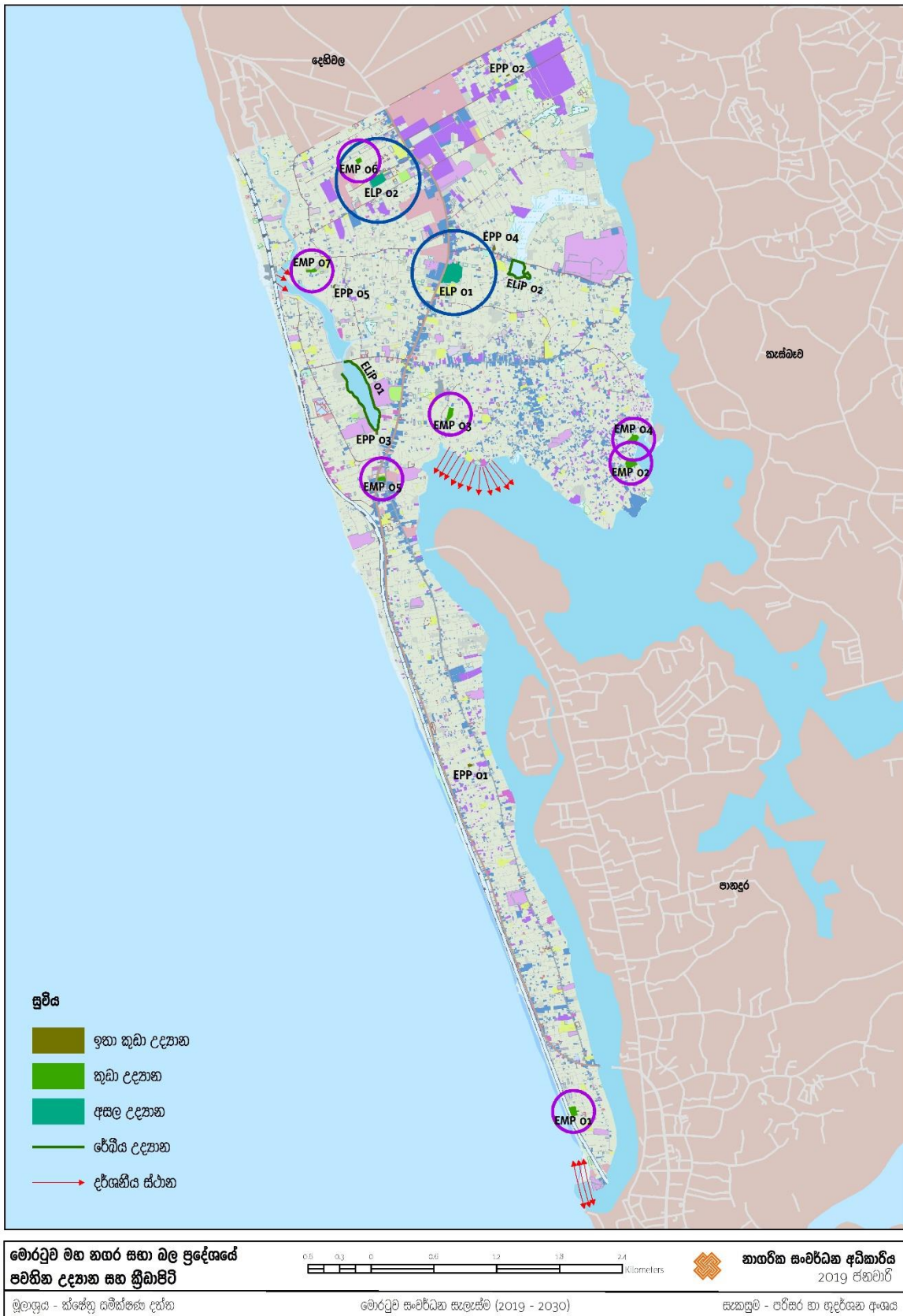
සෘජු සහ වක්‍ර විනෝද පහසුකම් ලෙස ප්‍රධාන අංශ දෙකක් යටතේ විනෝද පහසුකම් සලකා බලන අතර මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශයේ සෘජු විනෝද පහසුකම් සඳහා වෙන් කර ඇති භූමි අවකාශ පහත වගු අංක 2.6 මගින් හා සිතියම් අංක 2.6 මගින් නිරූපනය කරනු ලබයි.

වගු අංක 2.6: මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශයේ උද්‍යාන වර්ගය අනුව සංයුතිය

උද්‍යාන වර්ගය	උද්‍යාන කේතය	ග්‍රාම නිලධාරී වසම	ප්‍රමාණය(හෙක්ටයාර)
ඉතා කුඩා උද්‍යාන (EPP)	EPP 01	කොරළුවැල්ල දකුණ	0.11
	EPP 02	බොරැපන	0.06
	EPP 03	උයන දකුණ	0.08
	EPP 04	කටුබැද්ද	0.09
	EPP 05	ලක්ෂපතිය මධ්‍යම	0.05
පවතින ඉතා කුඩා උද්‍යාන- Existing Pocket Parks			0.39
කුඩා උද්‍යාන (EMP)	EMP 01	එගොඩඋයන දකුණ	0.6
	EMP 02	ඉදිබැද්ද නැගෙනහිර	0.8
	EMP 03	කඩොලාන	0.6
	EMP 04	විල්ලොරවත්ත බටහිර	0.6
	EMP 05	මොරටුවත්ත උතුර	0.3
	EMP 06	කල්දෙමුල්ල	0.2
	EMP 07	ලක්ෂපතිය මධ්‍යම	0.3
පවතින කුඩා උද්‍යාන- Existing Mini Parks			3.4
ප්‍රාදේශීය උද්‍යාන (ELP)	ELP 01	රාවතාවත්ත නැගෙනහිර	1.6
	ELP 02	සොයිසාපුර දකුණ	2.4
පවතින අසල උද්‍යාන- Existing Local Parks			4.0
රේඛීය උද්‍යාන (ELP)	ELiP 01	ලුනාව කලපුව වටා ඇවිදින මංතීරු	0.74
	ELiP 02	කටුබැද්ද ඇවිදින මංතීරු	0.35
පවතින රේඛීය උද්‍යාන- Existing Linear Parks			1.09
එකතුව			8.88

මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

සිතියම් අංක 2.6: මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශයේ උද්‍යාන ව්‍යාප්තිය

මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

2.2.2.4. පාරිසරික අංශය

මෙහිදී මොරටුව ප්‍රදේශයට ආවේණික වූ පාරිසරික සම්පත් හා මුහුණපෑමට සිදු වන ස්වාභාවික ආපදා සම්බන්ධයෙන් දීර්ඝ වශයෙන් සාකච්ඡා කරනු ඇත.

අ) පාරිසරික සම්පත්

පහතරට තෙත් කලාපයට අයත් මොරටුව නගරය ප්‍රධාන වර්ෂාපතන සෘතු දෙකෙන් ම වර්ෂාව ලබන අතර සාමාන්‍ය වාර්ෂික වර්ෂාපතනය මිලි මීටර 2000 ඉක්මවනු ලබයි.

ප්‍රධානම ජල මූලාශ්‍රය මෙන්ම මොරටුව නැගෙනහිර මායිම ලෙසද බොල්ගොඩ ගංඟාව හඳුනා ගත හැකි අතර, බොල්ගොඩ ගංඟාවෙහි උතුරු ගංඟා ප්‍රදේශය වේරස් ගඟ ලෙස ද, මොරටුමුල්ල ආසන්න ප්‍රදේශයේ දී එය බොල්ගොඩ වැව ලෙසද දකුණු ගංඟා ප්‍රදේශය පානදුර ගඟ ලෙසද හඳුන්වනු ලබයි. ඒ අනුව බොල්ගොඩ ජලාභිමුඛ ප්‍රදේශය කි.මී. 20 ක දිගකින් යුතුව විහිදී ඇති අතර බොල්ගොඩ ගංඟාව ග්‍රාම නිලධාරි වසම් 21 ක් හරහා ගලා බසින අතර ප්‍රදේශයේ ඉහල ජෛව විවිධත්වයක් පවත්වා ගැනීමටත් පාරිසරික සමතුලිතතාව ආරක්ෂා කර ගැනීමටත් විශාල පිටුවහලක් වනු ඇත.

වර්ග කි.මී. 0.3 ක වපසරියකින් යුතු හා කි.මී. 6 ක දිගින් යුතු ජලාභිමුඛ ප්‍රදේශයක් සහිත ලුනාව කලපුව මොරටුව නගරයේ පළමුවැනි විශාලතම අභ්‍යන්තර තෙත්බිම් ලෙස හැඳින්විය හැක. බොල්ගොඩ ගංඟාව හා සම්බන්ධ වන වර්ග කි.මී. 0.2 ක වපසරියකින් යුතු හා කි.මී. 4 ක දිගින් යුතු ජලාභිමුඛ ප්‍රදේශයක් සහිත කටුබැද්ද වගුරුබිම් මොරටුව ප්‍රදේශයේ දෙවන විශාලතම අභ්‍යන්තර තෙත්බිම් ලෙස හඳුනා ගත හැකි ය. මොරටුව මහ නගර සභා සීමාවේ බටහිර මායිම ලෙස සලකනු ලබන වෙරළ තීරය කි.මී. 10.5 ක දිගින් යුක්ත වේ.

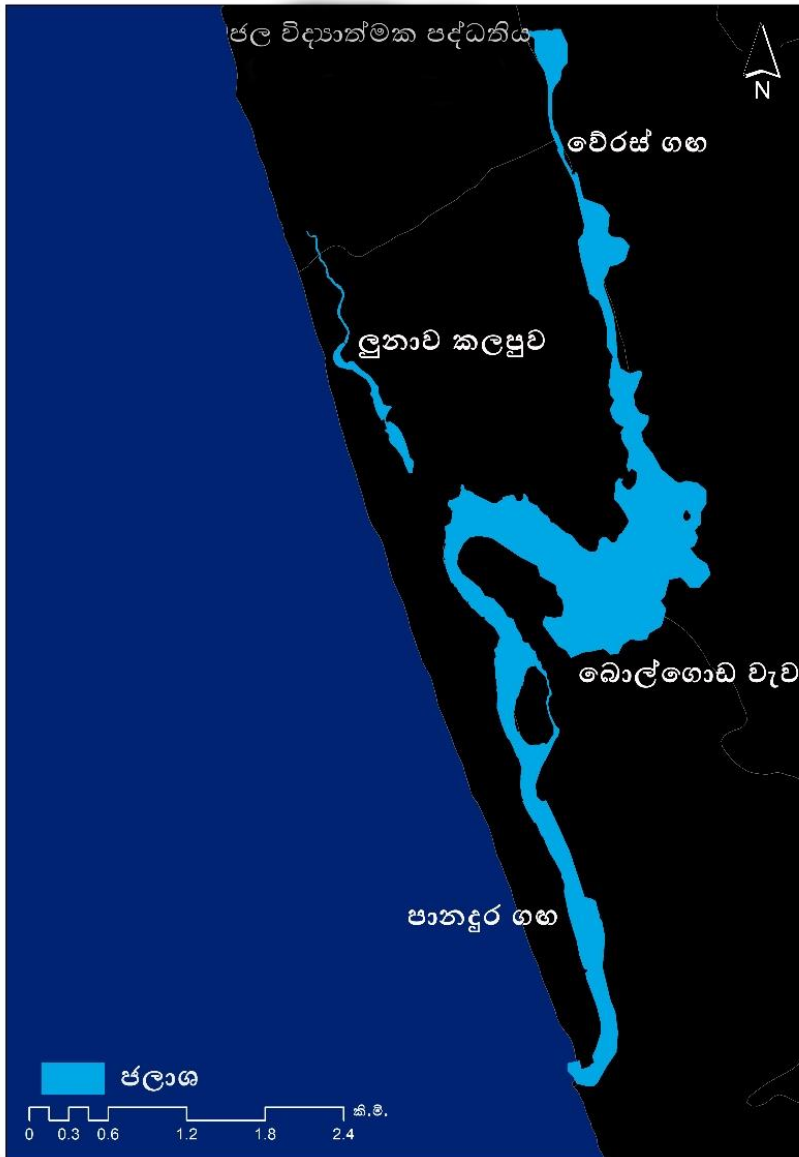
රූප සටහන් අංක 2.10 මගින් මොරටුව ප්‍රදේශය ආශ්‍රිතව පැතිරුණු තෙත්බිම් සැලැස්ම හා රූප සටහන් අංක 2.11 හි මගින් මොරටුව ප්‍රදේශය තුළ ජල විද්‍යාත්මක පද්ධතියෙහි පිහිටීම පෙන්වා ඇත.

රූප සටහන් අංක 2.11 : කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ හා මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයේ තෙත්බිම් ව්‍යාප්තිය-2015

මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය , 2018

රූප සටහන් අංක 2.12 : මොරටුව ජල විද්‍යාත්මක පද්ධතිය

මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය , 2018

ආ) ස්වාභාවික ආපදා

මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශයට බලපාන ආපදා තත්ත්ව ලෙස සුළි සුළං, ගංවතුර, මුහුදු බාදනය හා සුනාමි බලපෑම් හඳුනා ගත හැකි වේ.

i. සුළි සුළං

මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශයට බලපාන ප්‍රධානතම ආපදා තත්ත්වය ලෙස සුළි සුළං දැක්විය හැකිය. 2014 වර්ෂයේ සිට 2018 වර්ෂය දක්වා සෑම වර්ෂයකම මොරටුවැල්ල බටහිර, කොරළුවැල්ල බටහිර, එගොඩ උයන උතුර , එගොඩ උයන මධ්‍යම සහ දකුණ ඉදිබැඳ්ද බටහිර සහ නැගෙනහිර යන ග්‍රාම

නිලධාරී වසම් සුළි සුළං බලපෑමට ලක්වී ඇති අතර (වගු අංක 2.7) සුළි සුළං හේතුවෙන් බොහෝ විට නිවාස වල වහල වලට හානි සිදුවී ඇත.

වගු අංක 2.7: සුළි සුළං හේතුවෙන් නිවාස හානි

වර්ෂය	නිවාස හානි සංඛ්‍යාව
2014	427
2015	71
2016	84
2017	2794
2018	161

මූලාශ්‍රය - මොරටුව ප්‍රදේශීය ලේකම් කාර්යාලය, 2018

ii. ගංවතුර

බොල්ගොඩ ගඟ පිටාර ගැලීම මඟින් ගඟ ඉවුරේ පිහිටි බොරැපන, තෙලවල උතුර, තෙලවල දකුණ, කටුබැද්ද, මෝල්පෙ, විල්ලෝරවත්ත නැගෙනහිර, මොරටුමුල්ල උතුර, මොරටුමුල්ල බටහිර සහ ඉදිබැද්ද බටහිර යන ග්‍රාම නිලධාරී වසම් වල 2018 වර්ෂයේ සහ 2016 වර්ෂයේ ගංවතුර හේතුවෙන් හානියට පත් වූ නිවාස සංඛ්‍යාව පිලිවලින් 938 ක් සහ 462 ක් ලෙස වාර්තා වේ.

iii. මුහුදු බාදනය

2018 වර්ෂයේදී උස්වත්ත, අභුලාන උතුර සහ අභුලාන දකුණ යන ග්‍රාම නිලධාරී වසම් වල මුහුදු බාදනය හේතුවෙන් නිවාස හානි 25 ක් හානියට පත් වූ බවට වාර්තා වී ඇත.

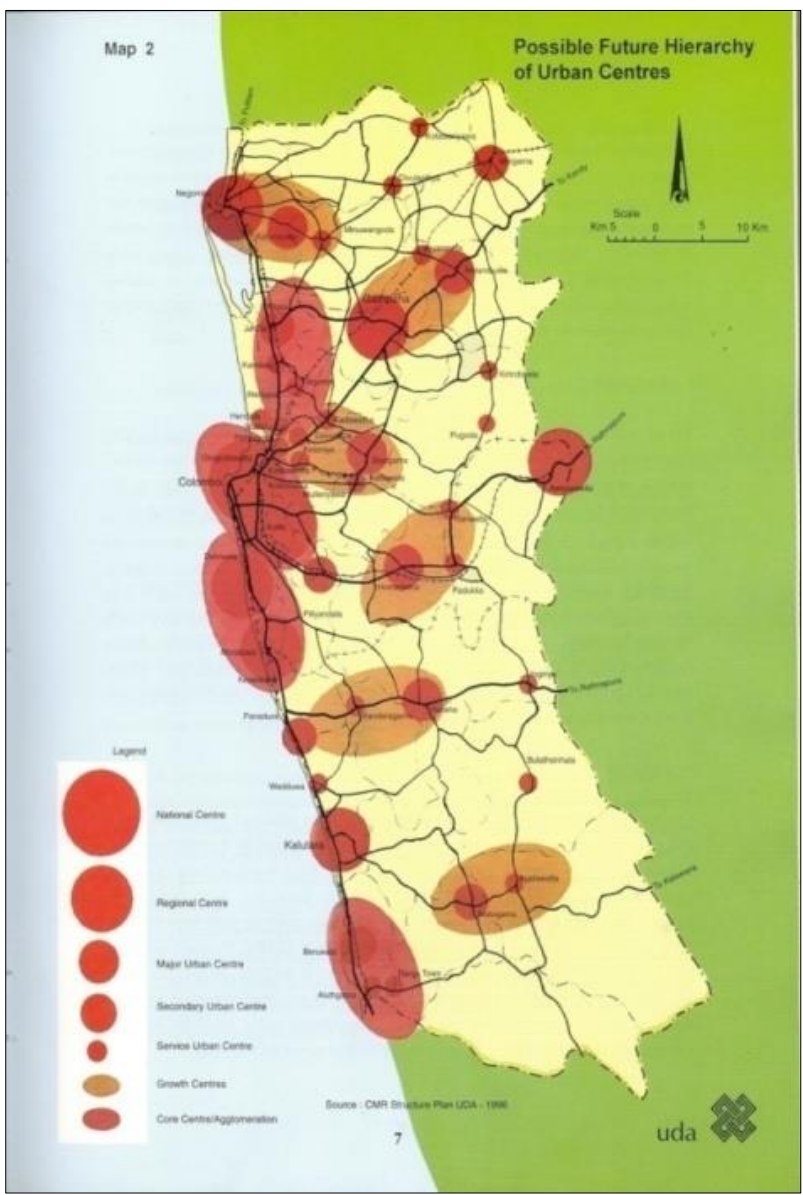
iv. සුනාමි

2004 වර්ෂයේ ඇතිවූ සුනාමි ව්‍යාසනය හේතුවෙන් අභුලාන උතුර, අභුලාන දකුණ, එගොඩ උයන මධ්‍යම, එගොඩ උයන උතුර, එගොඩ උයන දකුණ, කටුකුරුන්ද උතුර, කටුකුරුන්ද දකුණ, කොරළුවැල්ල උතුර, කොරළුවැල්ල දකුණ, කොරළුවැල්ල බටහිර, මොරටුවැල්ල දකුණ, මොරටුවැල්ල බටහිර, උස්වත්ත, උයන උතුර සහ උයන දකුණ යන මුහුදුබඩ ග්‍රාම නිලධාරී වසම්හි නිවාස ඒකක 5,050 ක් පමණ පූර්ණ හා අර්ධ ලෙස හානියට පත් විය.

2.2.3. සුර්ව සැලසුම් ප්‍රයත්න

1998 වර්ෂයේ දී නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් බස්නාහිර පළාත ආවරණය වන පරිදි සකස් කරන ලද කොළඹ මහා නාගරික කලාපීය ව්‍යුහාත්මක සැලැස්ම (රූප සටහන් අංක 2.13) මගින් නාගරික ධුරාවලියක් හඳුන්වා දී ඇති අතර එහි සඳහන් වන පරිදි කොළඹ මහ නගර සභා ප්‍රදේශය ජාතික මධ්‍යස්ථානය ලෙසත් මොරටුව ඇතුළු දෙහිවල, කළුතර, මීගමුව හා ගම්පහ යන නගර කලාපීය මධ්‍යස්ථාන ලෙසත්, හොරණ, මතුගම, බේරුවල, බියගම හා ජා-ඇල යන නගර ප්‍රධාන නාගරික මධ්‍යස්ථාන ලෙසත් හඳුනා ගෙන ඇත.

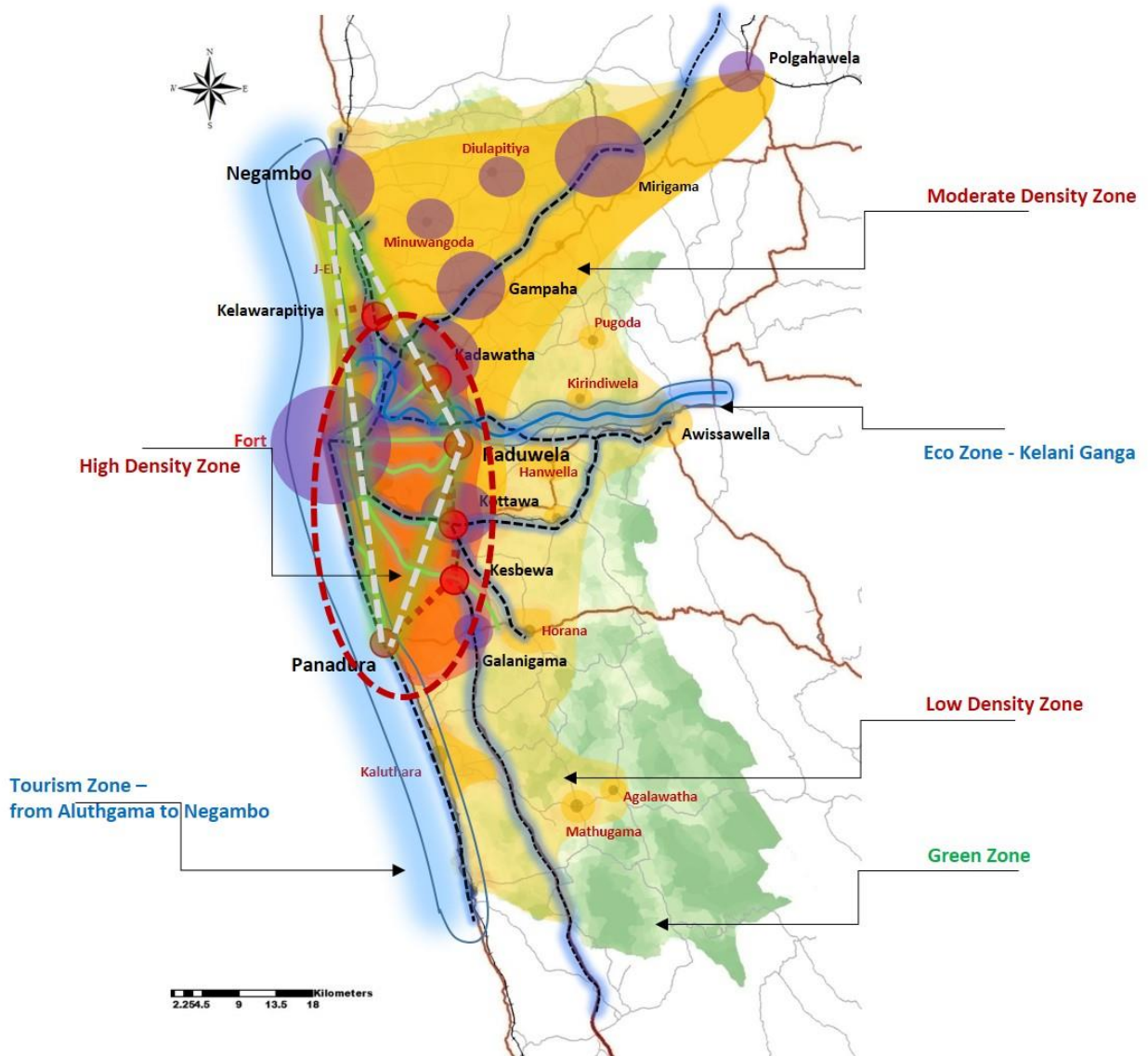
රූප සටහන් අංක 2.13 : කොළඹ මහානාගරික කලාපීය ව්‍යුහාත්මක සැලැස්ම - 1998

මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

2030 වර්ෂය සඳහා පිළියෙළ කරනු ලැබූ බස්නාහිර පළාත් මහ නගර සැලැස්ම (රූප සටහන් අංක 2.14) මගින් බස්නාහිර පළාත කලාප භයකට බෙදා ඇති අතර අධි සනත්ව කලාපයෙහි පිහිටා ඇති මොරටුව, මීගමුව සිට අලුත්ගම දක්වා දිවෙන සංචාරක කලාපයේ පිහිටි කොළඹ හර ප්‍රදේශයට ඉතා ආසන්න උප නගරයක් ලෙසද හඳුනා ගෙන ඇත.

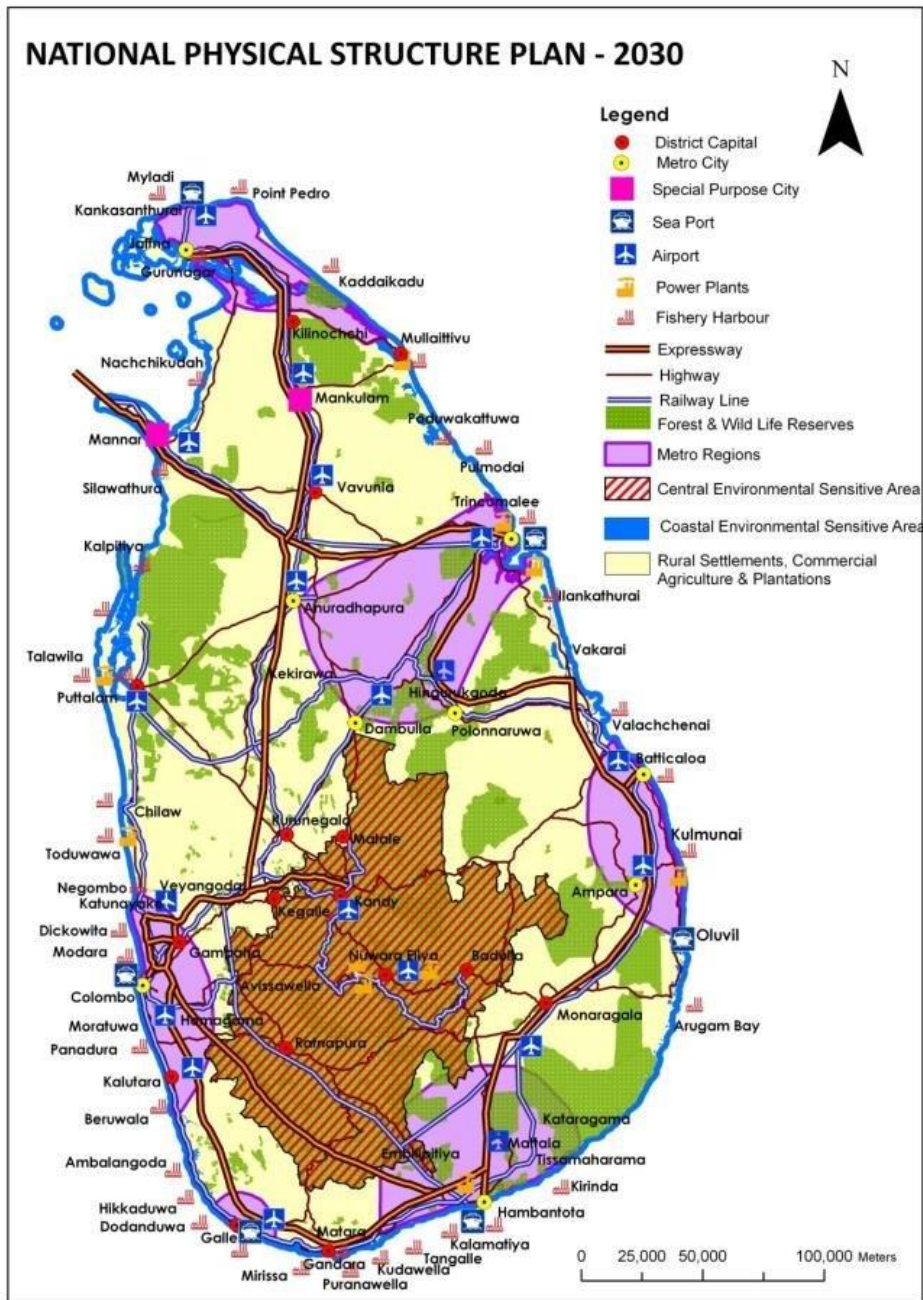
රූප සටහන් අංක 2.14 : බස්නාහිර පළාත් මහනගර සැලැස්ම - 2030

මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2016

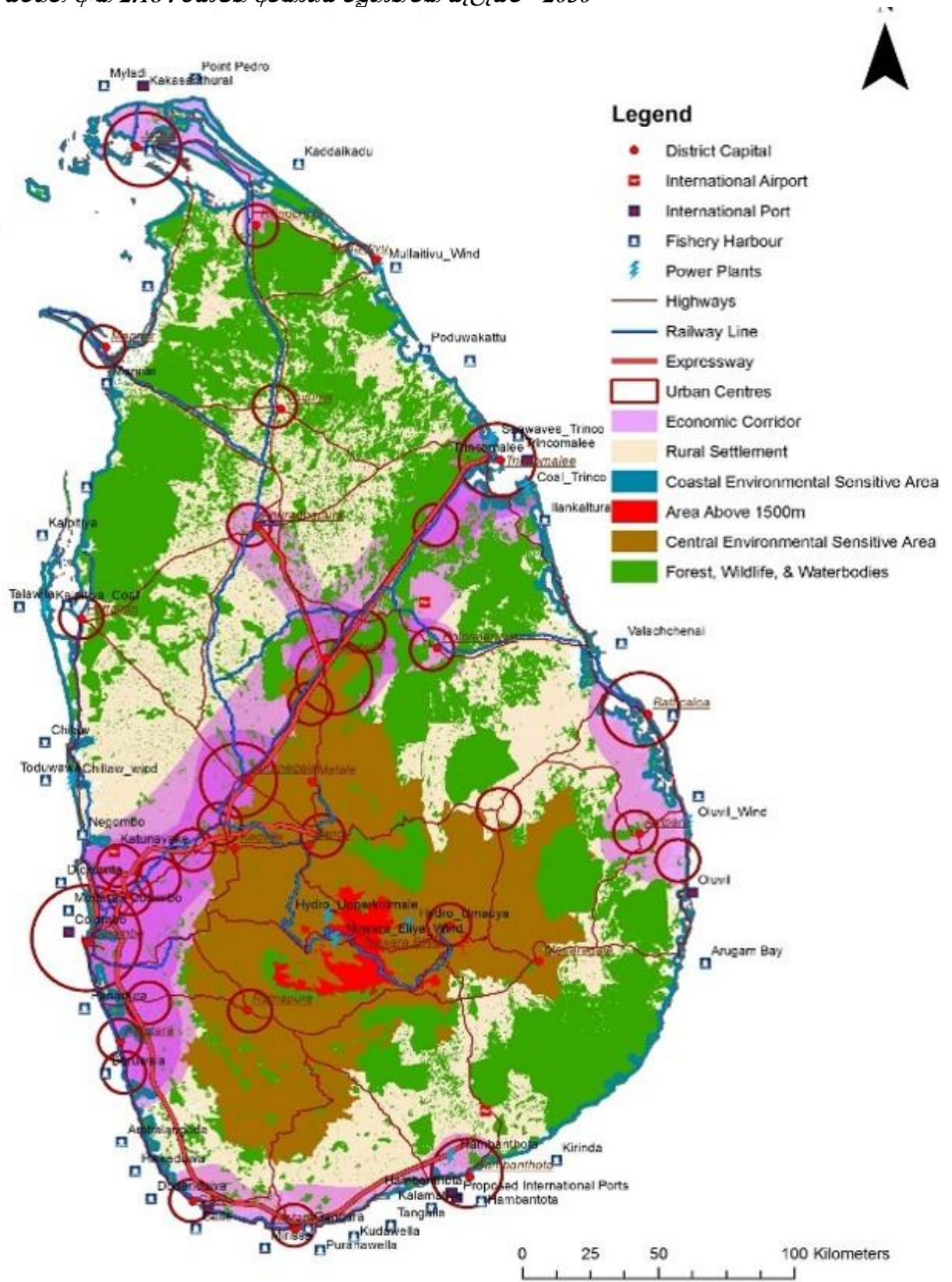
එසේම ජාතික භෞතික සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව මගින් පිළියෙල කරන ලද ජාතික භෞතික ව්‍යුහාත්මක සැලැස්ම 2030 අනුව (රූප සටහන් අංක 2.15), කොළඹ අධි නාගරීකරණ කලාපය තුළට මොරටුව නගරය ඇතුළත් කර ඇති අතර, එම දෙපාර්තමේන්තුව මගින් පිළියෙල කරන ලද යෝජිත අවකාශීය ව්‍යුහාත්මක සැලැස්ම 2050 අනුව (රූප සටහන් අංක 2.16), මොරටුව නගරය ආර්ථික කලාපය තුළ පිහිටි නගරයක් ලෙසද සංවර්ධනය කිරීමට හඳුනා ගෙන ඇත.

රූප සටහන් අංක 2.15 : ජාතික භෞතික ව්‍යුහාත්මක සැලැස්ම - 2030

මූලාශ්‍රය : ජාතික භෞතික සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව, 2016

රූප සටහන් අංක 2.16 : යෝජිත අවකාශීය ව්‍යුහාත්මක සැලැස්ම - 2050

මූලාශ්‍රය : ජාතික භෞතික සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව, 2016

2.3. සැලසුම් ප්‍රදේශය නිර්ණය කිරීම

මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම පිළියෙළ කිරීම සඳහා සැලසුම් සීමාව නිර්ණය කිරීමේදී ප්‍රදේශයේ පවතින නව සංවර්ධන ප්‍රවණතා පිළිබඳව සලකා බැලූ අතර 2.2.2 පරිච්ඡේදයේ දක්වා ඇති පරිදි ප්‍රදේශයේ ආර්ථික, සමාජයීය, පාරිසරික හා භෞතික ලක්ෂණ කෙරෙහිද අවධානය යොමු කරන ලදී.

2.3.1. සැලසුම් සීමාව හඳුනා ගැනීම

වර්ග කි.මී. 23.4 ක් වැනි කුඩා භූමි භාගයක පැතිරී ඇති මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය, මොරටුව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය හා මොරටුව ඡන්ද කොට්ඨාශය එකම භෞතික සීමාවකින් සමන්විත වීම හේතුවෙන් සැලසුම් ප්‍රදේශයේ ක්‍රියාකාරී සීමාව, පරිපාලන කොට්ඨාශය හා සැලසුම් ප්‍රදේශයද එකම සීමාවක් වීම පදනම් කර ගෙන මෙම සංවර්ධන සැලැස්ම සකස් කිරීමේදී මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය සැලසුම් ප්‍රදේශය ලෙස යොදා ගන්නා ලදී.

2.3.2. සැලසුම් සීමාව

උතුරින් රත්මලාන ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය, නැගෙනහිරින් බොල්ගොඩ ගංඟාව, දකුණින් කළුතර දිස්ත්‍රික්කයට අයත් පානදුර ප්‍රදේශය හා බොල්ගොඩ ගංඟාව, බටහිරින් මුහුදු තීරය යන සීමාවන්ගෙන් හා ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශ 42 කින් සමන්විත මොරටුව මහ නගර සභා සැලසුම් ප්‍රදේශය පහත සිතියම් අංක 2.6 මගින් දැක්වේ.

සිතියම් අංක 2.7 : මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයේ සැලසුම් සීමාව

මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

පරිච්ඡේදය 03

සංවර්ධන සැලැස්මක අවශ්‍යතාවය

3.1. හැඳින්වීම

මොරටුව මහ නගර සභාව සඳහා නව සංවර්ධන සැලැස්මක් පිළියෙළ කිරීමේ අවශ්‍යතාවය හඳුනා ගැනීම මෙම පරිච්ඡේදයේ අරමුණ වේ. 2005-2020 සඳහා සකස් කරන ලද සංවර්ධන සැලැස්මේ වලංගු කාලය අවසන් වීමට ආසන්නව පැවතීම නව සංවර්ධන සැලැස්මක් පිළියෙළ කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් පැන නැඟීමට එක් හේතුවකි.

තවද 2005-2020 සංවර්ධන සැලැස්මේ පැවති සාර්ථක උපායමාර්ග ඉදිරියට ගෙන යන අතරම එහි පැවති දුර්වලතා මහ හරවා ගනිමින් නව සැලසුම් ක්‍රියාමාර්ග සඳහා යොමු වීමට අදහස් කරනු ලබන අතර, ප්‍රකාශිත සංවර්ධන සැලැස්ම මගින් ආවරණය නොකරන ලද නව සංවර්ධන ප්‍රවණතා හඳුනා ගෙන එමගින් උපායශීලී ක්‍රියාමාර්ග කරා යොමු වීමටද අපේක්ෂා කරනු ලබයි.

මොරටුව ප්‍රදේශයේ පවතින ස්වාභාවික සම්පත් ආරක්ෂා කර ගැනීමටත් එම සම්පත් සංවර්ධන කටයුතු සඳහා දායක කර ගැනීමටත් ප්‍රදේශයේ ජීවත් වන ජනතාවට සුවපහසු හා ආරක්ෂාකාරී වටපිටාවක් නිර්මාණය කිරීම උදෙසාත් නව සංවර්ධන සැලැස්මක් සකස් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් පවතින බව හඳුනා ගන්නා ලදී.

3.2. ගැටළු හඳුනා ගැනීම

පරිච්ඡේද 1.2. හි සඳහන් පාර්ශවකරුවන්ගේ අදහස් හා යෝජනා මෙන්ම ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික දත්ත මූලාශ්‍ර තුළින් හඳුනා ගන්නා ලද ගැටළුවල තීව්‍රතාවය අනුව ප්‍රමුඛතා පෙළගැස්මක් සකස් කරන ලද අතර එහි සාරාංශය පහත වගු අංක 3.1හි දැක්වේ.

වගු අංක 3.1: හඳුනා ගත් ගැටළු ප්‍රමුඛතා අනුපිළිවෙල

ප්‍රමුඛතාව	හඳුනා ගත් ගැටළුව	විස්තරය
01	ප්‍රදේශයේ පවතින විභවතා සංවර්ධනය සඳහා දායක කර නොගැනීම	i. දර්ශනීය මුහුදු තීරය, බොල්ගොඩ ගඟ හා ලුනාව කලපුව ආදී සම්පත් තිරසාර කළමනාකරණය නොකිරීම හා එම ජල මූලාශ්‍ර කරා ජනතාවට ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාවක් නොමැති වීම ii. නගර මධ්‍යයේ පවතින ඉඩම් ප්‍රශස්ත ලෙස සංවර්ධනයට යොදා නොගැනීම

02	අඩු ආදායම්ලාභී ජනතාව රක්ෂිත කලාප ආක්‍රමණය කිරීම හා සිදු කරනු ලබන අනවසර ඉදිකිරීම්	i. ජනාවාස ආශ්‍රිතව සිදු වන පාරිසරික දූෂණය ii. සමාජයීය ගැටළු iii. සෞඛ්‍යය ගැටළු
----	--	--

මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

3.2.1. ප්‍රදේශයේ පවතින විභවතා සංවර්ධනය සඳහා දායක කර නොගැනීම.

අ) දර්ශනීය මුහුදු තීරය, බොල්ගොඩ ගඟ හා ලුනාව කලපුව ආදී සම්පත් තිරසාර කළමනාකරණය නොකිරීම හා එම ජල මූලාශ්‍ර කරා ජනතාවට ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාවක් නොමැති වීම.

නැගෙනහිරින් හා දකුණු දිශාවෙන් බොල්ගොඩ ගංඟාවෙන්ද, බටහිර දිශාවෙන් දර්ශනීය මුහුදු තීරයෙන්ද වට වී ඇති හා කොරලවැල්ලේ සිට එගොඩ උයන දක්වා බොල්ගොඩ ගංඟාවෙන් හා මුහුදු තීරයෙන්ද මායිම් වූ මීටර 500-800 ත් අතර පටු භූමි තීරයකින් සමන්විත මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය කොළඹ අග නගරයට ආසන්නව මෙවැනි සුවිශේෂිත පිහිටීමක් දක්නට ලැබෙන එකම නගරය ලෙස මොරටුව හඳුන්වා දිය හැක. ලුනාව කලපුව හා අනෙකුත් තෙත්බිම් හා වගුරු බිම් ප්‍රදේශයේ ජලය රඳවා තබා ගන්නා ප්‍රධාන මූලාශ්‍රයන් වන අතර මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශය දියසරු ප්‍රදේශයක් ලෙස හඳුන්වා දිය හැකි වේ. (රූප සටහන් අංක 3.1, 3.2 හා 3.3)

රූප සටහන් අංක 3.1 : බොල්ගොඩ ගංඟාව

ඡායාරූප අනුග්‍රහය ඉහල වම : www.flickr.com ; ඡායාරූප ශිල්පී: නතාලි සොයිසා, ඡායාරූප අනුග්‍රහය ඉහළ දකුණ: www.flickr.com ; ඡායාරූප ශිල්පී : සමන් පෙරේරා , ඡායාරූප අනුග්‍රහය පහල : www.flickr.com ; ඡායාරූප ශිල්පී: වන්න සේනාරත්න

රූප සටහන් අංක 3.2 : අභ්‍යන්තර මුහුදු වෙරළ

ඡායාරූප අනුග්‍රහය : www.flickr.com ; ඡායාරූප ශිල්පී: තිසල් කළුආරච්චි

රූප සටහන් අංක 3.3 : ලුනාව කලපුව

ඡායාරූප අනුග්‍රහය ඉහළ වම් කෙළවර : www.flickr.com ; ඡායාරූප ශිල්පී: මෙල්ෂිරාන්, ඡායාරූප අනුග්‍රහය ඉහළ දකුණු කෙළවර: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, ඡායාරූප අනුග්‍රහය පහළ වම් කෙළවර, මැද, දකුණු කෙළවර: www.flickr.com ; ඡායාරූප ශිල්පී: නිශාන්

මොරටුව සැලසුම් ප්‍රදේශය 19% ක ස්වාභාවික ජල මූලාශ්‍රයන්ගෙන් යුක්ත වුවද, එම සම්පත් නගරයේ සංවර්ධන කටයුතු සඳහා දායක කර ගැනීමකින් තොරව හුදකලාව පැවතීම හේතුවෙන් ජනතාවට සම්පත් කරා ප්‍රවේශ වීමට නොහැකිව එහි සුන්දරත්වය අත්විඳීමට ඇති අවස්ථාවද මහඟුරි ඇති අතර ක්‍රමක්‍රමයෙන් පරිහානියට පත් වන බවද නිරීක්ෂණය කල හැකි වේ.

ආ) නගර මධ්‍යයේ පවතින ඉඩම් ප්‍රශස්ත භාවිතයන් සඳහා යොදා නොගැනීම.

මොරටුව සැලසුම් ප්‍රදේශය තුන් පැත්තකින්ම රක්ෂිත වලින් වට වූ වර්ග කිලෝ මීටර් 23.4 ක් වැනි කුඩා භූමි ප්‍රමාණයකට සීමා වීම හේතුවෙන් පරිභෝජනය සඳහා වන ඉඩම් සීමිත වන අතර මූල්‍යමය හා සෞන්දර්යාත්මක වටිනාකමකින් යුතු නගර මධ්‍යයේ පිහිටි රජයේ ඉඩම් මනා කළමනාකාරිත්වයකින් යුතුව සංවර්ධන කටයුතු සඳහා යොදා නොගැනීම ප්‍රධාන ගැටළුවක් බවට පත්වී ඇත. උදාහරණ පහත පරිදි දැක්විය හැක.

- ගාළු පාරට මුහුණලා පිහිටි ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව සතු අක්කර 08 ක ඉඩම (රූප සටහන් අංක 3.4).
- මොරටුව පොලිස් ස්ථානය පිහිටි පුරාවිද්‍යාත්මක වටිනාකමකින් යුතු ගොඩනැගිල්ල හා ඊට අදාළ අක්කර 3.5 පමණ වපසරියකින් යුතු ඉඩම (රූප සටහන් අංක 3.5).
- බොරුපන පාර, මාලිභාව පාර හා රත්මලාන ප්‍රදේශයට යාබද මොරටුව උතුරු මායිම් ප්‍රදේශයේ පවතින කර්මාන්ත, ගුදම් හා ගබඩා සඳහා යොදා ගෙන ඇති ඉඩම්. (රූප සටහන් අංක 3.6).

රූප සටහන් අංක 3.4 : ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව සතු ඉඩම

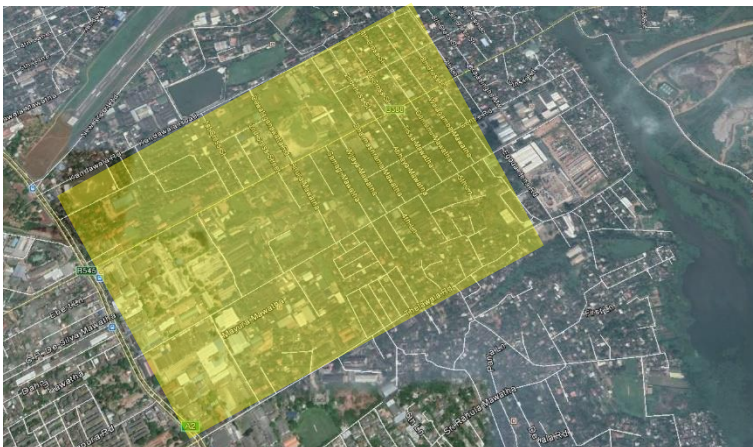
ඡායාරූප අනුග්‍රහය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2017

රූප සටහන් අංක 3.5: මොරටුව පොලිස් ස්ථානය පිහිටි පුරාවිද්‍යාත්මක වටිනාකමකින් යුතු ගොඩනැගිල්ල පිහිටි ඉඩම

ඡායාරූප අනුග්‍රහය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2017

රූප සටහන් අංක 3.6 : මොරටුව උතුරු මායිම් ප්‍රදේශයේ පවතින කර්මාන්ත, ගුදම් හා ගබඩා

ඡායාරූප අනුග්‍රහය : Google Street View

3.2.2. අඩු ආදායම්ලාභී ජනතාව රජයේ ඉඩම් හා රක්ෂිත අල්ලා ගැනීම හා අනවසර ඉදිකිරීම්

මොරටුව නගරය පරිසර සංවේදී ප්‍රදේශ වැඩි ප්‍රමාණයකින් සමන්විත වීම හේතුවෙන් සංවර්ධන කටයුතු සඳහා යොදා ගත හැකි ඉඩම් ප්‍රමාණය සීමිත වේ. එකී ඉඩම් කොටස්හි ඉහල මූල්‍යමය වටිනාකමක් පැවතීම හේතුවෙන් වඩු කර්මාන්තය හා ධීවර කර්මාන්තයේ නියුතු අඩු ආදායම්ලාභී ජනතාව රක්ෂිත හා රජයේ ඉඩම් නිවාස ඉදි කර ගැනීම සඳහා යොදා ගැනීම හේතුවෙන් එම රක්ෂිත හා රජයේ ඉඩම් කොටස්හි අනවසර ඉදිකිරීම් සිග්‍ර ලෙස වැඩි වී ඇති අතර, මෙම තත්ත්වය මොරටුව ප්‍රදේශය සංවර්ධනයේ දී ප්‍රධාන ගැටළුවක් බවට පත්වී ඇත.

2017.12.11 වන දින පැවති පාර්ශවකරුවන්ගේ රැස්වීමේදී බොල්ගොඩ ගඟ, දුම්රිය හා වෙරළ රක්ෂිතයන්හි අනවසර පවුල් 1500 ක් පමණ ජීවත්වන බව ප්‍රකාශ කරන ලද අතර තවද අනවසර පවුල් 1000 ක් පමණ ජීවත්වන රජයේ ඉඩම් ලෙස දන්දෙනිය වත්ත, සමරකෝන් වත්ත, පිට්ටනිය වත්ත හා බැටරි වත්ත දැක්විය හැකිය. රූප සටහන් අංක 3.7 මගින් වෙරළ හා දුම්රිය රක්ෂිතයේ පවතින අනවසර ඉදිකිරීම් ව්‍යාප්තිය පිළිබඳව පැහැදිලි කර ඇත.

රූප සටහන් අංක 3.7 : වෙරළ රක්ෂිතය හා දුම්රිය රක්ෂිතයේ පවතින අනවසර ඉදිකිරීම්

ඡායාරූප අනුග්‍රහය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

අ) ජනාවාස ආශ්‍රිතව සිදු වන පාරිසරික දූෂණය

ඉහත ජනාවාස ආශ්‍රිතව ප්‍රමාණවත් ඉඩ පහසුකම් නොමැති වීම හේතුවෙන් විධිමත් ලෙස කැළිකසල බැහැර කිරීම හා අපජලය බැහැර කිරීම සඳහා ක්‍රමවේදයක් නොමැති අතර බොහෝ පැල්පත් නිවාස ආශ්‍රිතව උත්පාදනය වන අපද්‍රව්‍යය යාබද ජල මූලාශ්‍ර වෙත මුදා හැරීම හේතුවෙන් එම ජල මූලාශ්‍ර දූෂණයට ලක්ව ඇත. තවද ඉදිකිරීම් කටයුතු සඳහා කඩොලාන ශාඛ පද්ධතිය විනාශ කිරීම හේතුවෙන් ජෛව විවිධත්වය හායනය වීම හා කඩොලාන ශාඛ මගින් ස්වාභාවිකව සිදු වන ජල පිරිපහදුවට බාධා පැමිණීම ගැටළුකාරී තත්ත්වයක් ලෙස හඳුනාගෙන ඇත.

තවදුරටත් වඩු කර්මාන්තයේ අතුරුඵල ලෙස නිපදවෙන ලී කුඩු ජලාශ්‍රිත ප්‍රදේශ ගොඩ කිරීම සඳහා යොදා ගැනීම හා ලී කුඩු දහනය නිසා නිපදවෙන අධික තාප ශක්තිය හේතු කොට ගෙන පාංශු දූෂණය හා වායු දූෂණය සිදුවේ.

ආ) සමාජයීය ගැටලු

ඉහත පරිච්ඡේද 2.2.2.3. (ඇ) හි සඳහන් වන පරිදි අඩු ආදායම්ලාභී ජනාවාස පිහිටි ප්‍රදේශ ආශ්‍රිතව අපරාධ හා මත්ද්‍රව්‍ය පිළිබඳ පැමිණිලි වැඩි වශයෙන් වාර්තා වන අතර මෙම ජනාවාස ආශ්‍රිතව ඇති භෞතික ආකෘතිය එනම් ඉතා පටු ජන ශුන්‍ය මාර්ග (දෝරු මාර්ග) ජාලයක් පැවතීම හා එම මාර්ග තවදුරටත් අවහිර කරමින් ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීම හේතුවෙන් නිර්මාණය වී ඇති සංචාන අවකාශය, අපරාධ හා මත් ද්‍රව්‍ය වෙළඳාම සඳහා සුදුසු වටපිටාවක් තනා දීමට හේතු වී ඇත.

ඇ) සෞඛ්‍යය ගැටලු

පැල්පත් හා මුඩුකේතු ආශ්‍රිතව ජීවත්වන ජනතාව සඳහා මූලික අවශ්‍යතා හා යටිතල පහසුකම් අවම වීම හේතුවෙන් එම ජනාවාස ආශ්‍රිතව සිසු ලෙස බෝවන රෝග ව්‍යාප්ත වීමේ ප්‍රවණතාවයක් දක්නට ලැබෙන අතර, ඉහත පරිච්ඡේද 2.2.2.3.(ආ) අනුව ක්ෂය රෝගය හා ලාදුරු රෝග සඳහා හඳුනා ගෙන ඇති අවදානම් ප්‍රදේශ වැඩි වශයෙන් අඩු ආදායම්ලාභී ජනාවාස පිහිටා ඇති ප්‍රදේශ ලෙසට තහවුරු වී ඇත. තවද රෝග වැළඳුණු අවස්ථාවන්හිදී නිවැරදි ප්‍රතිකාර ක්‍රම සඳහා යොමු නොවීම හා එම ජනාවාස තුළම සැඟවී ජීවත් වීම මෙම බෝවන රෝග පැතිරීයාමට හේතුවී ඇත.

ඉහත පරිච්ඡේද 3.2.1 හි විස්තර කර ඇති පරිදි මොරටුව සැලසුම් ප්‍රදේශය සතු විභවතා මනා කළමනාකරණයකින් යුතුව සංවර්ධන කටයුතු සඳහා යොදා නොගැනීම හා පරිච්ඡේද 3.2.2 හි විස්තර කරන ලද රක්ෂිත හා රජයේ ඉඩම් අඩු ආදායම්ලාභීන් විසින් අල්ලා ගැනීම හා අනවසරයෙන් ඉදිකිරීම් සිදු කිරීම වැලැක්වීම සඳහා විසදුම් ලබා දිය යුතු ප්‍රායෝගික තත්ත්වයක් උදා වී ඇත.

ඒ අනුව භෞතික, ආර්ථික, සමාජයීය හා පාරිසරික අංශ නඟා සිටුවීම සඳහා ඒකාබද්ධ වූ උපායශීලී සැලසුම් ක්‍රියාවලියක් අනුගමනය කරමින් මොරටුව ප්‍රදේශයට ආවේණික වූ නව සංවර්ධන ප්‍රවණතා අන්තර්ග්‍රහණය කොට දැනට ප්‍රකාශිත සංවර්ධන සැලැස්ම 2019-2030 සඳහා යාවත්කාලීන කිරීමේ අවශ්‍යතාවය හඳුනා ගන්නා ලදී.

මෙහිදී ප්‍රධාන ගැටළුව බවට පත් වී ඇති රක්ෂිත හා රජයේ ඉඩම්හි සිදු වන අනවසර ඉදිකිරීම් හා අල්ලා ගැනීම් ඉවත් කොට ප්‍රධාන විභවතාව වූ ජල තීර මහජනතාවට විවෘත කරමින් ජලාභිමුඛ සංවර්ධනයක් ඇති කිරීම සඳහා මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම 2019- 2030 පිළියෙළ කරනු ලබයි.

දෙවන කොටස

පරිච්ඡේදය 04

සංවර්ධන සැලසුම් රාමුව

4.1. සංවර්ධන සැලැස්මේ දැක්ම

“බටහිර ඉවුරේ දියසරු උද්‍යානය”

4.2. දැක්මෙහි ප්‍රකාශනය

මොරටුව නගරය 2030 වන විට සැලසුම් සහගත නගරයක් ලෙසින් සංවර්ධනය කිරීමේ අරමුණට ළඟා වීමට අවශ්‍ය දැක්ම සකස් කිරීමේදී නගරයේ ස්ථානීය පිහිටීම, සංවර්ධන ප්‍රවණතා, පවතින සම්පත් ආදී සියලු අංශ පිළිබඳව සලකා බලන ලදී. මෙහිදී ප්‍රධාන වශයෙන් මොරටුව නගරයේ දැක්ම සකස් කිරීම සඳහා පහත රූප සටහන් අංක 4.1 මගින් දැක්වෙන විභවතා ඔස්සේ කරුණු පෙළගස්වන ලදී.

රූප සටහන් අංක 4.1 : දැක්ම ලඟා කර ගැනීමේ විභවතා

“බටහිර ඉවුර”

දකුණු දෙස සිට කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයට ප්‍රවිෂ්ට වන දකුණු ද්වාරය මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය වන අතර කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ දකුණුපස බටහිර මායිමද මොරටුව නගරය වන බැවින් “බටහිර ඉවුර” යන නාමය යොදන ලදී.

“දියසරු”

මොරටුව නගරය නැගෙනහිරින් හා දකුණින් බොල්ගොඩ ගංගාවෙන්ද, බටහිරින් මුහුදෙන්ද ලෙස තුන් පැත්තකින් ජලයෙන් මායිම් වූ හෙක්ටයාර 30ක වපසරියකින් යුත් ලුනාව කලපුව හා ඒ ආශ්‍රිතව පැතිරුණු ඇල මාර්ග ජාලයක් සහිත අභ්‍යන්තර ජල මූලාශ්‍රයන්ගෙන් සමන්විත වීම මොරටුව ප්‍රදේශයේ විශේෂ ලක්ෂණයකි. තවද ජලය රඳවා තබා ගැනීම සඳහා හෙක්ටයාර 20 ක තෙත්බිම් හා වගුරුබිම්ද දක්නට ලැබෙන අතර සමස්තයක් ලෙස ගත් කල මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයේ මුළු භූමි ප්‍රමාණයෙන් 19 % ක් ජලාශ්‍රිත ස්වාභාවික සම්පත් වලින් හා ජල මතුපිටකින් සමන්විත වන බැවින් ජලයෙන් ස්වයංපෝෂිත යන අර්ථයෙන් “දියසරු” යන නාමය භාවිතා කිරීම උචිත වේ .

“උද්‍යානය”

මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම තුළින් ශාක හා සත්ත්ව විශේෂ ජීවත් වන වගුරුබිම් හා තෙත්බිම් ඇතුළු හරිත වැස්ම ආරක්ෂා කරමින් ජල රක්ෂිත මහජන ශුභ සිද්ධිය සඳහා පරිහරණය කිරීමට හැකි වන අයුරින් තෙත්බිම් උද්‍යාන ලෙස සංවර්ධනය කිරීමට යෝජිත බැවින් එය අර්ථ ගැන්වීම සඳහා “උද්‍යානය” යන නාමය භාවිතා කරන ලදී.

4.3. සංවර්ධන සැලැස්මේ අරමුණු

මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්මේ දැක්ම වෙත ළඟා වීම සඳහා ප්‍රධාන අරමුණු 03ක් ගොඩ නඟා ඇත.

- පළමු අරමුණ : ජලයෙන් පෝෂිත නගරයක්
- දෙවන අරමුණ : සංචාරක ආකර්ෂණය සහිත නගරයක්
- තෙවන අරමුණ : නගරයේ අවශ්‍යතා සඳහා ප්‍රමාණවත් යටිතල පහසුකම්

4.4. සංවර්ධන සැලැස්මේ පරමාර්ථ

පළමු අරමුණ- “ජලයෙන් පෝෂිත නගරයක්”

පරමාර්ථය 1.1: 2030 වර්ෂය වන විට ප්‍රදේශයේ පවතින ජල මූලාශ්‍ර (බොල්ගොඩ ගඟ, ලුනාව කලපුව හා වෙරළ), තෙත්බිම් හා වගුරු බිම් 100% ක් සංරක්ෂණය කිරීම.

පරමාර්ථය 1.2: 2025 වර්ෂය වන විට ලුනාව කලපුව පරිසර ආරක්ෂණ කලාපයක් ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කිරීම.

දෙවන අරමුණ- “සංචාරක ආකර්ෂණය සහිත නගරයක්”

පරමාර්ථය 2.1: 2025 වර්ෂය වන විට සංචාරක ආකර්ෂණය සඳහා බොල්ගොඩ ගඟ, ලුනාව කලපුව හා වෙරළ ආශ්‍රිතව හෙක්ටයාර් 160 ක ක්‍රියාකාරී හා ක්‍රියාකාරී නොවන විවෘත භූමි ඇති කිරීම.

පරමාර්ථය 2.2: 2030 වර්ෂය වන විට සංචාරක කර්මාන්තය ආශ්‍රිත ආයෝජන ප්‍රවර්ධනය සඳහා කි.මී 35ක දිගකින් යුතු ජලානිමුඛ ප්‍රදේශ විවෘත කර සංවර්ධනය කිරීම.

තෙවන අරමුණ- “නගරයේ අවශ්‍යතා සඳහා ප්‍රමාණවත් යටිතල පහසුකම්”

පරමාර්ථය 3.1: 2030 වර්ෂය වන විට ඒකාබද්ධ මාර්ග පද්ධතියක් ඇති කිරීම සඳහා කිලෝ මීටර 40 ක දිගින් යුත් මාර්ග සංවර්ධනය කිරීම.

පරමාර්ථය 3.2: 2030 වසර වන විට රක්ෂිත හා රජයේ ඉඩම් කොටස්හි පදිංචි පවුල් 2500 ක් සඳහා විකල්ප නිවාස ලබා දීම.

පරමාර්ථය 3.3: පාරම්පරික වඩු කර්මාන්තය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා රෙගුලාසි ලිහිල් කිරීම හා දැව ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන ප්‍රවර්ධන කලාපයක් ස්ථාපිත කිරීම.

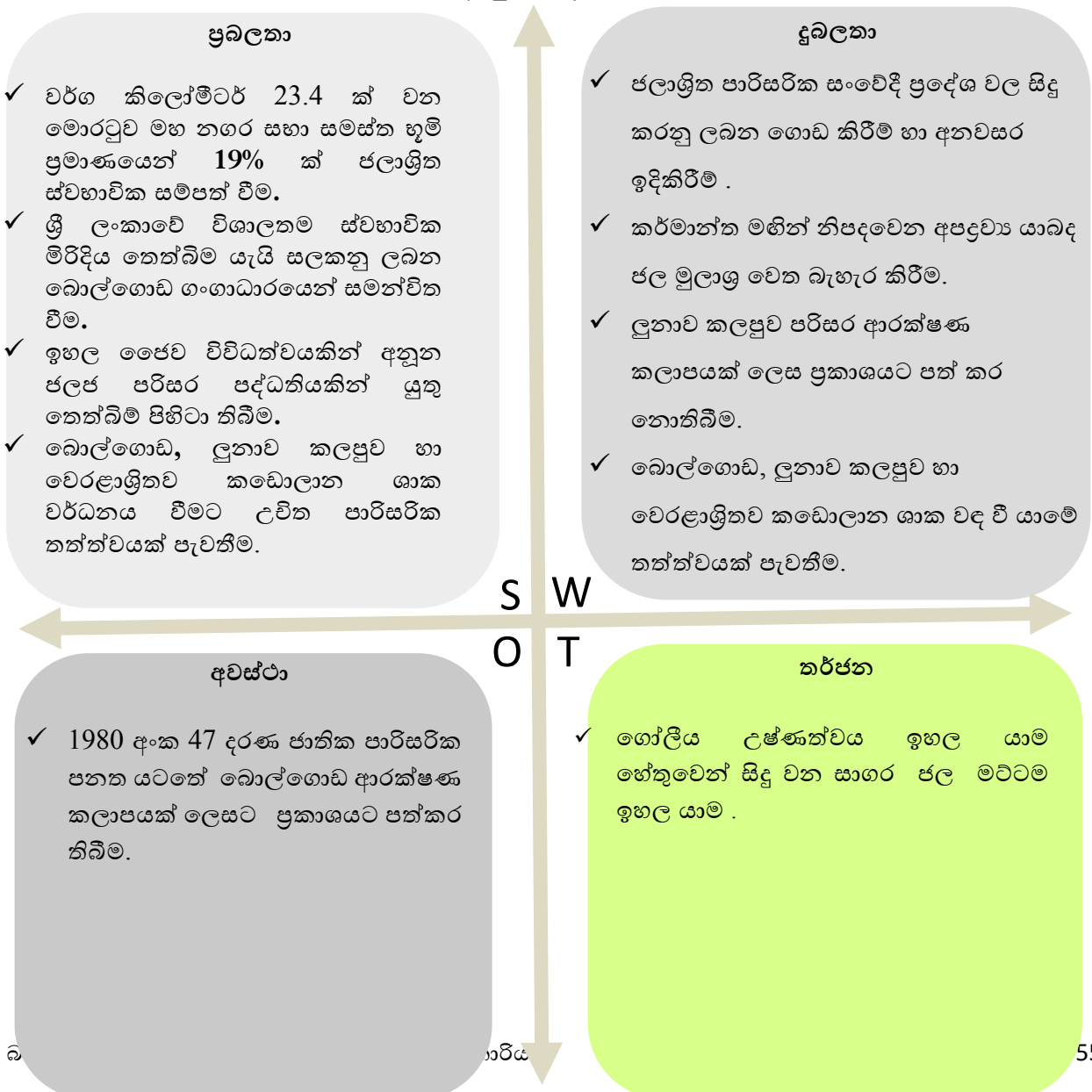
පරිච්ඡේදය 05

SWOT විශ්ලේෂණය

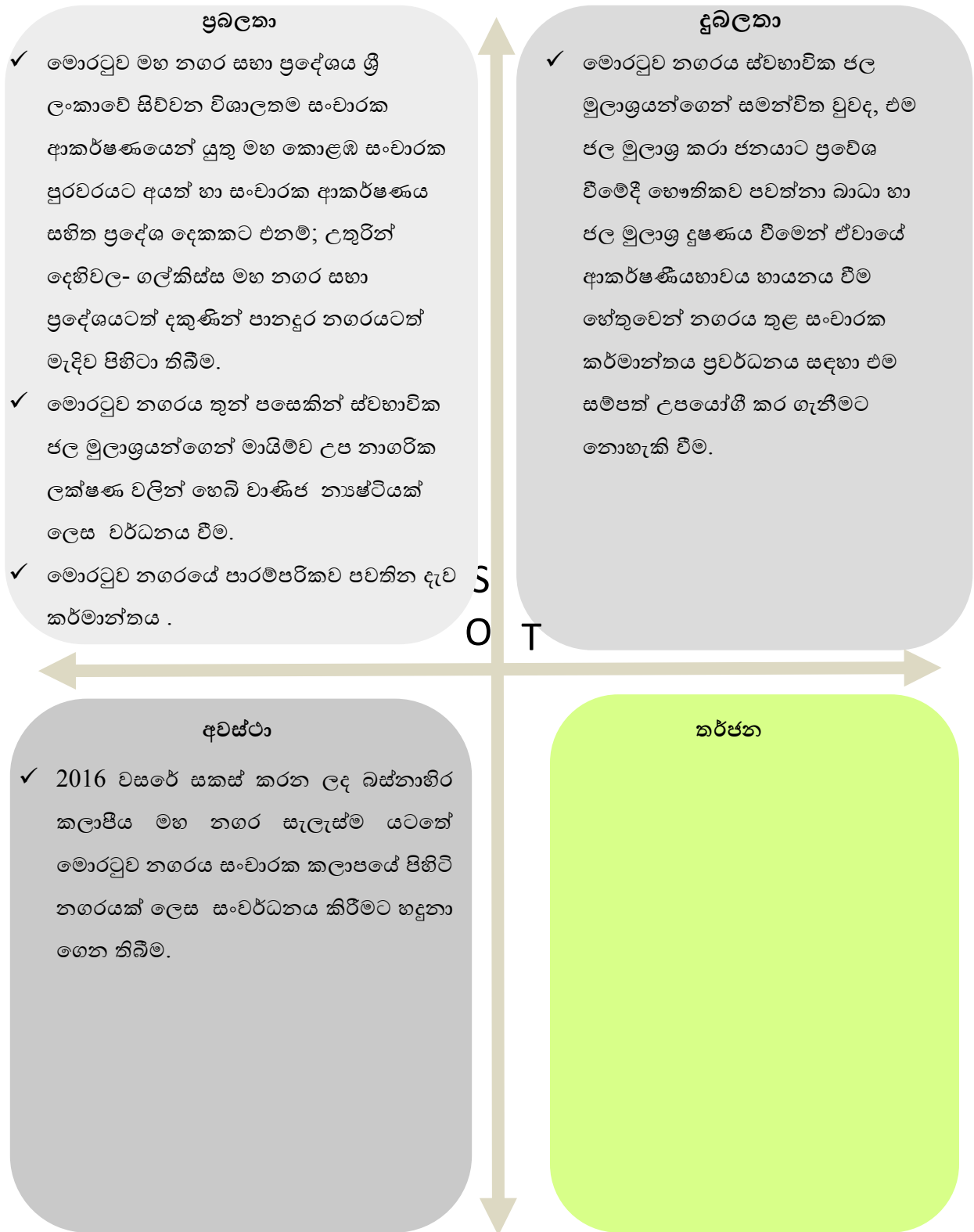
5.1. සාරාංශගත SWOT විශ්ලේෂණය

2030 වර්ෂය වන විට මොරටුව නගරය සැලසුම් සහගත නගරයක් කිරීමේ දැක්ම වෙත ළඟා වීමට හැකිවන අයුරින් භෞතික, ආර්ථික, සමාජයීය හා පාරිසරික වශයෙන් පවතින ප්‍රබලතා, දුබලතා, අවස්ථා හා තර්ජන හඳුනා ගැනීම සඳහා SWOT විශ්ලේෂණය සිදුකළ අතර, එමඟින් සංවර්ධන අරමුණු ලඟා කර ගැනීමට අපේක්ෂා කෙරේ. ඒ අනුව එක් එක් අරමුණට අදාළව සිදු කරන ලද සාරාංශගත SWOT විශ්ලේෂණය හා සවිස්තරාත්මක SWOT විශ්ලේෂණය පිළිවෙලින් පරිච්ඡේද 5.1 හා 5.2. මඟින් දැක්වේ.

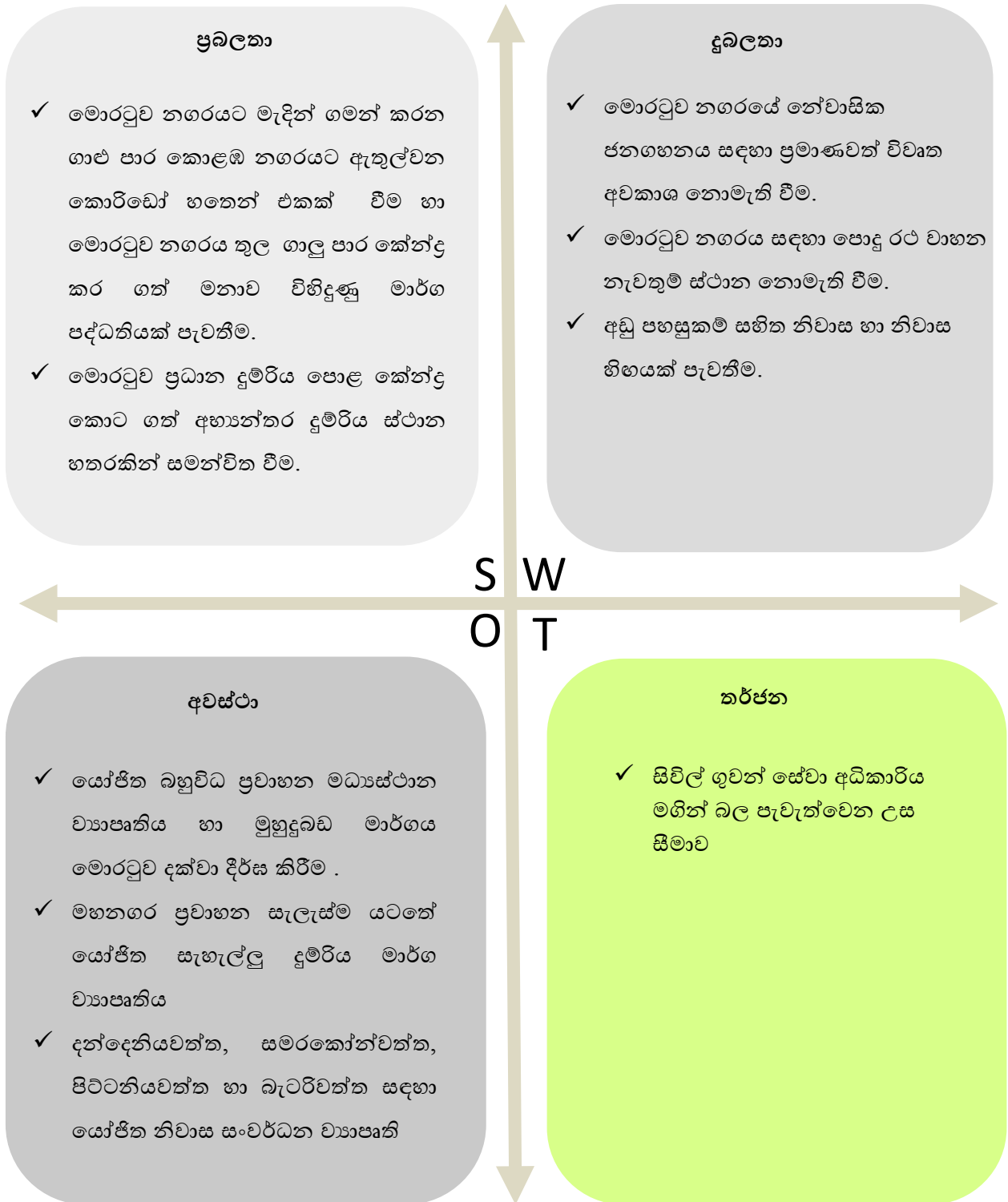
5.1.1. “ජලයෙන් පෝෂිත නගරයක්” යන අරමුණ සඳහා වන සාරාංශගත SWOT විශ්ලේෂණය

5.1.2. “සංචාරක ආකර්ෂණය සහිත නගරයක්” යන අරමුණ සඳහා වන සාරාංශගත SWOT විශ්ලේෂණය

5.1.3., “නගරයේ අවශ්‍යතා සඳහා ප්‍රමාණවත් යටිතල පහසුකම්” යන අරමුණ සඳහා වන සාරාංශගත SWOT විශ්ලේෂණය

5.2. සවිස්තරාත්මක SWOT විශ්ලේෂණය

5.2.1. “ජලයෙන් පෝෂිත නගරයක්” යන අරමුණ සඳහා වන සවිස්තරාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණය

5.2.1.1. ප්‍රබලතා

අ) වර්ග කිලෝමීටර් 23.4 ක් වන මොරටුව මහ නගර සභා සමස්ත භූමි ප්‍රමාණයෙන් 19% ක් ජලාශ්‍රිත ස්වභාවික සම්පත් වීම.

මුළු භූමි පරිභෝජනයෙන් 19% ක් ස්වභාවික ජල හා ජල මූලාශ්‍රයන්ගෙන් සමන්විත මොරටුව නගරය පහත වගු අංක. 5.1 හි සඳහන් පරිදි කලපු 1.6% ක් ද තෙත්බිම් හා වගුරුබිම් 1.4 % ක් හා ගංගා 15.5% කින් සමන්විත වේ.

වගු අංක 5.1 : මොරටුව ස්වභාවික සම්පත් ව්‍යාප්තිය

ස්වභාවික සම්පත් කාණ්ඩය	මුළු බිම් ප්‍රමාණයෙන් ප්‍රතිශතය
කලපු	1.60%
තෙත්බිම් හා වගුරු බිම්	1.90%
ගංගා	15.50%
මුළු	19%

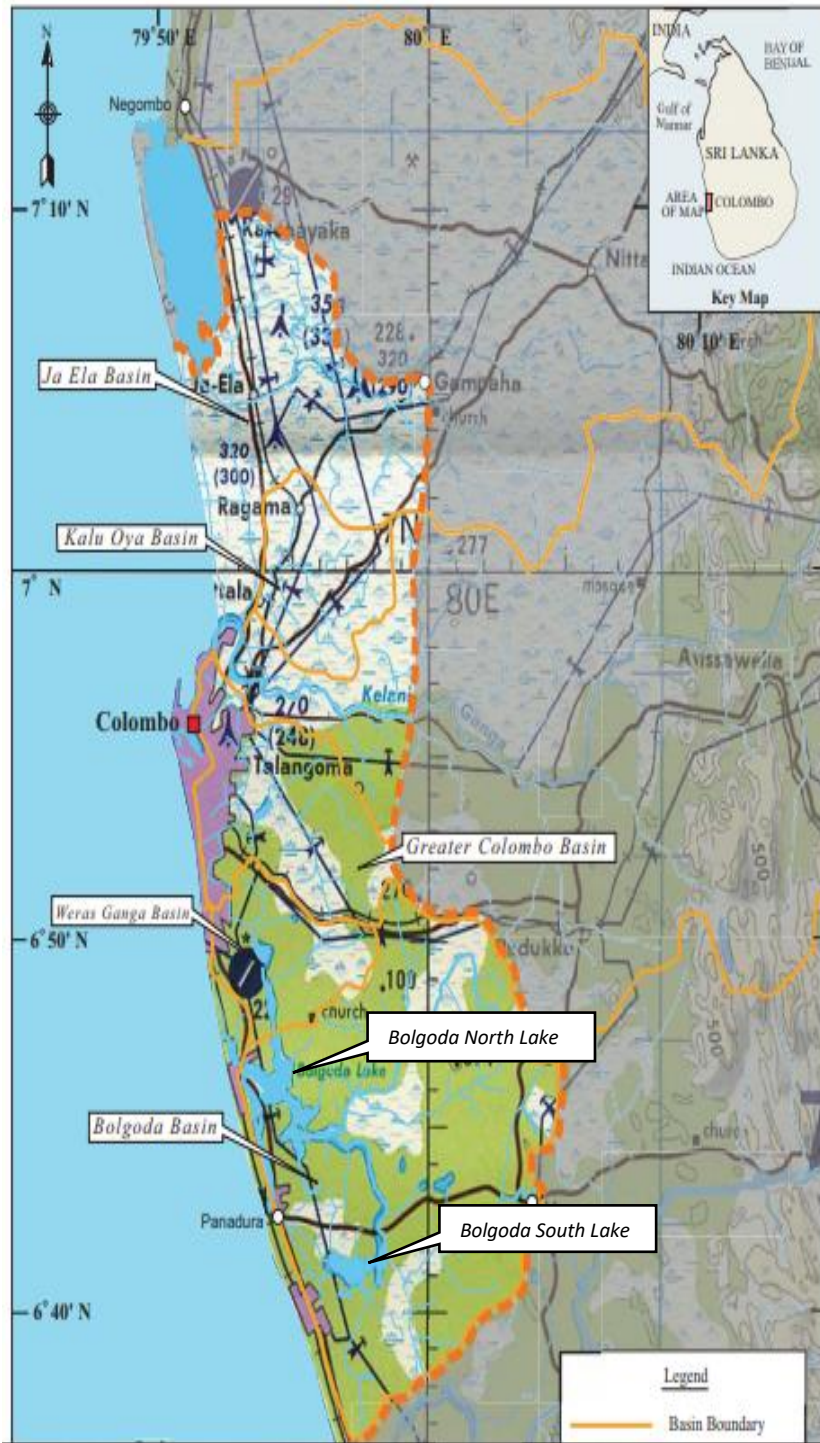
මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

ආ) ශ්‍රී ලංකාවේ විශාලතම ස්වභාවික මිරිදිය තෙත්බිම් යැයි සලකනු ලබන බොල්ගොඩ ගංගාධාරයෙන් සමන්විත වීම.

ශ්‍රී ලංකාවේ විශාලතම අභ්‍යන්තර මිරිදිය තෙත්බිම් ලෙස සලකනු ලබන බොල්ගොඩ තෙත්බිම, වේරස් ගඟ, බොල්ගොඩ ගඟ, පානදුර ගඟ හා බොල්ගොඩ වැවෙන් සමන්විත වන අතර බොල්ගොඩ වැව, උතුරු බොල්ගොඩ වැව හා දකුණු බොල්ගොඩ වැව ලෙස වර්ග කි.මී 400 ක වපසරියකින් යුතු විශාල ජල රැඳවුම් ප්‍රදේශ දෙකකින් සමන්විත වේ. තවදුරටත් බොල්ගොඩ ගංගාධාරය, දියවත්තාව හා තලංගම නාගරික තෙත්බිම් සමඟ සම්බන්ධ වන අතර බොල්ගොඩ පෝෂක ප්‍රදේශය රූප සටහන් අංක 5.1 මඟින් නිරූපනය කරනු ලබයි.

බොල්ගොඩ ස්වභාවික තෙත්බිම් පද්ධතිය මඟින් පරිසර සමතුලිතතාව ඇති කිරීම සඳහා දායක වන ජෛවීය සේවාවන් අතර; ජල අවශ්‍යතාවය සපුරාලීම, පරිසරය සිසිල් කිරීම, ගංවතුර හා නියඟය පාලනය කිරීම, ජෛව විවිධත්වය සුරැකීම, මිරිදිය ධීවර කර්මාන්තය ප්‍රවර්ධනය, දූෂක සහ අවසාදිත ද්‍රව්‍ය පෙරනයක් ලෙස ක්‍රියා කිරීම, භූගත ජලධරය ඉහළ නැංවීම සහ ස්වභාවික ජල පිරිපහදුව යනාදිය වැදගත් වේ. (Sri Lanka Water Partnership (SLWP), 2016)

රූප සටහන් අංක 5.1: බොල්ගොඩ පෝෂක ප්‍රදේශය

මූලාශ්‍රය : Japan International Cooperation Agency, 2003

රූප සටහන් අංක 5.1 හි දක්වා ඇති පරිදි වර්ග කි.මී. 394 ක වසසරියකින් යුතු බොල්ගොඩ පෝෂක ප්‍රදේශයේ උතුරු පෝෂක ප්‍රදේශය වේරස් ගඟ පෝෂක ප්‍රදේශය ලෙස හඳුන්වනු ලබන අතර මෙම වේරස් ගඟ පෝෂක ප්‍රදේශය වර්ග කි.මී. 55.5 ක වසසරියකින් යුතු සහ නුගේගොඩ-රත්නපිටිය, බොල්ගොඩ ඇළ, බොරැස්ගමුව උතුර, බොරැස්ගමුව දකුණ, මහ ඇළ, තම්බෝවිල හා රත්මලාන-මොරටුව යන උප පෝෂක ප්‍රදේශ හතකින් සමන්විත වේ. ඒ අනුව ව.කි.මී. 8.1 ක වසසරියකින් යුතු රත්මලාන- මොරටුව උප පෝෂක ප්‍රදේශය මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය තුළ පිහිටා ඇත.

ඇ) ඉහල ජෛව විවිධත්වයකින් අනූන ජලජ පරිසර පද්ධතියකින් යුතු තෙත්බිම් පිහිටා තිබීම.

ලුනාව කලපුව හා බොල්ගොඩ ගංගාව ආශ්‍රිතව ඉහල ජෛව විවිධත්වයකින් යුතු සත්ත්ව හා ශාක විශේෂ සත්ත්වයක් දක්නට ලැබෙන අතර විශේෂයෙන්ම ලුනාව කලපුව ආශ්‍රිතව සංක්‍රමණික හා සංක්‍රමණික නොවන කුරුළු විශේෂ 75ක් පමණ ජීවත් වන බව සඳහන් වේ. (තුෂාර, 2009) පහත වගු අංක 5.2 හි සඳහන් වන පරිදි බොල්ගොඩ හා ලුනාව තෙත්බිම් පරිසර පද්ධතීන් ආශ්‍රිතව වෙසෙන ඉහල ශාක හා සත්ත්ව ගහන හේතුවෙන් ස්වභාව සෞන්දර්යයෙන් අනූන හා ජෛව විවිධත්වයෙන් පොහොසත් පරිසරයක් මොරටුව ප්‍රදේශය තුළ නිර්මාණය වී ඇති බව ගම්‍ය වේ.

වගු අංක 5.2 : බොල්ගොඩ ගහ ආශ්‍රිතව දක්නට ලැබෙන සත්ත්ව හා ශාක විශේෂ

බොල්ගොඩ ගහ ආශ්‍රිතව දක්නට ලැබෙන සත්ත්ව හා ශාක විශේෂ	
ශාක විශේෂ	නෙළුම්, කෙකටිය, ජපන්ජබර, ලිලි මල්, දිය බෙරලිය, තුල්හිරිය, අත්ත, බොකුටු, බිම්තම්බරු උණ ශාක විශේෂ, පුවක්, ලුනුවිල, මාර, සැල්විනියා, හබරල විශේෂ, කඩොලාන විශේෂ, කුඹුක්, කිරල හා වෙනත්;
කුරුළු විශේෂ	පිළිහුටුවා, මයිනා, කොක්කු විශේෂ, හංස විශේෂ, උකුසු විශේෂ, තාරා විශේෂ, කපුටන් වවුලන් විශේෂ විද්‍යාත්මක නාම; <i>Anserini, Tyrannidae, Gruidae, Hirundinidae, Numenius, Phalacrocoracidae, Gallinula chloropus, Lonchura atricapilla,</i>
වෙනත් ජලජ සත්ත්ව විශේෂ	මාළු විශේෂ <i>Esomus thermoicos, Channa orientalis, Clarias brachysoma, Aplocheilus dayi</i> උරහ විශේෂ <i>Otocryptis weigmanni, Cyldrophis maculatus, Lycodon osmanhilli, Oligodon sublineatus, Xenocrophis asperrimus</i> ක්ෂීරපායී විශේෂ <i>Trachypithecus vetulus</i> උභය ජීවී විශේෂ <i>Bufo atukoralei, Rana gracilis, Polypedatus cruciger</i> දුර්ලභ විශේෂ <i>Loris tardigradus, Pelecanus philippensis, Prionailurus viverrinus, Lutra lutra and Crocodylus palustris</i>

මූලාශ්‍රය : මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය, 2016

ඇ) බොල්ගොඩ, ලුනාව කලපුව හා වෙරළාශ්‍රිතව කඩොලාන ශාක වර්ධනය වීමට උචිත පාරිසරික තත්ත්වයක් පැවතීම.

“Mangrove” යන්න ස්පාඤ්ඤය හා පෘතුගීසි භාෂාවන්හි ආභාෂය ලත් ඉංග්‍රීසි වචනයක් වන අතර සිංහල බසින් එය "කඩොලාන" හෝ "කඩොල් වගුරු" ලෙස ව්‍යවහාර කරනු ලබන ශාකමය භූ දර්ශනයකි. කඩොලාන ශාක ප්‍රජාව සමුද්‍රාසන්න ගංගා මෝය වල හෝ වෙරල තීර දිගේ ව්‍යාප්ත වන ගස් හෝ පඳුරු ශාක වන අතර පුළුල් ලවණතා අන්තරයන්ට, උෂ්ණත්ව පරාසයන්ට හා ආර්ද්‍රතා පරාසයන්ට අනුව අනුවර්තනය වීමේ හැකියාව ඇති ශාක විශේෂ ලෙස සලකනු ලබයි.

ශ්‍රී ලංකාවේ කඩොලාන ව්‍යාප්තව පවතින බටහිර වෙරළාශ්‍රිත ප්‍රදේශ අධ්‍යයනයේදී බොල්ගොඩ වැව, ලුනාව කලපුව හා මීගමුව කලපුව පමණක් හඳුනා ගත හැකි අතර, පහත වගු අංක 5.3 හි දැක්වෙන කඩොලාන ශාක විශේෂ 20 වර්ධනය වීම සඳහා උචිත පරිසර තත්ත්වයන් මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය තුළ පිහිටි බොල්ගොඩ වැව හා ලුනාව කලපුව ආශ්‍රිතව පවතින බව හඳුනා ගෙන ඇත. (වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව, 2017)

වගු අංක 5.3 : බොල්ගොඩ වැව හා ලුනාව කලපුව ආශ්‍රිතව වර්ධනය විය හැකි කඩොලාන ශාක විශේෂ

කුලය	විද්‍යාත්මක නාමය	සිංහල ව්‍යවහාර නාමය
Pteridaceae	<i>Acrostichum speciosum</i>	වැරැල්ල
Myrsinaceae Primulaceae	<i>Aegiceras corniculatum</i>	හීන් ගස්
Acanthaceae	<i>Avicennia alba</i>	මඩ ගස්
Acanthaceae	<i>Avicennia marina</i>	මන්ඩා, මඩ ගස්
Acanthaceae	<i>Avicennia</i>	මන්ඩා
Rhizophoraceae	<i>Bruguiera gymnorhiza</i>	සිරි කන්ඩ
Rhizophoraceae	<i>Bruguiera sexangula</i>	මල් කඩොල්
Malpighiales	<i>Ceriops tagal</i>	රතු ගස්, පුත් කඩ
Euphorbiaceae	<i>Excoecaria agallocha</i>	තෙල කිරිය, තෙල
Sterculaceae	<i>Heritiera littoralis</i>	ඇටුන
Combretaceae	<i>Lumnitzera littorea</i>	බේරිය
Combretaceae	<i>Lumnitzera racemosa</i>	බේරිය
Rubiaceae	<i>Morinda citrifolia</i>	අහු
Arecaceae	<i>Nypa fruticans</i>	හීන්පොල්
Pandanaceae	<i>Pandanus tectorius</i>	මුදු කෙයියා
Rhizophoraceae	<i>Rhizophora apiculata</i>	කඩොල්
Rhizophoraceae	<i>Rhizophora mucronat</i>	මහා කඩොල්

Lythraceae	<i>Sonneratia alba</i>	කිරල
Lythraceae	<i>Sonneratia caseolaris</i>	කිරිල්ල, හොඳ කිරල
Meliaceae	<i>Xylocarpus granatum</i>	මුවිටි කඩොල්

මූලාශ්‍රය : වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව, 2017

5.2.1.2. දුර්වලතා

අ) ජලාශ්‍රිත පාරිසරික සංවේදී ප්‍රදේශ වල සිදු කරනු ලබන ගොඩ කිරීම් හා අනවසර ඉදිකිරීම්

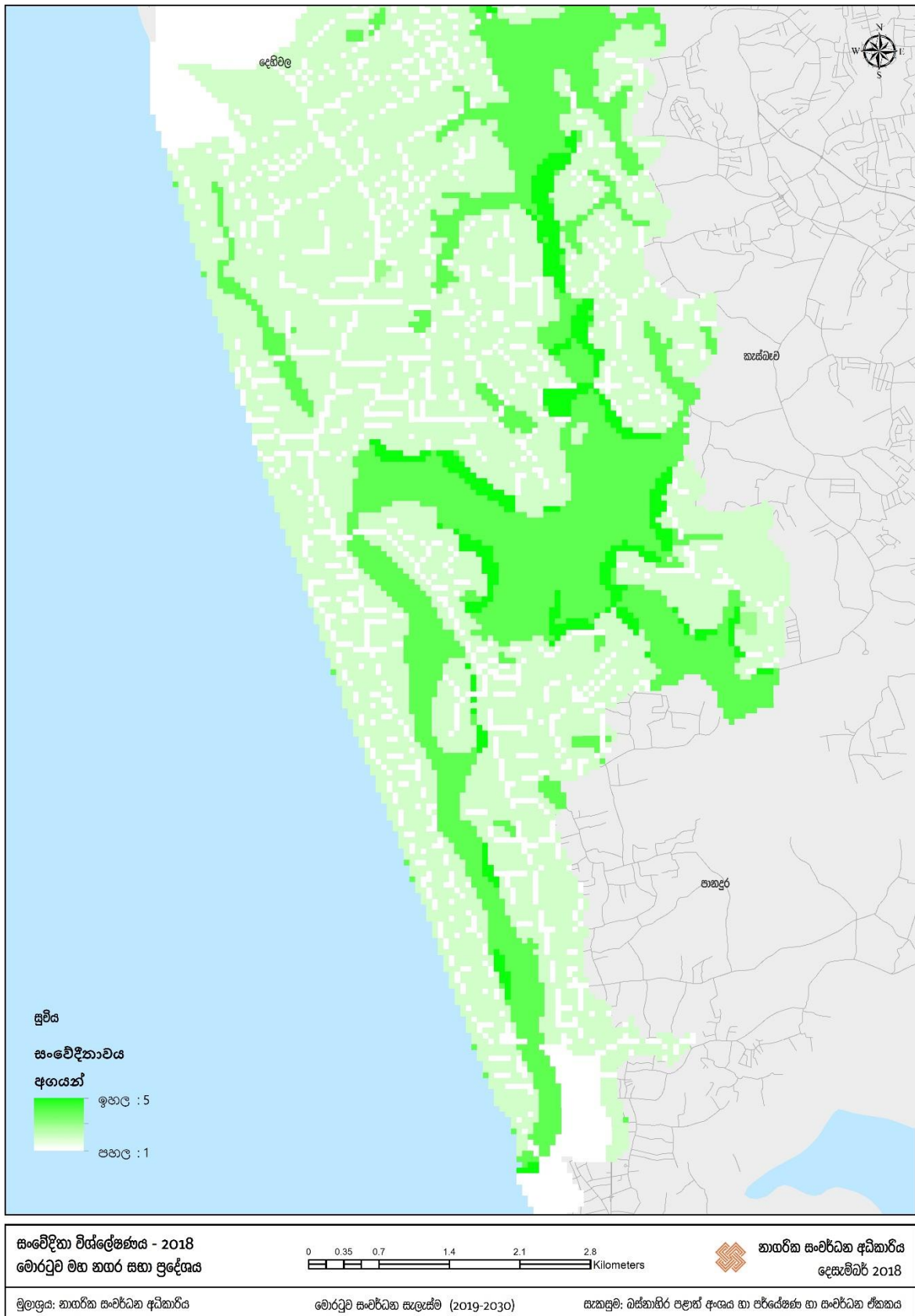
ජල පද්ධතිය, ශාක වැස්ම හා සමෝච්ඡ රේඛා ව්‍යාප්තිය පිළිබඳව අධ්‍යයනය කර මොරටුව සැලසුම් ප්‍රදේශයට අදාළව පාරිසරික සංවේදීතා විශ්ලේෂණය සිදු කරනු ලැබූ අතර එම සංවේදීතා විශ්ලේෂණය සිදු කරනු ලැබූ ආකාරය ඇමුණුම් අංක 5 හි ද පරිසර සංවේදීතා විශ්ලේෂණය සිතියම් අංක 5.1 හි ද දක්වා ඇත.

පරිසර සංවේදීතා විශ්ලේෂණ සිතියම අනුව ලා කොළ පැහැයෙන් දිස්වෙන අති සංවේදී පාරිසරික තත්ත්ව සහිත ජලාශ්‍රිත හා ජලානිමුඛ ප්‍රදේශ ලෙස හඳුනාගෙන ඇති බොල්ගොඩ රක්ෂිතය, ලුනාව කලපු ප්‍රදේශය හා වෙරළ රක්ෂිතය අනවසර ඉදි කිරීම් හා ගොඩකිරීම් බහුල ප්‍රදේශ ලෙසට තහවුරු වී ඇත.

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය හා විවෘත විශ්වවිද්‍යාලය, සිවිල් ඉංජිනේරු පීඨය විසින් සිදු කරනු ලැබූ Investigation of illegal encroachment and land filling in Bolgoda Environment Protection area, Colombo පර්යේෂණ වාර්තාවට අනුව බොල්ගොඩ රක්ෂිත ප්‍රදේශය තුළ 2013 වර්ෂයේදී අනවසර භූමි ගොඩ කිරීම් හා අනවසර අල්ලා ගැනීම් පිළිවෙලින් වර්ග කි.මී. 0.0756 හා වර්ග කි.මී. 0.0077 ලෙස සඳහන් වේ. තවදුරටත් බණ්ඩාරගම හා කළුතර ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ වලට සාපේක්ෂව මොරටුව, රත්මලාන, පානදුර හා කැස්බෑව යන ප්‍රදේශ වල රක්ෂිත ආක්‍රමණයේ බලපෑම ඉහළ බව සඳහන් වේ. (කුමුදිනී එන්.එම්.යූ. අතපත්තු බී.සී.එල්, 2013)

නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් ප්‍රදේශ කිහිපයකට අදාළව ගූගල් සිතියම් ආශ්‍රයෙන් සිදු කරනු ලැබූ අධ්‍යයනයන් මඟින් පසුගිය වසර 10ක කාල සීමාව තුළ අනවසර ගොඩ කිරීම් හා ඉදිකිරීම් වල වර්ධනයක් ඇති බව පහත රූප සටහන් අංක. 5.2, 5.3 හා 5.4 මඟින් පැහැදිලි වේ.

සිතියම් අංක 5.1 : මොරටුව පරිසර සංවේදීතා විශ්ලේෂණය - 2018

මූලාශ්‍රය : ජාතික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

රූප සටහන් අංක 5.2 : මදුරු දූව දූපත ආශ්‍රිතව අනවසර ගොඩකිරීම්

මූලාශ්‍රය : ගූගල් සිතියම් ආශ්‍රයෙන් නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

රූප සටහන් අංක 5.3 : කටුබැද්ද තෙත් බිම් ආශ්‍රිතව අනවසර ගොඩකිරීම්

මූලාශ්‍රය : ගූගල් සිතියම් ආශ්‍රයෙන් නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

රූප සටහන් අංක 5.4: දුම්රිය රක්ෂිතය හා වෙරල රක්ෂිතය ආශ්‍රිතව කොරලවැල්ල ප්‍රදේශයේ අනවසර ඉදිකිරීම්

මූලාශ්‍රය : ගූගල් සිතියම් ආශ්‍රයෙන් නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

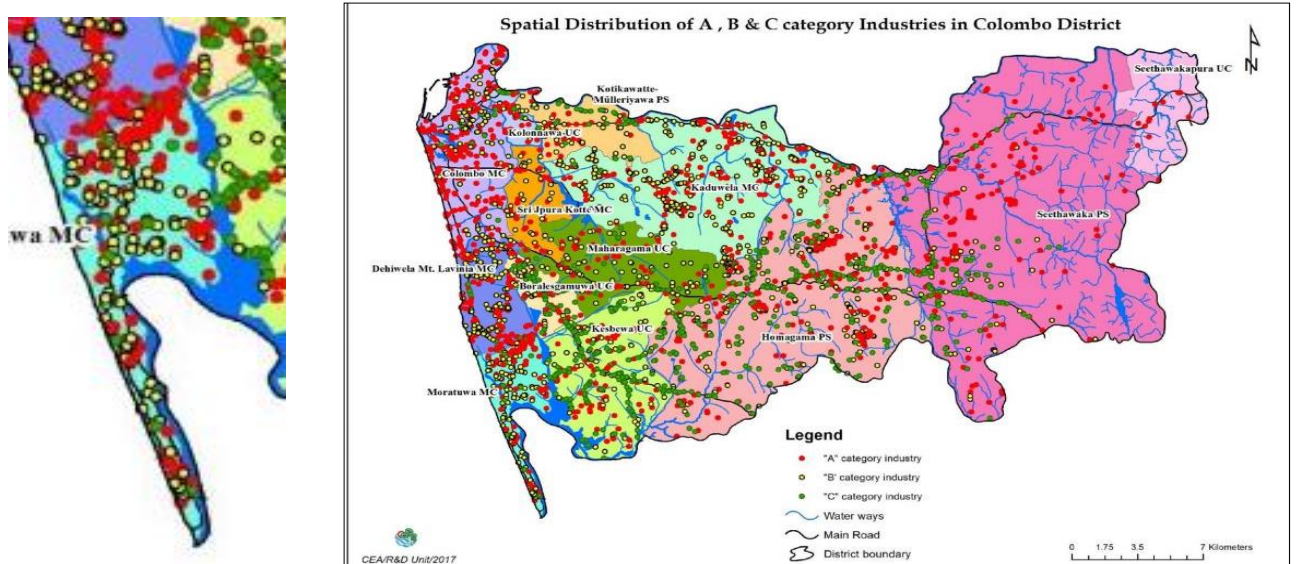
ආ) කර්මාන්ත මඟින් නිපදවෙන අපද්‍රව්‍යය යාබද ජල මූලාශ්‍ර වෙත බැහැර කිරීම

2016 වර්ෂය වන විට මොරටුව මහ නගර සභා සීමාව තුළ පිහිටි මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය මඟින් නිර්දේශිත කර්මාන්ත අතරින් අධි දූෂක ඒ කාණ්ඩයේ කර්මාන්ත 122ක්ද, මධ්‍යම දූෂක බී කාණ්ඩයේ කර්මාන්ත 70ක්ද, දූෂක නොවන කාණ්ඩයේ කර්මාන්ත 305ක් සහ ආයෝජන හා ප්‍රවර්ධන මණ්ඩලයට අයත් කර්මාන්ත 14 ක් ලෙස කර්මාන්ත 511 ක් ලියාපදිංචි කර ඇති අතර පහත රූප සටහන් අංක 5.5 මඟින් එලෙස ලියාපදිංචි කර ඇති කර්මාන්තයන්හි අවකාශීය ව්‍යාප්තිය දැක්වේ.

කර්මාන්ත මඟින් සිදු කරන නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේදී උත්පාදනය වන අපජලය පිරිපහදු කිරීමෙන් අනතුරුව යාබද ස්වභාවික ජල මූලාශ්‍රයන්ට සෘජුවම හෝ පොදු අපජල ප්‍රවාහන පද්ධතීන් මාර්ගයෙන් ජලමූලාශ්‍ර වෙතට බැහැර කිරීම සිදු කරනු ලබන අතර කර්මාන්ත මඟින් බැහැර කරනු ලබන අපජලය, 2008 අංක 01 දරන ජාතික පාරිසරික (ආරක්ෂණ සහ තත්ත්ව) නියෝග ලෙස සඳහන් කර ඇති සහ අංක 1534/18 සහ 2008.02.01 දරන ගැසට් නිවේදනය මඟින් ප්‍රකාශයට පත් කර ඇති “අපජලය බාහිර පරිසරයට මුදා හැරීමේ

දී අදාල වන ප්‍රමිති සහ උපමාන” වලට අනුව එම අපජලයේ තනුකතාව අදාළ ජල මූලාශ්‍රයේ පරිමාව මෙන් අට ගුණයක අගයක් විය යුතුය.

රූප සටහන් අංක 5.5 : ඒ, බී හා සී කාණ්ඩයන්ට අයත් කර්මාන්තයන්හි අවකාශීය ව්‍යාප්තිය

මූලාශ්‍රය : මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය, 2016

ආචාර්ය සේපාල සමරසේකර මහතා විසින් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද Socio Ecological Review of Bolgoda Lake in Sri Lanka, 2017 අනුව බොල්ගොඩ ගංගාවේ ජල සාම්පල පරීක්ෂා කිරීම තුළින් එළඹෙන ලද නිරීක්ෂණ පහත වගු අංක 5.4. හි දී අදාල නිගමන ඇමුණුම් අංක 6 හි දී දැක්වේ.

වගු අංක 5.4 : බොල්ගොඩ ගංගාවේ ජල සාම්පල නිරීක්ෂණ වාර්තාව

	උෂ්ණත්වය	pH අගය	රසායනික ඔක්සිජන් ඉල්ලුම	ජෛවීය ඔක්සිජන් ඉල්ලුම	සමස්ත අවලම්භිත ද්‍රව්‍යය	සමස්ත ද්‍රව්‍ය සහ ද්‍රව්‍යය	සමස්ත නයිට්‍රජන් අගය	ද්‍රව්‍ය ඔක්සිජන්	සන්නායකතාව
ඒකකය	සෙල්සියස්		ලීටරයට මිලිග්‍රෑම්						මිලිවෝල්ට්
සම්මත අගය		6.0-8.5	250	3-5	50	25-250		3	
කොස්පලන ඉවුර,	29.9	7.5	200	7	10	228	භ.නො.	7.9	20
කොරල වැල්ල ඉවුර	29.8	8	600	22	555	9028	5.6	5.3	20

කොරල වැල්ල මධ්‍යය	29.7	8	600	21	553	12484	5.6	6.6	30
පහල ඉදිබැඳ්ද ඉවුර	31.4	7.9	200	8	47	4404	භ.නො.	6.7	20
කඩොලාන මධ්‍යය	29.9	8.3	400	12	217	4848	2.8	9.2	30
කඩොලාන ඉවුර	31.3	7.8	100	14	310	5024	භ.නො.	4.3	20
විල්ලොර වත්ත මධ්‍යය	30	8.3	200	4	47	980	භ.නො.	9.5	10

❖ නිරීක්ෂිත අගය එහි සම්මත අගයෙන් අපගමනය වූ අවස්ථාවලදී එය කහ පැහැයෙන් දක්වා ඇත.

භ.නො. - හඳුනාගත නොහැක.

මූලාශ්‍රය : ආචාර්ය සමරසේකර එස්, 2017

ඇ) ලුනාව කලපුව පරිසර ආරක්ෂණ කලාපයක් ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කර නොතිබීම.

සවිස්තරාත්මක SWOT විශ්ලේෂණයෙහි පරිච්ඡේද 5.2.1.1; ප්‍රබලතා යටතේ ලුනාව කලපු ප්‍රදේශයේ ඉහල සත්ත්ව හා ශාක විශේෂ සනත්වයක් හා විවිධත්වයක් ඇති බවට හඳුනා ගෙන ඇති අතර තවදුරටත් ජල විද්‍යාත්මක වශයෙන් වැදගත් ජලජ හා ගොඩබිම් ආශ්‍රිත පරිසර පද්ධතීන් ඇති බවට තහවුරු වී ඇත. ඒ අනුව ලුනාව කලපු ප්‍රදේශය ජෛව විවිධත්වය අනුව වැදගත් ස්ථානයක් ලෙස සලකනු ලබන නමුත් එම ප්‍රදේශය පරිසර ආරක්ෂණ කලාපයක් ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කර නොතිබීම දුර්වලතාවයක් ලෙසට හඳුනා ගන්නා ලදී.

ඈ) බොල්ගොඩ, ලුනාව කලපුව හා වෙරළාශ්‍රිතව කඩොලාන ශාක වද වී යාමේ තත්ත්වයක් පැවතීම.

පරිච්ඡේදය 5.2.1.1.(ඈ) යටතේ සඳහන් කර ඇති පරිදි කඩොලාන ශාක වර්ධනය සඳහා ඉතා උචිත පාරිසරික තත්ත්වයන් බොල්ගොඩ වැව, ලුනාව කලපුව හා වෙරළාශ්‍රිතව පවතින බවට හඳුනාගනු ලැබුවද වර්තමානය වන විට විවිධ මානව ක්‍රියාකාරකම් හා අවිධිමත් කළමනාකරණය හේතුවෙන් එම ප්‍රදේශයන්හි පවත්නා ඉතා වටිනා හා ඉහල ජෛව විවිධත්වයකින් යුතු කඩොලාන ශාක ක්‍රමයෙන් භායනය වෙමින් පවතින බවට හඳුනා ගන්නා ලදී.

මොරටුව තෙත්බිම් ආශ්‍රිත කඩොලාන ශාක භායනය වීමට හේතු හා එමඟින් ඇති වන බලපෑම්;

- i. බොල්ගොඩ ගංගාවේ ඉස්සන් ගොවිපළ පාලනය- ඉස්සන් කොටු වලින් මුදා හැරෙන දිලිර සහිත ජලය, ආහාර අවශේෂ, ඉස්සන්ගේ මළ අපද්‍රව්‍ය, කාබනික හා කාබනික නොවන කෘමිනාශක යනාදිය ඉහල ප්‍රමාණ වලින් බැහැර කිරීම හේතුවෙන් සෘතුමය වර්ෂාපතන වලදී ඒවා ජලාශය පුරා ව්‍යාප්ත වීමෙන් දේශීය ශාක හා සතුන් හායනය වීම.
- ii. කර්මාන්තශාලා වලින් පිට කරන විෂ අපද්‍රව්‍ය, සන අපද්‍රව්‍යය හා දැව කර්මාන්තයෙන් ඉවතලන ලී කුඩු ජලාශ වලට එක් කිරීම- මෙලෙස බැහැර කරන අපද්‍රව්‍යය කඩොලාන ශාක අතර අවසාදනය වීම හේතුවෙන් වායුධර මුල් අවහිරවීම නිසා කඩොලාන ශාක වල මනා වර්ධනයට බාධා පැමිණේ. තවද මෙමගින් ක්ෂුද්‍ර ශාක හා සතුන්ටද ජීවත්වීමට නුසුදුසු පාරිසරික තත්ත්ව නිර්මාණය වන අතර වක්‍රාකාරව මිනිසාගේ සෞඛ්‍යයටද හානිදායක බලපෑම් ඇති කරනු ලබයි. (උදාහරණ ලෙස රෝගකාරක බීජ පැතිරීම හේතුවෙන් උණ සන්නිපාතය බහුල වීම) තවදුරටත් ජීවීන්ගේ ප්‍රජනන ක්‍රියාවලිය අඩාල වීමෙන් ප්‍රදේශයේ ජෛව විවිධත්වය හා ජීවීන්ගේ පැවැත්ම සීමා වී ඇත.
- iii. ජලාශ්‍රිත ප්‍රදේශ ගොඩ කිරීම හා වාණිජ කටයුතු සඳහා කඩොලාන ශාක කපා ඉවත් කිරීම- මෙහිදී කෙටි කාල සීමාවකදී විශාල ප්‍රමාණයෙන් ශාක ඉවත් කරන බැවින් හා ගොඩ කරන ලද ප්‍රදේශ වල සිදු කරන අවිධිමත් ඉදිකිරීම් හේතුවෙන්, කඩොලාන ශාක ස්වභාවිකව පුනර්ජනනය වීමට නොහැකි වීම.

5.2.1.3. අවස්ථා

අ) 1980 අංක 47 දරණ ජාතික පාරිසරික පනත යටතේ බොල්ගොඩ ආරක්ෂණ කලාපයක් ලෙසට ප්‍රකාශයට පත්කර තිබීම.

1988 අංක 56 සහ 2000 අංක 53 දරණ පනත් වලින් සංශෝධිත 1980 අංක 47 දරණ ජාතික පාරිසරික පනතේ අංක 24 ඇ සහ ඇ වගන්ති ප්‍රකාරව බොල්ගොඩ පරිසර ආරක්ෂණ කලාපය ප්‍රකාශයට පත් කර තිබීම ජලයෙන් පෝෂිත නගරයක් යන අරමුණ කරා ලඟා වීමේදී වැදගත් අවස්ථාවක් වනු ඇත. ඒ අනුව මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් මොරටුව නැගෙනහිර සහ දකුණු මායිම වන බොල්ගොඩ ගඟ සඳහා මීටර 60 ක රක්ෂිත සීමාවක් පවත්වා ගෙන යනු ලබයි.

රූප සටහන් අංක 5.6 : බොල්ගොඩ පරිසර ආරක්ෂණ කලාපය

රූප සටහන් අංක 5.6 හි නිරූපනය කර ඇති පරිදි බොල්ගොඩ ගංගාව කොළඹ හා කළුතර දිස්ත්‍රික්කයන්හි ග්‍රාම නිලධාරී වසම් 84 ක් ආවරණය වන පරිදි ගලා බසින අතර එයින් ග්‍රාම නිලධාරී වසම් 21ක් මොරටුව මහ නගර සභා සීමාවට අයත් වේ. තවදුරටත් එම රූප සටහනේ මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය මගින් බල පවත්වනු ලබන මීටර 60 බොල්ගොඩ ගංගා රක්ෂිතයද එහි සලකුණු කොට ඇත.

මූලාශ්‍රය : මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය, 2012

5.2.1.4. තර්ජන

අ) ගෝලීය උෂ්ණත්වය ඉහල යාම හේතුවෙන් සිදු වන සාගර ජල මට්ටම ඉහල යාම

එක්සත් ජාතීන්ගේ පාරිසරික ව්‍යාපෘතිය, ලෝක කාලගුණ විද්‍යා සංවිධානය හා විද්‍යාත්මක සංගම් පිලිබඳ වූ අන්තර්ජාතික මණ්ඩලය යන ආයතන ඒකාබද්ධව 2007 වර්ෂයේදී ගෝලීය කාලගුණික වෙනස් වීම් පිලිබඳව දැක්වෙන "Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC)" වාර්තාව ප්‍රකාශයට පත් කොට ඇත. ගෝලීය උෂ්ණත්වය ඉහල යාම හේතුවෙන් සාගර ජල මට්ටම ඉහල යාම පුරෝකථනය කිරීම සඳහා ඉහත වාර්තාවේ සඳහන් කර ඇති දත්ත ආශ්‍රයෙන් 2012 වර්ෂයේදී ආපදා

කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානයේ අධීක්ෂණය යටතේ, වෙරළ සංරක්ෂණ හා වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් වෙරළාශ්‍රිත ප්‍රදේශ ජලයෙන් යටවීමේ ප්‍රවණතා පුරෝකථනය කරන ලද අතර එහිදී අවුරුදු 25, 50, 75, 100 ලෙස කාල පරාස හතරක් යටතේ අධ්‍යයනය සිදු කර ඇත. ඒ ආශ්‍රයෙන් මොරටුව ප්‍රදේශය සඳහා "සාගර ජල මට්ටම ඉහළ යාම- 66 පත්‍රය හා 73 පත්‍රය" ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කොට ඇති සිතියම් ද්විත්වය ඇමුණුම අංක 7 හි දක්වා ඇත.

එම සිතියම් අධ්‍යයනය තුළින් එළඹිය හැකි නිගමන;

- i. වසර 25 ක කාල පරාසයක් තුළදී සාගර ජල මට්ටම ඉහළ යාම හේතුවෙන් මොරටුව වෙරළ රක්ෂිත ප්‍රදේශය ජලයෙන් යට වීමේ හැකියාවක් පවතී.
- ii. ක්‍රමයෙන් වසර 100ක් ගත වන විට ලුනාව කලපුව හා බොල්ගොඩ ගංගාව ආශ්‍රිත ප්‍රදේශත් රට අභ්‍යන්තර ප්‍රදේශත් ජලයෙන් යට වීමේ හැකියාවක් ඇති බව හඳුනා ගෙන ඇත.
- iii. කොරලවැල්ලේ සිට එගොඩ උයන දක්වා වූ පටු බිම් තීරය සාගර ජල මට්ටම ඉහළ යාමේ අධි අවදානම් කලාපයක් ලෙස හඳුනාගෙන ඇත.

5.2.2. “සංචාරක ආකර්ෂණය සහිත නගරයක්” යන අරමුණ සඳහා වන සවිස්තරාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණය

5.2.2.1. ප්‍රබලතා

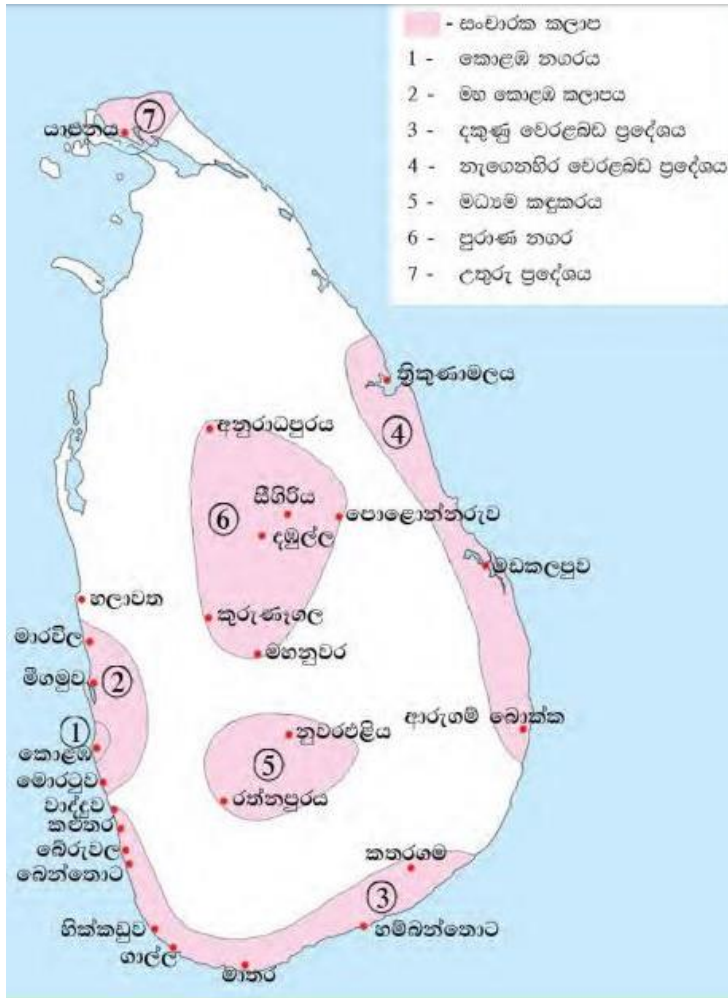
අ) මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශය ශ්‍රී ලංකාවේ සිව්වන විශාලතම සංචාරක ආකර්ෂණයෙන් යුතු මහ කොළඹ සංචාරක පුරවරයට අයත් හා සංචාරක ආකර්ෂණය සහිත ප්‍රදේශ දෙකකට එනම්; උතුරින් දෙහිවල- ගල්කිස්ස මහ නගර සභා ප්‍රදේශයටත් දකුණින් පානදුර නගරයටත් මැදිව පිහිටා තිබීම.

විවෘත ආර්ථිකය හඳුන්වාදීමත් සමග ශ්‍රී ලංකාව සම්ප්‍රදායානුකූල නොවන ආර්ථික විභවයන් වෙත අවධානය යොමු කරනු ලැබූ අතර එහිදී අපනයන අංශය කරා යොමුව සංචාරක කර්මාන්තය, රෙදිපිළි කර්මාන්තය හා පිළියෙළ කරනු ලැබූ කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන යනාදී භාණ්ඩ හා සේවා වෙත නැඹුරු විය. ඒ අනුව මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම පිළියෙළ කිරීමේදී ප්‍රදේශයේ ඇති විභවතා උපයෝගී කර ගනිමින් ශ්‍රී ලංකාවේ දළ ජාතික ආදායමට සැලකිය යුතු දායකත්වයක් ලබා දීමට හැකි වන අංශ වෙත අවධානය යොමු කරනු ලැබූ අතර එහිදී සංචාරක කර්මාන්තය දිරි ගැන්වීමට ඇති ප්‍රබලතා හඳුනා ගනු ලැබීය.

මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයේ සංචාරක කර්මාන්තය ප්‍රවර්ධනය සඳහා වන ප්‍රධානතම ශක්තිය ලෙස එහි පිහිටීම දැක්විය හැක. එනම් මොරටුව නගරය ශ්‍රී ලංකාවේ සිව්වන විශාලතම සංචාරක ආකර්ෂණයෙන් යුතු මහ කොළඹ සංචාරක පුරවරයට අයත් හා සංචාරක ආකර්ෂණය සහිත ප්‍රදේශ දෙකකට එනම්; උතුරින් දෙහිවල- ගල්කිස්ස මහ නගර සභා ප්‍රදේශයටත් දකුණින් පානදුර නගරයටත් මැදිව පිහිටා තිබීම දැක්විය හැකි වේ. ශ්‍රී ලංකා සංචාරක සංවර්ධන අධිකාරියේ වාර්ෂික වාර්තාව 2017 අනුව ශ්‍රී ලංකාව සංචාරක කලාප

හතකට එනම්; කොළඹ නගරය (කොළඹ 1-14), මහ කොළඹ කලාපය, දකුණු වෙරළබඩ ප්‍රදේශය, නැගෙනහිර වෙරළබඩ ප්‍රදේශය, මධ්‍යම කඳුකරය, පුරාණ නගර හා උතුරු ප්‍රදේශය වශයෙන් බෙදා දක්වා ඇති අතර මොරටුව නගරය මහ කොළඹ (මොරටුව සිට කොළඹ දක්වා හා මීගමුව සිට කොළඹ දක්වා වන ප්‍රදේශය) සංචාරක කලාපයට අයත් වේ. (රූප සටහන් අංක 5.7)

රූප සටහන් අංක 5.7 : ශ්‍රී ලංකාවේ සංචාරක කලාප

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා ජාතික සිතියම්, 2007

ඉහත සංචාරක කලාපයන්හි පවතින නවාතැන් පහසුකම් සලකා බැලීමේදී මහ කොළඹ ප්‍රදේශය 13.74%ක ධාරිතාවයකින් හෙබි වන අතර කොළඹ නාගරික ප්‍රදේශයේ එනම් කොළඹ නගරය (1-14) 22.62%ක ධාරිතාවයකින් යුක්ත වේ. ඒ අනුව කොළඹ ඇතුළු අනෙකුත් ආසන්න ප්‍රදේශ වල සමස්ත ධාරිතාවය 36.36%ක් වේ. තවදුරටත් ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණෙන සංචාරකයින් නවාතැන් ගන්නා අනුපාත සංසන්දනයේදී මහ කොළඹ කලාපයේ සංචාරකයින් නවාතැන් ගන්නා ප්‍රමාණය 73.14% ක් වන අතර සංචාරකයින් සඳහා නවාතැන් පහසුකම් සැපයීම හා නවාතැන් ගන්නා ප්‍රමාණය අනුව මහ කොළඹ සංචාරක කලාපය සිව් වන ස්ථානය ගන්නා බව වගු අංක. 5.5 අනුව තහවුරු වේ. (ශ්‍රී ලංකා සංචාරක සංවර්ධන අධිකාරිය, 2017) .

වගු අංක 5.5 : සංචාරක පුරවරයන්හි සංචාරක නවාතැන් පහසුකම් ධාරිතාවය හා නවාතැන් ගන්නා ප්‍රමාණය

සංචාරක පුරවරය	සංචාරක නවාතැන් පහසුකම් ධාරිතාවය	නවාතැන් ගන්නා ප්‍රමාණය
කොළඹ නගරය (කොළඹ 1-14)	22.62%	75.31%
මහ කොළඹ කලාපය	13.74%	73.14%
දකුණු වෙරළබඩ ප්‍රදේශය	35.23%	72.38%
නැගෙනහිර වෙරළබඩ ප්‍රදේශය	4.82%	72.95%
මධ්‍යම කඳුකරය	5.78%	73.55%
පුරාණ නගර	17.11%	73.85%
උතුරු ප්‍රදේශය	0.70%	70.98%

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා සංචාරක සංවර්ධන අධිකාරිය, 2017

මොරටුව මහ නගර සභා උතුරු මායිම වන දෙහිවල-ගල්කිස්ස මහ නගර සභා ප්‍රදේශය හා දක්ෂිණ මායිම වන පානදුර නගරය වර්තමානයේද සංචාරක ආකර්ෂණය නොමදව ලැබෙන ප්‍රදේශ වේ. එලෙස එම ප්‍රදේශ සඳහා සංචාරක ආකර්ෂණය ඇතිවීමට හේතුවක් ලෙස සිසුයෙන් ව්‍යාප්ත වන නවීන කඩසාප්පු, රෙදිපිළි ප්‍රදර්ශනාගාර, තරු පන්තියේ හෝටල් හා විවිධ සහාධිපත්‍ය ගොඩනැගිලි යනාදිය දැක්විය හැකි අතර දෙහිවල සත්වෝද්‍යානය හේතුවෙන්ද වාර්ෂිකව 1,400,000 පමණ සංචාරකයින් ප්‍රමාණයක් දෙහිවල-ගල්කිස්ස ප්‍රදේශය වෙත ඇදී එයි. (ශ්‍රී ලංකා සංචාරක සංවර්ධන අධිකාරිය, 2017). තවද දර්ශනීය මුහුදු තීරයන් ඒ ආශ්‍රිතව ව්‍යාප්ත වන හෝටල් කර්මාන්තයන් නිසා මෙම ප්‍රදේශ ඉතා ජනප්‍රිය සංචාරක ගමනාන්ත බවට පත්ව ඇත.

වර්තමානයේ මොරටුව නගරයට පවතින සංචාරක ආකර්ෂණය ඉතා අල්ප වුවද, ඉහත විස්තර කර ඇති පරිදි දෙහිවල -ගල්කිස්ස හා පානදුර නගර සඳහා ඇති සංචාරක ආකර්ෂණය උපයෝගී කොට ගෙන මොරටුව නගරයද සංචාරක තෝතැන්තැන් බවට පත් කිරීමේ හැකියාව පවතින බව පෙනී යයි.

ආ). මොරටුව නගරය තුන් පසෙකින් ස්වභාවික ජල මූලාශ්‍රයන්ගෙන් මායිම්ව උප නාගරික ලක්ෂණ වලින් හෙබි වාණිජ න්‍යෂ්ටියක් ලෙස වර්ධනය වීම.

මොරටුව නගරය තුන් පසෙකින් ස්වභාවික ජල මූලාශ්‍රයන්ගෙන් මායිම් වීම.

මොරටුව නගරයේ පරිපාලන මායිම වන මහ නගර සභා සීමා මායිම ස්වභාවිකවම තුන් පසෙකින් ජලයෙන් මායිම්ව පවතී. එනම් මොරටුව නගරය බටහිර දෙසින් වෙරළබඩ තැනිතලාවේ ඉන්දියන් සාගරයට යාව

සුන්දර බිම් තීරයකට නිමිකම් කියනු ලබන අතර නැගෙනහිරින් හා දකුණෙන් බොල්ගොඩ නදියෙන්ද මායිම්ව ඇත.

මොරටුව මහ නගර සභා පරිපාලන සීමාවේ පවතින එකම ගොඩබිම් මායිම ලෙස උතුරින් දෙහිවල-ගල්කිස්ස මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශයේ සීමා මායිම හඳුනා ගත හැකි වේ. මේ අනුව මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයේ සමස්ත සීමා මායිම් දිගෙන් කි.මී. 40 ක් පමණ ජලානිමුඛ ප්‍රදේශ වන හෙයින් සංචාරක අංශය ප්‍රවර්ධනයේදී ජලානිමුඛ සංවර්ධනය දිරි ගැන්වීමට හැකි වන අයුරින් ඒ සඳහා ඉතා උචිත පාරිසරික තත්ත්වයන් ස්වභාවිකවම මොරටුව නගරයට උරුම වී ඇත.

උප නාගරික ලක්ෂණ වලින් හෙබි වාණිජ න්‍යෂ්ටියක් ලෙස වර්ධනය වීම

19 වන ශත වර්ෂය ආරම්භයේ සිට ශ්‍රී ලංකාව වැනි දකුණු ආසියාතික තෙවැනි ලෝකයේ රටවල ආර්ථික කටයුතු වල කේන්ද්‍රස්ථානය ලෙස ප්‍රථමතා නගර බිහි වූ බවට හඳුනා ගත හැකි වේ. මෙලෙස ප්‍රථමතා නගර බිහිවීම සඳහා ප්‍රදේශයේ මාර්ග රටාව හා බැඳුණු භෞතික සැකැස්ම සෘජු ලෙස බලපා ඇති අතර සමාජයීය හා පාරිසරික ලක්ෂණද ඊට හේතු වී ඇත. එලෙස ශ්‍රී ලංකාවේ නිර්මාණය වූ ප්‍රථමතා නගරයක් ලෙස කොළඹ නගරය හැඳින්විය හැක. (රිමර්,1998). මෙවැනි පසුබිමක් තුළ ක්‍රමයෙන් කොළඹ හර ප්‍රදේශය සිසුයෙන් ජනාකීර්ණ වීමත් සමඟ ඇතිවූ පාරිසරික හා සමාජයීය ගැටළු පදිංචියට නුසුදුසු පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීම හේතුවෙන් ජන සංක්‍රමණය වීම ආරම්භ විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස කොළඹ හර ප්‍රදේශය ආසන්නව දෙහිවල-ගල්කිස්ස, මොරටුව, පානදුර මහරගම වැනි උප නාගරික කේන්ද්‍ර ශ්‍රේණියක් නිර්මාණය වීම ආරම්භ විය.

තවද මධ්‍යම ව්‍යාපාර ප්‍රදේශය ජනාකීර්ණ වීමත් සමඟ එහි ඉඩකඩ ප්‍රමාණවත් නොවීම හා සේවා අවශ්‍යතා වැඩිවීම හේතුවෙන් උප නාගරික කේන්ද්‍ර බිහි වී ඇති අතර එම උප නාගරික ප්‍රදේශ කරා ව්‍යාප්ත වන කාර්යයන් ලෙස වෙළඳසැල්, සාප්පු සංකීර්ණ, සිනමාහල්, ගෘහ භාණ්ඩ වෙළඳසැල්, නිවාඩු නිකේතන හා සංචාරක සේවා යනාදිය දැක්විය හැක. (කෝට්ටේගොඩ එස්.බී.බී, 2015)

යම් නගරයක සංචාරක කටයුතු ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා බලපාන එක් සංරචකයක් ලෙස නාගරිකරණ නිව්‍යාව හැඳින්විය හැකි වේ. මොරටුව නගරය කොළඹ හර ප්‍රදේශයට ආසන්නව පිහිටි වාණිජ කටයුතු ස්ථාපිත වූ උප නගරයක් වන බැවින් සංචාරක ආකර්ෂණය ලබා ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය පහසුකම් වර්ධනය කිරීමට ඉතා සුදුසු ප්‍රදේශයක් ලෙස හැඳින්විය හැක.

ඉහත කරුණු සලකා බැලීමේදී මොරටුව නගරය සංචාරක කර්මාන්තය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා උචිත පාරිසරික, ආර්ථික හා වාණිජ පසුබිමකින් යුතු ප්‍රදේශයක් ලෙස හැඳින්විය හැකිය.

ඇ). මොරටුව නගරයේ පාරම්පරිකව පවතින දැව කර්මාන්තය

මොරටුව නගරයේ අනන්‍යතාවය ලෙස පාරම්පරික ලී බඩු කර්මාන්තය හැඳින්විය හැකි අතර වර්තමානයේදීද නගරවාසී ජනතාවගේ ප්‍රධානතම ජීවනෝපාය වන්නේ වඩු කර්මාන්තයයි. ප්‍රධාන වශයෙන් මොරටුමුල්ල, ඉදිබැද්ද, කඩලාන, විල්ලෝරවත්ත හා කොරළුවැල්ල යන ප්‍රදේශ කේන්ද්‍ර කරගනිමින් ක්‍රියාත්මක වන වර්තමාන දැව භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය විශාල වශයෙන් යන්ත්‍රානුසාරයෙන් නවීන තාක්ෂණය භාවිතා කරමින්, විශාල නිෂ්පාදන ධාරිතාවයකින් යුතුව පවත්වා ගෙන යනු ලබයි. (මොරටුව මහ නගර සභාව, 2017).

83% ක් දෘඩ දැව හා 17% ක් සැහැල්ලු දැව යොදා ගනිමින් ලී බඩු නිෂ්පාදනය කරනු ලබන අතර මාසිකව ලී භාණ්ඩ ඒකක 64,000 ක් පමණ නිෂ්පාදනය කරනු ලබන අතර මාසිකව රුපියල් මිලියන 54ක පමණ අදායමක් ලබන බව සඳහන් වේ. (අමරසේකර ටී.ඒ.ඩී.එස්. හා ජයපාල. එම්. එස්) ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධානතම දැව නිෂ්පාදනය සිදු කරන නගරය මොරටුව වන හෙයින් නගරයේ සංචාරක කර්මාන්තය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා යොදා ගත හැකි එක් මෙවලමක් ලෙස දැව කර්මාන්තය හැඳින්විය හැකි වේ.

5.2.2.2. දුර්වලතා

අ) මොරටුව නගරය ස්වභාවික ජල මූලාශ්‍රයන්ගෙන් සමන්විත වුවද, එම ජල මූලාශ්‍ර කරා ජනයාට ප්‍රවේශ වීමේදී භෞතිකව පවත්නා බාධා හා ජල මූලාශ්‍ර දූෂණය වීමෙන් ඒවායේ ආකර්ෂණීයභාවය හායනය වීම හේතුවෙන් නගරය තුළ සංචාරක කර්මාන්තය ප්‍රවර්ධනය සඳහා එම සම්පත් උපයෝගී කර ගැනීමට නොහැකි වීම.

මොරටුව නගරය ඉහල ජෛව විවිධත්වයකින් යුතු ජල මූලාශ්‍රයන්ගෙන් සමන්විත වුවද එම ජල මූලාශ්‍ර ඉතා සීඝ්‍රයෙන් දූෂණය වෙමින් පවතින හෙයින් ඒවායේ ජෛව විවිධත්වය හා සුන්දරත්වය ක්‍රමයෙන් හායනය වෙමින් පවතී. මොරටුව නගරයේ වැඩිම දිගකින් යුතු බොල්ගොඩ ජලාභිමුඛ ප්‍රදේශය වෙත විවිධ හේතූන් මත ජනතාවට ප්‍රවේශ වීමට නොහැකි තත්ත්වයකට පත්ව ඇති අතර, ඊට හේතු ලෙස මොරටුමුල්ල, ඉදිබැද්ද ප්‍රදේශවලදී වඩු කර්මාන්තය ගංගා ඉවුර දක්වාම ව්‍යාප්ත වීම, ජලාභිමුඛ ප්‍රදේශයේ අනවසරයෙන් ඉදි කොට ඇති පැල්පත් නිවාස හා බොල්ගොඩ ගංගාව කරා ප්‍රවේශ වීම සඳහා ප්‍රමාණවත් පුළුල් මාර්ග නොමැති වීම යනාදිය දැක්විය හැක.

තවදුරටත් මොරටුව නගරය දර්ශනීය වෙරළ තීරයකට උරුමකම් කියනු ලැබුවද දුම්රිය මාර්ගය හා වෙරළ රක්ෂිත සීමාව අනවසර පැල්පත් හා මුඩුකේතු නිවාස වලින් සමන්විත වීම හේතුවෙන් ජනතාවට ආරක්ෂිතව හා පහසුවෙන් වෙරළ තීරයට ප්‍රවේශ වී එහි සුන්දරත්වය අත්විඳීමට නොහැකි වී ඇත.

නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියේ මැදිහත් වීමෙන් ඉදි කරනු ලැබූ මොරටුව - ලුනාව ශරීර සුවතා මංකීරුව ව්‍යාපෘතිය යටතේ ඇවිදින මංකීරු ඉදිකර දීමට අමතරව කලපුවේ ජලය පවිත්‍රතා කටයුතු සිදු කරනු ලැබුවද

කලපුව හා සම්බන්ධ වන ඇළ මාර්ග වෙතට අපද්‍රව්‍ය හා අපජලය බැහැර කිරීම වැළැක්වීම සඳහා නිසි ක්‍රියාමාර්ග ගෙන නොතිබීම හේතුවෙන් වර්තමානය වන විට ලුනාව කලපුවේ ජලය නැවතත් ක්‍රමයෙන් දූෂණය වෙමින් පවතින බව නිරීක්ෂණය වී ඇත.

5.2.2.3. අවස්ථා

අ) 2016 වසරේ සකස් කරන ලද බස්නාහිර කලාපීය මහ නගර සැලැස්ම යටතේ මොරටුව නගරය සංචාරක කලාපයේ පිහිටි නගරයක් ලෙස සංවර්ධනය කිරීමට හඳුනා ගෙන තිබීම.

2016 වර්ෂයේදී පිළියෙළ කරනු ලැබූ බස්නාහිර කලාපීය මහ නගර සැලැස්ම (රූප සටහන් අංක 2.14) මගින් බස්නාහිර පළාත කලාප හයකට බෙදා දක්වා ඇති අතර මොරටුව අධි සනත්ව කලාපයට අයත් මීගමුව සිට අලුත්ගම දක්වා දිවෙන සංචාරක කලාපයේ පිහිටි කොළඹ හර ප්‍රදේශයට ඉතා ආසන්න උප නගරයක් ලෙස හඳුනා ගෙන ඇත.

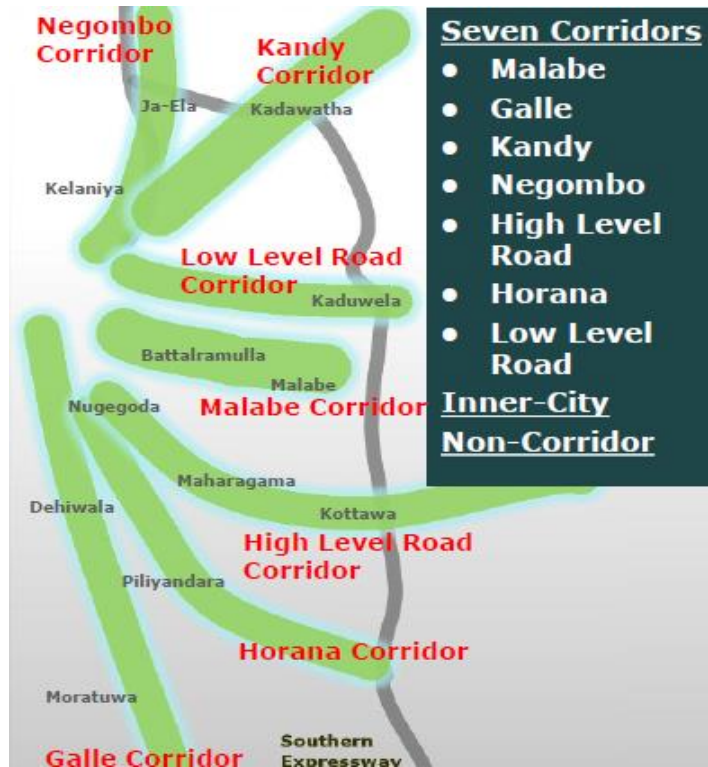
5.2.3. “නගරයේ අවශ්‍යතා සඳහා ප්‍රමාණවත් යටිතල පහසුකම් සැපයීම” සඳහා වන සවිස්තරාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණය

5.2.3.1 ප්‍රබලතා

අ) මොරටුව නගරයට මැදින් ගමන් කරන ගාල් පාර කොළඹ නගරයට ඇතුල්වන කොරිඩෝ හතෙන් එකක් වීම හා මොරටුව නගරය තුළ ගාලු පාර කේන්ද්‍ර කර ගත් මනාව විහිදුණු මාර්ග පද්ධතියක් පැවතීම.

කි.මී.9ක දිගින් යුත් ගාලු කොරිඩෝව මොරටුව නගරය මැදින් දිවෙන අතර, රූප සටහන් අංක 5.8 හි දැක්වෙන පරිදි කොම්ප්‍රාන්ස් අධ්‍යයන වාර්තාවේ දත්ත වලට අනුව එය කොළඹ නගරයට පිවිසෙන ප්‍රධාන කොරිඩෝ හත අතරින් තෙවන ක්‍රියාකාරී කොරිඩෝව ලෙස හැඳින්විය හැක. එහි සඳහන් පරිදි 2013 වර්ෂයේදී දෛනිකව මගීන් 298,000 ක් ගාලු කොරිඩෝව හරහා සංසරණය වී ඇති අතර එය 2035 වන විට දෛනිකව 447,500 ක් දක්වා වර්ධනයවේ යැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

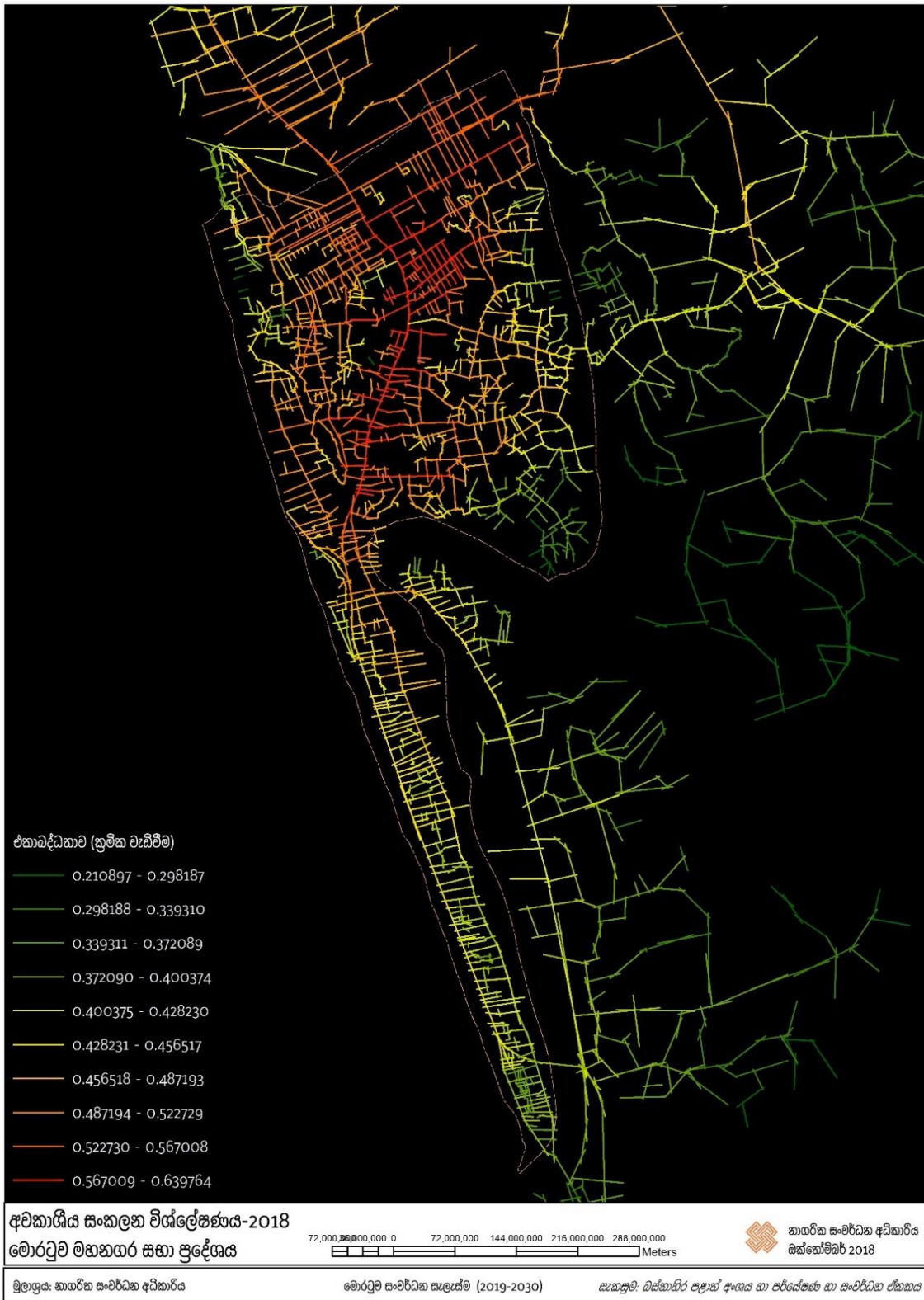
රූප සටහන් අංක 5.8 : කොළඹ නගරයට පිවිසෙන ප්‍රධාන කොරිඩෝ

මූලාශ්‍රය : කොම්ට්‍රාන්ස් අධ්‍යයන වාර්තාව, 2014

මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශය සඳහා සිදු කරනු ලැබූ අවකාශීය සංකලන විශ්ලේෂණයට (සිතියම් අංක 5.2) අනුව, සැලසුම් ප්‍රදේශයෙහි බොහෝ ප්‍රදේශ ඉහල හා මධ්‍යම අගයන්ගෙන් යුතුව අවකාශීය සංකලනය වී ඇති බව නිරීක්ෂණය වන බැවින් සැලසුම් ප්‍රදේශයෙහි මනාව විහිදුණු මාර්ග පද්ධතියක් ඇති බවට නිගමනය කළ හැක. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස විවිධ භූමි පරිභෝජනයන් හා විවිධ ක්‍රියාකාරකම් මොරටුව ප්‍රදේශය පුරා පහසුවෙන් ව්‍යාප්ත කිරීමේ හැකියාවක් පවතින බවට තහවුරු වේ.

සිතියම් අංක 5.2 : අවකාශීය සංකලන විශ්ලේෂණය - 2018

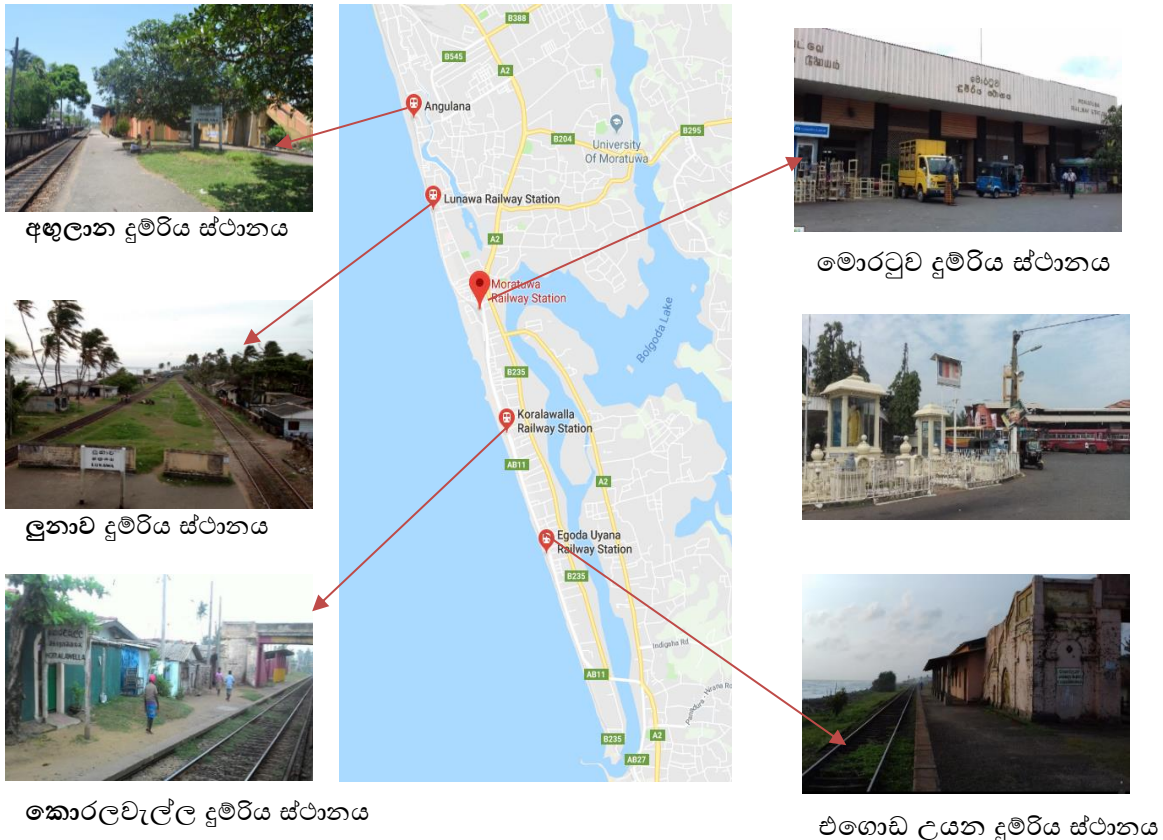

මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

ආ) මොරටුව ප්‍රධාන දුම්රිය පොළ කේන්ද්‍ර කොට ගත් අභ්‍යන්තර දුම්රිය ස්ථාන හතරකින් සමන්විත වීම.

මොරටුව නගරයේ දුම්රිය මාර්ග පද්ධතිය මොරටුව ප්‍රධාන දුම්රිය ස්ථානය කේන්ද්‍ර කොට ගෙන පහත රූප සටහන් අංක 5.9 පරිදි අභුලාන, කොරලවැල්ල, ලුනාව, එගොඩ උයන යන අභ්‍යන්තර දුම්රිය ස්ථාන හතරකින් යුක්තව සකස් කොට ඇත.

රූප සටහන් අංක 5.9 : මොරටුව දුම්රිය ස්ථාන

මූලාශ්‍රය : ගුගල් සිතියම් හා නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය තුළ පිහිටි කොරලවැල්ල, ලුනාව, එගොඩ උයන හා මොරටුව අභ්‍යන්තර දුම්රිය ස්ථාන ප්‍රදේශයේ ජනතාවගේ කෙටි දුර ගමනාගමන හා භාණ්ඩ ප්‍රවාහන කටයුතු සඳහා යොදා ගැනීමේ ප්‍රවණතාවක් දක්නට ලැබෙන අතර බස්රථ වලට වඩා දුම්රිය ප්‍රවාහන මාධ්‍යයක් ලෙස යොදා ගැනීම මොරටුව ප්‍රදේශයේ දැකිය හැකි විශේෂ ලක්ෂණයකි.

5.2.3.2. දුර්වලතා

අ) මොරටුව නගරයේ නේවාසික ජනගහනය සඳහා ප්‍රමාණවත් විවෘත අවකාශ නොමැති වීම.

ජන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරනු ලැබූ 2012 ජන සංගණන දත්ත අනුව මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයේ 167,000ක පමණ ජනගහනයක් ජීවත් වන බව සඳහන් වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ පොදු විවෘත අවකාශ සඳහා වන සම්මතය අනුව පුද්ගලයින් 1000 කට අවම වශයෙන් හෙක්ටයාර 1.4 ක පොදු එළිමහන් ප්‍රදේශයක් වෙන් කළ යුතු වේ. ඒ අනුව මොරටුව සැලසුම් ප්‍රදේශය සඳහා අවම වශයෙන් හෙක්ටයාර 230ක පොදු එළිමහන් ප්‍රදේශයක් වෙන් කළ යුතු වුවත් වර්තමානයේ මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය තුළ හෙක්ටයාර 9ක පමණ පොදු එළිමහන් ප්‍රදේශයක් පවතින හෙයින් එය වර්තමාන නේවාසික ජනගහනය සඳහා කිසිසේත්ම ප්‍රමාණවත් නොවන බවට හඳුනාගෙන ඇත.

ආ). මොරටුව නගරය සඳහා පොදු රථ වාහන නැවතුම් ස්ථාන නොමැති වීම.

මොරටුව නගරය ඉතා ජනාකීර්ණ නගරයක් වන හෙයින් වෙළඳසැල්, අධ්‍යාපනික ආයතන, රාජ්‍ය හා රාජ්‍ය නොවන ආයතන සහ වෙනත් සේවා සපයන ස්ථාන නගරය තුළ ඒකරාශී වී පවතින බැවින් සේවා ලබා ගැනීම සඳහා පැමිණෙන ජනතාවගේ රථ වාහන ගාල් කිරීම සඳහා ආයතන පරිශ්‍රයන් තුළ වෙන්ව ඇති ඉඩකඩ සීමිත වීම හේතුවෙන් මාර්ග දෙපසද රථ වාහන නවතා තැබීමට ජනතාව පෙළඹී ඇත. එසේම මොරටුව නගරය තුළ රථ වාහන නවතා තැබීම සඳහා පොදු රථවාහන නැවතුම් අංගනද නොමැති වීම ප්‍රධාන ගැටළුවක් වී ඇත.

ඇ). අඩු පහසුකම් සහිත නිවාස හා නිවාස හිඟයක් පැවතීම .

2012 ජනසංගණන වාර්තාවේ දත්ත විශ්ලේෂණය තුළින් දළ වශයෙන් නිවාස 375ක පමණ හිඟයක් පවතින බවට හඳුනාගෙන ඇති අතර දන්දෙනියවත්ත, බැටරිවත්ත, පිට්ටනියවත්ත හා සමරකෝන්වත්ත ආදී රජයේ ඉඩම් හා වෙරළ, දුම්රිය හා ජල රක්ෂිත ප්‍රදේශයන්හි පදිංචි අඩු පහසුකම් සහිත 2500 ක් පමණ පවුල් සඳහා පහසුකම් සහිත නිවාස නොමැතිවීම දුර්වලතාවයක් ලෙසට හඳුනාගන්නා ලදී.

5.2.3.3. අවස්ථා

අ) යෝජිත බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථාන ව්‍යාපෘතිය හා මුහුදුබඩ මාර්ගය මොරටුව දක්වා දීර්ඝ කිරීම

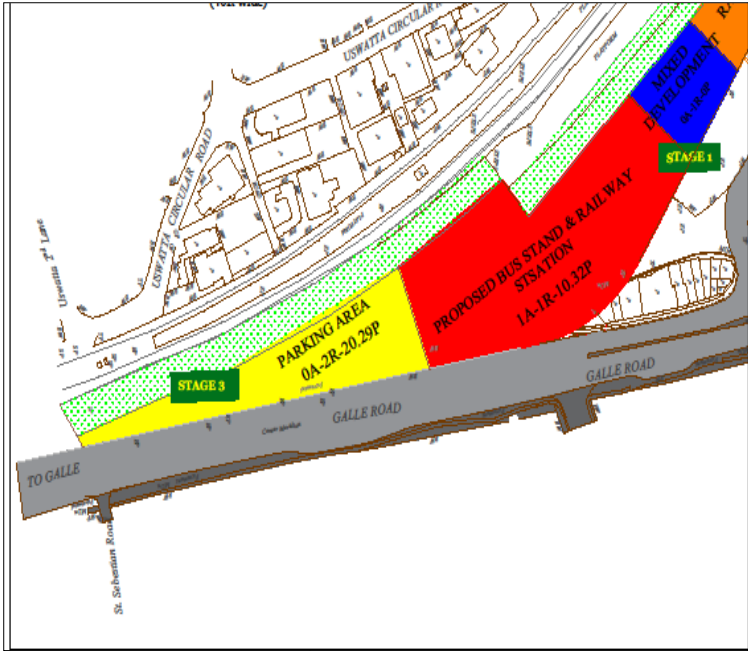
යෝජිත බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථානය

කොළඹ නගරයට ඇතුළු වන දක්ෂිණ ද්වාරය ලෙස සලකන මොරටුව නගරය බටහිර වෙරළ තීරයේ පිහිටා ඇති ප්‍රධානතම නගරයක් ලෙසට හැදින්විය හැකි අතර කොළඹට සමගාමීව පානදුර, පිළියන්දල හා මහරගම නගර සමඟද අන්තර් සම්බන්ධතා පවත්වන න්‍යෂ්ටික ප්‍රදේශයක් ලෙසටද මොරටුව හඳුන්වාදිය

හැක. මොරටුව විශ්වවිද්‍යාලය, ජර්මන් ටෙක් ආයතනය, වෙනත් අධ්‍යාපනික හා තාක්ෂණික ආයතන, කර්මාන්ත ප්‍රදේශය සහ පුද්ගලික ආයතන රාශියක් මෙම ප්‍රදේශයේ ඒකරාශී වීම හේතුවෙන් දෛනිකව ඉහල මගී ගලනයක් සිදු වන අතර ක්‍රමවත් හා කාර්යක්ෂම පොදු ප්‍රවාහන සේවයක අවශ්‍යතාවය පැන නැගී ඇත.

මොරටුව ප්‍රධාන දුම්රිය ස්ථානය හා ප්‍රධාන බස් නැවතුම්පොළ භූමිය ආශ්‍රිත අක්කර 8 ක පමණ වපසරියක් ඇති දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව සතු භූමියේ (රූප සටහන 5.10) ඒකාබද්ධ බස් හා දුම්රිය පර්යන්තය, මිශ්‍ර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය හා සැහැල්ලු දුම්රිය පද්ධතිය සමග රථ වාහන නැවතුම් පහසුකම් සහිතව මොරටුව බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථානය සංවර්ධනය කිරීමට යෝජිතය.

රූප සටහන් අංක 5.10 : යෝජිත මොරටුව බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථාන ව්‍යාපෘති සැලැස්ම

මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2017

යෝජිත මුහුදුබඩ මාර්ගය මොරටුව දක්වා දීර්ඝ කිරීම

යෝජිත මුහුදුබඩ මාර්ගය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය මඟින් මොරටුව නගරය සඳහාද අවධානය යොමු කර තිබීම විශේෂ අවස්ථාවකි. කොළඹ සිට දිවෙන යෝජිත මුහුදුබඩ මාර්ගය වීරපුරන්අප්පු රජ මාවත ඔස්සේ මොරටුව නගර මධ්‍යයට සම්බන්ධ කර ඉදි කිරීමට මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය මඟින් යෝජනා වී ඇත.

ආ) මහනගර ප්‍රවාහන සැලැස්ම යටතේ යෝජිත සැහැල්ලු දුම්රිය මාර්ග ව්‍යාපෘතිය

මහනගර ප්‍රවාහන සැලැස්ම මඟින් යෝජිත සැහැල්ලු දුම්රිය මාර්ග ව්‍යාපෘතිය, කොළ, රතු, නිල් මාර්ග ලෙස පැකේජ තුනක් යටතේ සිදු කිරීමට යෝජනා වී ඇති අතර එහි තෙවන පැකේජය ලෙස හරිත (කොළ)

මාර්ගය කැළණිය, දෙමටගොඩ, බොරැල්ල, නාරාහේන්පිට, නුගේගොඩ, පිළියන්දල හරහා මොරටුව වෙත කි.මී. 28.3 ක දිගකින් යුතුව සැහැල්ලු දුම්රිය මාර්ගය ඉදි කිරීමට යෝජනා කර ඇත. එම සැහැල්ලු දුම්රිය මාර්ගයේ ගමනාන්තය මොරටුව බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථානය වන අතර අතරමැදි නැවතුම් ස්ථාන වශයෙන් මොරටුව විශ්ව විද්‍යාලය, කටුබැද්ද හා රාවතාවත්ත යෝජනා කර ඇත.

ඇ) දන්දෙනියවත්ත, සමරකෝන්වත්ත, පිට්ටනියවත්ත හා බැටරිවත්ත සඳහා යෝජිත නිවාස සංවර්ධන ව්‍යාපෘති

දන්දෙනියවත්ත, සමරකෝන්වත්ත, පිට්ටනියවත්ත හා බැටරිවත්ත සහ අඩු පහසුකම් සහිත නිවාස වල පදිංචිකරුවන්ගේ ජීවන තත්ත්වය නහා සිටුවීම සඳහා නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් මහල් නිවාස සංකීර්ණ ඉදිකිරීමට යෝජනා කොට ඇත. නාගරික පුනර්ජීවන ව්‍යාපෘතියක් ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීමට යෝජිත මෙම නිවාස යෝජනා ක්‍රමයේදී ඉඩමෙන් කොටසක් අඩු පහසුකම් සහිත පවුල් වෙනුවෙන් මහල් නිවාස ඉදිකිරීමටත් ඉතිරි භූමිය මිශ්‍ර සංවර්ධන කටයුතු සඳහා මුදා හැරීමටත් සැලසුම් කරමින් පවතී.

5.2.3.4. තර්ජන

අ) සිවිල් ගුවන් සේවා අධිකාරිය මගින් බල පැවැත්වෙන උස සීමාව

මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශය රත්මලාන ගුවන් ධාවන පඨ සීමාවට ආසන්නව පිහිටීම හේතුවෙන් ගොඩනැගිලි ඉදි කිරීමේදී සිවිල් ගුවන් සේවා අධිකාරිය මගින් පනවන ලද උස සීමාවන්ට අනුගතව සියලුම සංවර්ධන කටයුතු සිදු කල යුතු වේ.

පරිච්ඡේදය 06

සංවර්ධන සැලැස්ම

6.1 සංකල්පිත සැලැස්ම

සංවර්ධන සැලැස්ම තුළින් හඳුනාගත් අරමුණු හා පරමාර්ථ මුද්‍රාණ්ඩන ගැනීම තුළින් සංවර්ධන දැක්ම ලභාකර ගැනීම සඳහා මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශයේ 2030 වසර වන විට අපේක්ෂිත සංවර්ධනය සිදු විය යුතු අකාරය සංකල්පිත සැලැස්ම තුළින් සරලව විග්‍රහ කරනු ලබන අතර ප්‍රධාන වශයෙන් ප්‍රදේශයේ පවතින සංවර්ධන ප්‍රවණතා, ස්වභාවික සම්පත්, සංචාරක ආකර්ෂණය හා ස්ථානීය පිහිටීම යන කරුණු පිළිබඳව අවධානය යොමු කරන ලදී.

සංවර්ධන ප්‍රවණතාවයේ බලපෑම පිළිබඳව අධ්‍යයනය කිරීමේදී අනාගත සංවර්ධනයන් පිළිබඳව විශේෂ අවධානය යොමු කරන ලද අතර, එනම් යෝජිත බහුවිධ ප්‍රවාහන සැලැස්ම ප්‍රමුඛ කොට ගෙන නගර මධ්‍යය ප්‍රදේශය පළමු පෙළ මංසන්ධිය ලෙසද කටුබැද්ද, බොරැපන හා රාවතාවත්ත දෙවන පෙළ මංසන්ධි ලෙසද සංවර්ධනය කිරීමට හඳුනා ගෙන ඇත. තවදුරටත් තෙවන පෙළ මංසන්ධි ලෙස අභුලාන හා මොරටුව අලුත් පාලම මංසන්ධි හඳුනා ගනු ලැබූ අතර නේවාසික මංසන්ධි කිහිපයක්ද සංවර්ධන ප්‍රවණතා අනුව සංවර්ධනය කිරීමට යෝජිතය.

සංකල්පිත සැලැස්ම මඟින් මොරටුව නගරයට විශේෂිත වූ පාරිසරික පද්ධතීන් ලෙස හඳුනා ගත් තුන් පසෙකින් ජලයෙන් වට වී තිබීම, එනම් නැගෙනහිරින් හා දකුණින් බොල්ගොඩ ගංඟාවෙන්ද, බටහිරින් මුහුදු තීරයෙන්ද මායිම් වීම අභ්‍යන්තර ජල මූලාශ්‍රයන් ලෙස හෙක්ටයාර 30 ක වපසරියකින් යුත් ලුනාව කලපුව, වේරස් ගඟ හා ලුනාව ආශ්‍රිතව පැතිරුණු ඇල මාර්ග ජාලය, ජලය රඳවා තබා ගන්නා ස්ථාන ලෙස හෙක්ටයාර 20 ක තෙත් බිම් හා වගුරු බිම් ආදී ප්‍රදේශය පුරා පැතිරී ඇති ජල සම්පත ප්‍රමුඛ පාරිසරික සම්පත් නිසි කළමනාකරණය තුළින් දියසරු උද්‍යානයක් ලෙස මහජනතාවගේ සුව පහසුව සඳහා විවෘත කරමින්, එම අත්දැකීම් අන් අයට අත්විදිය හැකි පරිදි සංචාරක කර්මාන්තය දියුණු කිරීමට බලාපොරොත්තු වේ.

ජල මූලාශ්‍රයන් මහජනතාව සඳහා විවෘත කරමින් විනෝදාස්වාදජනක කටයුතු සඳහා යොදා ගැනීම, පදික මංකීරු, වෙරළ භූදර්ශනය හා අලංකරණය, වගුරුබිම් ආශ්‍රිත තෙත්බිම් නිසි කළමනාකරණය තුළින් සංවර්ධන සැලැස්මේ අරමුණු හා දැක්ම ලභාකර ගැනීම නිර්මාණය කිරීම යනාදිය ආරම්භ කිරීමට අවශ්‍ය කටයුතු මෙම සැලැස්ම මඟින් සිදු කරයි. එමෙන්ම ගාලු පාර ප්‍රධාන කොට ගත් ප්‍රවේශ මාර්ගයන් දියුණු කිරීම, එනම් නගරයට ලඟා වීමට ඇති හැකියාව වැඩි කිරීම සඳහා මනාව විහිදුනු මාර්ග ජාලයක් ඉදි කිරීමටත් මෙමඟින් යෝජිතය.

මෙම සියළු කාරණා සැලකිල්ලට ගෙන මොරටුව නගරයේ පවතින පාරිසරික සම්පත් උපරිම අයුරින් සංරක්ෂණය කරමින් සංචාරක කර්මාන්තය හරහා නවෝද්‍යාදයක් ලබා දෙමින් මොරටුව නගරය සෑම

අංශයකින්ම ස්වයංපෝෂිත නගරයක් බවට පත් කිරීමට පහත රූප සටහන් අංක 6.1 මගින් දැක්වෙන මෙම සංකල්පිත සැලැස්ම මගින් බලාපොරොත්තු වේ.

රූප සටහන් අංක 6.1: සංකල්පිත සැලැස්ම

මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

6.2 යෝජිත භූමි පරිහරණ සැලැස්ම

මොරටුව පුරවරය ආර්ථික වශයෙන් සවිමත් නාගරික කේන්ද්‍රයක් ලෙස සංවර්ධනය කිරීම හා නගරයෙහි ස්වාභාවික ජල මූලාශ්‍ර සංවර්ධන මෙවලමක් ලෙස යොදා ගනිමින් ජනයාට ජීවත් වීම සඳහා වඩා සුවපහසු වටපිටාවක් නිර්මාණය කිරීම යන අභිප්‍රායන් පෙරදැරිව මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශය සඳහා මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම 2019 -2030 ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.

මොරටුව නගරයේ ආර්ථික නියාමන හඳුනා ගෙන, ඒවා වඩා විධිමත් හා තිරසාර ලෙස සංවර්ධනය සඳහා උපයෝගී කර ගත හැකි වන අයුරින් මංසන්ධි ධුරාවලියක් පිළියෙළ කරනු ලැබිය. ඒ අනුව මොරටුව නගරයේ පළමු පෙළ මංසන්ධිය වශයෙන් මොරටුව නගර මධ්‍ය මංසන්ධිය දැක්විය හැකි අතර දෙවන පෙළ මංසන්ධි ලෙස බොරැපන මංසන්ධිය, කටුබැද්ද හා රාවතාවත්ත මංසන්ධි හැඳින්විය හැකි වේ. තෙවන පෙළ මංසන්ධි ලෙස මොරටුව අලුත් පාලම මංසන්ධිය හා අඟලාන මංසන්ධිය දැක්විය හැකි අතර මොරටුව නගරය තුළ විසිරි පවතින නේවාසික මංසන්ධි කිහිපයක්ම හඳුනා ගත හැකි වේ.

අපේක්ෂිත නාගරික ආකෘතිය

මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශය සඳහා පිළියෙළ කරනු ලබන සංවර්ධන සැලැස්ම 2019-2030 තුළින් ස්වාභාවික ජල මූලාශ්‍ර ආශ්‍රිතව ජලානිමුඛ සංවර්ධනය සමග බැඳුණු නාගරික ආකෘතියක් ඇති කිරීමට අපේක්ෂා කරනු ලබයි. එහිදී ජලානිමුඛ ප්‍රදේශ ආශ්‍රිතව විවිධ ගොඩනැගිලි සනත්ව පවත්වා ගෙන යාමට අපේක්ෂිත අතර ඊට සමගාමීව සියලු ජලානිමුඛ ප්‍රදේශ වල ඉහල හරිත සනත්වයක් සුරැකෙන පරිදි සංවර්ධන කටයුතු දිරි ගන්වනු ලබයි.

මොරටුව බටහිර වෙරළ මායිමේ සිට නැගෙනහිර බොල්ගොඩ ගංගා මායිම දක්වා සියලු ජලානිමුඛ ප්‍රදේශ අන්තර්ගත වන පරිදි නිර්මාණය කරනු ලැබූ නගර හරස් බණ්ඩ රූප සටහන් අංක 6.2.හි නිරූපනය කර ඇති අයුරින් ජලානිමුඛ ප්‍රදේශ වල ගොඩනැගිලි සනත්ව විවලනය වනු ඇත. ඒ අනුව වෙරළ ජලානිමුඛ ප්‍රදේශය මොරටුව නගරය තුළට සුළංධාරා ඇතුළු වන බටහිර මායිම වන බැවින් එම ප්‍රදේශයේ ගොඩනැගිලි සනත්වය පහළ අගයකින් හරිත සනත්වය ඉහල අගයකින් පවත්වා ගෙන යාමට අපේක්ෂා කරනු ලබයි.

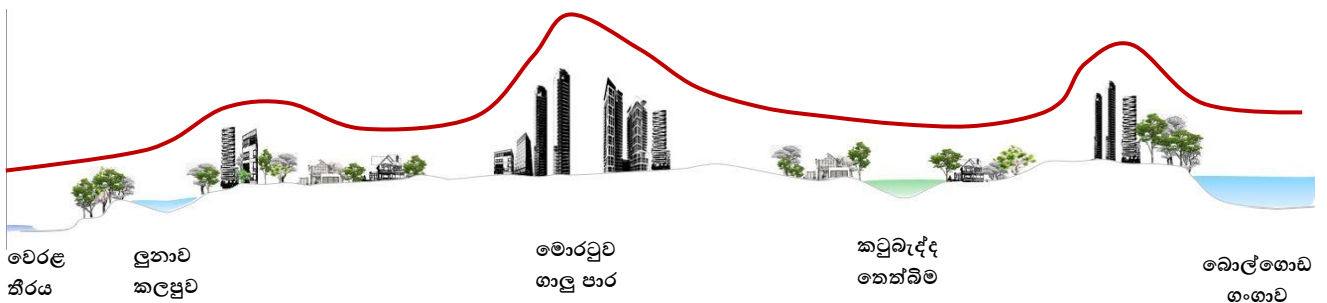
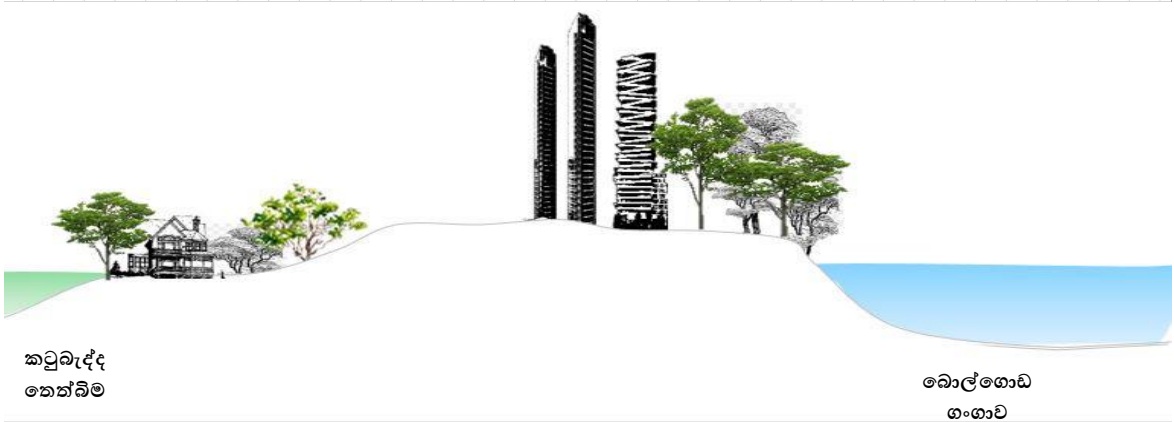
වෙරළ තීරයේ සිට නැගෙනහිර දෙසට වන්නට පවතින ලුනාව කලපු ප්‍රදේශය නේවාසික භාවිතය සඳහා ඉතා උචිත ස්වාභාවික ආපදා වලින් තොර හා ප්‍රමාණවත් යටිතල පහසුකම් වලින් සමන්විත වන අතරම සෞම්‍ය පාරිසරික තත්ත්ව සහිත ප්‍රදේශයක් ලෙසට පරිවර්තනය කර ගැනීමටද හැකි හෙයින් අධි සනත්ව නේවාසික ප්‍රදේශයක් ලෙස සංවර්ධනය කරනු ඇත. ලුනාව කලපු ප්‍රදේශයේ සිට ක්‍රමයෙන් නගර මධ්‍යය දෙසට වන්නට ගාලු පාර කේන්ද්‍ර කර ගනිමින් වාණිජ හා මූල්‍ය අංශය සඳහා අධි සනත්වයකින් යුතුව සංවර්ධනය සිදු කරනු ලබන අතර මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයේ ප්‍රවාහන පහසුකම් හා බැඳුණු නාගරික සංවර්ධනයක් ඇති කරනු ලබන ප්‍රධානතම ප්‍රදේශය ලෙසටද හඳුන්වා දිය හැක. තවද කටුබැද්ද තෙත්බිම ආශ්‍රිත ප්‍රදේශය මධ්‍ය සනත්ව මිශ්‍ර සංවර්ධන ප්‍රදේශයක් ලෙස සංවර්ධනයට අදහස් කර ඇත. බොල්ගොඩ

ගංගා ප්‍රදේශය ස්වාභාවික ආපදා වලට නිරන්තර ලක් වන ප්‍රදේශයක් බැවින් ගොඩනැගිලි සනත්වය සාපේක්ෂව පහළ අගයකින් පවත්වා ගෙන යනු ඇත.

එහෙත් සියලු ජලාභිමුඛ ප්‍රදේශ වල ජලයට ඉතා ආසන්න ප්‍රදේශය පනවන ලද උස සීමාවන්ට යටත්ව සිදු කරනු ලබන සහාධිපත්‍ය ඉදිකිරීම් සඳහා ප්‍රවර්ධනය කරනු ලබන අතර සියලු ඉදි කිරීම් ජලාභිමුඛ ප්‍රදේශයට මුහුණලා සිදු කිරීමට යෝජිත වේ. තවදුරටත් ජලාභිමුඛ ප්‍රදේශ වල සංචාරක කටයුතු ප්‍රවර්ධනය සඳහා සංවර්ධන සැලැස්ම තුළින් විවෘත උද්‍යාන, සංචාරක හෝටල් හා ජලාශ්‍රිත ක්‍රියාකාරකම් හඳුන්වා දෙනු ඇත.

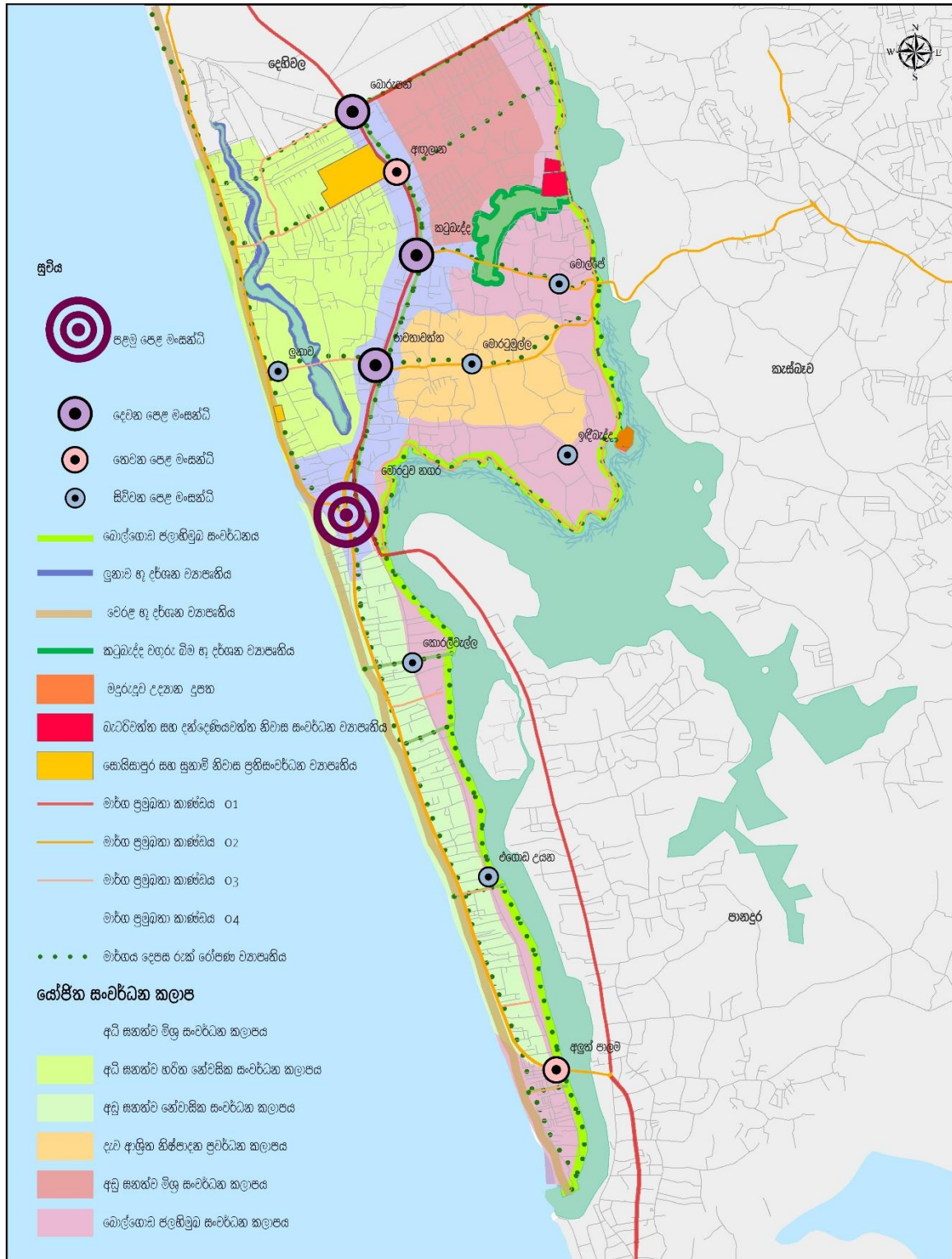
මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශය සඳහා අපේක්ෂිත නාගරික ආකෘතිය කරා ලඟා වීමට හැකි වන අයුරින් මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම 2019-2030 සඳහා භාවිතා කලාප 6 ක් හා ව්‍යාපෘති යෝජනා ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ අතර එය සිතියම් අංක 6.1: යෝජිත භූමි පරිහරණ සැලැස්මේ දක්වා ඇත.

රූප සටහන් අංක 6.2 : අපේක්ෂිත නාගරික ආකෘතියෙහි හරස් බණ්ඩ

මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

සිතියම් අංක 6.1 : යෝජිත භූමි පරිහරණ සැලැස්ම - 2030

යෝජිත භූමි පරිහරණ සැලැස්ම - 2030
 මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශය

0 0.35 0.7 1.4 2.1 2.8 Kilometers

මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය
 මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම (2019-2030)
 සැකසුම: ඛණ්ඩාකාරී පළාත් අංශය හා පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ඒකකය

නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය
 දෙසැම්බර් 2018

මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

6.3. අපරවෘත්ත පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීමේ උපායමාර්ගික සැලැස්ම

6.3.1. සේවා කළමනාකරණ සැලැස්ම

මොරටුව සැලසුම් බල ප්‍රදේශය තුළ දැනට පවතින සෞඛ්‍යය, අධ්‍යාපන සහ අනෙකුත් පොදු පහසුකම් එනම් ක්‍රීඩා පිට්ටනි, වෙළඳ සංකීර්ණ, පොලීසි, තැපැල් කාර්යාල හා බැංකු පහසුකම් පිළිබඳව අවධානය යොමු කරමින් එකී පහසුකම්වල ප්‍රමාණාත්මකභාවය ඇගයීම තුළින් 2030 වසරේදී මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය සඳහා පුරෝකථනය කරන ලද ජනගහනය වෙනුවෙන් අවශ්‍ය සේවා හා පහසුකම් සලසාලීම සේවා කළමනාකරණ සැලැස්මේ අරමුණ වේ. සිතියම් අංක 6.2 මඟින් මොරටුව බල ප්‍රදේශයේ සමස්ත සේවා කළමනාකරණය පිළිබඳව පැහැදිලි කරනු ලබයි.

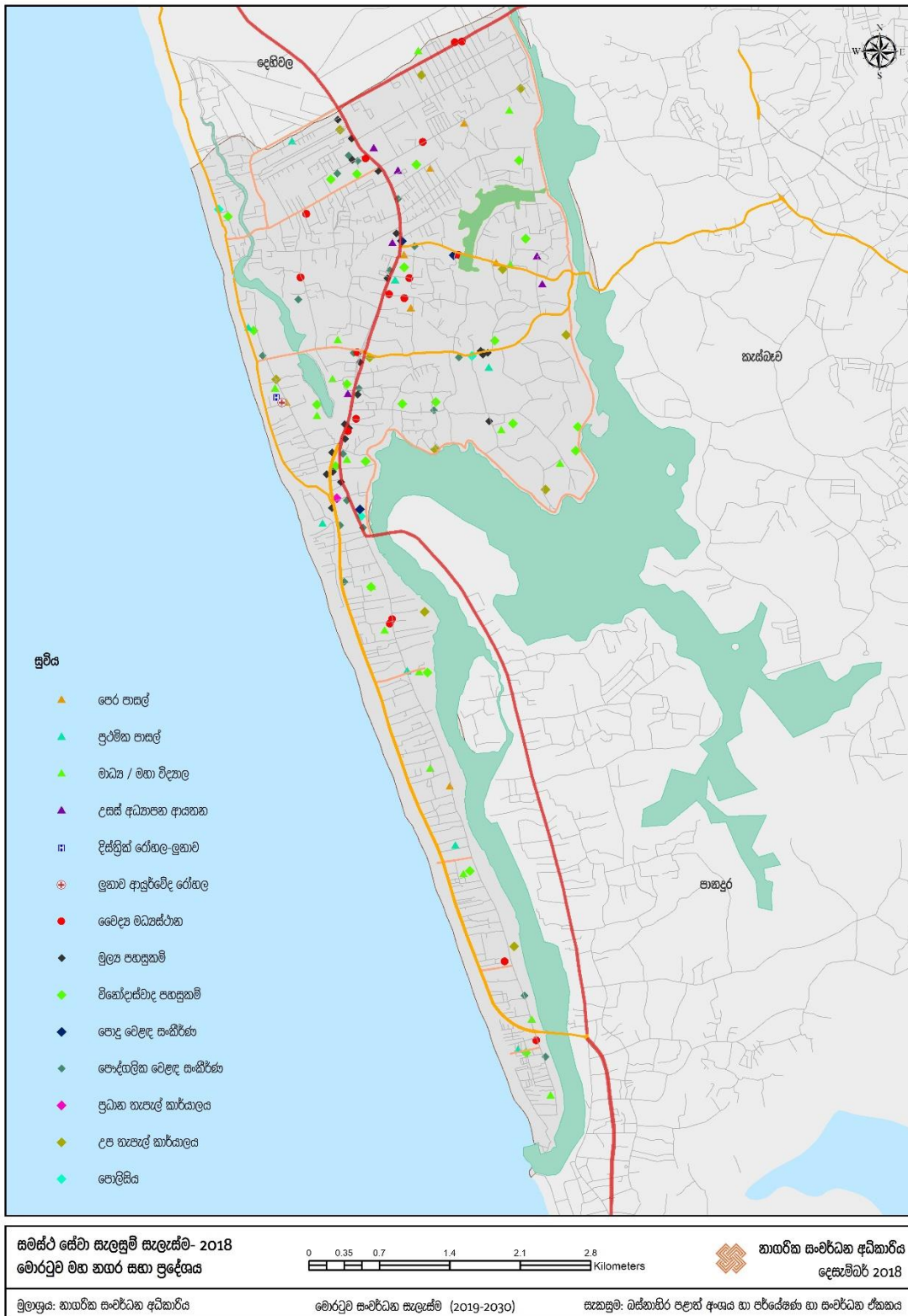
6.3.1.1. සෞඛ්‍යය පහසුකම්

ද සොයිසා රෝහල, දිස්ත්‍රික් රෝහලක් වන බැවින් එහි සේවා වපසරිය කිලෝ මීටර 5 ක් අරයකින් යුතු ප්‍රදේශයක් ආවරණය කරනු ඇතැයි උපකල්පනය කරන ලදී. ඒ අනුව මොරටුව මහ නගර ප්‍රදේශයේ දකුණු මායිමේ පිහිටි කටුකුරුන්ද දකුණ, එගොඩ උයන උතුර, එගොඩ උයන දකුණ හා එගොඩ උයන මධ්‍යම යන ග්‍රාම නිලධාරී වසම් හැර අනෙකුත් ප්‍රදේශ ද සොයිසා දිස්ත්‍රික් රෝහල් සේවා වපසරිය මඟින් ආවරණය වන අතර එම සේවා වපසරිය මඟින් ආවරණය නොවූ ඉහත සඳහන් ග්‍රාම නිලධාරී වසම් සඳහා අවශ්‍ය කෙරෙන සෞඛ්‍යය පහසුකම් යාබදව පිහිටි පානදුර මූලික රෝහල් සේවා වපසරිය මඟින් ආවරණය වනු ඇත.(සිතියම් අංක 6.3)

පරිච්ඡේද 2.2.2.3.(ඉ) හි සඳහන් වූ පරිදි ලුනාව ආයුර්වේද රෝහල අතිරික්ත සේවා පහසුකම් වලින් සමන්විත බැවින් එහි සේවා වපසරිය කි.මී. 7 ක් ලෙස උපකල්පනය කරන ලද අතර ඒ අනුව මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය ආවරණය වන පරිදි සේවා සැපයීමේ හැකියාවක් ලුනාව ආයුර්වේද රෝහල සතුව ඇත.

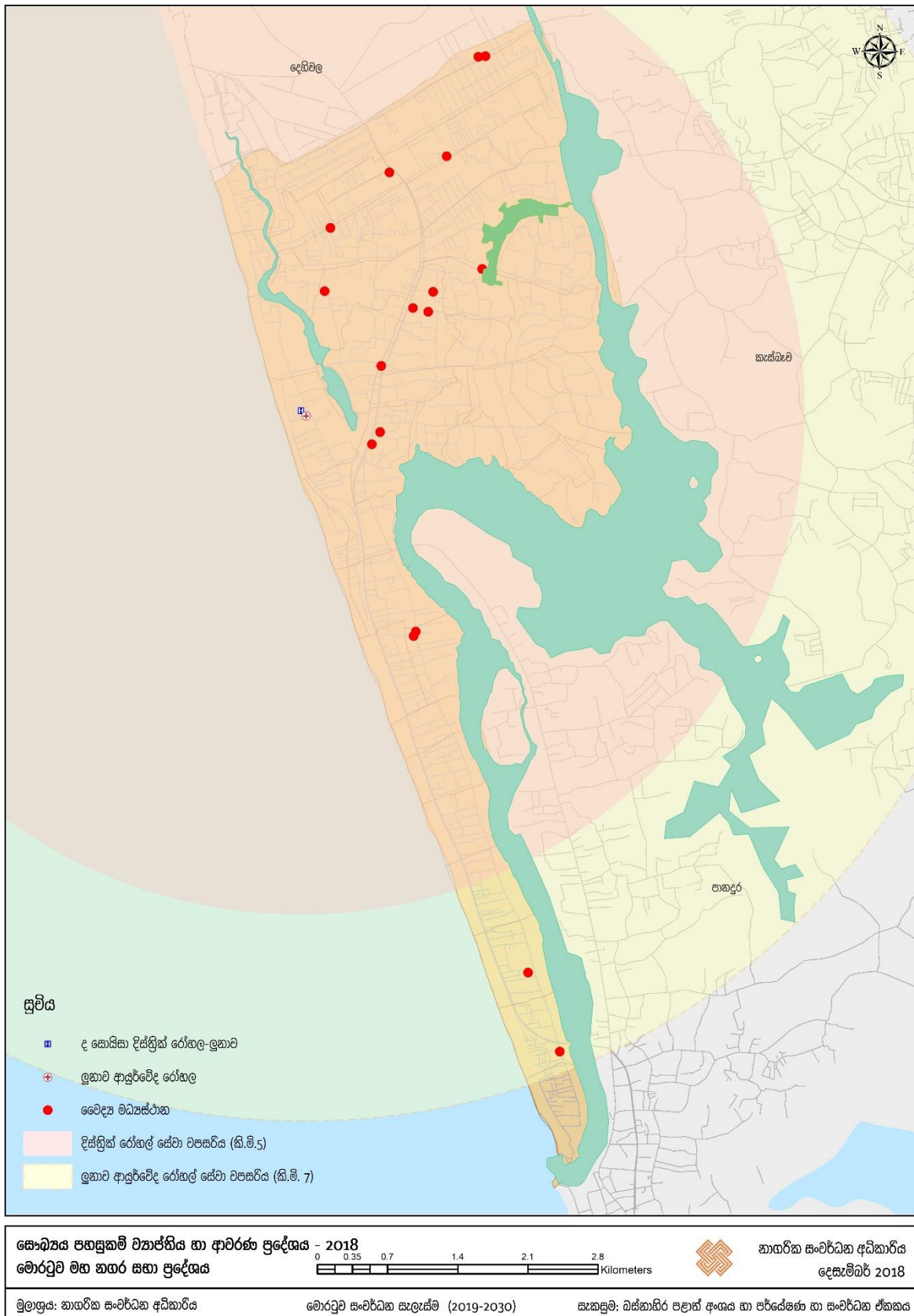
ද සොයිසා දිස්ත්‍රික් රෝහල වැඩි දියුණු කිරීම: “බී” කාණ්ඩයේ දිස්ත්‍රික් රෝහලක් ලෙස සේවා සපයන ද සොයිසා රෝහල "ඒ" කාණ්ඩයේ රෝහලක් ලෙස ඇදුන් 200 කින් හා ප්‍රමාණවත් කාර්යය මණ්ඩලයකින් සමන්විත නවීන තාක්ෂණික උපාංගයන්ගෙන් යුක්ත කාර්යක්ෂම සේවාවක් සැපයීමට හැකි රෝහලක් ලෙස වැඩිදියුණු කිරීමට යෝජනා කරනු ලබයි.

සිතියම් අංක 6.2 : අපරව්‍යුහ පහසුකම් ව්‍යාප්තිය - 2019

මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

සිතියම් අංක 6.3: සෞඛ්‍ය පහසුකම් ආවරණ ව්‍යාප්තිය - 2019

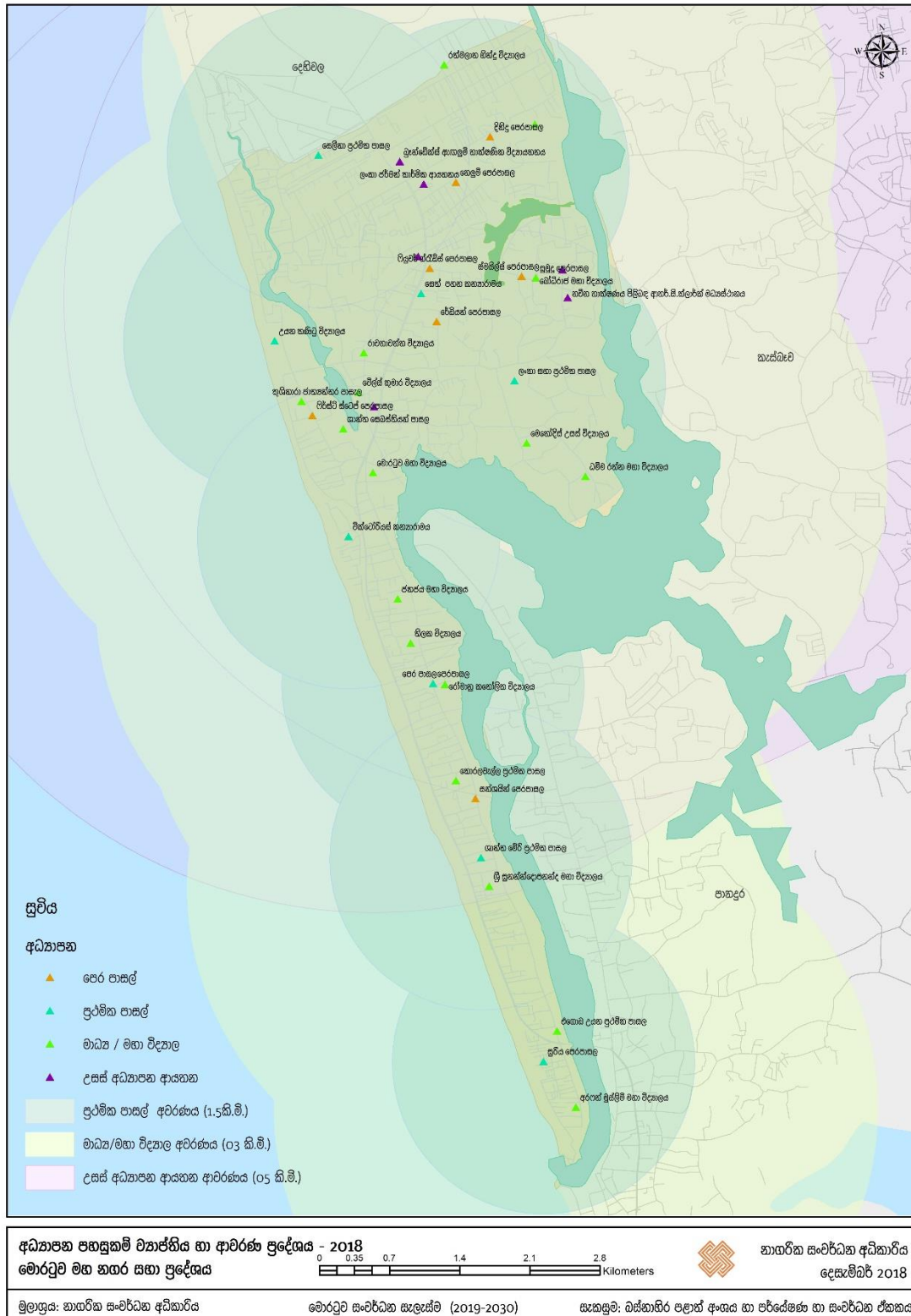

මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

6.3.1.2. අධ්‍යාපන පහසුකම්

මොරටුව නගරය තුළ පිහිටි අධ්‍යාපන ආයතන වර්ගීකරණය අනුව ප්‍රාථමික පාසල්, මධ්‍ය මහා විද්‍යාල, මහා විද්‍යාල හා උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයන්හි සේවා වපසරිය පිලිවෙලින් කිලෝමීටර 1.5,3,3 හා 5 ක අරයකින් යුතු ප්‍රදේශයක් ආවරණය කරනු ඇතැයි උපකල්පනය කරන ලදී. ඒ අනුව මොරටුව මහ නගර සභා සැලසුම් ප්‍රදේශය තුළ පිහිටි පාසල් හා අධ්‍යාපන ආයතන මගින් සේවා ආවරණ කලාප සිතියම් අංක 6.4 මගින් නිරූපණය කරනු ලබන අතර එකී විශ්ලේෂණය පරිදි මොරටුව සැලසුම් බල ප්‍රදේශය සඳහා 2030 වසර වන විට පුරෝකථනය කරන ලද ජනගහනය සඳහා මොරටුව නගරය තුළ ප්‍රමාණවත් අධ්‍යාපන පහසුකම් සැපයීමේ හැකියාවක් ඇති බවට නිගමනය කල හැකිය.

සිතියම් අංක 6.4 : අධ්‍යාපන පහසුකම් ව්‍යාප්තිය-2019

මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

6.3.1.3. නාගරික ජනාවාස සංවර්ධන සැලැස්ම

පරමාර්ථ

මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම තුළින් 2030 වර්ෂය සඳහා පුරෝකථනය කරන ලද නේවාසික ජනගහනය සඳහා ප්‍රමාණවත් යටිතල පහසුකම් වලින් යුක්ත හා ජීවත් වීමට උචිත පාරිසරික තත්ත්ව හා අවකාශය සහිත නිවාස ඒකක ලබා දීම නාගරික ජනාවාස සංවර්ධන සැලැස්මේ පරමාර්ථය ලෙස දැක්විය හැක.

සැලසුම් විෂය පථය

මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම 2019 – 2030 දක්වා 12 වසරක කාල පරිච්ඡේදය සඳහා පිළියෙල කරනු ලැබුවද, ඒ යටතේ වූ නාගරික ජනාවාස සංවර්ධන සැලැස්මේ අපේක්ෂිත ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීම සඳහා 2019 – 2040 දක්වා වූ කාල පරිච්ඡේදය අවශ්‍ය වනු ඇත.

නාගරික ජනාවාස සංවර්ධන සැලැස්ම තුළින් මොරටුව සැලසුම් ප්‍රදේශය තුළ නිවාස ඒකක සනත්වය නියාමනය සැලසුම් කරනු ලබන අතර ප්‍රදේශයේ ජල රැඳවුම් ප්‍රදේශ ආශ්‍රිත පහත් බිම්, පාරිසරික සංවේදී ප්‍රදේශ හා රක්ෂිත ආශ්‍රිතවද ගොඩනැගිලි සනත්වය පාලනය කරනු ලබයි.

තවදුරටත් මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයේ හඳුනා ගනු ලැබූ අඩු පහසුකම් සහිත නිවාස 2500 ක් සඳහා ප්‍රමාණවත් පහසුකම් හා අවකාශ සහිත නිවාස ව්‍යාපෘති යෝජනා කිරීම මෙහිදී සිදු කෙරේ. (සමස්ත නාගරික ජනාවාස සංවර්ධන සැලැස්ම සිතියම් අංක 6.5 මඟින් දැක්වේ) .

(මොරටුව නාගරික ජනාවාස සංවර්ධන සැලැස්ම කේතය- SP)

සැලසුම් උපායමාර්ග

අ) මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම මඟින් අපේක්ෂිත භෞතික ආකෘතිය ලඟා කර ගැනීමට හැකි වන අයුරින් ගොඩනැගිලි සනත්වය පදනම් කරගනිමින් කලාපීකරණය සිදු කිරීම හා රෙගුලාසි හඳුන්වා දීම.

මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශය සඳහා යෝජිත කලාපීකරණ සැලැස්මෙහි සඳහන් සංවර්ධන කලාප 06 අතුරින් නේවාසික භාවිතය ප්‍රවර්ධනය සඳහා කලාප 04 ක් හඳුනා ගෙන ඇත. එහිදී මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයේ ප්‍රධානතම නේවාසික කලාපය ලෙස ලුනාව කලපුව ආශ්‍රිත ප්‍රදේශය හඳුනා ගනු ලැබූ අතර, එම ප්‍රදේශයේ ඉහල ගොඩනැගිලි සනත්වයකින් හා ඉහළ හරිත සනත්වයකින් යුතුව සංවර්ධන කටයුතු දිරි ගන්වනු ලබයි. බොල්ගොඩ ගංඟාව හා මායිම්ව පවතින ප්‍රදේශය තුළ සහාධිපත්‍ය නේවාසික කටයුතු ප්‍රවර්ධනය කරනු ලබන අතර මෙම සංවර්ධන සැලැස්ම මඟින් බොරැපන, තෙලවල, මාලිගාව පාර යනාදී ප්‍රදේශයේ පිහිටි අධි හා මධ්‍ය දුෂක කර්මාන්ත ව්‍යාප්තිය සීමා කරනු ලබන හෙයින් එම ප්‍රදේශයද අනාගතයේදී

නේවාසික භාවිතාවන් සඳහා ගැනීමට අදහස් කරනු ලබයි. තවද කොරළවැල්ලේ සිට එගොඩ උයන දක්වා ප්‍රදේශයේ අඩු සනත්වයකින් යුතු නේවාසික භාවිතා දිරි ගන්වනු ලබයි.

ගාලු පාර කේන්ද්‍ර කරගත් මොරටුව නගර මධ්‍ය ප්‍රදේශය නේවාසික භාවිතය සඳහා දිරි නොගන්වන අතර එම ප්‍රදේශය වානිජ කලාපයක් ලෙස සංවර්ධනය කිරීමට අදහස් කරනු ලබයි. තවද ලී කර්මාන්තය සිදු කරනු ලබන ප්‍රදේශ වල ලී කුඩු හේතුවෙන් ඇති වන ශ්වසන අපහසුතා හා යන්ත්‍රෝපකරණ මගින් නිකුත් වන අධික ශබ්දය, තාපය හා කම්පන හේතුවෙන් එම ප්‍රදේශ නේවාසික භාවිතය සඳහා උචිත නොවන බවට හඳුනා ගෙන ඇති බැවින් එම ප්‍රදේශයන්හිදී නේවාසික භාවිතය දිරි ගන්වනු නොලැබේ.

ආ) නිවාස සංවර්ධන ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා රජය සතු ඉඩම් යොදා ගැනීම.

SP01- තේක්ක වත්ත, මෝල වත්ත හා මහවත්ත නිවාස සංවර්ධන ව්‍යාපෘති (සිතියම් අංක 6.5)

ප්‍රාදේශීය ලේකම් භාරයේ පවතින තේක්ක වත්ත, මෝල වත්ත හා මහවත්ත නැමැති රජය සතු ඉඩම් නිවාස සංවර්ධන ව්‍යාපෘති දියත් කිරීම සඳහා යොදා ගැනීමට අදහස් කරන අතර, දැනට වෙරළ තීරයේ පදිංචිව සිටින ජනතාව එම නිවාස සංකීර්ණ වෙත පුනස්ථාපනය කිරීමට යෝජනා කරනු ලබයි.

ඇ) අඩු පහසුකම් සහිත නිවාස වල ජනතාවගේ ආර්ථික හා සමාජයීය කටයුතු වලට බාධා නොවන පරිදි එම ජනතාව පුනස්ථාපනය කිරීම.

SP02- බැටරි වත්ත හා දන්දෙනිය වත්ත නිවාස සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය (සිතියම් අංක 6.5)

දන්දෙනියවත්ත ඉඩමේ නිවාස ඒකක 900 ක්ද යුතු හා බැටරි වත්ත ඉඩමේ නිවාස ඒකක 700 ක්ද ලෙස නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය යටතේ නාගරික පුනර්ජීවන ව්‍යාපෘතියක් ලෙස මහල් නිවාස ඉදි කිරීමට අදහස් කරනු ලබන අතර එකී නිවාස එම රජයේ ඉඩම් කොටස්හි පවුල් සඳහා ලබා දීමට යෝජිතය. තවද ඉතිරි වන බිම් කොටස් මිශ්‍ර සංවර්ධන කටයුතු සඳහා යෙදවීමට අපේක්ෂිතය.

ඉ) ඌන භාවිතයෙන් යුතු නිවාස සංවර්ධන ව්‍යාපෘති පුනර්ජීවන නිවාස ව්‍යාපෘති සඳහා යොදා ගැනීම

SP03- සොයිසාපුර හා සුනාමි නිවාස සංකීර්ණ ව්‍යාපෘතිය (සිතියම් අංක 6.5)

මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශයේ අඩු පහසුකම් සහිත ජනතාව සඳහා විවිධ රාජ්‍ය හා රාජ්‍ය නොවන ආයතන වල මැදිහත් වීමෙන් නිවාස සංකීර්ණයන්හි නිවාස ලබා දී ඇති අතර, වර්තමානය වන විට එම නිවාස සංකීර්ණ ඌන භාවිතයෙන් යුතු බවට හඳුනාගෙන ඇති බැවින් එම ඉඩම් සංවර්ධන කටයුතු සඳහා යොදා ගත හැකි වනු ඇත. ඒ අනුව එලෙස ප්‍රතිසංවර්ධනයට උචිත බවට හඳුනා ගනු ලැබූ සොයිසාපුර මහල් නිවාස සංකීර්ණය හා සුනාමි නිවාස සංකීර්ණය පිහිටි ඉඩම් කොටස් පුනර්ජනනීය නිවාස ව්‍යාපෘතියක් සඳහා යොදා ගැනීම තුළින් නව නිවාස වැඩි ප්‍රමාණයක් ඉදි කිරීමට හැකි වනු ඇත.

සිතියම් අංක 6.5 : නාගරික ජනාවාස සංවර්ධන සැලැස්ම-2030

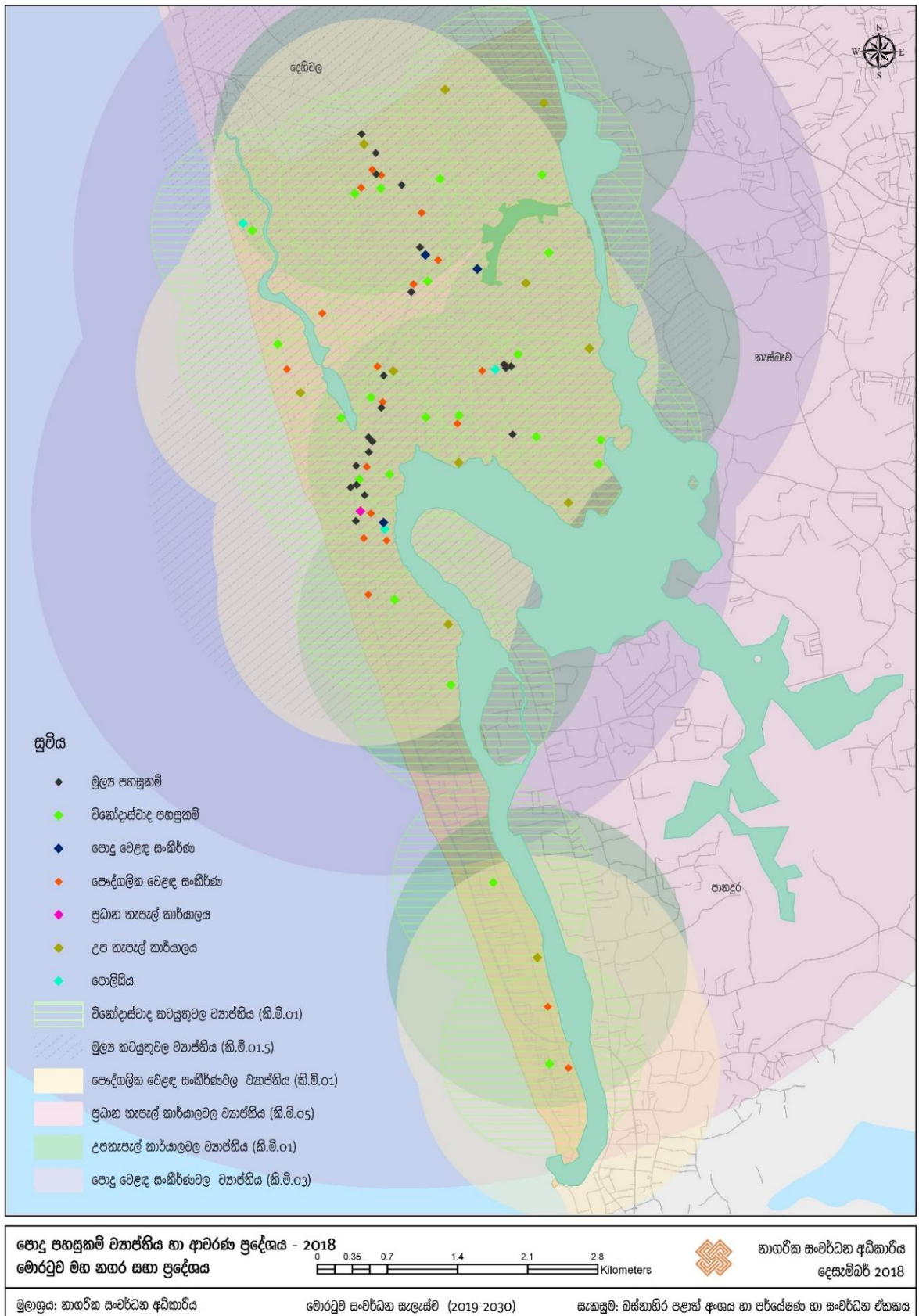

මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

6.3.1.4. පොදු පහසුකම්

මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය තුළ පිහිටි පොදු හා පෞද්ගලික පොදු වෙළඳ සංකීර්ණ, මූල්‍ය ආයතන හා තැපැල් කාර්යාල යනාදියේ ව්‍යාප්තිය හා එම පහසුකම් ප්‍රමාණාත්මකභාවය සලකා බැලීම සඳහා ඒවායේ සේවා වපසරිය සම්බන්ධයෙන් පහත උපකල්පනයන්ට එළඹෙන ලදී. ඒ අනුව මූල්‍ය කටයුතු සඳහා කිලෝ මීටර 1.5 ක්ද පොදු වෙළඳ සංකීර්ණය සඳහා කිලෝ මීටර 3ක්ද ,පෞද්ගලික වෙළඳ සංකීර්ණ සඳහා කිලෝ මීටර 1ක්ද, උප ප්‍රධාන තැපැල් කාර්යාල සඳහා කි.මී 5ක් හා උප තැපැල් කාර්යාල සඳහා කි .මී 1ක්ද වේ. පොදු පහසුකම් ආවරණය වන සේවා වපසරිය පහත සිතියම් අංක 6.6 මගින් නිරූපණය කරනු ලබන අතර උපකල්පිත සේවා එකී පරිහරණය අනුව මොරටුව බල ප්‍රදේශය ආවරණය වන පරිදි අවශ්‍ය පොදු පහසුකම් ප්‍රමාණවත් පරිදි ව්‍යාප්ත වී ඇති බව නිගමනය කල හැකිය.

සිතියම් අංක 6.6 : පොදු අවශ්‍යතා ව්‍යාප්තිය

මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

6.3.2. මාර්ග හා ප්‍රවාහන සැලැස්ම

පසුගිය දශකයක කාලය තුළදී මොරටුව නගරය ඇතුළු අනෙකුත් උප-නාගරික කේන්ද්‍රයන් වෙත ජනගහනය සංක්‍රමණය වීම හා සේවා ලබා ගැනීමට පැමිණෙන මගී ජනගහනය හේතුවෙන් ප්‍රවාහන ඉල්ලුමෙහි ඉහල යාමක් පෙන්නුම් කෙරෙන අතර එමඟින් නගරය තුළ සංසරණය වන සමස්ත ජනගහනය පොදු හා පෞද්ගලික මාධ්‍යය භාවිතා කිරීමට පෙලඹී ඇත. මෙහිදී පොදු ප්‍රවාහන මාධ්‍යයන්ට වඩා පෞද්ගලික ප්‍රවාහන මාධ්‍යය භාවිතා කිරීමට පෙලඹීමෙන් නගරය තුළ සංසරණය වන වාහන ධාරිතාව ඉහල යාම හා කාර්යයබහුල වේලාවන්හිදී නගරය තුළ සිදු වන ගමනාගමනය ඉහල යාම හේතුවෙන් පවත්නා මාර්ගයන් හි සේවා මට්ටම අතික්‍රමණය කරමින් වාහන තදබද තත්වයක් පවතින බවට නිරීක්ෂණය වී ඇත.

1.3.2.1. සැලසුම් පරමාර්ථ

මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයේ පොදු ප්‍රවාහන සේවය විධිමත් කරමින් ජනතාව ඒ කරා යොමු කිරීම තුළින් ප්‍රවාහන තදබදය අවම කරලීම හා ජලාභිමුඛ සංවර්ධනය ඇති කිරීම හැකි වන පරිදි ප්‍රවේශකත්ව පහසුකම් සපයා දීම මෙම මාර්ග හා ප්‍රවාහන සැලැස්මේ පරමාර්ථ ලෙස දැක්විය හැකි වේ.

1.3.2.2. සැලසුම් විෂය පථය

මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශයේ මාර්ග හා ප්‍රවාහන සැලැස්ම පිළියෙළ කිරීමේදී සංවර්ධන සැලැස්ම මඟින් පුරෝකථනය කරනු ලැබූ ජනගහනයට සමගාමීව ගමන්වාර සනත්වය ප්‍රවාහන අරමුණ හා ප්‍රවාහන මාධ්‍ය අනුව විවලාස වීම අධ්‍යයනය තුළින් 2019-2030 සැලසුම් කාල පරිච්ඡේදය දක්වා ප්‍රදේශයේ ප්‍රවාහන අවශ්‍යතා සපුරාලීමට හැකි වන අයුරින් සැලසුම්කරණය කරනු ලැබීය. එහිදී ප්‍රදේශයේ මහාමාර්ග පද්ධතියේ සැකැස්ම අනුව එනම්; පළාත් බද සබඳතා සඳහා ඉවහල් වන මාර්ග, අන්තර් ගමනාගමනය සඳහා ඉවහල් වන මාර්ග හා මාර්ගයේ වර්තමාන භෞතික පළල යන සාධක මත මාර්ගයන්හි ප්‍රමුඛතා කාණ්ඩ වෙන් වශයෙන් හඳුනා ගනු ලැබීය.

නගරාන්තර ගමනාගමනය සඳහා පොදු ප්‍රවාහන මාධ්‍යය භාවිතය මෙන්ම විකල්ප පොදු ප්‍රවාහන මාධ්‍යය ප්‍රවර්ධනය සඳහා ශක්‍යතා අධ්‍යයන සිදු කරනු ලැබූ අතර සැලසුම් ප්‍රදේශය තුළ කෙටි දුර සංචාර සඳහා ඇවිදීම හා පාපැදි භාවිතයට අවශ්‍ය පහසුකම් සපයා දීම කෙරෙහිද අවධානය යොමු කරනු ලැබීය. තවදුරටත් මාර්ග හා ප්‍රවාහන සැලැස්ම තුළින් සංවර්ධන විභවතා පවතින ජලාභිමුඛ ප්‍රදේශ වෙත ප්‍රවේශකත්වය ඉහළ නැංවීම සඳහා උපායමාර්ග හඳුන්වා දීමද සිදු කරනු ලබයි.

6.3.2.3. ප්‍රවාහන පසුබිම අධ්‍යයනය

මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයේ මහාමාර්ග හා දුම්රිය මාර්ග ජාලය සම්බන්ධයෙන් පරිච්ඡේද 2.2.2.1.(ඇ) හි සවිස්තරාත්මකව විග්‍රහ කර ඇත. මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම 2019-2030 හි මහාමාර්ග හා ප්‍රවාහන සැලැස්ම සකස් කිරීම සඳහා 2030 වසර වන විට ජනගහනය පුරෝකථනය කරන ලද අතර අපේක්ෂිත ජනගහනයට සමගාමීව ගමන් වාර සනත්ව ගණනය කරන ලදී.

ජනගහනය පුරෝකථනය- 2001 හා 2012 ජන සංගණන වාර්තාව අනුව 2030 වසර වන විට මොරටුව මහ නගර සභා සැලසුම් ප්‍රදේශය සඳහා පුරෝකථනය කරන ලද 150000 ක නේවාසික ජනගහනය හා 87000 ක මගී ජනගහනය අනුව මොරටුව මහ නගර සභා සැලසුම් ප්‍රදේශය තුළ නේවාසික ජනගහනය හා පිටතින් පැමිණෙන ජනගහනය අතර 2:1ක අනුපාතයක් පවතී. තවද -0.49%ක ස්වාභාවික වාර්ෂික ජනගහන වර්ධන වේගය 1% කින් ඉහල නැංවීමට අපේක්ෂා කරන අතර ඒ අනුව ජනගහන වර්ධන වේගය 0.5%ක අගයක් ගනී.

ගමන් වාර සනත්ව පුරෝකථනය- යම් පුද්ගලයකු විසින් යම් කිසි නිශ්චිත කාර්යයක් අරමුණු කොට ගෙන ගමනාරම්භක ස්ථානයේ සිට ගමනාන්තය දක්වා සිදු කරනු ලබන චලනයක් ගමන් වාරයක් ලෙස සලකනු ලබන අතර සමස්ත ගමන් වාර එකතුව හා අදාළ ප්‍රදේශයේ වපසරිය අතර අනුපාතය ගමන් වාර සනත්වය ලෙස සැලකේ. කොම්ට්‍රාන්ස් අධ්‍යයන කණ්ඩායම විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ Urban Transport Systems Development Project for Colombo Metropolitan Region and Suburbs වාර්තාවෙහි දැක්වෙන දත්ත හා නිගමන අනුව මොරටුව මහ නගර සභා සීමාව තුළ ප්‍රවාහන අරමුණ හා ප්‍රවාහන මාධ්‍යය අනුව ගමන් වාර සනත්වය හා එහි ව්‍යාප්තිය අධ්‍යයනය කරනු ලැබීය.

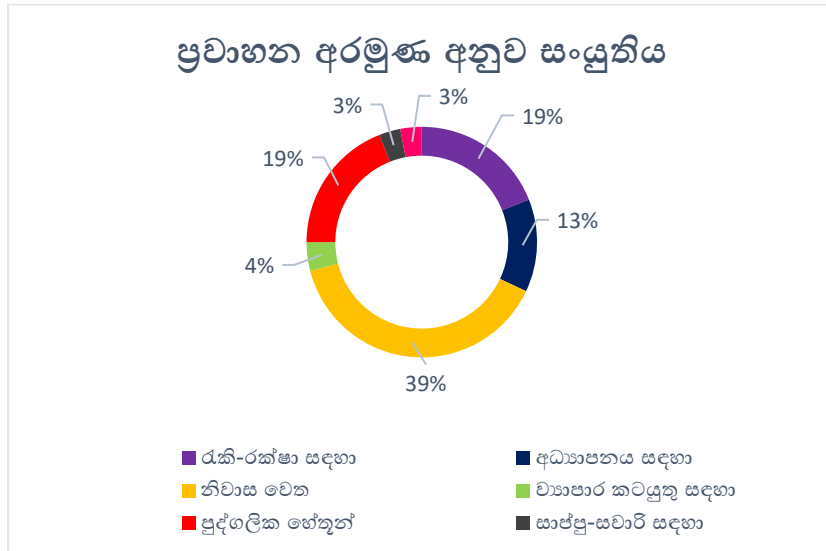
ප්‍රවාහන අරමුණ අනුව ගමන් වාර සංයුතිය පහත රූප සටහන් අංක 6.3 පරිදි වර්ග කල හැකි අතර ගමන් වාර ප්‍රමුඛතාවය පිළිවලින් නිවෙස් කරා, රැකි-රක්ෂා, පුද්ගලික හේතූන් හා අධ්‍යාපනය සඳහා වේ.

2030 වර්ෂය වන විට පුරෝකථනය කරන ලද ජනගහනය අනුව දුම්රිය, බස් රථ හා පුද්ගලික ප්‍රවාහන මාධ්‍යයක් මගින් උත්පාදිත ගමන්වාර සනත්ව පිළිබඳ අධ්‍යයනය කරන ලද අතර සමස්ත ගමන්වාර සනත්වය පහත සිතියම් අංක: 6.7 මගින් පැහැදිලි කරනු ලබයි.

දුම්රිය ගමන්වාර සනත්වය පිළිබඳ සලකා බැලීමේදී මොරටුව, අඟලාන, ලුනාව දුම්රිය නැවතුම් ස්ථාන ආශ්‍රිතව වඩා විහිදුණු සංචාර සනත්වයක් හඳුනා ගත හැකි නමුත් කොරලවැල්ලේ සිට එගොඩ උයන අතර කෙටි දුර සංචාරය සඳහා දුම්රිය භාවිතා කිරීමේ නැඹුරුතාවක් ඇති බව හඳුනා ගත හැක.(ඇමුණුම් අංක. 8) බස් රථ මගින් උත්පාදිත ගමන් වාර සනත්ව අධ්‍යයනයේදී හෙක්ටයාරයට අවම වශයෙන් සංචාර 20 කට වඩා වැඩි අගයක් ගනු ලබන බව පැහැදිලි වේ.

පුද්ගලික මෝටර් රථ සඳහා වැඩි නැඹුරුවාවක් පෙන්නුම් කෙරෙන ප්‍රදේශ ලෙස අඟුලාන උතුර, බොරැපන, මොරටුව නගර මධ්‍යය හා එගොඩ උයන යනාදී ප්‍රදේශ හැඳින්විය හැකි අතර එම ප්‍රදේශ වල ඉහළ සංචාර සනත්වයක්ද දැකිය හැකි වේ. (ඇමුණුම 9)

රූප සටහන් අංක 6.3 : ප්‍රවාහන අරමුණ අනුව සංයුතිය

මූලාශ්‍රය : Urban Transport Systems Development Project for Colombo Metropolitan Region and Suburbs වාර්තාව, 2017

6.3.2.4. මාර්ග හා ප්‍රවාහන සැලැස්ම සඳහා වන උපායමාර්ග

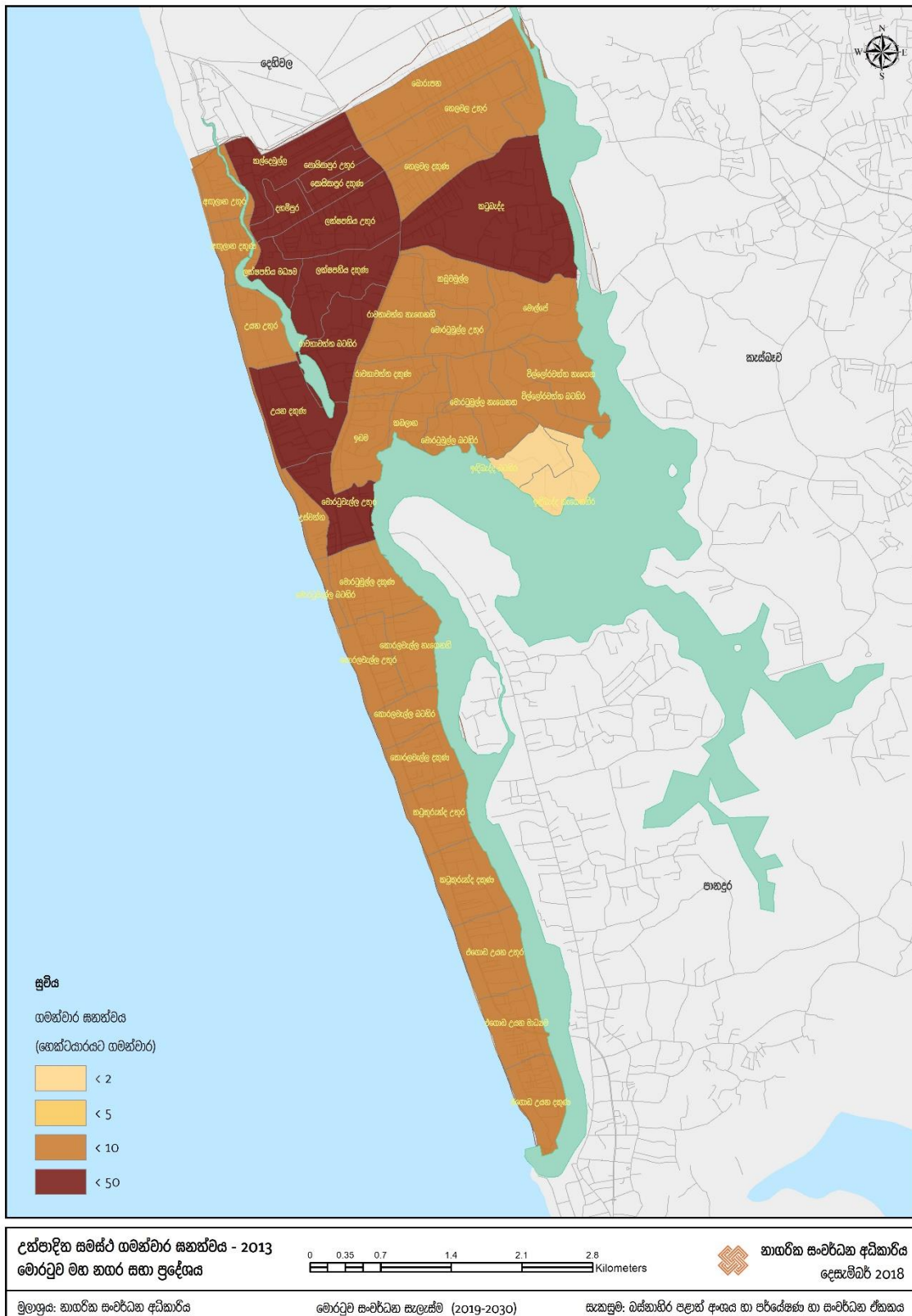
මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය සඳහා වූ මාර්ග හා ප්‍රවාහන සැලැස්ම සඳහා උපායමාර්ග 3ක් පහත දක්වා ඇති පරිදි හඳුනා ගෙන ඇති අතර ඒ සඳහා පිළියෙල කර ගනු ලැබූ සමස්ත මාර්ග සංවර්ධන සැලැස්ම සිතියම් අංක 6.8 මඟින් දක්වා ඇත.

අ) මොරටුව නගරය හා යාබද නාගරික කේන්ද්‍ර අතර සම්බන්ධතාව තර කිරීම සඳහා ප්‍රදේශයේ මාර්ග පද්ධතිය හා පොදු ප්‍රවාහන ජාලය වැඩිදියුණු කිරීම.

ආ) ඒකාබද්ධ ප්‍රවාහන පද්ධතියක් ඇති කිරීම තුළින් සම්පිණ්ඩිත නාගරික ආකෘතියක් බිහි කිරීම.

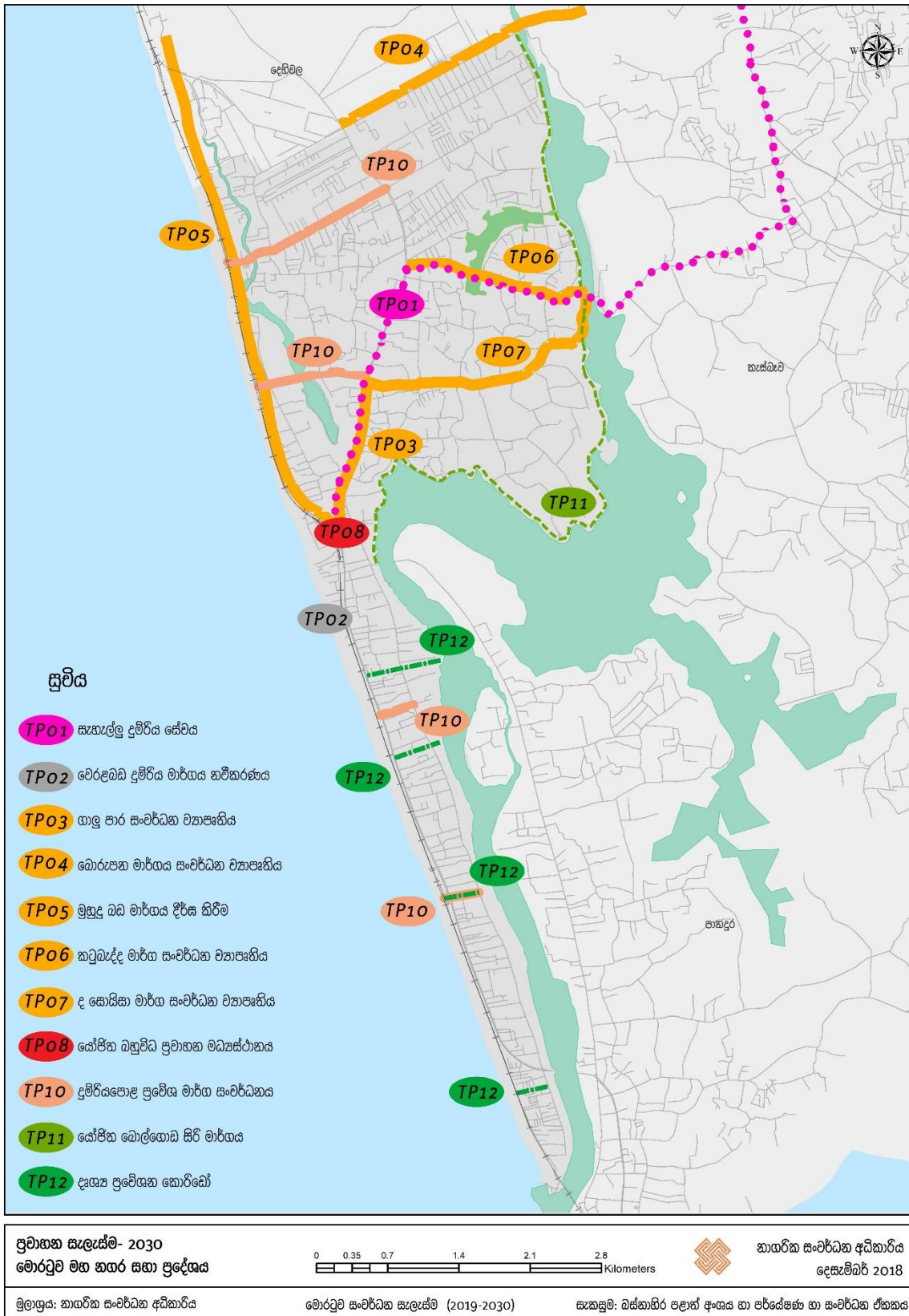
ඇ) ජලාභිමුඛ ප්‍රදේශ මහජනයාට විවෘත කොට සංවර්ධන කටයුතු දිරිගැන්වීම.

සිතියම් අංක 6.7 : මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය තුළ උත්පාදිත සමස්ත ගමන්වාර සහතිකය

මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

සිතියම් අංක 6.8 : මොරටුව ප්‍රවාහන සැලැස්ම - 2030

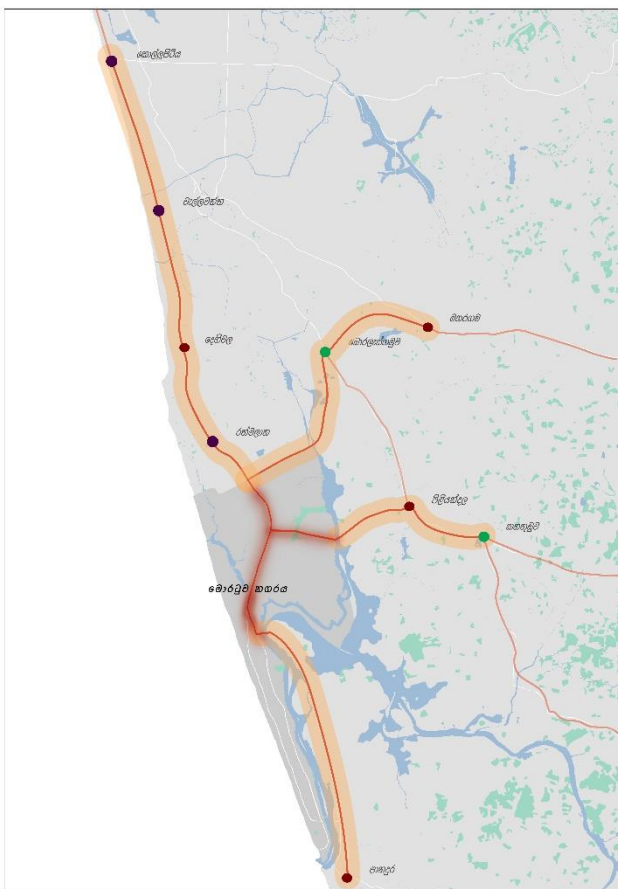
මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

අ) මොරටුව නගරය හා යාබද නාගරික කේන්ද්‍ර අතර සම්බන්ධතාව තර කිරීම සඳහා ප්‍රදේශයේ මාර්ග පද්ධතිය හා පොදු ප්‍රවාහන ජාලය වැඩිදියුණු කිරීම.

කොළඹ හර ප්‍රදේශයේ සිදු වන වේගවත් නාගරීකරණයත් සමඟ, කොළඹට ආසන්නයේ ප්‍රධාන නාගරික කේන්ද්‍ර කරා ප්‍රධාන මාර්ග ඔස්සේ නාගරීකරණය සම්ප්‍රේෂණය වීමෙන් ඊට ආසන්නව උපනගර ශ්‍රේණියක් නිර්මාණය වී ඇති අතර කොළඹ හර ප්‍රදේශය හා සම්බන්ධ වන ගාලු කොරිඩෝව ප්‍රධාන කොට ගනිමින් කොල්ලුපිටිය, වැල්ලවත්ත, දෙහිවල, රත්මලාන හා මොරටුව යන උප නාගරික කේන්ද්‍ර ශ්‍රේණියක් බිහි වී ඇත.

මොරටුවට යාබදව පිහිටි ස්වාධීන නාගරික කේන්ද්‍ර ලෙස උතුරින් දෙහිවල, නැගෙනහිරින් පිළියන්දල හා මහරගම, දකුණින් පානදුර හැදින්විය හැක. බොරැස්ගමුව, රත්මලාන, කැස්බෑව හා කහතුඩුව යන ප්‍රදේශ අනාගතයේ දී නාගරික මධ්‍යස්ථාන ලෙස සංවර්ධනය වීම තුළින් මොරටුව නගරය සමඟ සබඳතා වර්ධනය වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. (රූප සටහන් අංක 6.4)

රූප සටහන් අංක 6.4 : මොරටුව හා නාගරික කේන්ද්‍ර අතර කලාපීය සබඳතා

මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

පහත විස්තර කොට ඇති විකල්ප පොදු ප්‍රවාහන මාධ්‍ය හඳුන්වා දීම හා මාර්ග සංවර්ධනය තුළින් ඉහත දක්වන ලද නාගරික කේන්ද්‍ර හා මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශය අතර කලාපීය සම්බන්ධතාව ඉහල නැංවීමට අපේක්ෂා කෙරේ.

(මොරටුව ප්‍රවාහන සැලැස්ම කේතය- TP)

i. සැහැල්ලු දුම්රිය සේවය (LRT)

බස්නාහිර කලාපීය මහා නගර ප්‍රවාහන සැලැස්ම මඟින් යෝජිත සැහැල්ලු දුම්රිය මාර්ගය කැළණියෙන් ආරම්භ වී දෙමටගොඩ, බොරැල්ල, නාරාහේන්පිට, නුගේගොඩ හරහා මොරටුව බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථානය ගමනාන්තය වේ.

පවතින මහාමාර්ගයට ඉහළින් ඉදි වන දුම්රිය මාර්ගය ඔස්සේ ධාවනයට හඳුන්වා දෙන සැහැල්ලු දුම්රිය සේවාව, සීමිත නැවතුම් ස්ථාන ගණනාවකින් සමන්විත වන අතර මහජනයාට වඩා කාර්යක්ෂම හා සුවපහසු පොදු ප්‍රවාහන සේවාවක් ලබා දීමේ හැකියාව ඇත.

TP01- පිළියන්දල, කටුබැද්ද හරහා මොරටුව නගර මධ්‍යය දක්වා සැහැල්ලු දුම්රිය සේවය

රූප සටහන් අංක 6.5 හි දක්වා ඇති පරිදි ඉදි කිරීමට යෝජිත සැහැල්ලු සේවය කිලෝමීටර 5ක දිගකින් යුතු අතර මොරටුව ප්‍රදේශයට අයත් නැවතුම් ස්ථාන වශයෙන් මොරටුව විශ්වවිද්‍යාලය, කටුබැද්ද, රාවතාවත්ත හා මොරටුව බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථානය හඳුනා ගනු ලැබීය.

ii. දුම්රිය මාර්ග සංවර්ධනය

TP02- වෙරළබඩ දුම්රිය මාර්ගය නවීකරණය

දුම්රිය සේවාව වඩා කාර්යක්ෂම කිරීම සඳහා නව සංඥා පද්ධතියක් ඇතුළුව දුම්රිය පද්ධතිය විද්‍යුත්තනය කොට වෙරළබඩ දුම්රිය මාර්ගය නවීකරණය හා අභ්‍යන්තර, ලුනාව, කොරළුවැල්ල හා එගොඩ උයන දුම්රිය ස්ථාන නවීකරණය කිරීම.

iii. මහාමාර්ග සංවර්ධනය

TP03- ගාලු පාර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය.

මොරටුව නව ගාලු පාර හා පරණ ගාලු පාර සම්බන්ධ වන ස්ථානයේ සිට මොරටුව යෝජිත බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථානය දක්වා කි.මී. 1ක දිගින් යුතු මාර්ගය මංකීරු 6 ක් සහිතව සංවර්ධනය කිරීම (හරස් බණ්ඩය රූප සටහන් අංක 6.5 මඟින් නිරූපනය කරයි).

TP04- බොරුපන මාර්ගය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය

කොමිට්‍රාන්ස් වාර්තාවට අනුව මංකීරු 6ක් සහිතව සංවර්ධනය කිරීමට හඳුනා ගෙන ඇති මධ්‍ය වටරවුම් පාර මහරගම, බත්තරමුල්ල, කැළණිය, වත්තල හා මොරටුව යන නාගරික කේන්ද්‍ර එකිනෙකට සම්බන්ධ

කෙරෙන මාර්ගය සංවර්ධනය කිරීමට හැකි වන පරිදි බොරුපන මංසන්ධියේ සිට ගංගාරාම මාර්ගය දක්වා මීටර 200ක දිගින් යුතු බොරුපන පාර මංකීරු 6 ක් සහිතව සංවර්ධනය කිරීම. (හරස් බණ්ඩිය රූප සටහන් අංක 6.6 මඟින් නිරූපනය කරයි).

TP05 කොළඹ ක්‍රමය පාර හෙවත් මුහුදුබඩ මාර්ගය දිර්ඝ කිරීම

බස්නාහිර පළාත් මහානගර සැලැස්ම මඟින් යෝජිත කොළඹ ක්‍රමය පාර දෙහිවල සිට වීරපුරන් අප්පු මාර්ගය ඔස්සේ යෝජිත මොරටුව බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථානය දක්වා දිර්ඝ කිරීම. (හරස් බණ්ඩිය රූප සටහන් අංක 6.8 මඟින් නිරූපනය කරයි).

TP06 බණ්ඩාරනායක මාවත සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය

ක්‍රොම්ප්‍රාන්ස් වාර්තාව අනුව මොරටුව නගරය බණ්ඩාරනායක මාවත ඔස්සේ පිළියන්දල, පන්තිපිටිය, මාලඹේ, බොල්ලෙගල, සපුගස්කන්ද, හුණුපිටිය සහ හැදල හා සම්බන්ධ වන පරිදි නැගෙනහිර වටරවුම් මාර්ගය සංවර්ධනයට යෝජිත අතර ඒ අනුව කටුබැද්ද මංසන්ධියේ සිට කොස්පලාන පාලම දක්වා කි.මී. 2ක දිගින් යුතු බණ්ඩාරනායක මාවත මංකීරු 4 ක් සහිතව සංවර්ධනය කිරීම. (හරස් බණ්ඩිය රූප සටහන් අංක 6.7 මඟින් නිරූපනය කරයි)

TP07 ද සොයිසා මාර්ග සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය

ක්‍රොම්ප්‍රාන්ස් වාර්තාව අනුව හඳුනා ගෙන ඇති නැගෙනහිර වටරවුම් මාර්ගයට රාවතාවත්ත මංසන්ධිය සම්බන්ධ වන පරිදි රාවතාවත්ත මංසන්ධියේ සිට කටුබැද්ද කොස්පලාන පාලම දක්වා කි.මී. 3ක දිගින් යුතු ද සොයිසා මාර්ගය මංකීරු 4කින් යුතුව සංවර්ධනය කිරීම. (හරස් බණ්ඩිය රූප සටහන් අංක 6.9 මඟින් නිරූපනය කරයි).

ආ) ඒකාබද්ධ ප්‍රවාහන පද්ධතියක් ඇති කිරීම තුළින් සම්පිණ්ඩිත නාගරික ආකෘතියක් බිහි කිරීම.

නගර නිර්මාණකරණයේ සංකල්පයක් වන සම්පිණ්ඩිත නගර නොහොත් කෙටි දුර නගර, කාර්යක්ෂම හා ඒකාබද්ධ ප්‍රවාහන සේවාවකින් යුතු නාගරික ආකෘතියක් සහිත නගර ලෙස සැලකේ. මේ අනුව මොරටුව නගරය තුළද මෙවැනි සම්පිණ්ඩිත නාගරික ආකෘතියක් ඇති කිරීම සඳහා පහත යෝජනා ඉදිරිපත් කරනු ලබයි.

TP08- යෝජිත බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථානය

දැනටමත් මොරටුව දුම්රිය ස්ථානය හා බස් නැවතුම් පොල පිහිටි දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව සතු අක්කර 10ක් පමණ වූ භූමි භාගය දුම්රිය, සැහැල්ලු දුම්රිය හා බස් රථ ප්‍රවාහන මාධ්‍යයන්ගෙන් ඒකාබද්ධ වූ බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථානය ඉදිකිරීමට යෝජිත අතර එය බස් හා දුම්රිය පර්යන්තය, සැහැල්ලු දුම්රිය නැවතුම් ස්ථානය සහ රථ වාහන නැවතුම් අංගනය ආදී පහසුකම් වලින් සමන්විත මිශ්‍ර සංවර්ධන කාර්යය සඳහා යෙදවීමට කටයුතු කරනු ලබයි.

TP09- පදික හා පාපැදි මංකීරු ජාලය

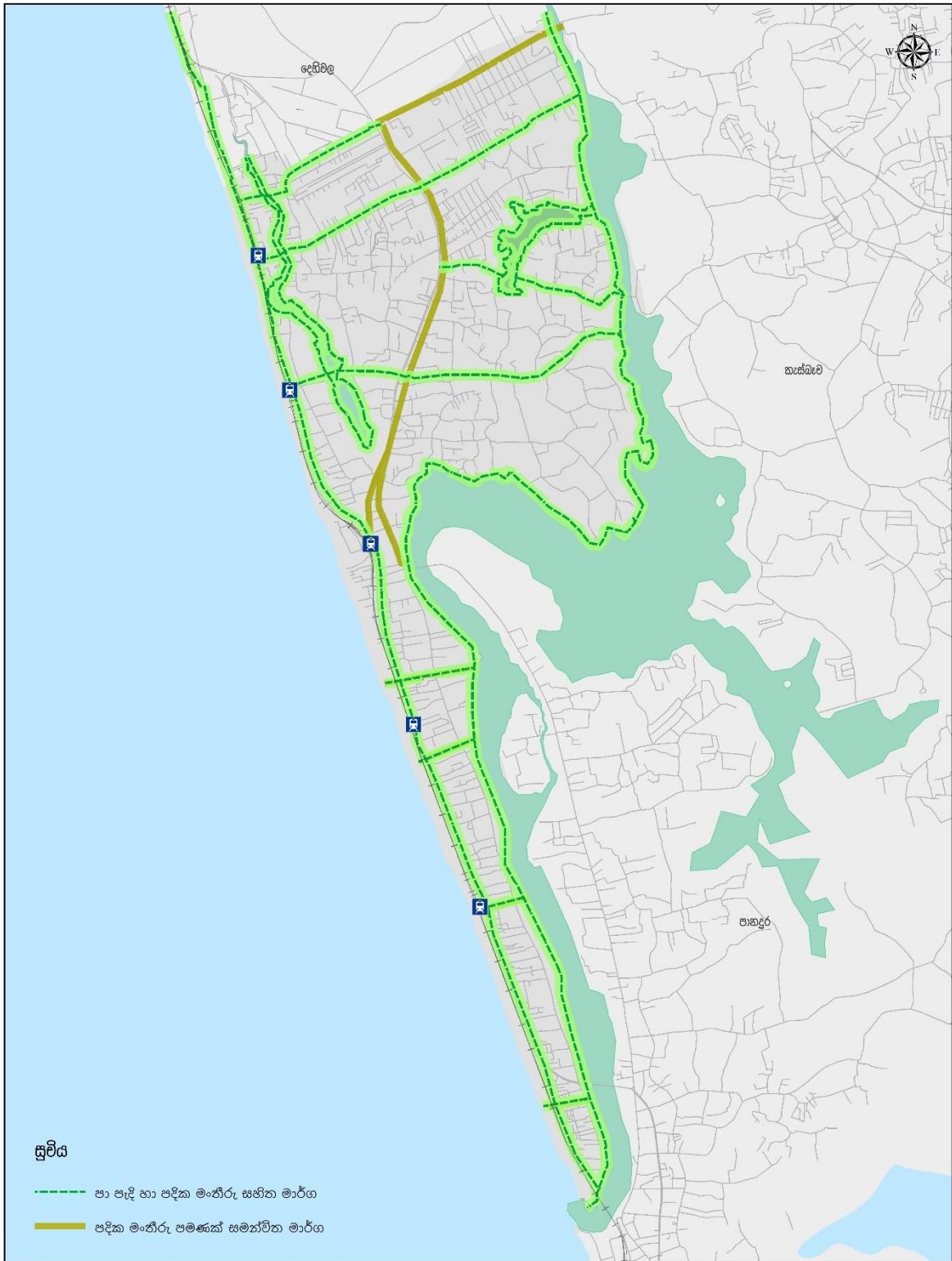
සම්පිණ්ඩිත නාගරික ආකෘතියක් සහිත නගර වල පුද්ගලික මෝටර් රථ භාවිතයට සාපේක්ෂව ඇවිදීම හා පාපැදි භාවිතය ප්‍රවර්ධනය කරන අතර එමඟින් නගරයේ සමස්ත ශක්ති පරිභෝජනය හා පරිසර දූෂණය අවම කිරීම අරමුණු කෙරේ. ඒ අනුව මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශය ආවරණය වන පරිදි මාර්ග දෙපස දිවෙන පාපැදි හා පදික මංකීරු ජාලයක් හඳුන්වා දෙන අතර එය සිතියම් අංක 6.9 මඟින් දක්වා ඇත.

TP10- දුම්රියපොළ ප්‍රවේශ මාර්ග සංවර්ධනය

මොරටුව දුම්රිය ස්ථානය ඇතුළු අභ්‍යන්තර දුම්රිය ස්ථාන ගාලු පාර හා සම්බන්ධ වන සිතියම් අංක. 6.6 හි පෙන්වා ඇති පහත සඳහන් ප්‍රධාන ප්‍රවේශ මාර්ග පදික හා පාපැදි මංකීරු සහිතව මංකීරු 2 කින් යුතුව සංවර්ධනය කිරීම. එම මාර්ගයන්හි හරස් බණ්ඩය රූප සටහන් අංක. 6.10 මඟින් නිරූපණය කරනු ලබයි.

- ✓ කොරලවැල්ල දුම්රියපොළ ප්‍රවේශ මාර්ගය - මීටර 400
- ✓ එගොඩ උයන දුම්රියපොළ ප්‍රවේශ මාර්ගය- මීටර 400
- ✓ අඟුලාන දුම්රියපොළ ප්‍රවේශ මාර්ගය- කිලෝ මීටර 2
- ✓ ලුනාව දුම්රියපොළ ප්‍රවේශ මාර්ගය- කිලෝ මීටර 2
- ✓ මොරටුව දුම්රියපොළ ප්‍රවේශ මාර්ගය- මීටර 200

සිතියම් අංක 6.9 : මොරටුව නගරය සඳහා පදික හා පාපැදි මංකීරු ජාලය- 2030

<p>පදික හා පාපැදි මංකීරු පද්ධතිය- 2030 මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශය</p>	<p>0 0.35 0.7 1.4 2.1 2.8 Kilometers</p>	<p> නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය දෙසැම්බර් 2018</p>
<p>මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය</p>	<p>මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම (2019-2030)</p>	<p>සකසුම: බිස්නෙසි රළු අංශය හා පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ඒකකය</p>

මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

ඇ) ජලාභිමුඛ ප්‍රදේශ මහජනයාට විවෘත කොට සංවර්ධන කටයුතු දිරිගැන්වීම.

බොල්ගොඩ ගංගාශ්‍රිත ප්‍රදේශයේ සිදු වන අනාවසර ගොඩකිරීම් වළකාලමින් ජල සම්පත් සංරක්ෂණය සඳහා වන එක් උපායමාර්ගයක් ලෙස ජලාභිමුඛ ප්‍රදේශ මහජනයාට විවෘත කර ජලාභිමුඛ සංවර්ධන කටයුතු දිරි ගැන්වීම මෙහිදී අදහස් කරනු ලබයි.

TP11 යෝජිත බොල්ගොඩ සිරි මාර්ගය

දිගොඳැල්ල නව පාලමේ සිට බොල්ගොඩ ගංගා මායිම ඔස්සේ බොරුපන පාර දක්වා අඩි 20ක පළලකින් යුතු නව මාර්ගයක් ඉදි කිරීම. (සිතියම් අංක 6.8.)

TP12- දාග්‍රහ ප්‍රවේශන කොට්ඨාස

බොල්ගොඩ ගංගාව හා මොරටුව වෙරළ තීරය එක එල්ලේ දර්ශනය වන පරිදි කොරළවැල්ලේ සිට එගොඩ උයන අතර පිහිටි ගුණවර්ධනාරාම මාර්ගය, සමාජවාදී නිවහන් පෙදෙස, ටී.එල්.සී පීරිස් මාවත හා මහවත්ත මාවත මංතීරු 2ක් සහිතව පුළුල් කිරීම. (සිතියම් අංක 6.8), (හරස් බණ්ඩය රූප සටහන් අංක 6.12මගින් නිරූපනය කරයි).

6.3.2.3. මාර්ග කාණ්ඩ ගත කිරීම හා හරස් බණ්ඩ

අ) මාර්ග කාණ්ඩ ගත කිරීම

මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම 2019-2030 තුළින් සංවර්ධනයට යෝජිත මාර්ග ප්‍රමුඛතාව අනුව කාණ්ඩගත කරන ලද අතර පළමු ප්‍රමුඛ මාර්ග P1 ලෙසද, දෙවන ප්‍රමුඛ මාර්ග P2 ලෙසද, තෙවන ප්‍රමුඛ මාර්ග P3 මාර්ග ලෙසද, සිව්වන ප්‍රමුඛ මාර්ග P4 මාර්ග ලෙසද දක්වා ඇත.

i. සැලසුම් කාලය තුළ සංවර්ධනයට යෝජිත මාර්ග

P1, P2 හා P3 ලෙස සංවර්ධනයට හඳුනා ගත් මාර්ග හා එහි යෝජිත මාර්ග පළල පහත වගු අංක 6.1 හි සවිස්තරාත්මකව දක්වා ඇත.

වගු අංක 6.1 : මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම 2019- 2030 තුළින් සංවර්ධනයට යෝජිත මාර්ග ප්‍රමුඛතාව

මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම 2019-2030 තුළින් සංවර්ධනයට යෝජිත මාර්ග					
මාර්ග ප්‍රමුඛතාව	මාර්ග ලක්ෂණ	හඳුනා ගන්නා ලද මාර්ග	මංකීරු ගණන	සේවා මංකීරු	යෝජිත මාර්ග පළල-මීටර
පළමු ප්‍රමුඛ මාර්ග P1 මාර්ග	නගරයට පිටත වෙනත් ප්‍රධාන නාගරික කේන්ද්‍ර කිහිපයක් සමග සම්බන්ධ වන, භෞතික පළල අඩි 20 හෝ ඊට වැඩි මාර්ග	TP3 ගාලු පාර- මොරටුව නව ගාලු පාර හා පරණ ගාලු පාර සම්බන්ධ වන ස්ථානයේ සිට මොරටුව බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථානය	6	අදාළ වේ.	36.6
		TP4 බොරැපන පාර- බොරැපන මංසන්ධියේ සිට ගංගාරාම මාර්ගය දක්වා	6	අදාළ වේ.	31.7
දෙවන ප්‍රමුඛ මාර්ග P2 මාර්ග	නගරයට පිටත වෙනත් නාගරික කේන්ද්‍ර සමග සම්බන්ධ වන, මාර්ගයේ භෞතික පළල අඩි 20 හෝ ඊට වැඩි මාර්ග	TP6 බණ්ඩාරනායක මාවත- කටුබැද්ද මංසන්ධියේ සිට කොස්පලාන පාලම දක්වා	4	අදාළ වේ.	27.2
		TP5 යෝජිත මුහුදුබඩ මාර්ගය දෙහිවල සිට වීරපුරන් අප්පු මාර්ගය ඔස්සේ යෝජිත මොරටුව බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථානය දක්වා	4	අදාළ වේ.	24.7
		TP7 ද සොයිසා මාර්ගය රාවතාවත්ත මංසන්ධියේ සිට කටුබැද්ද කොස්පලාන පාලම දක්වා	4	අදාළ වේ.	24.7
තෙවන ප්‍රමුඛ මාර්ග	මාර්ගයේ භෞතික පළල අඩි 20 හෝ ඊට වැඩි මාර්ග	TP11 යෝජිත බොල්ගොඩ සිරි මාර්ගය දිගොරැල්ල නව පාලමේ සිට බොල්ගොඩ ගංගා මායිම ඔස්සේ බොරැපන පාර දක්වා	2	අදාළ වේ.	17.1

P3 මාර්ග	මාර්ගයේ භෞතික පළල අඩි 20 ට වඩා අඩු මාර්ග	TP10 මොරටුව දුම්රියපොළ ප්‍රවේශ මාර්ගය ගාලු පාරේ සිට මොරටුව දුම්රිය ස්ථානය දක්වා	2	අදාළ වේ.	17.1
		TP10 කොරලවැල්ල දුම්රියපොළ ප්‍රවේශ මාර්ගය ගාලු පාරේ සිට කොරලවැල්ල දුම්රිය ස්ථානය දක්වා	2	අදාළ වේ.	17.1
		TP10 එගොඩ උයන දුම්රියපොළ ප්‍රවේශ මාර්ගය ගාලු පාරේ සිට එගොඩ උයන දුම්රිය ස්ථානය දක්වා	2	අදාළ වේ.	17.1
		TP10 අඟුලාන දුම්රියපොළ ප්‍රවේශ මාර්ගය ගාලු පාරේ සිට අඟුලාන දුම්රිය ස්ථානය දක්වා	2	අදාළ වේ.	17.1
		TP10 ලුනාව දුම්රියපොළ ප්‍රවේශ මාර්ගය ගාලු පාරේ සිට ලුනාව දුම්රිය ස්ථානය දක්වා	2	අදාළ වේ.	17.1
		TP12 ගුණවර්ධනාරාම මාර්ගය නව ගාලු පාරේ සිට බොල්ගොඩ යෝජිත පාපැදි හා පදික මංකීරු දක්වා	2	අදාළ වේ.	12.2
		TP12 සමාජවාදී නිවහන් පෙදෙස නව ගාලු පාරේ සිට බොල්ගොඩ යෝජිත පාපැදි හා පදික මංකීරු දක්වා	2	අදාළ වේ.	12.2
		TP12 ටී.එල්.සී පිරිස් මාවත නව ගාලු පාරේ සිට බොල්ගොඩ යෝජිත පාපැදි හා පදික මංකීරු දක්වා	2	අදාළ වේ.	12.2
		TP12 මහවත්ත මාවත නව ගාලු පාරේ සිට බොල්ගොඩ යෝජිත පාපැදි හා පදික මංකීරු දක්වා	2	අදාළ වේ.	12.2

මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

* මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම 2019-2030 තුළින් සංවර්ධනයට යෝජිත ඉහත සඳහන් මාර්ග සඳහා බලපැවැත්වෙන රෙගුලාසි වෙළුම II පරිච්ඡේද 1 හි සඳහන් වේ.

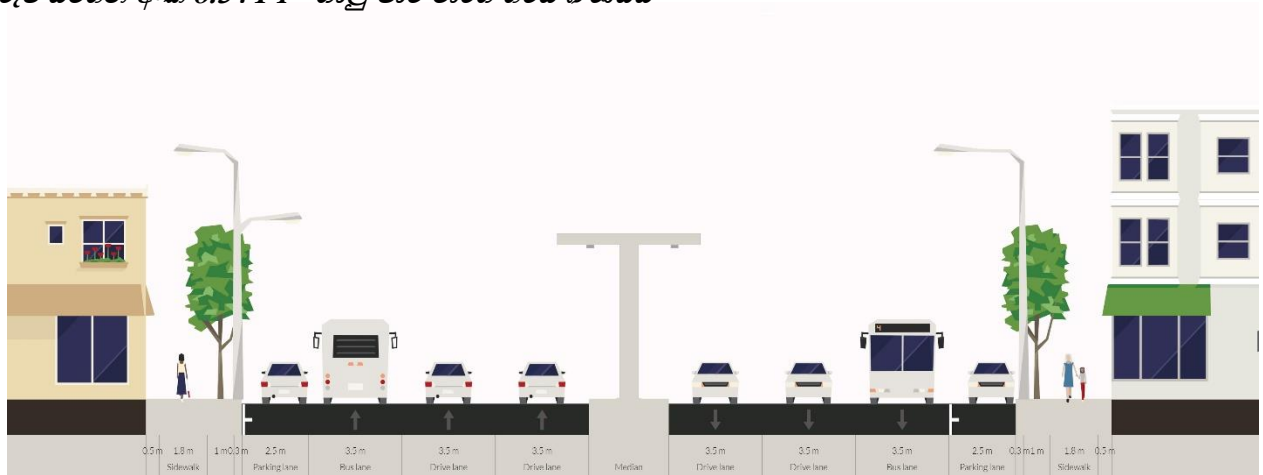
ii. සැලසුම් කාලය තුළ සංවර්ධනයට හඳුනා නොගත් මාර්ග

මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම මඟින් ඉදිරි අවුරුදු 12 ක කාල සීමාව තුළදී සංවර්ධනය කිරීම සඳහා හඳුනා නොගත් මාර්ග සිව්වන ප්‍රමුඛ මාර්ග P4 මාර්ග ලැයිස්තුව වෙළුම II හි ඇමුණුම 4 හි දක්වා ඇත. ඒ අනුව එම මාර්ග සඳහා බලපැවැත්වෙන රෙගුලාසි වෙළුම II පරිච්ඡේද 1 හි සඳහන් වේ.

ආ) යෝජිත මාර්ගයන්හි හරස් බණ්ඩ

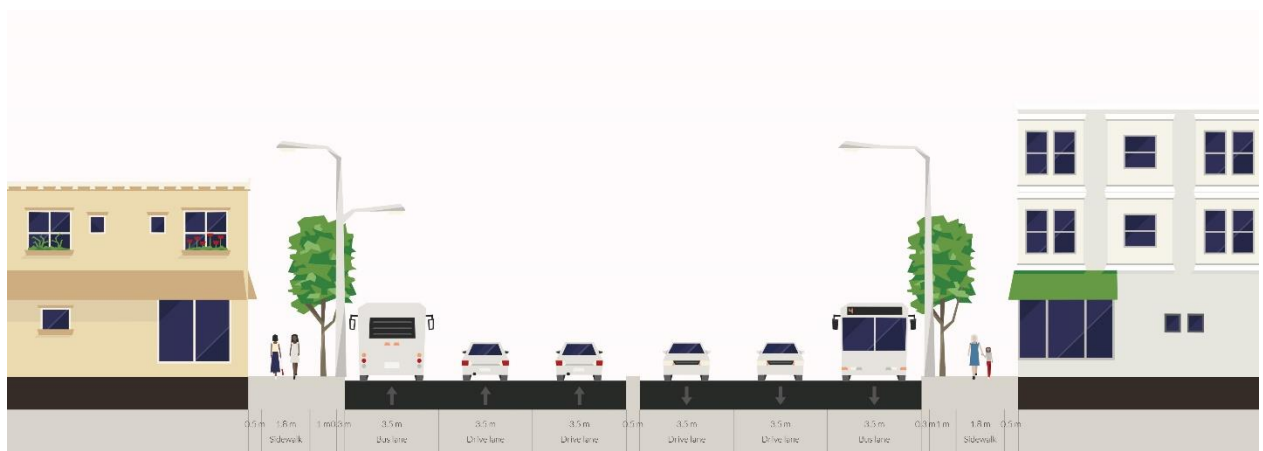
ඉහත සඳහන් කරන ලද යෝජිත මාර්ගයන් හි හරස් බණ්ඩ පහත දක්වා ඇත.

රූප සටහන් අංක 6.5 : P1 - ගාලු පාර මාර්ග හරස් බණ්ඩය

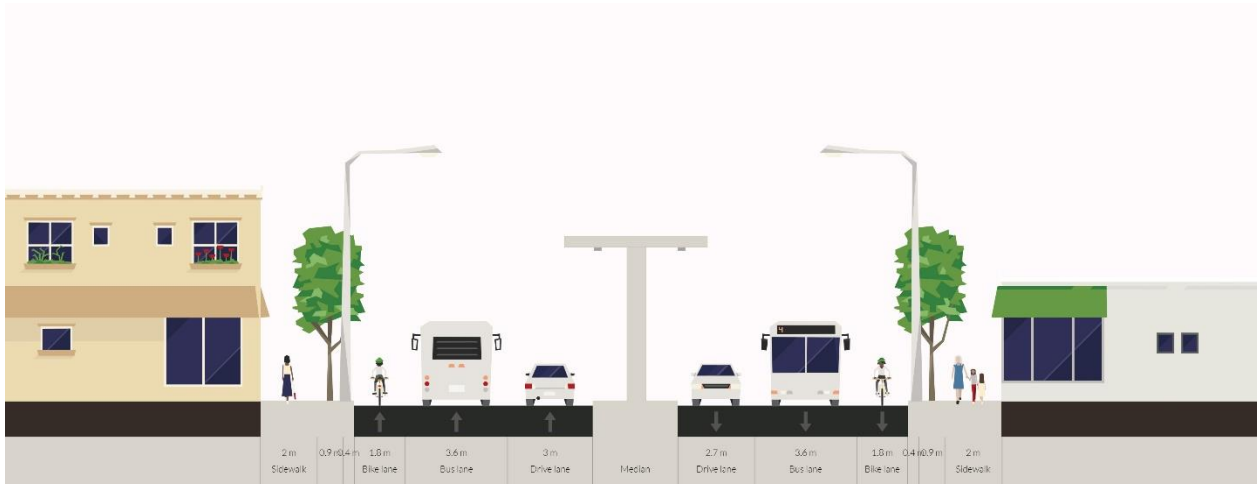
මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

රූප සටහන් අංක 6.6 : P1- බොරැපන පාර මාර්ග හරස් බණ්ඩය

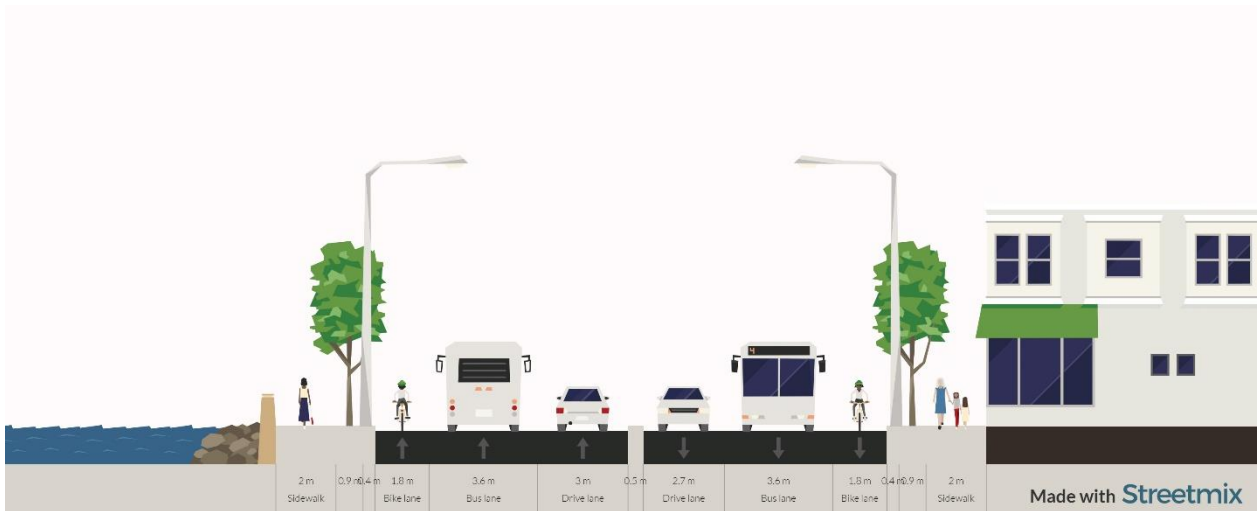
මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

රූප සටහන් අංක 6.7 : P2- බණ්ඩාරනායක මාවත මාර්ග හරස් බණ්ඩය

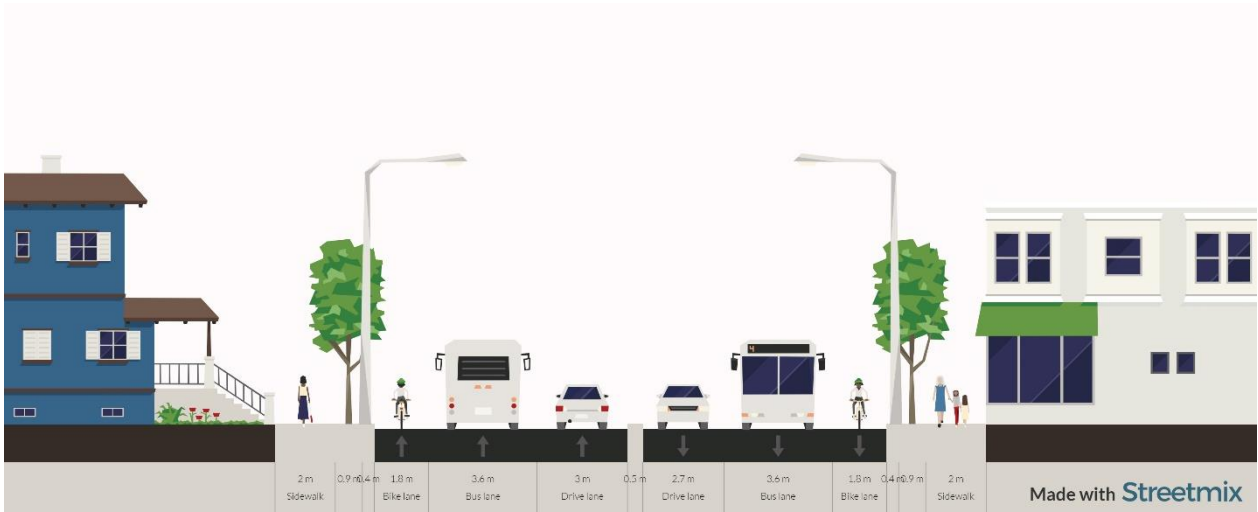
මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

රූප සටහන් අංක 6.8 : P2- යෝජිත මුහුදුබඩ මාර්ග හරස් බණ්ඩය

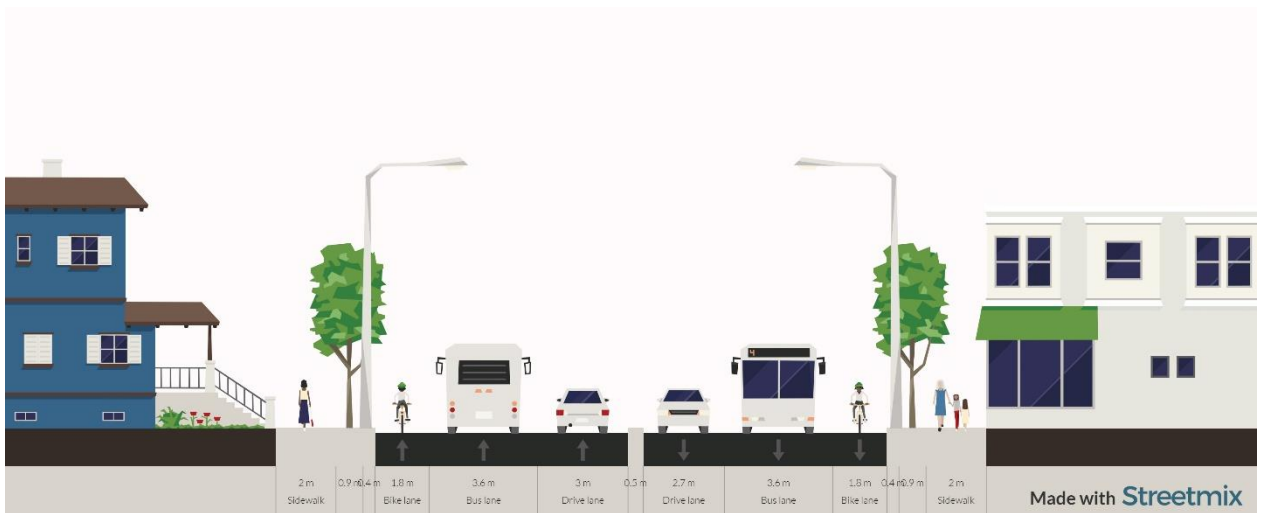
මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

රූප සටහන් අංක 6.9 : P2-ද සොයිසා මාර්ග හරස් ඛණ්ඩය

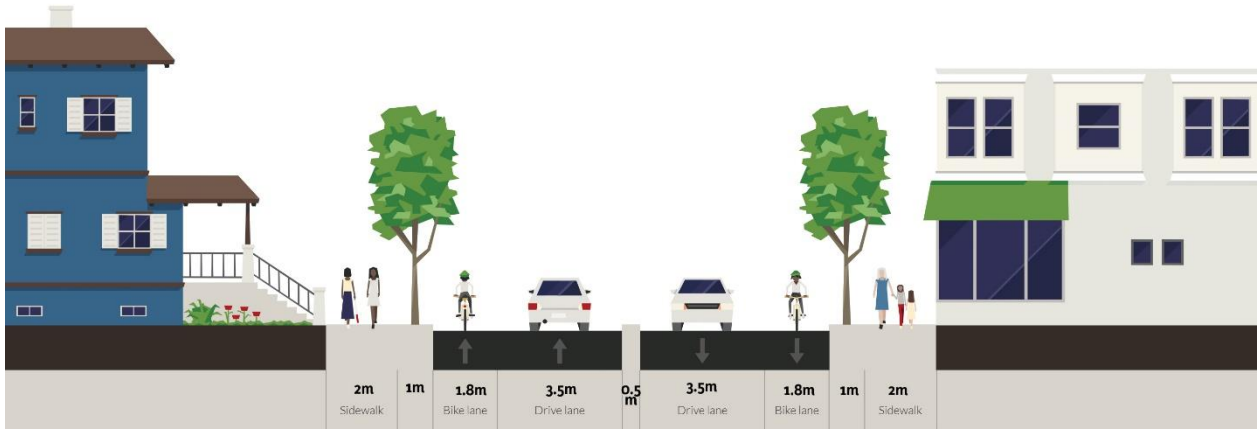
මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

රූප සටහන් අංක 6.10 : P2 මාර්ග හරස් ඛණ්ඩය

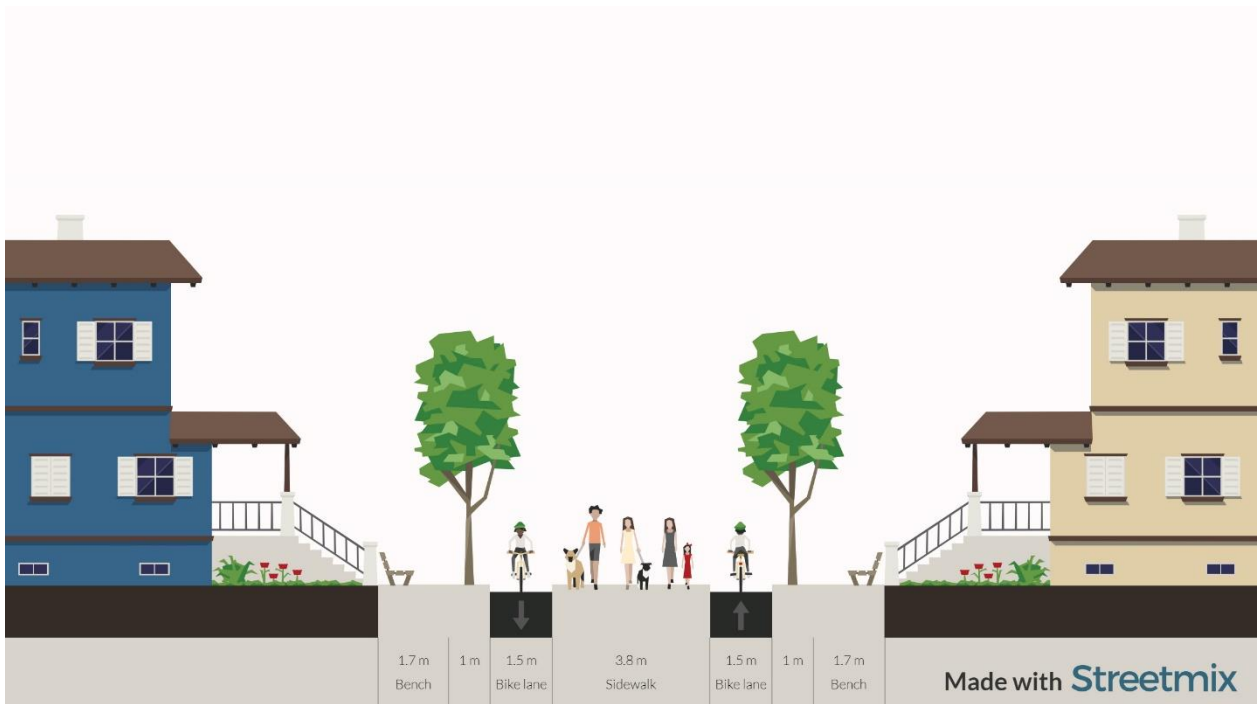
මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

රූප සටහන් අංක 6.11 : P3 මාර්ග හරස් ඛණ්ඩය

මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

රූප සටහන් අංක 6.12 : දායා ප්‍රවේශන කොර්ඩෝ හරස් ඛණ්ඩය

මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

6.3.3. ජල සැපයුම් සැලැස්ම

2019-2030 කාල පරිච්ඡේදය සඳහා පිළියෙළ කරන ලද මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්මේ අරමුණු කරා ළඟා වීමේදී, ජනතාව වෙත ප්‍රමාණවත් හා අධි-ශීඛ්‍ර ජල සැපයුමක් දෛනිකව ලබා දීම අත්‍යාවශ්‍ය වන අතර 2030 වසර සඳහා පුරෝකථනය කරන ලද ජල ඉල්ලුම සපුරාලීම සඳහා වර්තමානයේ පවත්නා ක්‍රමවේදයන් හා යෝජිත ව්‍යාපෘති හඳුනා ගැනීම මෙම ජල සැපයුම් සැලසුම මඟින් අපේක්ෂා කරනු ලබයි.

අ). 2030 වන විට අපේක්ෂිත ජල ඉල්ලුම

මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශය සඳහා 151,000ක නේවාසික ජනගහනයක්ද 87,000ක මගී ජනගහනයක්ද පුරෝකථනය කරන ලද අතර සිතියම් අංක 6.1හි දක්වා ඇති පරිදි සංවර්ධන කලාපයට අදාළව ජල ඉල්ලුම ගණනය කරනු ලැබේ. එහිදී නේවාසික ඒක පුද්ගල දෛනික ජල අවශ්‍යතාව ලීටර 130 ක් වශයෙන්ද සලකනු ලැබූ අතර නගරයට පිටතින් පැමිණෙන පුද්ගලයකුගේ දෛනික ජල අවශ්‍යතාව ලීටර 50 ක් වශයෙන්ද සලකනු ලැබීය.

ඒ අනුව 2030 වර්ෂය වන විට මොරටුව මහ නගර සභා සීමාව තුළ දෛනික ජල ඉල්ලුම සන මීටර 25,500 වන අතර ගෘහස්ත ජල ඉල්ලුම දෛනිකව සන මීටර 19,600ක්ද, ගෘහස්ත නොවන කටයුතු සඳහා ජල ඉල්ලුම දෛනිකව සන මීටර 5,900ක්ද වේ. එක් එක් සංවර්ධන කලාපයට අදාළ ජල ඉල්ලුම හා සමස්ත ජල ඉල්ලුම පහත 6.2 වගුවෙහි දැක්වේ.

වගු අංක 6.2 : පුරෝකථනය කරන ලද ජල ඉල්ලුම- 2030

සංවර්ධන කලාපය	ගෘහස්ත ජල ඉල්ලුම (දිනකට සන මීටර)	ගෘහස්ත නොවන ජල ඉල්ලුම (දිනකට සන මීටර)	සමස්ත ජල ඉල්ලුම (දිනකට සන මීටර)
අධි සනත්ව මිශ්‍ර සංවර්ධන කලාපය	2833	1695	4528
අධි සනත්ව හරිත නේවාසික කලාපය	5296	1017	6313
මධ්‍ය සනත්ව නේවාසික කලාපය	1089	396	1485
අඩු සනත්ව නේවාසික කලාපය	4749	283	5031
දැව ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන ප්‍රවර්ධන	2535	1130	3665
බොල්ගොඩ ජලානිමුඛ සංවර්ධන කලාපය	3071	1130	4201

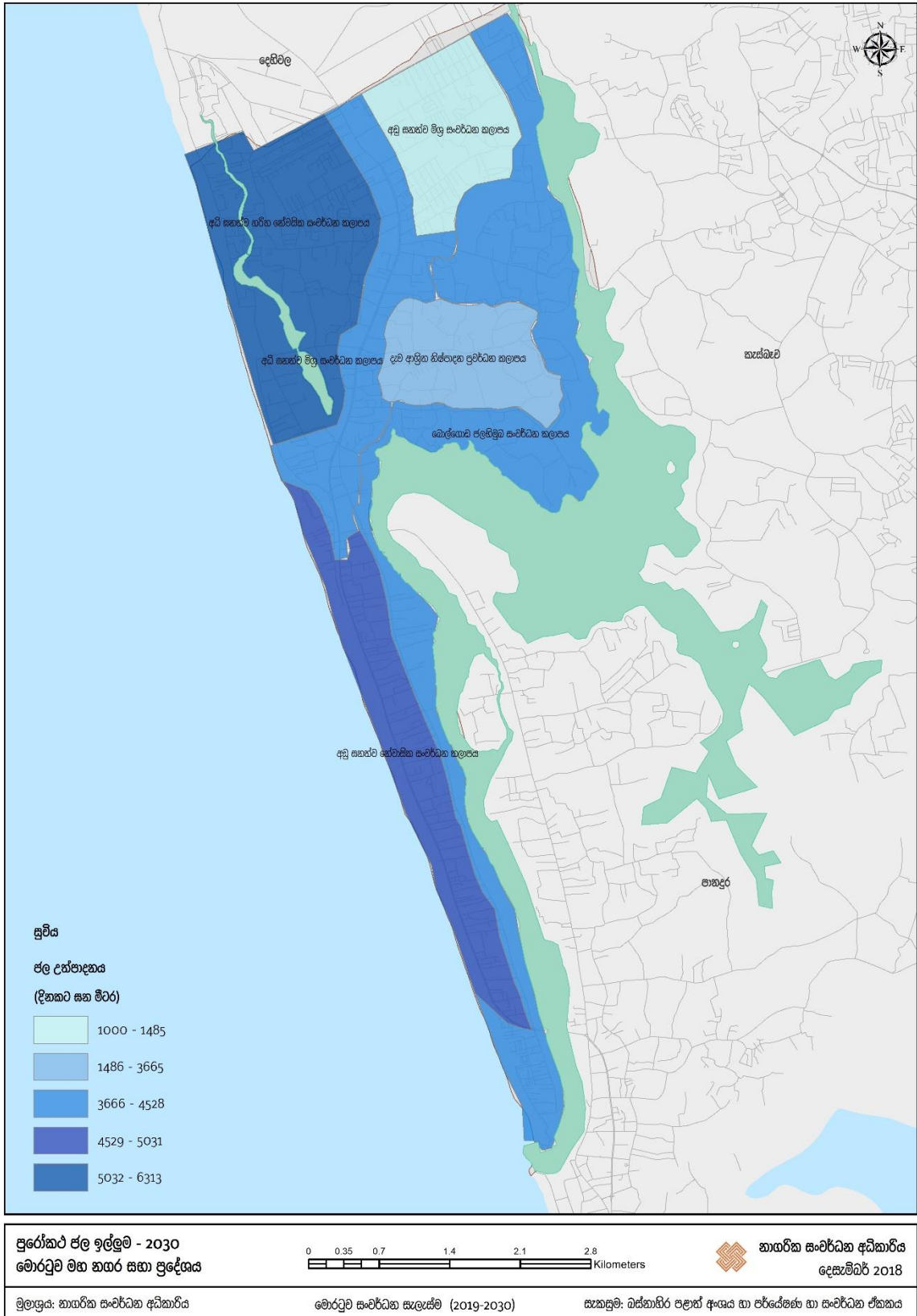
සමස්ත ජල ඉල්ලුම (දිනකට සන මීටර)	19573	5650	25223
---------------------------------	-------	------	-------

මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

සන මීටර 500,000 හා 60,000ක ධාරිතාවයකින් යුතු අඹතලේ හා කලටුවාව ජල පවිත්‍රාගාර මගින් දෛනික අඛණ්ඩ හා ප්‍රමාණවත් ජල සැපයුමක් ලබා දෙමින් මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශය ආවරණය කරනු ලබයි. එසේ වුවද මෙම ජල පවිත්‍රාගාර මගින් මොරටුව ප්‍රදේශයට අමතරව වෙනත් ප්‍රදේශ සඳහාද ජලය සපයනු ලබන බැවින් ජල සැපයුම විධිමත් කරමින්, අනාගත සංවර්ධන විභවතා පවතින ප්‍රදේශ සඳහා වන ජල ඉල්ලුම සපුරාලීමට ජාතික ජල සම්පාදන හා ජලාපවාහන මණ්ඩලය මගින් කරන ලද යෝජනා කිහිපයක් පහතින් දක්වා ඇත.

- i. කලටුවාව ජල පිරිපහදු මධ්‍යස්ථානයේ වර්තමාන දෛනික සැපයුම් ධාරිතාව වන සන මීටර 60000, සන මීටර 140,000 ක් දක්වා වැඩි දියුණු කිරීම.
- ii. කලටුවාව ජල පිරිපහදු මධ්‍යස්ථානයේ භූගත ජල ටැංකි පද්ධතියේ වර්තමාන ධාරිතාව වන සන මීටර 4,600, අමතර සන මීටර 20,000කින් ඉහල නැංවීම
- iii. එම භූගත ටැංකි පද්ධතියේ සිට කෙසෙල්වත්ත දක්වා කි.මී. 3ක පමණ දිගකින් යුතු සම්ප්‍රේෂණ නළ ඉදි කිරීම.

සිතියම් අංක 6.10 : මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයේ සමස්ත ජල ඉල්ලුම - 2030

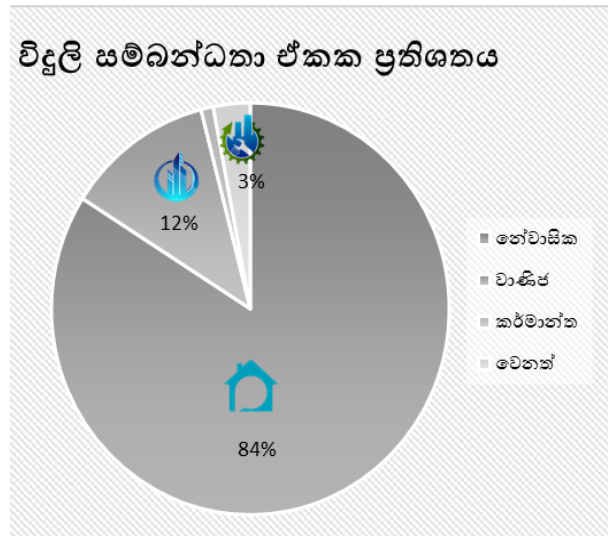
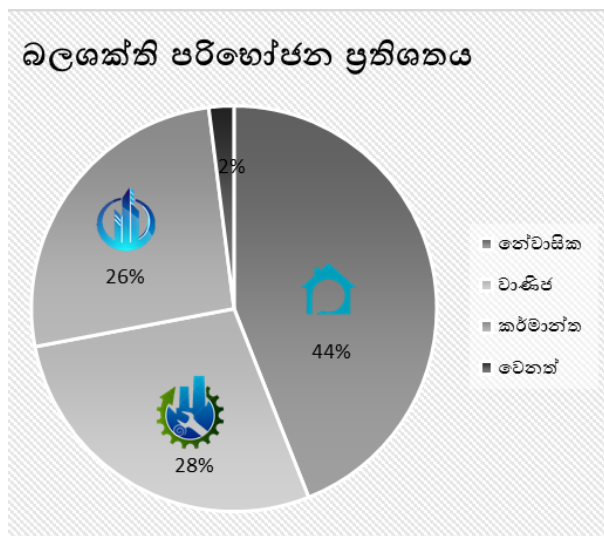

මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

6.3.4. විදුලි සැපයුම් සැලැස්ම

මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම පිළියෙළ කිරීමේදී එම බල ප්‍රදේශය සඳහා ප්‍රමාණවත් පරිදි යටිතල පහසුකම් ලබා දීම එක් අරමුණක් වන බැවින් එම ප්‍රදේශය සඳහා ප්‍රමාණවත් පරිදි විදුලි පහසුකම් ලබා දීම කළමනාකරණය කිරීම සඳහා විදුලි සැපයුම් සැලැස්ම පිළියෙළ කරන ලදී. 2017 වසරේ බලශක්ති පරිභෝජනය හා දැනට පවත්නා විදුලි සම්බන්ධතා පිලිබඳ තොරතුරු පහත රූප සටහන් අංක 6.10 හා 6.11 මඟින් නිරූපණය කරනු ලබයි.

රූප සටහන් අංක 6.13 : බලශක්ති පරිභෝජනය - 2017 රූප සටහන් අංක 6.14 : විදුලි සම්බන්ධතා ඒකක-2017

මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

ඉහත ප්‍රස්තාර ගත දත්තවලට අනුව ඉහළ බලශක්ති පරිභෝජනයක් එනම් 44%ක් නේවාසික පරිභෝජනය සඳහා වන අතර අනෙකුත් කාර්යය සඳහා බලශක්ති පරිභෝජනය අවරෝහණ පිලිවෙලින් කර්මාන්ත, වාණිජ හා වෙනත් භාවිත සඳහා යොදා ගෙන ඇති බව පැහැදිලි වේ. තවද 2017 වන විට ලබා දී ඇති විදුලි සම්බන්ධතා ඒකක අවරෝහණ පිලිවෙලින් නේවාසික, වාණිජ, කර්මාන්ත හා වෙනත් භාවිතා ලෙස දැක්විය හැකි අතර කර්මාන්ත සඳහා ලබාදී ඇති විදුලි සබඳතා ඒකක ගණන වාණිජ ඒකක ගණනට වඩා අඩු අගයක් ගනු ලැබුවද කර්මාන්ත සඳහා වන බලශක්ති පරිභෝජනය ඉහල අගයක් පෙන්නුම් කරනු ලබයි.

ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය හා සී/ස ලංකා විදුලි පුද්ගලික සමාගම මඟින් මොරටුව බල ප්‍රදේශයේ සෑම නාගරික කොට්ඨාශයක්ම ආවරණය වන පරිදි විදුලි සැපයුම් රැහැන් මඟින් ආවරණය වී ඇති අතර 2030 වර්ෂය සඳහා පුරෝකථන ජනගහනයට සරිලන බලශක්ති ඉල්ලුම සපුරාලීමේ හැකියාවක් පවතින බවට තහවුරු වී ඇත.

මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම 2019-2030 මඟින් අධි හා මධ්‍ය දුෂක කර්මාන්ත ව්‍යාප්ත වීම සීමා කිරීම හේතුවෙන් ඉහත විස්තර කර ඇති පරිදි කර්මාන්ත කටයුතු සඳහා අනෙකුත් භාවිතයන්ට සාපේක්ෂව ඉහල

බලශක්ති සැපයුමක් අඛණ්ඩව අවශ්‍ය කෙරෙන නමුත් ප්‍රදේශයේ කර්මාන්ත ප්‍රමාණය අඩු වූ වි 2030 වන විට කර්මාන්ත සඳහා වන බලශක්ති ඉල්ලුමද සාපේක්ෂ වශයෙන් පහල යනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන අතර සමස්ත බලශක්ති ඉල්ලුමද පහල යනු ඇත

ඉහත කී තත්ත්ව මත මොරටුව සැලසුම් ප්‍රදේශය තුළ 2030 වර්ෂය වන විට විදුලිබල උපායමාර්ගයක් සිදු නොවනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

6.3.5. මළ හා අපජල කළමනාකරණ සැලැස්ම

මොරටුව ප්‍රදේශ තුළ ඉහල ඝනත්වයකින් යුතුව විවිධ කර්මාන්තශාලා හා නිවාස ව්‍යාප්තව ඇති බැවින් එම භාවිතයන් තුළින් දෛනිකව උත්පාදනය වන අපජලය විධිමත් ලෙස බැහැර කිරීමේ ක්‍රමවේදයක් නොමැති වීම දුර්වලතාවයක් ලෙස හඳුනා ගන්නා ලදී.

අ) 2030 වන විට අපේක්ෂිත අපජල උත්පාදනය

2030 වසර වන විට පුරෝකථනය කරන ලද ජනගහනය වෙනුවෙන් අපජල උත්පාදනය ගණනය කිරීම සඳහා දෛනිකව ඒක පුද්ගල නේවාසික උත්පාදනය සහ මීටර 130ක් ලෙස උපකල්පනය කරන ලදී. ඒ අනුව පහත වගු අංක 6.3 හි සඳහන් වන පරිදි 2030 වන විට මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය තුළ දෛනිකව සහ මීටර 30112 ක ගෘහස්ත අපජල උත්පාදනයක්ද, දෛනිකව සහ මීටර 8879 ක ගෘහස්ත නොවන අපජල උත්පාදනයක්ද, සිදු වනු ඇතැයි පුරෝකථනය කරන ලදී. ඉහල අපජල උත්පාදනයක් අධි ඝනත්ව මිශ්‍ර සංවර්ධන කලාපය හා අධි ඝනත්ව හරිත නේවාසික කලාපය මඟින් සිදු වන බව පහත සිතියම අංක 6.11 මඟින් පැහැදිලි වේ.

වගු අංක 6.3 : අපේක්ෂිත අපජල උත්පාදනය - 2030

සංවර්ධන කලාපය	ගෘහස්ත අපජල උත්පාදනය (දිනකට සහ මීටර)	ගෘහස්ත නොවන අපජල උත්පාදනය (දිනකට සහ මීටර)	සමස්ත අපජල උත්පාදනය (දිනකට සහ මීටර)
අධි ඝනත්ව මිශ්‍ර සංවර්ධන කලාපය	4,358	2,664	7,022
අධි ඝනත්ව හරිත නේවාසික කලාපය	8,148	1,598	9,747

අඩු සනත්ව මිශ්‍ර සංවර්ධන කලාපය	1,676	622	2,297
අඩු සනත්ව නේවාසික කලාපය	7,306	444	7,750
දැව ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන ප්‍රවර්ධන කලාපය	3,899	1,776	5,675
බොල්ගොඩ ජලාභිමුඛ සංවර්ධන කලාපය	4,724	1,776	6,500
සමස්ත අප ජල උත්පාදනය (දිනකට සන මීටර)	30,112	8,879	38,990

මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

ආ) වර්තමාන අපජල පිරිපහදු ව්‍යාපෘති

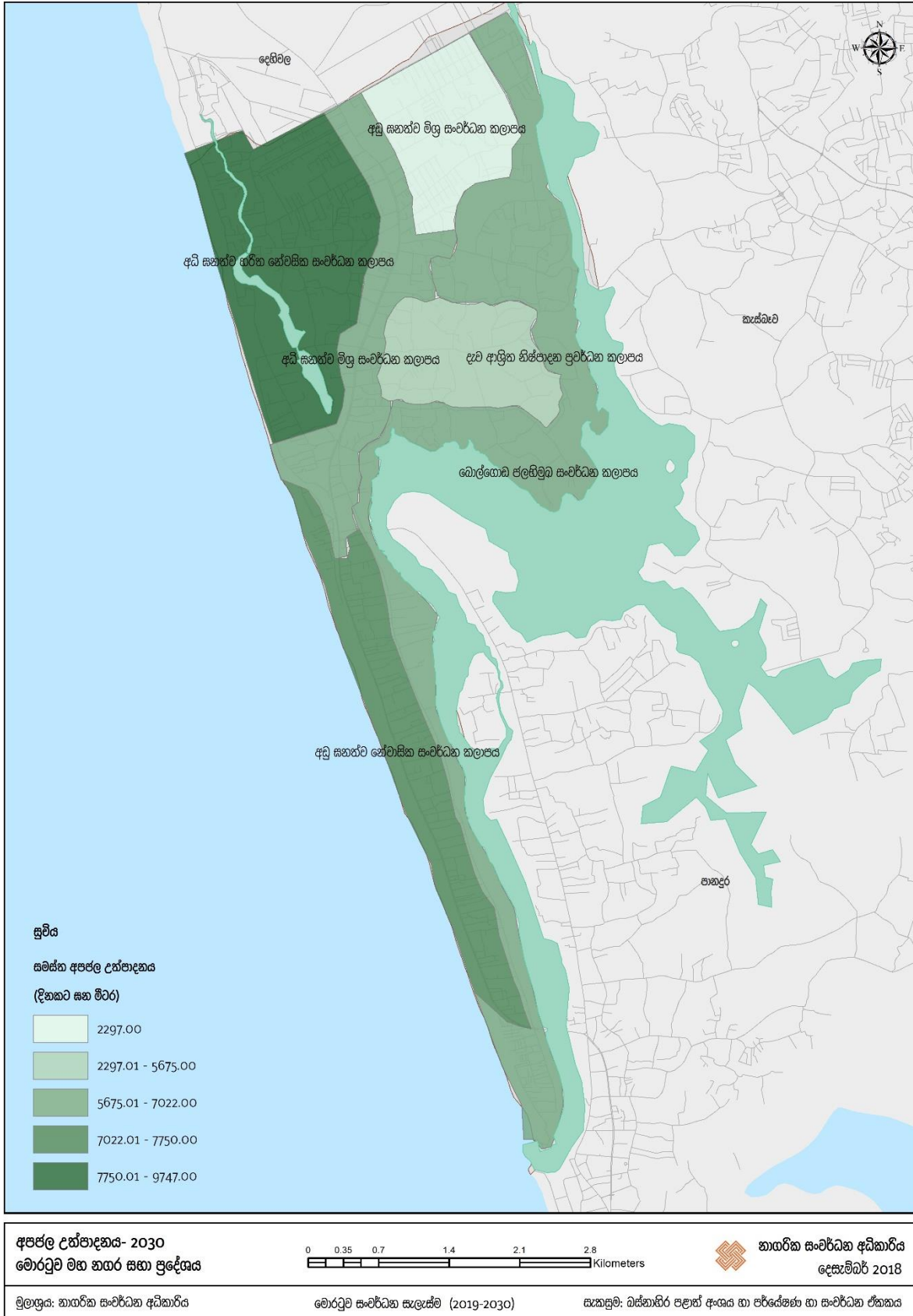
ජාතික ජල සම්පාදන හා ජලාපවහන මණ්ඩලය විසින් රත්මලාන හා මොරටුව ප්‍රදේශ ආවරණය වන පරිදි අපජලය බැහැර කිරීමේ පද්ධතිය ස්ථාපිත කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මඟින් මොරටුව සැලසුම් සීමාවෙහි ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශ 23 ක අපජලය පිරිපහදු කොට මුදා හැරීම සඳහා අපජලය පොම්ප කිරීමේ මධ්‍යස්ථාන 5ක් ස්ථාපිත කිරීමට යෝජනා කර ඇත. එකී ග්‍රාම නිලධාරී වසම් ලෙස මොරටුමුල්ල උතුර, රාවතාවත්ත දකුණ, රාවතාවත්ත බටහිර, රාවතාවත්ත නැඟෙනහිර, උයන දකුණ, උයන උතුර, මෝල්පේ, කඩුවාමුල්ල, ලක්ෂපතිය මධ්‍යම, ලක්ෂපතිය දකුණ, ලක්ෂපතිය උතුර, අඟලාන උතුර, අඟලාන දකුණ, මොරටුවැල්ල උතුර, ඉඩම, සොයිසාපුර දකුණ, සොයිසාපුර උතුර, දහම්පුර, තෙලවල දකුණ, තෙලවල උතුර, කල්දෙමුල්ල, බොරුපන හා කටුබැද්ද දැක්විය හැක. අදියර දෙකක් යටතේ සිදු කිරීමට සැලසුම් කර ඇති ව්‍යාපෘතියෙහි පළමු අදියර මේ වන විටත් නිම කොට ඇති අතර එමඟින් දෛනිකව රත්මලාන හා මොරටුව ප්‍රදේශ වල අපජලය සන මීටර 7,000 ක ප්‍රමාණයක් එක්රැස් කොට පිරිපහදු කරනු ලබන නමුත් අදියර 1 හි සමස්ත දෛනික ධාරිතාව සන මීටර 17,000 ක් වන බව සඳහන් වේ. මේ අනුව තවදුරටත් අදියර 1 හි අපජලය එක්රැස් කිරීම සඳහා සන මීටර 10,000 ක ධාරිතාවයකින් සමන්විත වන බව හඳුනා ගන්නා ලදී.

ඇ) අපජල කළමනාකරණය සඳහා වන නිර්දේශ

මොරටුව මහ නගර සභා සීමාවෙන් දෛනිකව අපජලය සන මීටර 39,000 ක් පමණ උත්පාදනය වන බැවින් ඉහත හඳුනා ගන්නා ලද අපජල කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය මඟින් ආවරණය නොවන මොරටුව දකුණු කොටසට අයත් ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාස 19 සඳහාද අපජල කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතියක අවශ්‍යතාව පවතී. විශේෂයෙන්ම කොරලවැල්ලේ සිට එගොඩ උයන දක්වා බිම් තීරයෙහි ජන හා ගොඩනැගිලි සනත්ව අධික වන හෙයින් විධිමත් අපජල කළමනාකරණ පද්ධතියක අවශ්‍යතාවයක් පැන නැගී ඇත. ඒ සඳහා වන නිර්දේශ කිහිපයක් පහතින් දක්වා ඇත.

- i. මොරටුව නගර සභා සීමාව තුළ උත්පාදනය වන අපජලය, අපජලය එක්රැස් කිරීමේ නල පද්ධතියක් හරහා හා මධ්‍යම පිරිපහදු පවිත්‍රාගාරයකට යොමු කොට පිරිපහදු කොට ජල මූලාශ්‍ර වෙත මුදාහැරීම.
- ii. ඉහත යෝජිත අපජලය පිරිපහදු ව්‍යාපෘතිය මඟින් ආවරණය නොවන ප්‍රදේශ වලද උත්පාදිත අපජලය පිරිපහදු කිරීමට හැකි වන පරිදි යෝජිත අපවහන පිරිපහදු පද්ධතියේ ධාරිතාව ඉහල නැංවීම.
- iii. ඉහත ව්‍යාපෘතිය මඟින් ආවරණය නොවන ප්‍රදේශයන්හි අපජලය එක්රැස් කිරීමේ අපවහන නල පද්ධතියක් ස්ථාපනය.
- iv. එම ප්‍රදේශ වල හඳුනා ගත් ස්ථානයන්හි පොම්ප කිරීමේ මධ්‍යස්ථාන පිහිටුවීම.

සිතියම් අංක 6.11 : මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයේ ජලාපවහන හා මලාපවහන උත්පාදනය-2030

මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

6.3.6. ඝන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ සැලැස්ම

නාගරික ප්‍රදේශයන්හි සිදු කරනු ලබන වේගවත් සංවර්ධන කටයුතු හේතුවෙන් විශාල ප්‍රමාණයන්ගෙන් උත්පාදනය වන ඝන අපද්‍රව්‍ය ස්වභාවික ජෛවීය වියෝජන ක්‍රියාවලිය මඟින් වියෝජනය වීමට ගතවන කාලයට වඩා වැඩි වේගයකින් උත්පාදනය වන හෙයින් නිසි ලෙස අපද්‍රව්‍ය වර්ග කොට එකතු කිරීම, අපද්‍රව්‍ය ප්‍රවාහනය, අතරමැදි පිරිපහදුව හා ක්‍රමවත් බැහැර කිරීම ලෙස විධිමත් කළමනාකරණ ක්‍රමවේදයක් පවත්වා ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. එසේ සිදු නොවුනහොත් බොහෝ ප්‍රදේශ වල දක්නට ලැබෙන පරිදි නගරයේ මාර්ග දෙපස හා පොදු ස්ථාන මෙන්ම පහත් බිම් හා ජල මූලාශ්‍ර වැනි සංවේදී පාරිසරික ප්‍රදේශ වෙත මෙම අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම සිදු කරනු ලබයි. මෙම අවිධිමත් බැහැර කිරීම් නිසා ඇතිවිය හැකි භූගත ජල දූෂණය, බැර ලෝහ ආදිය මඟින් සිදුවන පාංශු දූෂණය හා මිනේන්, හයිඩ්‍රජන්, සල්ෆයිඩ් ආදී වායු මඟින් සිදුවන වායු දූෂණය හේතුවෙන් අධි සාන්ද්‍රනයෙන් යුතුව විෂ මූලද්‍රව්‍ය පරිසර පද්ධති තුළ සංසරණය වීම හේතුවෙන් නගරයේ ජීවත්වන ජනතාවට බොහෝ සෙයින් සෞඛ්‍යය හා සමාජීය ගැටළු වලට මුහුණපෑමට සිදු වී ඇත.

අ) 2030 වන විට අපේක්ෂිත ඝන අපද්‍රව්‍ය උත්පාදනය

මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයක් වන බැවින් එක පුද්ගලයකුගේ පරිභෝජන අවශ්‍යතාව හා ඝන අපද්‍රව්‍ය උත්පාදනය සැලකිල්ලට ගනිමින් නේවාසික ඒකපුද්ගල දෛනික ඝන අපද්‍රව්‍ය උත්පාදනය කිලෝග්‍රෑම් 0.75 ක් ලෙසද පිටතින් පැමිණෙන පුද්ගලයෙකුගේ දෛනික ඝන අපද්‍රව්‍ය උත්පාදනය කිලෝග්‍රෑම් 0.25 ක් ලෙසද සලකන ලදී. ඒ අනුව සංවර්ධන කලාපයන්ට අදාළව ඝන අපද්‍රව්‍ය උත්පාදනය වගු අංක 6.4හි හා සිතියම් අංක 6.12 හි දක්වා ඇත.

වගු අංක 6.4 : අපේක්ෂිත ඝන අපද්‍රව්‍ය උත්පාදනය - 2030

සංවර්ධන කලාපය	ගෘහස්ත ඝන අපද්‍රව්‍ය උත්පාදනය (දිනකට මෙට්‍රික්ටොන්)	ගෘහස්ත නොවන ඝන අපද්‍රව්‍ය උත්පාදනය (දිනකට මෙට්‍රික්ටොන්)	සමස්ත ඝන අපද්‍රව්‍ය උත්පාදනය (දිනකට මෙට්‍රික්ටොන්)
අධි ඝනත්ව මිශ්‍ර සංවර්ධන කලාපය.	16	6	22
අධි ඝනත්ව හරිත නේවාසික කලාපය.	6	1	8

අඩු සනත්ව මිශ්‍ර සංවර්ධන කලාපය.	31	4	34
අඩු සනත්ව නේවාසික කලාපය.	27	1	28
දැව ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන ප්‍රවර්ධන කලාපය.	15	4	19
බොල්ගොඩ ජලාභිමුඛ සංවර්ධන කලාපය.	18	4	22
සමස්ත සන උත්පාදනය(දිනකට මෙට්‍රික්ටොන්)	113	20	133

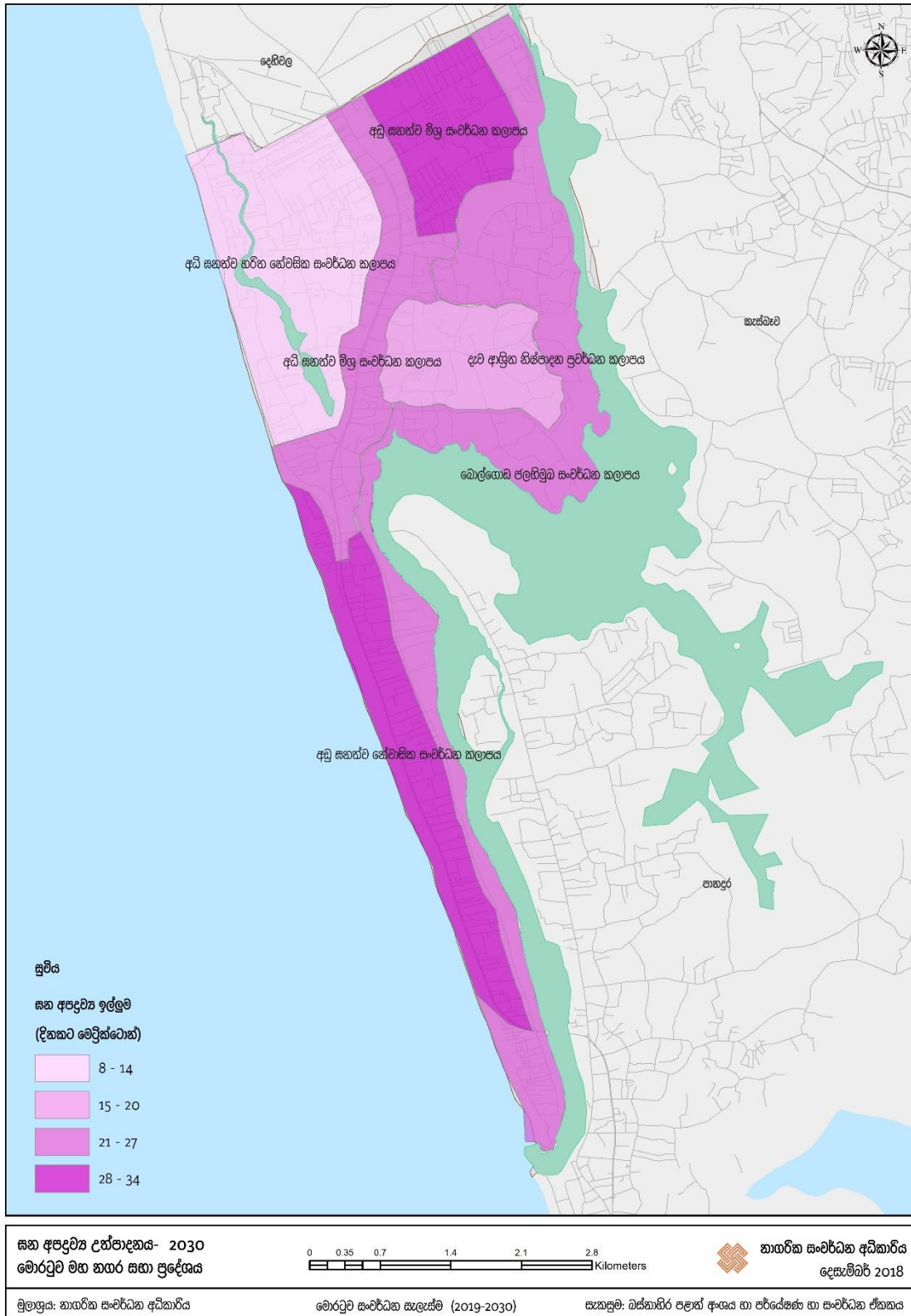
මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

ඉහත වගු අංක 6.4හි දක්වා ඇති පරිදි මොරටුව මහ නගර සභා සීමාව තුළ දෛනිකව සන අපද්‍රව්‍ය මෙට්‍රික්ටොන් 135 ක් පමණ උත්පාදනය වුවද, පරිච්ඡේද 2.2.2.1.ඇ) අනුව සන අපද්‍රව්‍ය එක්රැස් කිරීම සඳහා මහ නගර සභාවේ පවතින වර්තමාන ධාරිතාවය අනුව දෛනිකව එකතු කරනු ලබන සන අපද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණය මෙට්‍රික්ටොන් 70-120 ක් පමණ වන බැවින් මෙට්‍රික් ටොන් 14-64ක පමණ සන අපද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණයක අතිරික්තයක් පවතී යැයි හඳුනා ගන්නා ලදී.

ආ) සන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සඳහා නිර්දේශ

2019 වසරේදී අවසන් කිරීමට නියමිත මෙට්‍රික් ටොන් 500ක ධාරිතාවයකින් යුතු කරදියාන කසළ මහින් විදුලිය සහ පොහොර නිෂ්පාදනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය සක්‍රීය වූ පසු මෙට්‍රික් ටොන් 14-64 ක් පමණ වන අතිරික්ත සන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සඳහා, හැකියාව ලැබෙන අතර ජීව-වායු නිෂ්පාදනයටත්, විදුලිය නිෂ්පාදනයටත්, දියර සහ කාබනික පොහොර නිෂ්පාදනයටත් හැකියාව ලැබෙනු ඇත.

සිතියම් අංක 6.12 : මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයේ සහ අපද්‍රව්‍ය උත්පාදනය-2030

මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

6.4. ආර්ථික සංවර්ධන උපායමාර්ගික සැලැස්ම

6.4.1. පරමාර්ථ

මොරටුව සැලසුම් ප්‍රදේශයේ පවතින සම්පත් තීරසාර අයුරින් උපයෝගී කර ගනිමින් හා යටිතල පහසුකම් වැඩි දියුණු කරමින්, වාණිජ හා මූල්‍ය අංශය, සංචාරක කර්මාන්තය හා දැව කර්මාන්තය යන ආර්ථික නියාමන ඒකාබද්ධ කරමින් ආර්ථික සංවර්ධනය කරා ලඟා වීම ආර්ථික සංවර්ධන උපායමාර්ගික සැලැස්මෙහි පරමාර්ථය ලෙස දැක්විය හැක.

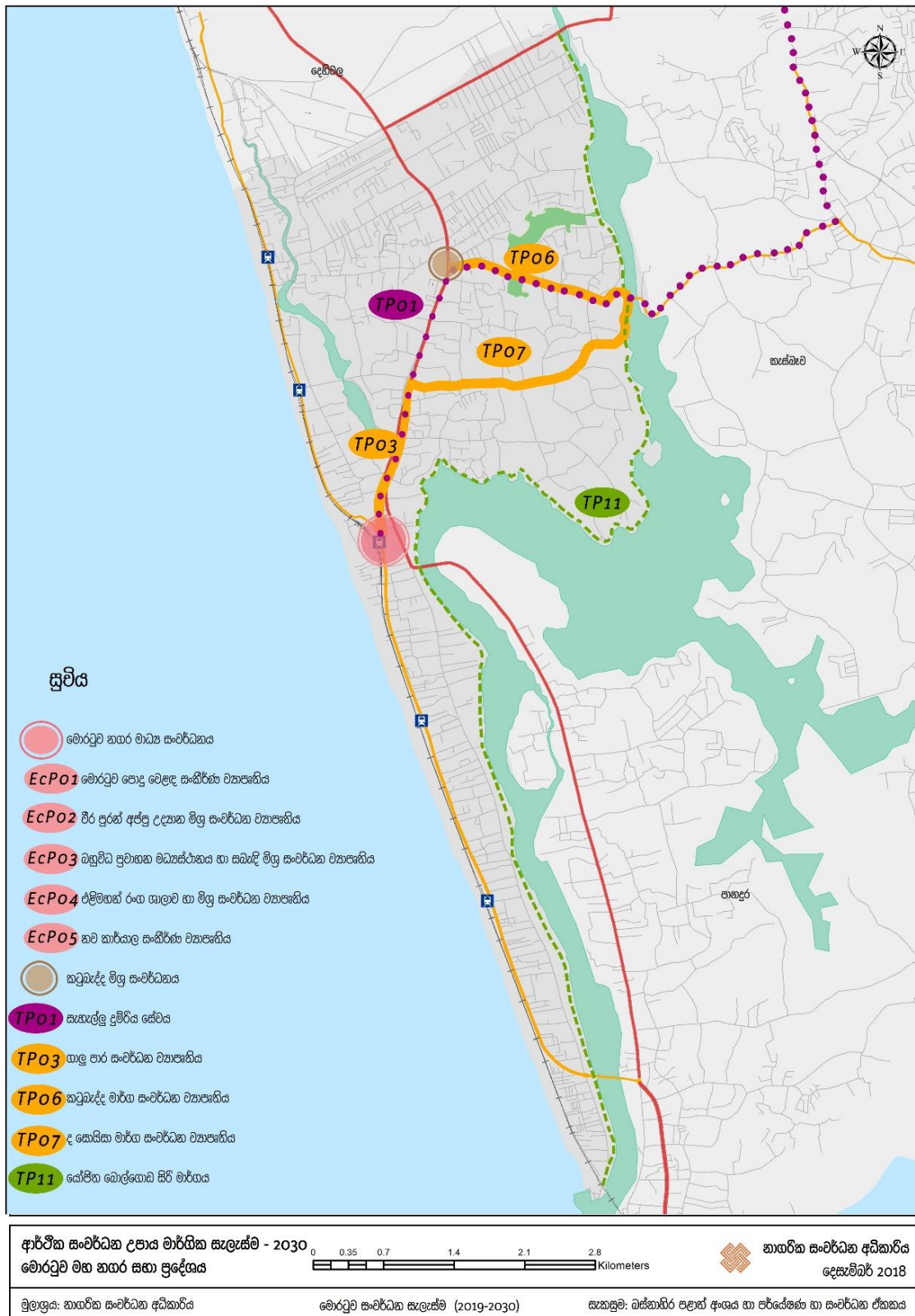
6.4.2. විෂය පථය

මොරටුව ප්‍රදේශයේ ආර්ථික අංශය වැඩි දියුණු කිරීමේ පරමාර්ථය පෙරදැරිව පිළියෙළ කරනු ලබන ආර්ථික සංවර්ධන සැලැස්මේ කාලය 2019-2030 වර්ෂය දක්වා සීමා වනු ඇත. මෙම ආර්ථික සංවර්ධන උපායමාර්ගික සැලැස්ම දැව කර්මාන්තය, වාණිජ හා මූල්‍ය අංශය හා සංචාරක කර්මාන්තය යන අංශ සංවර්ධනය කිරීමට අදාළව විග්‍රහ කරනු ලබන අතර මොරටුව ප්‍රදේශයේ සිදු කරනු ලබන කරදිය, මිරිදිය හා කිවුල්දිය ධීවර කර්මාන්තය මඟින් ලබන වාර්ෂික මත්ස්‍ය නිෂ්පාදනය ප්‍රදේශයේ ගෘහස්ථ පරිභෝජනය සඳහා පමණක් ප්‍රමාණවත් වන හෙයින් මෙම සැලැස්ම මඟින් ධීවර කර්මාන්තය පිළිබඳව විශේෂ අවධානය යොමු නොකරන ලදී.

මොරටුව මහා නගර සභා ප්‍රදේශය සඳහා යෝජිත සමස්ත ආර්ථික සංවර්ධන උපායමාර්ගික සැලැස්ම සිතියම් අංක 6.13 මඟින් දක්වා ඇත.

(මොරටුව ආර්ථික සංවර්ධන උපායමාර්ගික සැලැස්ම කේතය- ECP)

සිතියම් අංක 6.13 : ආර්ථික සංවර්ධන උපායමාර්ගික සැලැස්ම - 2030

මූලාශ්‍රය : නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

6.4.3. ආර්ථික සංවර්ධන උපායමාර්ග හා ව්‍යාපෘති

අ) මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශයේ ආර්ථිකයට විවිධ අංශ මඟින් කරනු ලබන දායකත්වය හා වත්මන් භූමි පරිහරණ රටාව අනුව සංවර්ධන කලාප හඳුනා ගැනීම.

දැව කර්මාන්තය බහුලව ව්‍යාප්තව ඇති ප්‍රදේශ දැව ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන කලාපය ලෙසටත්, ගාලු පාර හා නගර මධ්‍යය ප්‍රදේශය වාණිජ හා මූල්‍ය කටයුතු සංවර්ධනය සඳහා අධි සනත්ව මිශ්‍ර සංවර්ධන කලාපය ලෙසටත්, ජලාභිමුඛ ප්‍රදේශ සංචාරක කටයුතු ප්‍රවර්ධනය සඳහා යොදා ගැනීමටත් කලාප කරනු ලැබූ අතර එම සංවර්ධන කලාප ආශ්‍රිතව ප්‍රවේෂකත්ව පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා පරිච්ඡේද 6.3.2. මාර්ග හා ප්‍රවාහන සැලැස්මෙහි දක්වා ඇති මාර්ග සංවර්ධන උපායමාර්ග යෝජනා කරනු ලැබීය.

දැව ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන කලාපය සංවර්ධනය සඳහා ප්‍රවේශ පහසුකම් ලබා දීම.

දැව ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන කලාපය වෙත ප්‍රවේශ වන ප්‍රධාන මාර්ග පුළුල් කිරීම

- i. TP03 ගාලු පාර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය
- ii. TP06 කටුබැද්ද මාර්ග සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය
- iii. දැව ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන කලාපය හරහා වැටී ඇති ප්‍රධාන මාර්ගය වන ද සොයිසා මාර්ගය සංවර්ධනය සඳහා වන TP07 ද සොයිසා මාර්ග සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය.

අධි සනත්ව මිශ්‍ර සංවර්ධන කලාපය සංවර්ධනය සඳහා ප්‍රවේශ පහසුකම් ලබා දීම.

ගාලු පාර ආශ්‍රිත රේඛීය සංවර්ධනයත් සමග සංකේන්ද්‍රණය වන විවිධ වාණිජ හා මූල්‍ය භූමි පරිහරණ ක්‍රියාකාරකම් වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා විකල්ප ප්‍රවාහන මාධ්‍යය ලෙස TP01- සැහැල්ලු දුම්රිය පද්ධතිය ස්ථාපිත කරනු ලබන අතරම නගර මධ්‍යය ප්‍රදේශය තුළ TP08- බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථානය ඉදි කරනු ඇත.

බොල්ගොඩ ජලාභිමුඛ සංවර්ධන කලාපය සංවර්ධනය සඳහා ප්‍රවේශ පහසුකම් ලබා දීම.

බොල්ගොඩ ගංගාභිමුඛ ප්‍රදේශය සංවර්ධනය සඳහා යෝජිත TP11 බොල්ගොඩසිරි මාර්ග සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය මඟින් එම ප්‍රදේශය හෝටල් කර්මාන්තය සහ සහාධිපත්‍ය ඉදි කිරීම් ආශ්‍රිත ආයෝජන අවස්ථා සඳහා විවෘත වනු ඇත.

ආ) මොරටුව නගර මධ්‍යය ප්‍රදේශය පළමු පෙළ මංසන්ධි ප්‍රදේශයක් ලෙස සංවර්ධනය කිරීම.

මොරටුව නගරයේ ආර්ථික සංවර්ධනය උදෙසා ප්‍රමාණවත් පහසුකම් සැපයීම සඳහා වාණිජ අංශය දායක කර ගැනීම තුළින් ප්‍රදේශයේ ආර්ථික මට්ටම ඉහළ නැංවීමට අපේක්ෂා කරනු ලබයි. එහිදී මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම 2019 - 2030 මඟින් මොරටුව මහ නගර සභා සීමාව සඳහා පුරෝකථනය කරනු ලැබූ 150,000ක පමණ වන නේවාසික ජනගහනය හා 87,000ක පමණ වන මගී ජනගහනය සඳහා අවශ්‍ය වාණිජ පහසුකම් ලබාදීමට හැකි වනු පිණිස උත්ප්‍රේරණ ව්‍යාපෘති කිහිපයක් දියත් කිරීමට යෝජනා කරනු ලබන අතර එම ව්‍යාපෘති රූප සටහන් අංක 6.12 මඟින් පෙන්වනුම් කරනු ලබයි.

- i. **EcP01-** පොදු වෙළඳ සංකීර්ණ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය
- ii. **EcP02-** වීර පුරන් අප්පු උද්‍යාන මිශ්‍ර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය
- iii. **EcP03-** බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථානය හා සබැඳි මිශ්‍ර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය
- iv. **EcP04-** එළිමහන් රංග ශාලාව හා මිශ්‍ර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය
- v. **EcP05-** නව කාර්යාල සංකීර්ණ ව්‍යාපෘතිය

රූප සටහන් අංක 6.15: මොරටුව නගර මධ්‍යය පළමු පෙළ මංසන්ධි ප්‍රදේශය සංවර්ධන ව්‍යාපෘති

මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

i. EcP01- පොදු වෙළඳ සංකීර්ණ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය

මොරටුව මහ නගර සභාව සතු මොරටුව හා කටුබැද්ද පොදු වෙළඳ සංකීර්ණ ගොඩනැගිලි උණ හාවිතය හා අන්තරාදායක තත්ත්වය හේතු කොට ගෙන තවදුරටත් භාවිතය සඳහා උචිත නොවන බවට පෙනෙන බැවින් නව වෙළඳ සංකීර්ණයන් ඉදි කර වාණිජ කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය අවකාශ සපයා දෙමින් හා නිසි නඩත්තුවකින් යුතුව පවත්වා ගෙන යාමට යෝජනා කෙරේ.

කටුබැද්ද පොදු වෙළඳ සංකීර්ණ ව්‍යාපෘතිය

දළ වශයෙන් ප්‍රමාණයෙන් පර්චස් 32 ක් ආවරණය වන පරිදි ගාළු පාරට මුහුණලා කටුබැද්ද හංදියේ පිහිටා ඇති කටුබැද්ද පොදු වෙළඳ සංකීර්ණය වර්තමානය වන විට භාවිතා කිරීමට අපහසු මට්ටමේ පවතී. මෙම දෙමහල් ගොඩනැගිල්ලේ කඩ කාමර 42 ක් වැනි ප්‍රමාණයක් පැවතියද මේ වන විට ක්‍රියාකාරී මට්ටමේ පවතිනුයේ කඩ කාමර 25ක් පමණ වේ. වැසිකිලි පද්ධතිය භාවිතා කිරීමට නොහැකි වී තිබීම, ජලය හා විදුලිය වැනි පොදු පහසුකම් බිඳ වැටීම හා වාහන නැවතුම් පහසුකම් නොමැති වීම යනාදී කරුණු හේතු කොට ගෙන මෙම ගොඩනැගිල්ල භාවිතා කිරීමට අපහසු වී ඇති අතර වර්තමානයේ පවතින අබලන් වූ දෙමහල් ගොඩනැගිල්ල ඉවත් කර දැනට පවතින කඩ කාමර 42 ට අමතරව කඩ කාමර මෙන්ම රථවාහන ගාලු කිරීමට හැකි වන අයුරින් රථවාහන නැවතුම් අංගනයක් සමග මිශ්‍ර සංවර්ධන ගොඩනැගිල්ලක් ලෙස ව්‍යාපෘතිය සිදු කිරීමට යෝජිතය.

මොරටුව පොදු වෙළඳ සංකීර්ණය ව්‍යාපෘතිය

කළුතර සිට කොළඹ දෙසට ගමන් කිරීමේදී නව ගාළු පාරට මුහුණලා වම් පසින් පිහිටා ඇති මොරටුව පොදු වෙළඳ සංකීර්ණය මොරටුව නගරයට ඇතුල් වීමේදී පවතින ප්‍රධාන මංසලකුණකි. මෙම වෙළඳ සංකීර්ණය මොරටුව මහ නගර සභාව සතු පර්චස් 72 ක වැනි ප්‍රමාණයක පැතිරී පවතින කඩ කාමර 37 කින් යුත් තෙමහල් ගොඩනැගිල්ලකි. මේ වන විට මෙම පොදු වෙළඳපොළ අබලන් තත්ත්වයේ පවතින අතර ඉදිරි අනාගත සංවර්ධන කටයුතු සමග ඒකාබද්ධ වූ මිශ්‍ර සංවර්ධනයක් සහිත සුපිරි වෙළඳ සංකීර්ණ ගොඩනැගිල්ලක් මෙම ස්ථානයේ ස්ථාපිත කිරීමට යෝජිතය.

ii. EcP02 - වීරපුරන් අප්පු උද්‍යාන මිශ්‍ර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය

නව ගාළු පාරට මුහුණලා, මොරටුව පොදු වෙළඳපොළ ඉදිරිපිට පිහිටා ඇති මොරටුව මහ නගර සභාව සතු වීරපුරන් අප්පු උද්‍යානය දළ වශයෙන් පර්චස් 115 ක වපසරියකින් යුක්ත වේ. නගර මධ්‍යයේ පිහිටා ඇති මෙම උද්‍යානය වර්තමානය වනවිට විවිධ උත්සව අවස්ථා සඳහා යොදා ගනු ලැබූවද, ප්‍රශස්ත ලෙස නිසි භාවිතයකට යොදා නොගනී. එමෙන්ම මොරටුව නගරයේ රථ වාහන නැවතුම් ස්ථාන නොමැති වීමද ගැටළුවක් වී ඇති අතර ඒ සඳහාද විසඳුමක් ලෙස වීරපුරන් අප්පු උද්‍යානය ජනතාවට ප්‍රවේශ වීමට සිත් දෙන අයුරින් භූගත රථවාහන අංගනයකින් සමන්විත නාගරික උද්‍යානයක් ලෙස සංවර්ධනය කිරීමට යෝජනා කරනු ලබයි. තවද යෝජිත මොරටුව සුපිරි වෙළඳ සංකීර්ණ ගොඩනැගිල්ල හා වීරපුරන් අප්පු උද්‍යානය නව ගාලු පාර දෙපස පවතින භූමි වන හෙයින් මෙම යෝජිත භූගත රථවාහන අංගනය හා මොරටුව සුපිරි වෙළඳ සංකීර්ණ ගොඩනැගිල්ල භූගත උමං මාර්ගයකින් සම්බන්ධ කරනු ලබයි.

iii. EcP03- බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථානය හා සබැඳි මිශ්‍ර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය

මොරටුව නගර මධ්‍යයේ පවතින ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව සතු අක්කර 8 ක පමණ වපසරියකින් යුත් දුම්රිය ස්ථානය හා බස් නැවතුම් පොළ පිහිටි ඉඩම බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථානයක් ලෙස සංවර්ධනය කිරීමට යෝජිතය. යෝජිත බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථාන භූමියේ එනම්; මොරටුව දුම්රිය නැවතුම් පොළ,

මොරටුව බස් නැවතුම් පොළ හා දුම්රිය නිල නිවාස යන භූමි භාග වල තැනින් තැන අවිධිමත් ලෙස පැතිර ඇති ගොඩනැගිලි ඉවත් කරමින් නැවත සංවර්ධනයක් ලෙස මිශ්‍ර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය යෝජිත වේ. එහිදී මෙම ව්‍යාපෘතිය යෝජිත බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථාන පරිශ්‍රයට අමතරව පූර්ණ පහසුකම් සහිත දුම්රිය නිල නිවාස, රථවාහන නැවතුම් අංගන හා වෙළඳ කුටි යනාදියෙන් සමන්විත වනු ඇත.

iv. EcP04- එළිමහන් රංග ශාලාව හා මිශ්‍ර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය

මොරටුව පොලිස් ස්ථානය පිහිටි ඉඩම, මොරටුව නගර මධ්‍යයේ පවතින එකම ඓතිහාසික වටිනාකමකින් යුතු ගොඩනැගිල්ල පවතින ඉඩම ලෙස සඳහන් කල හැක. තවද මෙම ඉඩම, මොරටුව නගර මධ්‍යය ප්‍රදේශයට බොල්ගොඩ ගංගාව සෘජුව දර්ශනය වන භූමි බාගය ලෙසටද හඳුන්වා දිය හැකි අතර එය ආසන්න වශයෙන් අක්කර 3 ක පමණ වපසරියකින් යුක්ත වේ. මෙම පොලිස් ස්ථානය පිහිටි ඉඩම ශ්‍රී ලංකා පොලිස් දෙපාර්තමේන්තුව සතු දේපොලක් වන අතර වර්තමානය වන විට පොලිස් ස්ථානය හා පොලිස් නිල නිවාස පවත්වාගෙන යනු ලබයි. මෙම ඉඩමෙහි ස්ථානීය පිහිටීම සැලකිල්ලට ගනිමින් පුරාවිද්‍යාත්මක වටිනාකමකින් යුත් ගොඩනැගිල්ල ආරක්ෂා කර ගනිමින් බොල්ගොඩ ගඟේ අසිරිය විදි ගනිමින් සෞන්දර්යාත්මක අත්දැකීමක් ලබා ගැනීමට හැකි වන අයුරින් එළිමහන් රංග ශාලාවකින් යුක්ත පොදු විනෝදාස්වාද ප්‍රදේශයක් ලෙස සංවර්ධනයට යෝජිත වේ. තවද පොලිස් ස්ථාන ගොඩනැගිල්ල පුනර්ජනනය කරමින් මිශ්‍ර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියක් ලෙස සංවර්ධනය කිරීමට බලාපොරොත්තු වේ.

v. EcP05- නව කාර්යාල සංකීර්ණ ව්‍යාපෘතිය

මොරටුව නගරයේ රජයේ හා රජයේ නොවන ආයතන තැනින් තැන විසිරී පවතින අතර මහජනතාවට සුවිශේෂී සේවා සපයන රජයේ හා රජයේ නොවන ආයතන එකම ස්ථානයකට විතැන් කර, මොරටුව මහ නගර සභා පරිශ්‍රයට යාබදව මොරටුව නව කාර්යාල සංකීර්ණය ඉදි කිරීමට යෝජනා කරනු ලබයි. මේ සඳහා මොරටුව නගර සභාව සතු මොරටුව මහා නගර සභා ගොඩනැගිල්ලට යාබදව පවතින ඉඩම් ඒ සඳහා යොදා ගැනීමට යෝජිත අතර එහිදී යෝජිත එළිමහන් රංග ශාලාව හා මිශ්‍ර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය හේතුවෙන් ඉවත් කිරීමට සිදු වන මොරටුව පොලිස් ස්ථානයද මෙම භූමි බාගයේම ස්ථාපනය කිරීමට යෝජනා කරනු ලබයි.

6.5 නිරසාර පරිසර උපායමාර්ගික සැලැස්ම

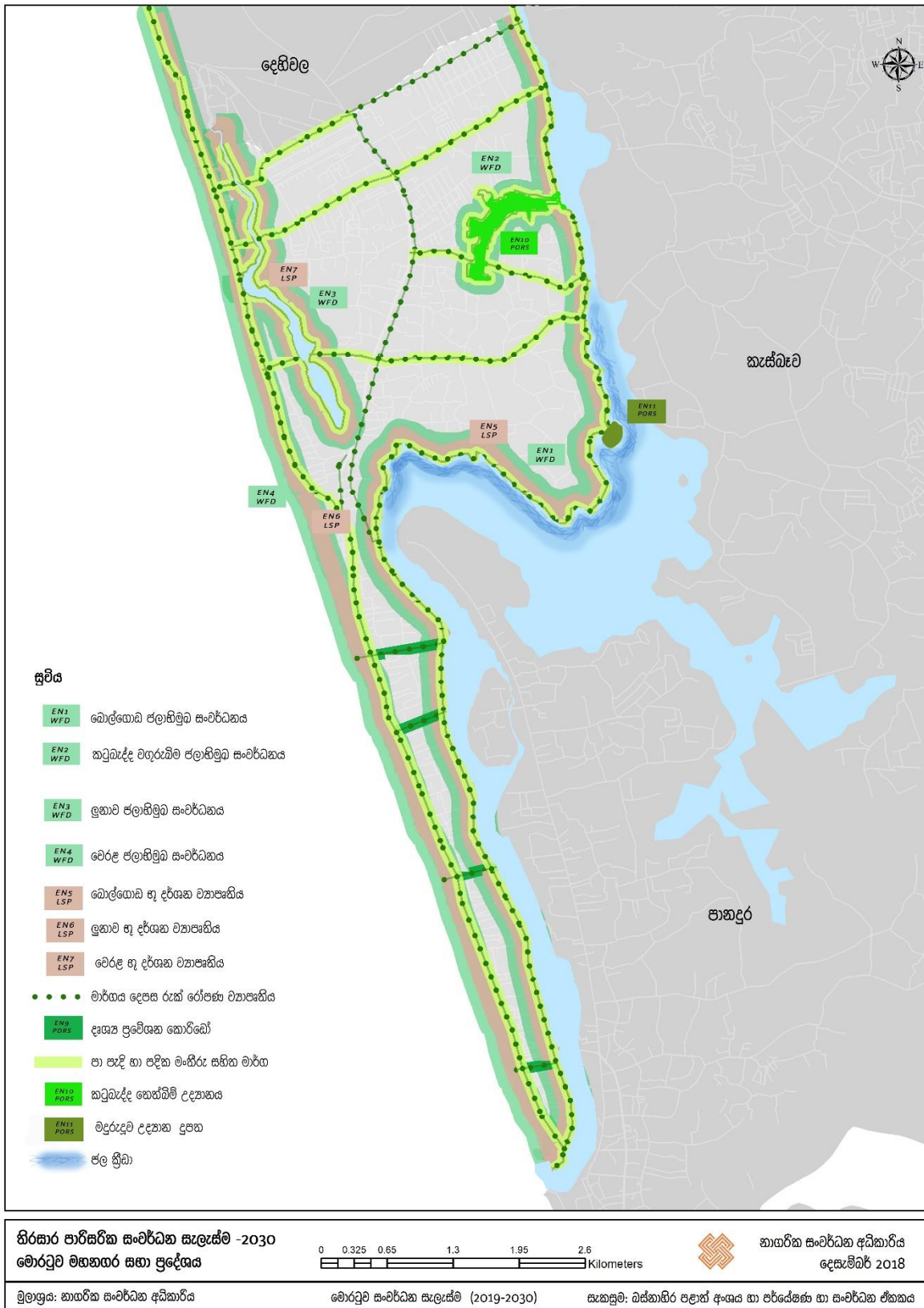
මොරටුව මහ නගර සභා සැලසුම් ප්‍රදේශය තුළ නිරසාර පාරිසරික සංවර්ධනයක් සිදු කිරීම මගින් යෝජිත දැක්ම සාක්ෂාත් කරගැනීමට හැකි වන අයුරින් “ජලයෙන් පෝෂණය වන නගරයක්” යන අරමුණ ඉදිරිපත් කරනු ලැබීය. එම අරමුණ කොටු ලෙස වීම සඳහා “2025 වර්ෂය වන විට ප්‍රදේශයේ පවතින ජල මූලාශ්‍ර (බොල්ගොඩ ගඟ, ලුනාව කලපුව හා වෙරළ) ඇතුළුව තෙත්බිම් හා වගුරැබිම් 100% සංරක්ෂණය කිරීමට කටයුතු කිරීම” යන පරමාර්ථය උපයෝගී කර ගනු ලබයි. මේ අනුව නිරසාර පාරිසරික උපාය මාර්ගික සැලැස්ම ප්‍රධාන අනු කොටස් හතරකින් යුක්ත වේ.

- පාරිසරික සංරක්ෂණ සැලැස්ම
- භූදර්ශන කළමනාකරණ සැලැස්ම
- පොදු ඵලිමහන් හා විනෝද කටයුතු පිළිබඳ අවකාශීය සැලැස්ම
- ආපදා කළමනාකරණ සැලැස්ම

මේ අනුව මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයේ නිරසාර පාරිසරික සංවර්ධනයක් සිදු කිරීම සඳහා හඳුනා ගනු ලැබූ උත්ප්‍රේරක ව්‍යාපෘති ඇතුළත් සමස්ත පාරිසරික සැලැස්ම සිතියම් අංක 6.12 මගින් දක්වා ඇත.

(නිරසාර පරිසර උපාය මාර්ගික සැලැස්ම සඳහා වන කේතය- En)

සිතියම් අංක 6.12 : මොරටුව නිරසාර පාරිසරික උපායමාර්ගික සැලසුම 2019 - 2030

මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

6.5.1 පාරිසරික සංරක්ෂණ සැලැස්ම

6.5.1.1. සැලසුම් පරමාර්ථ

සංවේදිතා විශ්ලේෂණය තුළින් හඳුනා ගනු ලැබූ පාරිසරික සංවේදී ප්‍රදේශයන්හි ක්‍රමවත් භූමි පරිහරණයක් ඇති කරමින් එම ප්‍රදේශ සංරක්ෂණය කර ගැනීම පාරිසරික සංරක්ෂණ සැලැස්මෙහි පරමාර්ථය ලෙස දැක්විය හැක.

6.5.1.2. සැලසුම් විෂය පථය

සැලසුම් ප්‍රදේශය තුළ පවතින ප්‍රධාන ජල මූලාශ්‍රද එම ජල මූලාශ්‍ර වෙතට සම්බන්ධ අනෙකුත් ජල මාර්ග හා සියලුම ජලානිමුඛ ප්‍රදේශ සංරක්ෂණය කරනු ලබන අතර සුවිශේෂී පාරිසරික තත්ත්ව සහිත ප්‍රදේශ හඳුනා ගනු ලැබිය. පාරිසරික සංරක්ෂණ සැලැස්ම ඉතා කෙටි කලක් තුළ ක්‍රියාත්මක කිරීම ආරම්භ කරනු ලබන අතර එහි වලංගුතාව දිගු කාලීන වනු ඇත.

6.5.1.3. සැලසුම් උපායමාර්ග

අ) පාරිසරික වශයෙන් සුවිශේෂී හා සංරක්ෂණය කිරීමේ දැඩි අවශ්‍යතාවයක් ඇති ප්‍රදේශ හඳුනා ගැනීම හා එම ප්‍රදේශ පාරිසරික ආරක්ෂක ප්‍රදේශ ලෙස ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා නිර්දේශ කිරීම.

i. නිර්දේශිත ලුනාව කලපු ආරක්ෂක ප්‍රදේශය.

පරිච්ඡේද 5.2.1.1; ප්‍රබලතා යටතේ ලුනාව කලපු ප්‍රදේශයේ ඉහල සත්ත්ව හා ශාක විශේෂ සනත්වයක් හා විවිධත්වයක් ඇති බවට හඳුනා ගෙන ඇති අතර තවදුරටත් ජල විද්‍යාත්මක වශයෙන් වැදගත් ජලජ හා ගොඩබිම් ආශ්‍රිත පරිසර පද්ධතීන් ඇති බවට තහවුරු වී ඇත. 2000 අංක 53 හා 1986 අංක 56 දරණ පනත් වලින් සංශෝධිත 1980 අංක 47 දරණ ජාතික පාරිසරික පනතේ 24 ඇ සහ 24 ඇ යන වගන්ති ප්‍රකාරව පාරිසරික වශයෙන් සුවිශේෂී හෝ තර්ජනයට ලක් වී ඇති හෝ සංරක්ෂණය කිරීමේ දැඩි අවශ්‍යතාවයක් ඇති ප්‍රදේශ ගැසට් නිවේදනයක පල කරන නියමයක් මගින් පරිසර විෂය භාර අමාත්‍යවරයාට පාරිසරික ආරක්ෂක ප්‍රදේශ වශයෙන් ප්‍රකාශයට පත්කල හැකිය. ඒ අනුව මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් පරිසර ආරක්ෂණ ප්‍රදේශයක් ලෙස යම් ප්‍රදේශයක් ප්‍රකාශයට පත් කිරීමේදී "සුදුසු ප්‍රදේශ/ස්ථාන" ලෙස සඳහන් කරනු ලබන ප්‍රකරණ අතරින් ලුනාව කලපු ප්‍රදේශය පහත කරුණු අනුව යෝග්‍ය වන බවට හඳුනා ගනු ලැබිය.

- * පාරිසරික ආරක්ෂක ප්‍රදේශ ප්‍රකාශයට පත් කිරීම සඳහා සුදුසු ප්‍රදේශ/ස්ථාන
- * අනන්‍ය ගති ලක්ෂණ වලින් යුතු පාරිසරික පද්ධති.

උදා: ජෛව විවිධත්වය අතින් අනූන වන තර්ජනයට ලක් වී ඇති හෝ ඒක දේශික සත්ත්ව/ ශාක ප්‍රජාවන්ගෙන් යුතු වූ ප්‍රදේශ

- * ජල විද්‍යාත්මක වශයෙන් සුවිශේෂී ප්‍රදේශ

උදා: තෙත් බිම්, ජල පෝෂක ප්‍රදේශ, වැදගත් ජල මාර්ග, ජලාශ

- * විවිධ ආයතන මගින් සකස් කරන ලද මහා සැලසුම් යටතේ සංරක්ෂණය කළ යුතු බවට හඳුනා ගන්නා ලද ප්‍රදේශ/ විද්‍යාත්මක ගවේශණ හෝ වෙනත් සැලසුම් මගින් සංරක්ෂණය කළ යුතු බවට නිර්දේශිත ප්‍රදේශ.
- * විද්‍යාත්මක වශයෙන් වැදගත් ප්‍රදේශ/ භූමි භාග.
- * විද්‍යාත්මක ගවේශණ වලින් නිර්දේශිත හෝ වෙනත් සැලසුම් වලට අනුව සංරක්ෂණය කළ යුතු බවට හඳුනාගත් ප්‍රදේශ.
- * පාරිසරික වශයෙන් වැදගත් ලෙස වෙනත් අණපනත් යටතේ ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද ප්‍රදේශ වල ස්වාරක්ෂක කලාප.

ආ) ජලාභිමුඛ ප්‍රදේශ සංරක්ෂණය කිරීම සඳහා රක්ෂිත කලාප හඳුනා ගැනීම.

i. බොල්ගොඩ ගංහා රක්ෂිතය

බොල්ගොඩ ගංහා ඉවුරෙහි සිට මීටර 60 ක පළලකින් යුතු රක්ෂිතයක් පවත්වා ගත යුතු අතර මෙම රක්ෂිතය වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුවේ නිර්දේශයන්ට හා ශ්‍රී ලංකා ඉඩම් ගොඩකිරීමේ හා සංවර්ධනය කිරීමේ සංස්ථාවේ නිර්දේශයන්ට යටත් විය යුතුය.

ii. ලුනාව කලපු රක්ෂිතය

ලුනාව කලපු ඉවුරෙහි සිට මීටර 8 ක පළලකින් යුතු රක්ෂිතය පවත්වා ගත යුතු අතර, මෙම රක්ෂිතය ශ්‍රී ලංකා ඉඩම් ගොඩ කිරීමේ හා සංවර්ධනය කිරීමේ සංස්ථාවේ නිර්දේශයන්ට යටත් විය යුතුය. ඉහත සඳහන් කලපුව හා සම්බන්ධව පවතින අනෙකුත් සියලුම කුඩා ඇලවල් සඳහා එම ඇල මාර්ග වල පවතින පළලෙහි භාගයක් වන ප්‍රමාණයකින් යුත් රක්ෂිතයක් ඇල ඉවුරේ සිට පැවැත්විය යුතුය.

iii. වෙරළ රක්ෂිතය

වෙරළ රක්ෂිතය වඩදිය රේඛාවේ සිට මීටර 45 ක් විය යුතුය.

iv. ඇල මාර්ග රක්ෂිත.

වගු අංක 6.4 : ඇල මාර්ග රක්ෂිතය

ඇල මාර්ගයේ නම	ජල මාර්ගය ඉවුරේ සිට පැවතිය යුතු රක්ෂිතය මීටර වලින්
ලුනාව ඇල	මීටර 6
එළු ඇල	මීටර 6
හෙමින් ගිය ඇල	මීටර 6
බඹටුව ඇල	මීටර 6

මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

6.5.2 භූදර්ශන කළමනාකරණ සැලැස්ම (LSP)

6.5.2.1. සැලසුම් පරමාර්ථ

සැලසුම් ප්‍රදේශයේ පවතින සෞන්දර්යයාත්මක වටිනාකමකින් යුක්ත හා වර්තමානයේ ප්‍රවේශකත්වයෙන් උන ප්‍රදේශ මහජනයාට අත්විඳිය හැකි ප්‍රදේශ ලෙස සංවර්ධනය කිරීමටත්, සැලසුම් ප්‍රදේශය තුළ සුළං සංසරණය විධිමත් කිරීම සහ ඉහත සංරක්ෂණ සැලැස්ම මඟින් සංරක්ෂණය කරනු ලබන ප්‍රදේශ තිරසාර භාවිතය සඳහා ඉදිරිපත් කිරීම භූදර්ශන කළමනාකරණ සැලැස්මෙහි පරමාර්ථ ලෙස දැක්විය හැක.

6.5.2.2. සැලසුම් විෂය පථය

භූදර්ශන කළමනාකරණ සැලැස්ම 2019-2030 සැලසුම් කාල පරිච්ඡේදය තුළ ක්‍රියාත්මක කිරීමට යෝජිත අතර සැලැස්ම මඟින් සියලුම ජලානිමුඛ ප්‍රදේශ සඳහා භූදර්ශන ව්‍යාපෘති හඳුනා ගනු ලැබීය.

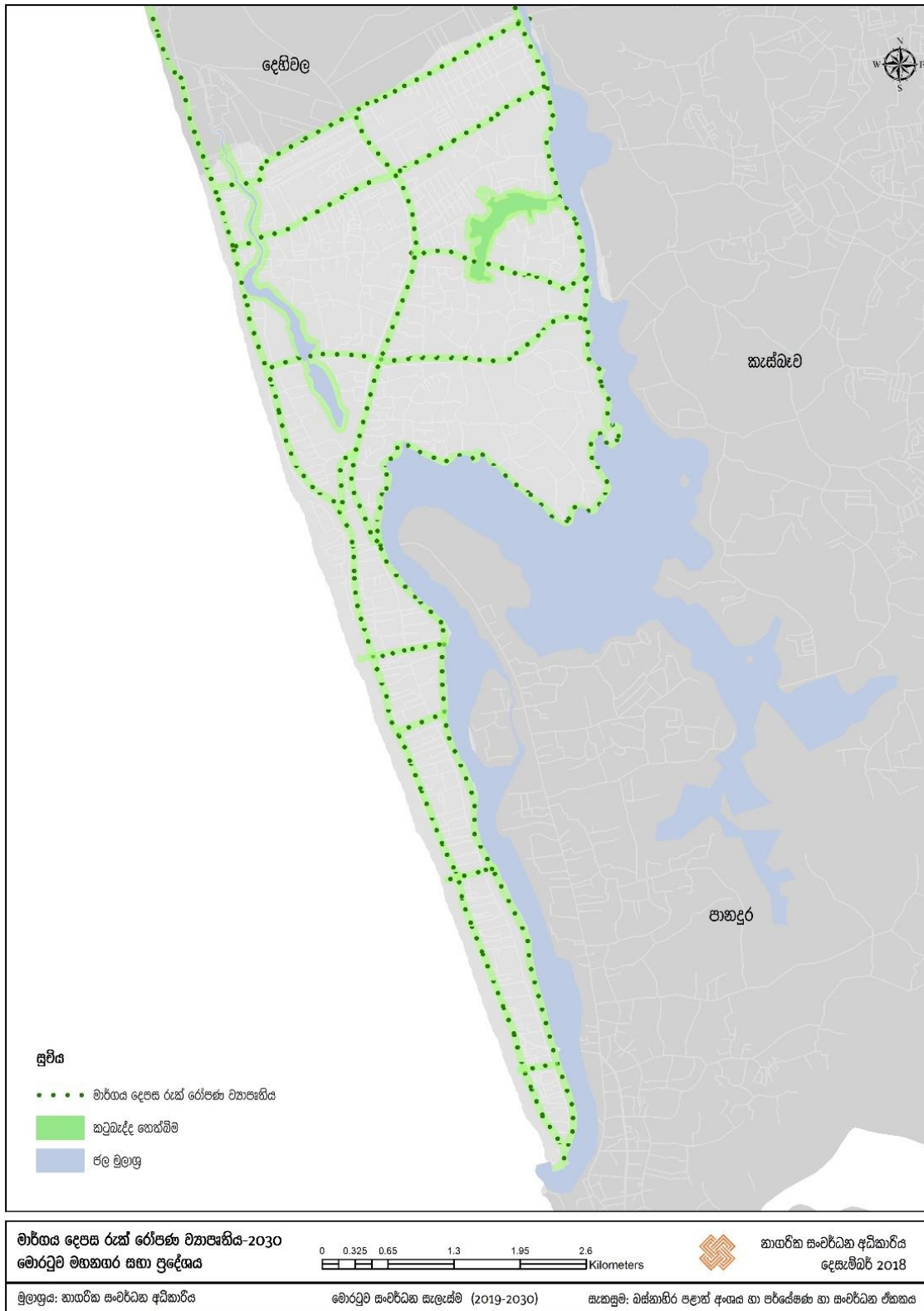
6.5.2.3. සැලසුම් උපායමාර්ග

අ) සැලසුම් ප්‍රදේශය තුළ සුළං සංසරණය ක්‍රමවත් පරිදි සිදු වීම සඳහා ජල මූලාශ්‍ර එකිනෙක සම්බන්ධ කරමින් වායු සංසරණ කොරිඩෝර් නිර්මාණය කර ගැනීම.

En1- මාර්ග දෙපස හරිත මංකීරු ව්‍යාපෘති

ඇමුණුම 5 හි දක්වා ඇති පරිදි මොරටුව ප්‍රදේශය සඳහා සිදු කරනු ලැබූ සුළං සංසරණ විශ්ලේෂණයට අනුව ප්‍රදේශයේ ජල මූලාශ්‍ර එකිනෙක සම්බන්ධ වන පරිදි ප්‍රදේශය පුරා ක්‍රමවත් වායු සංසරණය ක්‍රියාවලියක් ඇති කිරීම සඳහා උපයෝගී කර ගත හැකි මාර්ග හඳුනා ගනු ලැබූ අතර එම මාර්ග දෙපස පහත සිතියම් අංක 6.13 හි සඳහන් ලෙස රුක් රෝපණය කරමින් හරිත මංකීරු පිහිටුවනු ඇත.

සිතියම් අංක 6.13 : මාර්ග දෙපස රුක් රෝපණය කරනු ලබන මාර්ග

මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

ආ) ජලාභිමුඛ ප්‍රදේශ සඳහා හදුර්ගන ක්‍රමවේද හඳුන්වා දීම.

බස්නාහිර පළාත් අංශය - නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය

En2 බොල්ගොඩ ජලාභිමුඛ භූදර්ශන ව්‍යාපෘතිය

බොල්ගොඩ ජලාභිමුඛ භූදර්ශන ව්‍යාපෘතිය ජල මූලාශ්‍රය භූදර්ශනය, ජලයට ඉතා ආසන්න ප්‍රදේශය භූදර්ශනය හා මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් සහිත ප්‍රදේශය භූදර්ශනය ලෙස ප්‍රධාන කොටස් ත්‍රිත්වයකින් යුක්ත වේ.

ජල මූලාශ්‍රය භූදර්ශනය: කඩොලාන ශාක ඇතුළු වෙනත් ජලජ ශාක ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කොට ජලාශ්‍රිත ජීවින් සඳහා උචිත පරිසර පද්ධති නිර්මාණය කර දීම.

ජලයට ඉතා ආසන්න ප්‍රදේශය භූදර්ශනය: බොල්ගොඩ භූදර්ශන ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන උපායමාර්ගික අංගය ලෙස, ප්‍රදේශයේ ගංවතුර තත්ත්ව මැඩපැවැත්වීමට හා ගංගාව දර්ශනය වීමට හැකි වන ලෙස ජලයට ආසන්න ප්‍රදේශය "පිය ගැට පෙළ උද්‍යානයක්" ලෙස සංවර්ධනය සඳහා ගංගා ඉවුරු ප්‍රදේශය උචිත කැපුම් හා පිරවුම් සිදු කොට පිය ගැට පෙළ වේදිකාවක අයුරින් නිර්මාණය කරනු ලබයි. තවදුරටත් බොල්ගොඩ ගංගා මට්ටමින් ඉහලට ඔසවා ඉදි කරනු ලබන යෝජිත පාපැදි, පදික මංකීරු සහ නැරඹුම් කුටි මගින් ජනතාවට කිසිදු දෘශ්‍ය බාධාවකින් තොරව ගංගාවේ සුන්දරත්වය අත්විඳීමටද හැකියාව ලැබෙනු ඇත.

මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් සහිත ප්‍රදේශ භූදර්ශනය: ජල මූලාශ්‍රයේ සිට ගොඩබිම දෙසට වන්නට පවතින ප්‍රදේශය තුළ විනෝදාස්වාද කටයුතු ප්‍රවර්ධනය සඳහා කඩ සාප්පු, ළමා උද්‍යාන, විවේක ගත හැකි කුඩා ගෘහ ඒකක, සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථාන සහ අධ්‍යාපනික කුටි ආදිය අනුමත භාවිතාවන් ලෙස හඳුනා ගනු ලැබූ අතර මොරටුවුල්ල ආශ්‍රිත උතුරු බොල්ගොඩ වැව ප්‍රදේශය ජල ක්‍රීඩා ඇතුළු විවිධ ජල ක්‍රියාකාරකම් සඳහා උචිත භෞතික තත්ත්ව සහිත බව හඳුනා ගනු ලැබීය.

En3 වෙරළ භූදර්ශන ව්‍යාපෘතිය

- i. වෙරළබඩ දුම්රිය මාර්ගය දෙපස ආරක්ෂිත වැටි ස්ථාපනය හා වෙරළ බාදනය වැළැක්වීමේ ක්‍රම භාවිතා කිරීම.
- ii. අධික සුළං හා සුළි සුළං තත්ත්ව මැඩපැවැත්වීමට හැකි වන අයුරින් හා ලවණ පරිසරයට උචිත ශාක රෝපණය කොට වෙරළ තීරය හරිත මංකීරුවක් ලෙස සංවර්ධනය.
- iii. ප්‍රධාන ප්‍රවේශ මාර්ගයේ සිට දුම්රිය මාර්ගය හරහා වෙරළ තීරය වෙත ජනතාවට ආරක්ෂිතව ප්‍රවේශ වීමට හැකි වන පරිදි පදික ගුවන් පාලම් ස්ථාපනය කිරීම.

En4 ලුනාව භූදර්ශන ව්‍යාපෘතිය

- i. ලුනාව කලපුව ආශ්‍රිතව ජෛව විවිධත්වය ඉහල නැංවීමට සහ කලපුවේ ජලය ස්වාභාවික පිරිපහදුව සඳහා කඩොලාන ශාක ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කිරීම.
- ii. ලුනාව කලපුව ආශ්‍රිත කර්කශ ස්වභාවය නැති කොට ස්වභාව සෞන්දර්ය ඉහල නැංවීම සඳහා, පාපැදි හා පදික මංකීරු දෙපස රැක් රෝපිත හරිත මංකීරු ඇති කිරීම.

6.5.3. පොදු එළිමහන් හා විනෝද කටයුතු පිළිබඳ අවකාශීය සැලැස්ම (PORS)

6.5.3.1. සැලසුම් පරමාර්ථ

මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශයේ 2030 වර්ෂය වන විට 151000ක පුරෝකථන ජනගහනය සඳහා ප්‍රමාණවත් පොදු එළිමහන් විනෝදාස්වාද ප්‍රදේශ වෙන් කර දීම පොදු එළිමහන් හා විනෝද කටයුතු පිළිබඳ අවකාශීය සැලැස්මෙහි පරමාර්ථය ලෙස දැක්විය හැකි වේ.

6.5.3.2. සැලසුම් විෂය පථය

1983 අප්‍රේල් මස නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය මගින් පවත්වන ලද “**Spatial and Design Standards for Urban Development**” වැඩමුළුවේ එකඟත්වයට අනුව පොදු එළිමහන් විනෝදාස්වාද ප්‍රදේශ සඳහා සම්මතය ලෙස පුද්ගලයින් 1000 සඳහා අවම වශයෙන් හෙක්ටයාර 1.4 ක (අක්කර 3.5 ක) ප්‍රදේශයක් වෙන් කළ යුතු නමුත් නගරයෙහි අනාගත වර්ධනය සමඟ බැඳුණු ස්වභාවික හා සමාජීය වටපිටාවේ ස්ථානීය වෙනස්කම් හේතුකොට ගෙන, ඉහත සම්මතය සංශෝධනයට ඉඩ ලබා දී ඇත. වර්තමාන ඉඩම් පරිහරණ රටාව අනුව මොරටුව මහ නගර සභා සීමාව තුළ විනෝදාස්වාද කටයුතු සඳහා වෙන් කර ඇති හෙක්ටයාර 9 ක භූමි ප්‍රමාණය ප්‍රදේශයේ ජනගහනය සඳහා ප්‍රමාණවත් නොවන අතර මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය වර්ග කිලෝමීටර 23.4ක සීමිත භූමි ප්‍රමාණයකින් යුතු බැවින් ඉහත සම්මතය සංශෝධනය කරමින් පුද්ගලයින් 1000කට හෙක්ටයාර 1.0 ලෙස සලකා 2030 වර්ෂය වන විට හෙක්ටයාර 150ක පොදු එළිමහන් විනෝදාස්වාද ප්‍රදේශ ස්ථාපිත කරනු ඇත. .

6.5.3.3. සැලසුම් උපායමාර්ග

අ) පොදු එළිමහන් විනෝදාස්වාද ප්‍රදේශ පිහිටුවීම සඳහා ප්‍රමාණවත් ඉඩ පහසුකම් නොමැති ප්‍රදේශ වල රේඛීය උද්‍යාන සංවර්ධනය

En5 දායක ප්‍රවේශන කොරිඩෝ

කොරලවැල්ලේ සිට එගොඩ උයන දක්වා නැගෙනහිරින් බොල්ගොඩ ගංඟාවෙන් හා බටහිරින් මුහුදෙන් මායිම්ව පවතින මීටර 500- 800 ක පමණ පටු භූ පිහිටුම ශ්‍රී ලංකාවේ දැකිය හැකි ස්ථානය ලෙස මොරටුව හැඳින්විය හැක. ඒ අනුව ඇමුණුම් අංක 6හි දක්වා ඇති පරිදි සිදු කරන ලද දායකතා විශ්ලේෂණය මගින්, බොල්ගොඩ ගංඟාව හා වෙරළ තීරය රේඛීයව දර්ශනය වන මාර්ග, දායක ප්‍රවේශ කොරිඩෝ (සිතියම් අංක 6.14) ලෙස සංවර්ධනය කිරීමට යෝජිත වේ. වගු අංක 6.5 හි සඳහන් පරිදි දායක ප්‍රවේශ කොරිඩෝ ලෙස හඳුනා ගනු ලැබූ මාර්ග අඩි 40 ක පළලකින් හා දෙපස රුක් රෝපිත හරිත මංකීරු, පදික මංකීරු, පාපැදි මංකීරු හා විවේකීව ගත කළ හැකි ස්ථාන වලින් යුක්තව රේඛීය උද්‍යාන වශයෙන් සංවර්ධනය කරනු ලබයි.

වගු අංක 6.5 : යෝජිත දෘශ්‍ය ප්‍රවේශ කොරිඩෝ

දෘශ්‍ය ප්‍රවේශ කොරිඩෝව	කොරිඩෝවෙහි දිග
ගුණවර්ධනාරාම පාර	770m
සමාජවාදී නිවහන් පෙදෙස	520m
ටී.එල්.සී. පීරිස් මාවත	450m
මහවත්ත පාර	400m

මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

සිතියම් අංක 6.14 : යෝජිත දෘශ්‍ය ප්‍රවේශ කොරිඩෝ

මූලාශ්‍රය: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, 2018

ආ) වර්තමානයේ උන භාවිතයෙන් යුතු භූමි පොදු උද්‍යාන ලෙස සංවර්ධනය කිරීම.

En6 කටුබැද්ද තෙත්බිම් උද්‍යානය

වි වගා කටයුතු සඳහා භාවිතා කර වර්තමානය වන විට අතහැර දමා පුරන්ව පවතින වර්ග කි.මී 0.19 වපසරියකින් යුතු කටුබැද්ද වගුරුබිම, පදික මංතීරු, පාපැදි මංතීරු, නැරඹුම් කුටි, විවේකිව අසුන්ගත හැකි ස්ථාන, කුඩා පර්යේෂණ ප්‍රදර්ශන කුටි සහ කඩොලාන ප්‍රතිසංස්ථාපනය ව්‍යාපෘතිය ඇතුළත්ව තෙත්බිම් උද්‍යානයක් ලෙස සංවර්ධනයට යෝජනා කෙරේ.

රූප සටහන් අංක 6.13 : තෙත්බිම් උද්‍යාන

En7 මදුරු දූව විවෘත උද්‍යානය

මොරටුමුල්ල ප්‍රදේශයේ බොල්ගොඩ ගංඟාවේ ගොඩබිමට ඉතා ආසන්නයේ පවතින හෙක්ටයාර 3ක පමණ වපසරියකින් යුතු “මදුරු දූව” දූපත ප්‍රදේශයේ විනෝදාස්වාද කටයුතු ප්‍රවර්ධනය සඳහා ඉතා වැදගත් විභවතාවක් ලෙස හඳුනා ගත හැකි හෙයින් ඉහත En2 බොල්ගොඩ ජලාභිමුඛ භූදර්ශන ව්‍යාපෘතිය උත්ප්‍රේරණය කිරීමට හැකි වන අයුරින් මදුරු දූව දූපත විවෘත උද්‍යානයක් ලෙස සංවර්ධනයට යෝජිත වේ. තවද බොල්ගොඩ ගංඟාව දර්ශනය වන පරිදි ගොඩ බිම් ප්‍රදේශ හා දූපත සම්බන්ධ වන පරිදි මගී පාලම් (bridge views) ස්ථාපනය කිරීමටද යෝජනා කරනු ලබයි.

6.5.4. ආපදා කළමනාකරණ සැලැස්ම

අ) ජල ගැලීම් මැඩපැවැත්වීමේ ක්‍රියාමාර්ග

- බොල්ගොඩ ගංඟාව ආශ්‍රිත ජල ගැලීම් විපත් අවම කර ගැනීම සඳහා En2 යටතේ යෝජිත “පිය ගැට පෙළ උද්‍යාන” සංවර්ධනය හැකි වනු ඇත.

- මොරටුව සැලසුම් ප්‍රදේශයේ ප්‍රධානතම හා ඉහලම වපසරියකින් යුතු අභ්‍යන්තර තෙත්බිම් වන කටුබැද්ද වගුරුබිම, ඉහල වැසි ජල ප්‍රමාණයක් රඳවා තබා ගැනීමේ හැකි නමුත් වර්තමානයේදී අනවසර ගොඩ කිරීම් හේතුවෙන් වගුරුබිමෙහි ජලය රඳවා තබා ගැනීමේ ධාරිතාව ක්‍රමයෙන් අඩු වන බැවින්, අධික වැසි තත්ත්වයන්හිදී ජල ගැලීම් වලට මුහුණ පෑමට සිදු වේ. එහෙයින් ඉහත ජල රැඳවුම් ප්‍රදේශය සංරක්ෂණය සඳහා En6 කටුබැද්ද තෙත්බිම් උද්‍යාන ව්‍යාපෘතිය මගින් හැකියාව ලැබෙනු ඇත.

ආ) සුළි-සුළං

මොරටුව නගරය සුළි-සුළං තත්ත්ව මගින් බලපෑමට ලක්වන අතර, ඒ අතරින් කොරළුවැල්ලේ සිට එගොඩ උයන දක්වා මුහුදෙන් හා ගොඩබිමෙන් මායිම්ව පවතින පටු භූමි තීරය එහි ස්වාභාවික භෞතික පිහිටුම හේතුවෙන් නිරන්තර ආපදාවට ලක් වේ. එහෙයින් මෙම ප්‍රදේශයේ සුළි-සුළං මගින් ඇති වන හානිදායක තත්ත්ව මග හරවා ගැනීම සඳහා En3 ව්‍යාපෘතිය යටතේ යෝජිත වෙරළ තීරයේ ශාක ප්‍රතිෂ්ඨාපන ව්‍යාපෘතිය හරහා හැකියාව ලැබෙනු ඇත.

ඇ) සුනාමි බලපෑම

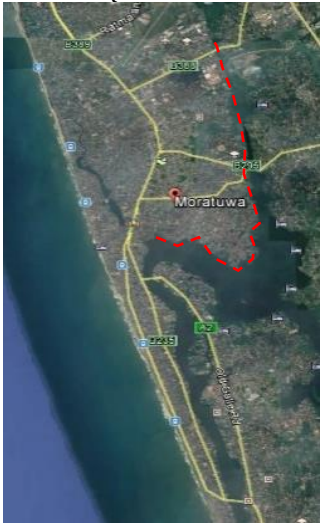
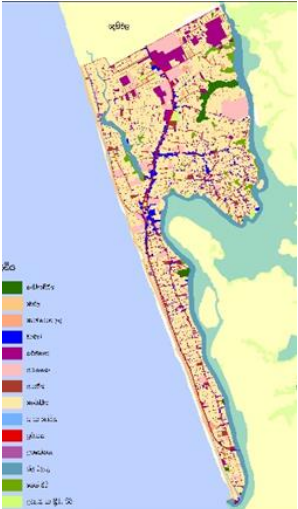
මැඩපැවැත්වීමේ ක්‍රියාමාර්ග

මොරටුව සැලසුම් ප්‍රදේශයේ බටහිර මායිම කි.මී 10.5 ක දිගින් යුතු වෙරළ තීරයකින් යුක්ත බැවින් සුනාමි අනතුරු ඇඟවීම් පද්ධතියක් ස්ථාපනය කිරීමට යෝජනා කෙරේ. එමගින් සුනාමි අවදානම් අවස්ථා වලදී කල් ඇතිව දැනුවත් වී අවදානම් සහිත ප්‍රදේශ වලින් ඉවත් වීමෙන් පුද්ගල ජීවිත හා දේපළ හානි වීම අවම කර ගැනීම අපේක්ෂා කෙරේ.

6.6. ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ උපායමාර්ග සැලැස්ම

6.6.1. හැඳින්වීම

2030 වර්ෂය සඳහා සැකසෙන මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය සඳහා වූ සංවර්ධන සැලැස්මේ වැදගත් කොටසක් ලෙස ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ උපාය මාර්ග සැලැස්ම හඳුන්වා දිය හැක. ප්‍රදේශයේ සංවර්ධනය සඳහා අත්‍යාවශ්‍ය ව්‍යාපෘති කවරේද යන්න පළමුව හඳුනා ගෙන , එමෙන්ම මෙම ව්‍යාපෘති හරහා ප්‍රදේශයේ දැනට පැන නැගී ඇති ගැටළු හා ඉදිරියේදී පැන නැගිය හැකි ගැටළු සඳහා විසඳුම් ලබා දීමට බලාපොරොත්තු වේ. මෙම ව්‍යාපෘතීන් අදියර කිහිපයක් යටතේ ක්‍රියාත්මක කිරීමට හා කඩිනමින් විසඳුම් ලබා දිය යුතු ගැටළු සඳහා ප්‍රමුඛතාව පදනම් කර ගෙන ව්‍යාපෘති සිදු කිරීමට බලාපොරොත්තු වේ. මෙහිදී මහා භාණ්ඩාගාරයේ, නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියේ හා පෞද්ගලික අංශයේ මූල්‍යමය ප්‍රතිපාදන යොදා ගෙන ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමට අපේක්ෂිත අතර මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම තුළින් මූලිකවම ව්‍යාපෘති 22 ක් හඳුනා ගෙන ඇති අතර ඒවා ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය පිලිබඳ විස්තර පහත පරිදි දැක්විය හැක.

ව්‍යාපෘතිය හඳුනා ගැනීම					
ව්‍යාපෘති මාතෘකාව	TP11- බොල්ගොඩ සිරි මාර්ග				
ව්‍යාපෘතිය	බොල්ගොඩ ගඟ රක්ෂිතයෙන් දිවෙන මාර්ග සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය				
ව්‍යාපෘති යෝජනාව	දිගොඳැල්ල නව පාලමේ සිට බොල්ගොඩ ගංගා මායිම් රක්ෂිතය ඔස්සේ බොරුපන පාර දක්වා අඩි 20ක පළලකින් හා මංතීරු 2කින් යුතු නව මාර්ගය ඉදි කිරීම සහ මාර්ගය දෙපස හරිත මංතීරු ඇති කිරීම.				
පිහිටීම	පළාත	බස්නාහිර	සීමාවන්	උතුර	බොල්ගොඩ ගඟ රක්ෂිතය
	දිස්ත්‍රික්කය	කොළඹ		නැගෙනහිර	
	ප්‍රාදේශීය සීමාව	මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය		දකුණ	
	පරිපාලන ඒකකය	මහ නගර සභා		බටහිර	
ප්‍රවේශය	දිගොඳැල්ල පාලම, බොරුපන පාර, කටුබැද්ද පාර				
පිහිටීම දක්වන සිතියම			භූමි පරිහරණ සැලැස්ම		
					
ව්‍යාපෘතිය සාධාරණීකරණය කිරීම					
ව්‍යාපෘති ප්‍රභේද	සංරක්ෂණය	✓	ව්‍යාපෘති ස්වභාවය	නව	✓
	භූදර්ශන	✓		විස්තීරණය කළ යුතු	
	උරුමයන්			භූමිය සංවර්ධනය කිරීම පමණක්	
	ප්‍රතිස්ථාපන		ව්‍යාපෘතියේ ඉලක්ක	ආර්ථික	✓
	නිවාස			සමාජීය	

	මාර්ග සංවර්ධන	✓		පාරිසරික	✓
	වෙනත්			භෞතික	✓

ව්‍යාපෘති ඉලක්ක	<ul style="list-style-type: none"> i. බොල්ගොඩ ජලාභිමුඛ ප්‍රදේශය මහජනයාට විවෘත කිරීම. ii. බොල්ගොඩ ගංගාවේ ජලය දූෂණය වීම වළක්වාලීම . iii. අනවසර ගොඩකිරීම්, අල්ලාගැනීම් හා ඉදිකිරීම් නවතාලීම. iv. මොරටුව මහ නගර සභා උතුරු බොරැපන සීමාවේ සිට දිගොරැල්ල නව පාලම දක්වා යෝජිත මාර්ගය මඟින් මනා සම්බන්ධතාවයක් ලබා දීම.
-----------------	---

ව්‍යාපෘතියේ පදනම	<p>වර්තමානයේ බොල්ගොඩ ගංගා ඉවුර දක්වාම ගොඩනැගිලි ඉදි කිරීම් සිදු කරනු ලබන අතරම ගංගාවට සන හා ද්‍රව අපද්‍රව්‍ය මෙන්ම අපජලය බැහැර කිරීමද සිදු කරනු ලබයි. බොල්ගොඩ පරිසර ආරක්ෂණ කලාපයක් ලෙස හඳුනා ගෙන ඇති බැවින් මීටර 60ක රක්ෂිත ප්‍රදේශයක් බල පැවත්වුවද එය ක්‍රියාත්මක කිරීම ප්‍රයෝගිකව අපහසු බව හඳුනා ගත් හෙයින් රක්ෂිත මායිම ඔස්සේ මාර්ගයක් ඉදි කිරීම තුළින් භෞතිකව රක්ෂිත කලාපය සලකුණු කිරීමට අදහස් කරනු ලබයි. එමඟින් පාරිසරික, සමාජයීය හා භෞතික වශයෙන් ඇතිවන ගැටළු අවම කර ගැනීමට අපේක්ෂා කෙරේ.</p>
------------------	---

ව්‍යාපෘතියේ දේපළ පිළිබඳ විස්තරය

ඉඩමේ වර්තමාන අයිතිය	නා.සං.අධි.		මිනින්දෝරු සැලසුම	අංකය	-
	රජයේ	✓		දිනය	-
	වෙනත්			ඉඩමේ ප්‍රමාණය	-

ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම

ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රමවේදය	ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ආයතනය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	කලාපය	බොල්ගොඩ ජලාභිමුඛ සංවර්ධන කලාපය	
		මොරටුව මහ නගර සභාව	කලාපීකරණ අනුකූලභාවය	ඔව්	✓
		මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය		නැත	
	අරමුදල් සපයා ගැනීමේ ක්‍රමවේදය	භාණ්ඩාගාර අරමුදල්	අනුමැතිය ලබා ගත යුතු ආයතන	මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය මොරටුව මහ නගර සභාව	

ව්‍යාපෘතිය හඳුනා ගැනීම

ව්‍යාපෘති මාතෘකාව	TP01- සැහැල්ලු දුම්රිය මාර්ග ව්‍යාපෘතිය
ව්‍යාපෘතිය	සැහැල්ලු දුම්රිය මාර්ග
ව්‍යාපෘති යෝජනාව	බස්නාහිර කලාපීය මහා නගර ප්‍රවාහන සැලැස්ම මඟින් යෝජිත සැහැල්ලු දුම්රිය මාර්ගය කැලණියෙන් ආරම්භ වී දෙමටගොඩ, බොරැල්ල, නාරාහේන්පිට, නුගේගොඩ හරහා මොරටුව බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථානය ගමනාන්තය වන පරිදි පවතින මහා මාර්ගයට ඉහළින් ඉදි කිරීමට

<p>යෝජිත දුම්රිය මාර්ගය ඔස්සේ ධාවනයට හඳුන්වා දෙන සැහැල්ලු දුම්රිය සේවාව, සීමිත නැවතුම් ස්ථාන ගණනාවකින් සමන්විත වනු ඇත. නැවතුම් ස්ථාන වශයෙන් මොරටුව විශ්වවිද්‍යාලය, කටුබැද්ද මංසන්ධිය, රාවතාවත්ත මංසන්ධිය හා මොරටුව බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථානය හඳුනා ගනු ලැබිය.</p>					
පිහිටීම	පළාත	බස්නාහිර	සීමාවන්	උතුර	කටුබැද්ද පාලමේ සිට 255 ගල්කිස්ස කොට්ටාව මාර්ගය ඔස්සේ කටුබැද්ද මංසන්ධිය හරහා ගාලු පාර ඔස්සේ මොරටුව බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථානය
	දිස්ත්‍රික්කය	කොළඹ		නැගෙනහිර	
	ප්‍රාදේශීය සීමාව	මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය		දකුණ	
	පරිපාලන ඒකකය	මහ නගර සභා		බටහිර	
ප්‍රවේශය	පිලියන්දල සිට 255 මාර්ගය ඔස්සේ මොරටුව නගරය වෙත.				
පිහිටීම දක්වන සිතියම			භූමි පරිහරණ සැලැස්ම		
ව්‍යාපෘතිය සාධාරණීකරණය කිරීම					
ව්‍යාපෘති ප්‍රභේද	සංරක්ෂණය		ව්‍යාපෘති ස්වභාවය	නව	✓
	භූදර්ශන			විස්තීරණය කළ යුතු	
	උරුමයන්			භූමිය සංවර්ධනය කිරීම පමණක්	
	ප්‍රතිස්ථාපන		ව්‍යාපෘතියේ ඉලක්ක	ආර්ථික	
	නිවාස			සමාජීය	✓
	මාර්ග සංවර්ධන	✓		පාරිසරික	
	වෙනත්			භෞතික	✓

ව්‍යාපෘති ඉලක්ක	i. මොරටුව නගරය හා වෙනත් ප්‍රධාන නාගරික කේන්ද්‍ර අතර පළාත්බද සබඳතාව වැඩි දියුණු කිරීම හා ගමනාගමන කාලය අඩු කරලීම. ii. මගීන් විකල්ප ප්‍රවාහන මාධ්‍ය වෙත නැඹුරු කිරීම. iii. ප්‍රධාන මාර්ගයන්හි වාහන තදබදය අවම කිරීම. iv. පොදු ප්‍රවාහන මාධ්‍යයන්හි ගුණාත්මකතාව හා කාර්යක්ෂමතාව ඉහල නැංවීම.
ව්‍යාපෘති යේ පදනම	ඉහල යන ගමනාගමන ඉල්ලුම මත ප්‍රධාන මාර්ගයන්හි සේවා මට්ටම් අතික්‍රමණය කරමින් වාහන තදබද තත්ත්වයන් ඇති වන හෙයින් නගරයට ඇතුළු වන හා පිටවන රථවාහන ප්‍රමාණය අවම කිරීම සඳහා මහජනතාව පොදු ප්‍රවාහන මාධ්‍යය කරා යොමු කල යුතු වේ. ඒ සඳහා පොදු ප්‍රවාහන මාධ්‍යය ඉතා කාර්යක්ෂම හා සුවපහසු ලෙස පවත්වා ගත යුතු වන හෙයින් විකල්ප පොදු ප්‍රවාහන මාධ්‍ය ලෙස සැහැල්ලු දුම්රිය සේවා හඳුන්වා දීම කෙරෙහි අවදානය යොමු කරනු ලැබිය.

ව්‍යාපෘතියේ දේපළ පිළිබඳ විස්තරය

ඉඩමේ වර්තමාන අයිතිය	නා.සං.අධි.		මිනින්දෝරු සැලසුම	අංකය	-
	රජයේ	✓		දිනය	-
	වෙනත්			ඉඩමේ ප්‍රමාණය	-

ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම

ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රමවේදය	ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ආයතනය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	කලාපය	අධි සන්නිවේදන මිශ්‍ර සංවර්ධන කලාපය සහ අඩු සන්නිවේදන මිශ්‍ර සංවර්ධන කලාපය	
		මොරටුව මහ නගර සභාව	කලාපීකරණ අනුකූලභාවය	ඔව්	✓
		මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය		නැත	
	අරමුදල් සපයා ගැනීමේ ක්‍රමවේදය	භාණ්ඩාගාර අරමුදල්	අනුමැතිය ලබා ගත යුතු ආයතන	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය මොරටුව මහ නගර සභාව	

ව්‍යාපෘතිය හඳුනා ගැනීම

ව්‍යාපෘති මාතෘකාව	TP02- වෙරළබඩ දුම්රිය මාර්ගය නවීකරණය
ව්‍යාපෘතිය	වෙරළබඩ දුම්රිය මාර්ගය නවීකරණය
ව්‍යාපෘති යෝජනාව	දුම්රිය සේවාව වඩා කාර්යක්ෂම කිරීම සඳහා නව සංඥා පද්ධතියක් ඇතුළුව දුම්රිය පද්ධතිය විද්‍යුත්තය කොට වෙරළබඩ දුම්රිය මාර්ගය නවීකරණය හා අඟුලාන, ලුනාව, කොරළුවැල්ල හා එගොඩ උයන දුම්රිය ස්ථාන නවීකරණය කිරීම.

පිහිටීම	පළාත	බස්නාහිර	සීමාවන්	උතුර	දෙහිවල-ගල්කිස්ස මහ නගර සභාව
	දිස්ත්‍රික්කය	කොළඹ		නැගෙනහිර	-
	ප්‍රාදේශීය සීමාව	මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය		දකුණ	මොරටුව මහ නගර සභාව
	පරිපාලන ඒකකය	මහ නගර සභා		බටහිර	-
ප්‍රවේශය	කොටුව ප්‍රධාන දුම්රිය ස්ථානයේ සිට මොරටුව ප්‍රධාන දුම්රිය ස්ථානය දක්වා දිවෙන වෙරළබඩ දුම්රිය මාර්ගය				
පිහිටීම දක්වන සිතියම			භූමි පරිහරණ සැලැස්ම		
ව්‍යාපෘතිය සාධාරණීකරණය කිරීම					
ව්‍යාපෘති ප්‍රභේද	සංරක්ෂණය		ව්‍යාපෘති ස්වභාවය	නව	
	භූදර්ශන			විස්තීරණය කළ යුතු	✓
	උරුමයන්			භූමිය සංවර්ධනය කිරීම පමණක්	
	ප්‍රතිස්ථාපන		ව්‍යාපෘතියේ ඉලක්ක	ආර්ථික	✓
	නිවාස			සමාජීය	✓
	මාර්ග සංවර්ධන	✓		පාරිසරික	
	වෙනත්			භෞතික	✓
ව්‍යාපෘති ඉලක්ක	i. වෙරළබඩ දුම්රිය මාර්ගය හා වෙනත් දුම්රිය මාර්ග අතර සබඳතාව ඉහල නැංවීම. ii. මහාමාර්ගයන්හි රථවාහන තදබදය අවම කිරීම. iii. මගී ප්‍රවාහන හා භාණ්ඩ ප්‍රවාහන ධාරිතාවය ඉහල නැංවීම. iv. දුම්රිය ගමනාගමනය සඳහා ගත වන කාලය අවම කිරීම..				

ව්‍යාපෘතියේ පදනම	ඉහල යන ගමනාගමන ඉල්ලුම මත ප්‍රධාන මාර්ගයන්හි සේවා මට්ටම් අතික්‍රමණය කරමින් වාහන තදබද තත්ත්වයන් ඇති වන හෙයින් නගරයට ඇතුළු වන හා පිටවන රථවාහන ප්‍රමාණය අවම කිරීම සඳහා මහජනතාව පොදු ප්‍රවාහන මාධ්‍යය කරා යොමු කල යුතු වේ. ඒ සඳහා පොදු ප්‍රවාහන මාධ්‍යය ඉතා කාර්යක්ෂම හා සුවපහසු ලෙස පවත්වා ගත යුතු වන හෙයින් විකල්ප පොදු ප්‍රවාහන මාධ්‍ය ලෙස සැහැල්ලු දුම්රිය සේවා හඳුන්වා දීම කෙරෙහි අවදානය යොමු කරනු ලැබිය.
------------------	---

ව්‍යාපෘතියේ දේපළ පිළිබඳ විස්තරය

ඉඩමේ වර්තමාන අයිතිය	නා.සං.අයි.		මිනින්දෝරු සැලසුම	අංකය	-
	රජයේ	✓		දිනය	-
	වෙනත්			ඉඩමේ ප්‍රමාණය	-

ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම

ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රමවේදය	ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ආයතනය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	කලාපය	අධි සන්නව මිශ්‍ර සංවර්ධන කලාපය සහ අධි සන්නව හරිත නේවාසික කලාපය	
		මොරටුව මහ නගර සභාව		කලාපීකරණ අනුකූලභාවය	ඔව්
		දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව			නැත
	අරමුදල් සපයා ගැනීමේ ක්‍රමවේදය	භාණ්ඩාගාර අරමුදල්	අනුමැතිය ලබා ගත යුතු ආයතන	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය මොරටුව මහ නගර සභාව වෙරල සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව	

ව්‍යාපෘතිය හඳුනා ගැනීම

ව්‍යාපෘති මාතෘකාව	TP03- ගාලු පාර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය.				
ව්‍යාපෘතිය	ගාලු පාර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය				
ව්‍යාපෘති යෝජනාව	මොරටුව නව ගාලු පාර හා පරණ ගාලු පාර සම්බන්ධ වන ස්ථානයේ සිට මොරටුව යෝජිත බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථානය දක්වා කි.මී. 1ක දිගින් යුතු මාර්ගය මංතීරු 6 ක් සහිතව සංවර්ධනය කිරීම				
පිහිටීම	පළාත	බස්නාහිර	සීමාවන්	උතුර	මොරටුව නව ගාලු පාර හා පරණ ගාලු පාර සම්බන්ධ වන ස්ථානයේ සිට මොරටුව යෝජිත
	දිස්ත්‍රික්කය	කොළඹ		නැගෙනහිර	
	ප්‍රාදේශීය සීමාව	මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය		දකුණ	

	පරිපාලන ඒකකය	මහ නගර සභා		බටහිර	බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථානය දක්වා
ප්‍රවේශය	ගාලු පාර				
පිහිටීම දක්වන සිතියම			භූමි පරිහරණ සැලැස්ම		
ව්‍යාපෘතිය සාධාරණීකරණය කිරීම					
ව්‍යාපෘති ප්‍රභේද	සංරක්ෂණය		ව්‍යාපෘති ස්වභාවය	නව	
	භූදර්ශන			විස්තීර්ණය කළ යුතු	✓
	උරුමයන්			භූමිය සංවර්ධනය කිරීම පමණක්	
	ප්‍රතිස්ථාපන			ආර්ථික	✓
	නිවාස			සමාජීය	✓
	මාර්ග සංවර්ධන	✓		පාරිසරික	
	වෙනත්			භෞතික	✓
	ව්‍යාපෘති ඉලක්ක	i. පවතින මාර්ගයේ ප්‍රවේෂකත්ව හා චලනය(mobility) ඉහල නැංවීම. ii. මාර්ගයේ ධාරිතාව ඉහල නැංවීම. iii. නාගරික කේන්ද්‍ර අතර රථවාහන ගමනාගමන වේගය පැයට කිලෝමීටර 60ක අගයකින් යුතුව පවත්වා ගැනීම.			
ව්‍යාපෘතියේ පදනම					
ව්‍යාපෘතියේ දේපළ පිළිබඳ විස්තරය					
	නා.සං.අධි.			අංකය	-

ඉඩමේ වර්තමාන අයිතිය	රජයේ	✓	මිනින්දෝරු සැලසුම	දිනය	-	
	වෙනත්			ඉඩමේ ප්‍රමාණය	-	
ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම						
ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රමවේදය	ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ආයතනය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	කලාපය	අධි සන්නව් මිශ්‍ර සංවර්ධන කලාපය		
		මොරටුව මහ නගර සභාව		කලාපීකරණ අනුකූලභාවය	ඔව්	✓
		මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය			නැත	
	අරමුදල් සපයා ගැනීමේ ක්‍රමවේදය	භාණ්ඩාගාර අරමුදල්	අනුමැතිය ලබා ගත යුතු ආයතන	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය මොරටුව මහ නගර සභාව		

ව්‍යාපෘතිය හඳුනා ගැනීම					
ව්‍යාපෘති මාතෘකාව	TP04- බොරැපන මාර්ගය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය				
ව්‍යාපෘතිය	බොරැපන මාර්ගය පුළුල් කිරීම				
ව්‍යාපෘති යෝජනාව	බොරැපන මංසන්ධියේ සිට ගංගාරාම මාර්ගය දක්වා මීටර 200ක දිගින් යුතු බොරැපන පාර මංකීරු 6 ක් සහිතව සංවර්ධනය කිරීම.				
පිහිටීම	පළාත	බස්නාහිර	සීමාවන්	උතුර	බොරැපන මංසන්ධියේ සිට ගංගාරාම මාර්ගය දක්වා
	දිස්ත්‍රික්කය	කොළඹ		නැගෙනහිර	
	ප්‍රාදේශීය සීමාව	මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය		දකුණ	
	පරිපාලන ඒකකය	මහ නගර සභා		බටහිර	
ප්‍රවේශය	ගාලු පාර හා ගංගාරාම මාර්ගය				

පිහිටීම දක්වන සිතියම			භූමි පරිහරණ සැලැස්ම			
ව්‍යාපෘතිය සාධාරණීකරණය කිරීම						
ව්‍යාපෘති ප්‍රභේද	සංරක්ෂණය		ව්‍යාපෘති ස්වභාවය	නව		
	භූදර්ශන			විස්තීරණය කළ යුතු	✓	
	උරුමයන්			භූමිය සංවර්ධනය කිරීම පමණක්		
	ප්‍රතිස්ථාපන			ව්‍යාපෘතියේ ඉලක්ක	ආර්ථික	
	නිවාස				සමාජීය	
	මාර්ග සංවර්ධන	✓			පාරිසරික	
	වෙනත්				භෞතික	✓
ව්‍යාපෘති ඉලක්ක	i. පවතින මාර්ගයේ ප්‍රවේෂකත්ව හා චලනය(mobility) ඉහල නැංවීම. ii. මාර්ගයේ ධාරිතාව ඉහල නැංවීම. iii. නාගරික කේන්ද්‍ර අතර රථවාහන ගමනාගමන වේගය පැයට කිලෝමීටර 60ක අගයකින් යුතුව පවත්වා ගැනීම.					
ව්‍යාපෘතියේ පදනම	කොම්ප්‍රාන්ස් වාර්තාවට අනුව මහරගම, බත්තරමුල්ල, කැලණිය, වත්තල හා මොරටුව යන නාගරික කේන්ද්‍ර එකිනෙකට සම්බන්ධ වන පරිදි සංවර්ධනය සඳහා මධ්‍ය වටරවුම් පාර සංවර්ධනය කිරීමට හැකි වන පරිදි බොරැපන පාර මංකීරු 6 ක් සහිතව සංවර්ධනය සඳහා යෝජනා කරනු ලබයි.					
ව්‍යාපෘතියේ දේපළ පිළිබඳ විස්තරය						
	නා.සං.අධි.		මිනින්දෝරු සැලසුම	අංකය	-	
	රජයේ	✓		දිනය	-	

ඉඩමේ වර්තමාන අයිතිය	වෙනත්			ඉඩමේ ප්‍රමාණය	-
ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම					
ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රමවේදය	ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ආයතනය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	කලාපය	අඩු සනත්ව මිශ්‍ර සංවර්ධන කලාපය	
		මොරටුව මහ නගර සභාව	කලාපීකරණ අනුකූලභාවය	ඔව්	✓
	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය	නැත			
අරමුදල් සපයා ගැනීමේ ක්‍රමවේදය	භාණ්ඩාගාර අරමුදල්	අනුමැතිය ලබා ගත යුතු ආයතන	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය මොරටුව මහ නගර සභාව		

ව්‍යාපෘතිය හඳුනා ගැනීම					
ව්‍යාපෘති මාතෘකාව	TP06 කටුබැද්ද මාර්ග සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය				
ව්‍යාපෘතිය	කටුබැද්ද මාර්ගය පුළුල් කිරීම				
ව්‍යාපෘති යෝජනාව	කටුබැද්ද මංසන්ධියේ සිට කොස්පලාන පාලම දක්වා කි.මී. 2ක දිගින් යුතු කටුබැද්ද මාර්ගය මංතීරු 4 ක් සහිතව සංවර්ධනය කිරීම.				
පිහිටීම	පළාත	බස්නාහිර	සීමාවන්	උතුර	කටුබැද්ද මංසන්ධියේ සිට කොස්පලාන පාලම දක්වා
	දිස්ත්‍රික්කය	කොළඹ		නැගෙනහිර	
	ප්‍රාදේශීය සීමාව	මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය		දකුණ	
	පරිපාලන ඒකකය	මහ නගර සභා		බටහිර	
ප්‍රවේශය	ගාලු පාර හා කොස්පලාන පාලම				

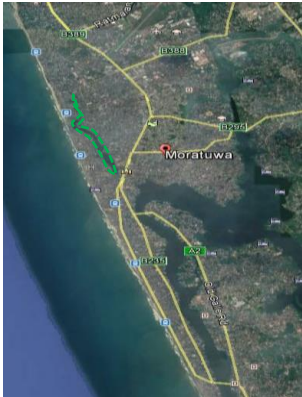
පිහිටීම දක්වන සිතියම			භූමි පරිහරණ සැලැස්ම		
ව්‍යාපෘතිය සාධාරණීකරණය කිරීම					
ව්‍යාපෘති ප්‍රභේද	සංරක්ෂණය		ව්‍යාපෘති ස්වභාවය	නව	
	භූදර්ශන			විස්තීර්ණය කළ යුතු	✓
	උරුමයන්			භූමිය සංවර්ධනය කිරීම පමණක්	
	ප්‍රතිස්ථාපන		ව්‍යාපෘතියේ ඉලක්ක	ආර්ථික	
	නිවාස			සමාජීය	
	මාර්ග සංවර්ධන	✓		පාරිසරික	
	වෙනත්			භෞතික	✓
ව්‍යාපෘති ඉලක්ක	i. පවතින මාර්ගයේ ප්‍රවේෂකත්ව හා චලනය(mobility) ඉහල නැංවීම. ii. මාර්ගයේ ධාරිතාව ඉහල නැංවීම. iii. නාගරික කේන්ද්‍ර අතර රථවාහන ගමනාගමන වේගය පැයට කිලෝමීටර 60ක අගයකින් යුතුව පවත්වා ගැනීම.				
ව්‍යාපෘතියේ පදනම	කොම්ප්‍රාන්ස් වාර්තාවට අනුව මොරටුව, පිළියන්දල, පන්නිපිටිය, මාලඹේ, බොල්ලෙගල, සපුගස්කන්ද, හුණුපිටිය සහ හදල යන නාගරික කේන්ද්‍ර එකිනෙකට සම්බන්ධ වන පරිදි සංවර්ධනය සඳහා නැගෙනහිර වටරවුම් පාර සංවර්ධනය කිරීමට හැකි වන පරිදි කටුබැද්ද පාර මංතීරු 4 ක් සහිතව සංවර්ධනය සඳහා යෝජනා කරනු ලබයි.				
ව්‍යාපෘතියේ දේපළ පිළිබඳ විස්තරය					
ඉඩමේ වර්තමාන අයිතිය	නා.සං.අධි.		මිනින්දෝරු සැලසුම	අංකය	-
	රජයේ	✓		දිනය	-
	වෙනත්			ඉඩමේ ප්‍රමාණය	-
ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම					

ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රමවේදය	ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ආයතනය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	කලාපය	අඩු සනත්ව මිශ්‍ර සංවර්ධන කලාපය	
		මොරටුව මහ නගර සභාව		කලාපීකරණ අනුකූලභාව ය	ඔව්
	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය		නැත		
අරමුදල් සපයා ගැනීමේ ක්‍රමවේදය	භාණ්ඩාගාර අරමුදල්	ආනුමැතිය ලබා ගත යුතු ආයතන	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය මොරටුව මහ නගර සභාව		

ව්‍යාපෘතිය හඳුනා ගැනීම					
ව්‍යාපෘති මාතෘකාව	TP07 ද සොයිසා මාර්ග සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය				
ව්‍යාපෘතිය	ද සොයිසා මාර්ගය පුළුල් කිරීම				
ව්‍යාපෘති යෝජනාව	රාවතාවත්ත මංසන්ධියේ සිට කටුබැද්ද කොස්පලාන පාලම දක්වා කි.මී. 3ක දිගින් යුතු ද සොයිසා මාර්ගය මංතීරු 4කින් යුතුව සංවර්ධනය කිරීම.				
පිහිටීම	පළාත	බස්නාහිර	සීමාවන්	උතුර	රාවතාවත්ත මංසන්ධියේ සිට කොස්පලාන පාලම දක්වා
	දිස්ත්‍රික්කය	කොළඹ		නැගෙනහිර	
	ප්‍රාදේශීය සීමාව	මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය		දකුණ	
	පරිපාලන ඒකකය	මහ නගර සභා		බටහිර	
ප්‍රවේශය	ගාලු පාර හා කොස්පලාන පාලම				
ව්‍යාපෘතිය සාධාරණීකරණය කිරීම					
ව්‍යාපෘති ප්‍රභේද	සංරක්ෂණය		ව්‍යාපෘති ස්වභාවය	නව	✓
	භූදර්ශන			විස්තීරණය කළ යුතු	
	උරුමයන්			භූමිය සංවර්ධනය කිරීම පමණක්	
	ප්‍රතිස්ථාපන			ආර්ථික	

	නිවාස		ව්‍යාපෘතියේ ඉලක්ක	සමාජීය		
	මාර්ග සංවර්ධන	✓		පාරිසරික		
	වෙනත්			භෞතික	✓	
ව්‍යාපෘති ඉලක්ක	i. රථවාහන ගාල් කිරීම සඳහා අවකාශ ඇති කිරීම. ii. පවතින මාර්ගයේ ප්‍රවේශකත්ව හා චලනතාව(mobility) ඉහල නැංවීම. iii. මාර්ගයේ ධාරිතාව ඉහල නැංවීම.					
ව්‍යාපෘතියේ පදනම	දැව කර්මාන්තය ව්‍යාප්තව ඇති ප්‍රදේශය වෙත අමුද්‍රව්‍ය හා නිමකළ භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය සඳහා සහ භාණ්ඩ මිලදී ගැනීම සඳහා ඇතුළුවන රථවාහන හේතුවෙන්, ද සොයිසා මාර්ගයෙහි වර්තමාන ධාරිතාව ප්‍රමාණවත් නොවන හෙයින් සහ යෝජිත නැගෙනහිර වටරවුම් මාර්ගයට රාවතාවත්ත මංසන්ධිය සම්බන්ධ කිරීමට හැකි වන පරිදි මාර්ගය දෙපස රථවාහන ගාල් කිරීමටද හැකි පරිදි ද සොයිසා මාර්ගය පුළුල් කිරීමට යෝජනා කරනු ලබයි.					
ව්‍යාපෘතියේ දේපළ පිළිබඳ විස්තරය						
ඉඩමේ වර්තමාන අයිතිය	නා.සං.අයි.		මිනින්දෝරු සැලසුම	අංකය	-	
	රජයේ	✓		දිනය	-	
	වෙනත්			ඉඩමේ ප්‍රමාණය	-	
ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම						
ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රමවේදය	ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ආයතනය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	කලාපය	දැව ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන ප්‍රවර්ධන කලාපය		
		මොරටුව මහ නගර සභාව		කලාපීකරණ අනුකූලභාවය	ඔව්	✓
		මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය			නැත	
	අරමුදල් සපයා ගැනීමේ ක්‍රමවේදය	භාණ්ඩාගාර අරමුදල්	අනුමැතිය ලබා ගත යුතු ආයතන	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය මොරටුව මහ නගර සභාව		

ව්‍යාපෘතිය හඳුනාගැනීම	
ව්‍යාපෘති මාතෘකාව	ලුනාව කලපු රක්ෂිතයෙන් දිවෙන කිලෝ මීටර 6 ක දිගකින් යුතු ඇවිදින හා පාපැදි මංකීරු ව්‍යාපෘතිය
ව්‍යාපෘතිය	ලුනාව කලපු රක්ෂිතයෙන් දිවෙන කිලෝ මීටර 6 ක දිගකින් යුතු ඇවිදින හා පාපැදි මංකීරු සංවර්ධනය

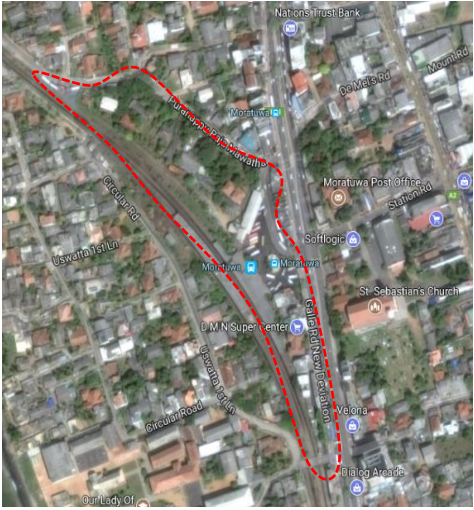

<p>ව්‍යාපෘති යෝජනාව</p>	<p>ලුනාව කලපුව මේ වන විට මහජනතාව සඳහා විවෘත කර ඇති බැවින් එහි වටිනාකම තව දුරටත් ආරක්ෂා කිරීමත්, ජල දූෂණය වැලැක්වීමත් අරමුණු කරගෙන යෝජිත සංවර්ධන සැලැස්ම මඟින් ලුනාව කලපු රක්ෂිතයෙන් දිවෙන කිලෝ මීටර 6 ක දිගකින් යුතු ඇවිදින හා පාපැදි මංකීරු ව්‍යාපෘතිය සිදු කිරීමට හඳුනා ගෙන ඇත. තවද නේවාසික ප්‍රදේශයක මැදිව පවතින මෙම ජල සම්පත එම ප්‍රදේශයේ ජීවත් වන නේවාසිකයින්ගේ විනෝදාස්වාදාත්මක කටයුතු සඳහා යොදා ගත හැකි වීමද, මෙම ව්‍යාපෘතියෙන් ලැබෙන අවස්ථාවන්ය.</p>			
<p>ව්‍යාපෘතියේ පිහිටීම</p>				
<p>පිහිටීම</p>	<p>පළාත</p>	<p>බස්නාහිර</p>	<p>දිස්ත්‍රික්කය</p>	<p>කොළඹ</p>
	<p>ප්‍රාදේශීය සීමාව</p>	<p>මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය</p>	<p>පරිපාලන ඒකකය</p>	<p>මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය</p>
<p>සීමාවන්</p>	<p>උතුර</p>	<p>නැගෙනහිර</p>	<p>දකුණ</p>	<p>බටහිර</p>
	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>
<p>ප්‍රවේශය</p>	<p>ද සොයිසා පාර</p>			
<p>පිහිටීම දක්වන සිතියම</p>				

<p>භූමි පරිහරණ සැලැස්ම</p>	<p>ව්‍යාපෘති සීමාව බොල්ගොඩ ගඟ රක්ෂිතය වේ.</p> 						
<p>ව්‍යාපෘතිය සාධාරණීකරණය කිරීම</p>							
<p>ව්‍යාපෘති ස්වභාවය</p>	<p>නව</p>	<p>√</p>	<p>දියුණු කළ යුතු</p>	<p>√</p>	<p>විස්තීරණය කළ යුතු</p>		<p>භූමිය සංවර්ධනය කිරීම පමණක්</p>
<p>ව්‍යාපෘති ප්‍රභේද</p>	<p>සංරක්ෂණය</p>	<p>වාණිජ</p>	<p>භූ දර්ශන</p>	<p>උරුමයන්</p>	<p>නිවාස</p>	<p>ප්‍රතිස්ථාපන</p>	<p>වෙනත්</p>
<p>ව්‍යාපෘතියේ ඉලක්ක</p>	<p>ආර්ථික</p>		<p>√</p>	<p>සමාජීය</p>			<p>√</p>
<p>ව්‍යාපෘති ඉලක්ක</p>	<p>ලුනාව කලපුව ආරක්ෂා කර ගැනීම පොදු මහජන සුඛ සිද්ධිය උදෙසා විවේක හා විනෝද ස්ථාන ඇති කිරීම විනෝද කටයුතු දිරිමත් කිරීම (ඇවිදින මංකීරු, පාපැදි මංකීරු)</p>						

<p>ව්‍යාපෘතියේ පදනම</p>	<p>ලුනාව කලපු රක්ෂිතයෙන් දිවෙන කිලෝ මීටර 6 ක දිගකින් යුතු ඇවිදින හා පාපැදි මංකීරු ව්‍යාපෘතිය සිදු කිරීමට තවද නේවාසික ප්‍රදේශයක මැදිව පවතින මෙම ජල සම්පත එම ප්‍රදේශයේ ජීවත් වන නේවාසිකයින්ගේ විනෝදාස්වාදාත්මක කටයුතු සඳහා යොදා ගත හැකි වීමද, මෙම ව්‍යාපෘතියෙන් ලැබෙන අවස්ථාවන්ය. පාරිසරික වටිනාකම ආරක්ෂා කර ගැනීමත්, පොදු මහජනතාවගේ විනෝදාස්වාදාත්මක කටයුතු දිරි ගැන්වීමත්, ලුනාව කලපුව ආරක්ෂා කර ගැනීමත් උදෙසා මෙම ව්‍යාපෘතිය සිදු කිරීමේ මූලික අභිප්‍රාය වේ .</p>						
<p>ව්‍යාපෘතියේ දේපළ පිළිබඳ විස්තරය</p>							
<p>ඉඩමේ වර්තමාන අයිතිය</p>	<p>නා. ස.අ.</p>		<p>පෞද්ගලික</p>		<p>රජයේ</p>	<p>√</p>	<p>වෙනත්</p>
<p>ඉඩමේ වර්තමාන තත්වය</p>	<p>ලුනාව කලපු රක්ෂිතය වේ.</p>		<p>ප්‍රතිස්ථාපනය පිළිබඳ විස්තරය</p>				
<p>ඉඩමේ අයිතිය පිළිබඳ විස්තරය</p>	<p>-</p>						
<p>මිනින්දෝරු සැලසුම</p>	<p>අංකය</p>	<p>මිනින්දෝරු වගේ නම</p>	<p>දිනය</p>	<p>ඉඩමේ ප්‍රමාණය</p>			
				<p>අක්:</p>	<p>රු.</p>	<p>පර්.</p>	
<p>ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම</p>							
<p>ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රමවේදය</p>	<p>මෙම ව්‍යාපෘතිය නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියේ</p>	<p>ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ආයතනය</p>	<p>නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය මොරටුව මහ නගර සභාව</p>	<p>අරමුදල් සපයා ගැනීමේ</p>	<p>හා ණ්ඩා ගාර</p>		

		මැදිහත් වීමෙන් මොරටුව මහ නගර සභාව, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය, හා අනෙකුත් අදාළ ආයතන සම්බන්ධීකරණයෙන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට යෝජිතය.		මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය	ක්‍රමවේදය	අරමුදල්
යටිතල පහසුකම්	ජලය	අවශ්‍ය ධාරිතාව		විදුලිය	අවශ්‍ය ධාරිතාව	
		පවත්නා ධාරිතාව			පවත්නා ධාරිතාව	
	සන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය				යෝජිත සන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය	
කලාපය	අධි සනත්ව හරිත නේවාසික කලාපය	කලාපීකරණ අනුකූලභාවය	ඔව්	√	නැත	

ව්‍යාපෘතිය හඳුනාගැනීම				
ව්‍යාපෘති මාතෘකාව	බහුවිධ ප්‍රවාහන සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය			
ව්‍යාපෘතිය	බහුවිධ ප්‍රවාහන සංවර්ධනය			
ව්‍යාපෘති යෝජනාව	<p>මොරටුව නගරය ඇතුළු ප්‍රධාන නාගරික කේන්ද්‍රයන්හි ප්‍රවාහන ඉල්ලුමෙහි ඉහළයාමක් පෙන්නුම් කෙරෙන බැවින් මෙම ඉහල ගමනාගමන ඉල්ලුමක් සමග නගරය තුළ සංසරණය වන සමස්ත ජනගහනය විවිධ ප්‍රවාහන මාධ්‍යයන් භාවිතා කරනු ලබයි. එහිදී විශේෂයෙන්ම කාර්යබහුල වේලාවන්හිදී, නගරය තුළ සිදු වන ගමනාගමනය මෙන්ම නගරය ආසන්නයේ පවත්නා වෙනත් නාගරික කේන්ද්‍රයන්හි සිදු වන ගමනාගමනය හේතුවෙන් පවත්නා මාර්ගයන්හි සේවා මට්ටම් අතික්‍රමනය කරමින් වාහන තදබද තත්වයන් ඇති වන බව දක්නට ලැබේ. මෙහිදී පොදු ප්‍රවාහන මාධ්‍යයන් වලට වඩා පුද්ගලික ප්‍රවාහන මාධ්‍යයන් කරා ජනතාව යොමු වීමෙන් වාහන තදබද තත්වයන් තීව්‍ර වේ. මේ නිසා මෙම ප්‍රවාහන සැලැස්මෙහි ප්‍රධාන පරමාර්ථය වනුයේ පොදු ප්‍රවාහන සේවාවන් විධිමත් කර ජනතාවට අවශ්‍ය පහසුකම් සැපයීමය. එමෙන්ම නගර මධ්‍යයේ පොදු රථ වාහන නැවතුම් ස්ථාන නොමැති වීම හේතුවෙන් (common parking facilities) විශාල ගැටළු රාශියකට මුහුණ දී ඇති බැවින් එම ගැටළු සඳහා විසඳුම් ලෙස මෙම බහුවිධ ප්‍රවාහන සැලැස්ම මගින් ඒකාබද්ධ වූ බස් හා දුම්රිය පද්ධතියක් පොදු රථ වාහන ගාල් (Common parking Tower) දුම්රිය නිල නේවාසිකාගාර හා මිශ්‍ර සංවර්ධන ව්‍යාපෘති කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට යෝජිතය. මොරටුව නගර මධ්‍යයේ පවතින ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව සතු අක්කර 4 කට ආසන්න ප්‍රමාණයක පැතිරී ඇති ඉඩම භාවිතා කරමින් අදියර කිහිපයක් යටතේ මෙම ව්‍යාපෘතිය සිදු කිරීමට නියමිතය.</p>			
ව්‍යාපෘතියේ පිහිටීම				
පිහිටීම	පළාත	බස්නාහිර	දිස්ත්‍රික්කය	කොළඹ
	ප්‍රාදේශීය සීමාව	මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය	පරිපාලන ඒකකය	මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය

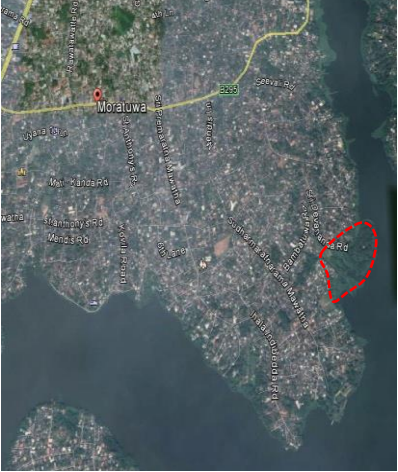
<p>සීමාවන්</p>	<p>උතුර</p>	<p>නැගෙනහිර</p>	<p>දකුණ</p>	<p>බටහිර</p>				
<p>ප්‍රවේශය</p>	<p>නව ගාලු පාර</p>							
<p>පිහිටීම දක්වන සිතියම</p>								
<p>භූමි පරිහරණ සැලැස්ම</p>	<p>ව්‍යාපෘති සීමාව මොරටුව නගර මධ්‍යයේ බස් නැවතුම් පොළ හා දුම්රිය ස්ථානය පිහිටා ඇති දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව සතු ඉඩම් කොටස වේ .</p> 							
<p>ව්‍යාපෘතිය සාධාරණීකරණය කිරීම</p>								
<p>ව්‍යාපෘති ස්වභාවය</p>	<p>නව</p>	<p>√</p>	<p>දියුණු කළ යුතු</p>	<p>විස්තීරණය කළ</p>	<p>භූමිය සංවර්ධනය</p>			

					යුතු		කිරීම පමණක්	
ව්‍යාපෘති ප්‍රභේද	සංරක්ෂණ ය	වාණිජ	භූ දර්ශන	උරුමයන්	නිවාස	ප්‍රතිස්ථාපන	වෙනත්	
		√	√		√		මිශ්‍ර සංවර්ධ නයන්	
ව්‍යාපෘති යේ ඉලක්ක	ආර්ථික		√	සමාජීය			√	
ව්‍යාපෘති ඉලක්ක	ශක්තිමත් පොදු ප්‍රවාහන සේවයක් සැපයීම රථ වාහන තදබදය අවම කිරීම නගර මධ්‍යයේ පවතින ඉඩම් ප්‍රශස්ත මට්ටමින් ප්‍රයෝජනයට ගැනීම වාණිජ සංවර්ධනය ප්‍රමුඛ මිශ්‍ර සංවර්ධනයක් ඇති කිරීම							
ව්‍යාපෘති යේ පදනම	පොදු ප්‍රවාහන සේවාවන් විධිමත් කර ජනතාවට අවශ්‍ය පහසුකම් සැපයීමත්, නගර මධ්‍යයේ පවතින වටිනාකමින් යුත් ඉඩම් ප්‍රශස්ත ලෙස භාවිතයට ගැනීමත්, නගරයේ ගැටළුවක්ව පවතින පොදු රථ වාහන නැවතුම් ස්ථාන නොමැතිවීම සඳහා විසඳුමක් ලබා දීම යනාදිය මෙම ව්‍යාපෘතිය සිදු කිරීම මඟින් සිදු වේ. එමෙන්ම නව සංවර්ධන සැලැස්මට අනුව සිදු කරන ලද කලාපකරණ සැලැස්මට අනුව මෙම ප්‍රදේශය අධි සංඝනත්ව මිශ්‍ර සංවර්ධන කලාපයක් ලෙස සංවර්ධනය කිරීමට සැලසුම් කර ඇත. ඒ අනුව මෙම ව්‍යාපෘතිය හරහා නගර මධ්‍යය සඳහා මනා සංවර්ධනයක් ලබා දීමටත්, සෙසු සංවර්ධනයන් සඳහා මග පෙන්වීමක් ලබා දීමටත් අරමුණු කර ඇත.							
ව්‍යාපෘතියේ දේපළ පිළිබඳ විස්තරය								
ඉඩමේ වර්තමාන අයිතිය	නා. ස.අ.		පෞද්ගලී ක		රජයේ	√	වෙනත්	

<p>ඉඩමේ වර්තමාන තත්වය</p>	<p>බස් නැවතුම් පොළ, දුම්රිය නැවතුම් ස්ථානය , දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව සතු නිල නිවාස හා වාණිජ භාවිතයන්</p>		<p>ප්‍රතිස්ථාපනය පිළිබඳ විස්තරය</p>			
<p>ඉඩමේ අයිතිය පිළිබඳ විස්තරය</p>	<p>දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව</p>					
<p>මිනින්දෝරු සැලසුම</p>	<p>අංකය</p>	<p>මිනින්දෝරු වගේ නම</p>	<p>දිනය</p>	<p>ඉඩමේ ප්‍රමාණය</p>		
	<p>1013</p>	<p>පී.පී. එල් .පත්මසිරි</p>	<p>2017.11.05</p>	<p>අක්:</p>	<p>රු.</p>	<p>පර්.</p>
				<p>ආසන්න වශයෙන් අක්කර 3 ක් පමණ</p>		
<p>වා්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම</p>						
<p>වා්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රමවේදය</p>	<p>නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව, මොරටුව මහා නගර සභාව, ප්‍රවාහන අමාත්‍යාංශය , මොරටුව පෞද්ගලික බස් සංගමය</p>	<p>නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව, මොරටුව මහා නගර සභාව, ප්‍රවාහන අමාත්‍යාංශය , මොරටුව පෞද්ගලික බස් සංගමය</p>	<p>ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ආයතනය</p>	<p>නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය මොරටුව මහ නගර සභාව ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව</p>	<p>අරමුදල් සපයා ගැනීමේ ක්‍රමවේදය</p>	<p>හා ණ්ඩාගාර අරමුදල්</p>

		හා නගර මධ්‍යය වෙළඳ හිමියන් .					
යටිතල පහසුකම්	ජලය	අවශ්‍ය ධාරිතාව		විදුලිය	අවශ්‍ය ධාරිතාව		
		පවත්නා ධාරිතාව			පවත්නා ධාරිතාව		
	සන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය				යෝජිත සන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය		
කලාපය	අධි සනත්ව මිශ්‍ර සංවර්ධන කලාපය		කලාපීකරණ අනුකූලභාවය	ඔව්	√	නැත	
<p>අනුමැතය ලබා ගත යුතු ආයතන</p> <p>ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව</p> <p>ප්‍රවාහන අමාත්‍යාංශය</p> <p>මොරටුව මහා නගර සභාව</p>							
විනායස සැලැස්ම							

ව්‍යාපෘතිය හඳුනාගැනීම				
ව්‍යාපෘති මාතෘකාව	මදුරු දූව විවෘත උද්‍යාන සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය			
ව්‍යාපෘතිය	මදුරු දූව විවෘත උද්‍යාන සංවර්ධනය			
ව්‍යාපෘති යෝජනාව	<p>බොල්ගොඩ ගංඟාව ආසන්නයේ පවතින හෙක්ටයාර 3 ක පමණ වපසරියකින් යුතු “මදුරු දූව” දූපත, විවෘත උද්‍යානයක් ලෙස සංවර්ධනය කිරීමට යෝජිත අතර එහිදී මොරටුව නගරයේ අනන්‍යතාවය වන ලී කර්මාන්තය ප්‍රවර්ධන කිරීමට හැකි වන පරිදි දැව භාණ්ඩ ප්‍රදර්ශන කුටි ඇතුළත් උද්‍යානයක් ලෙස සංවර්ධනය කිරීමට අදහස් කරනු ලබයි. බොල්ගොඩ ගංඟාව ආසන්නයේ පවතින මෙම දූපත සඳහා පෞද්ගලික පාර්ශවයක් හිමිකම් කියනු ලබන අතර පදිංචියක්ද නොමැත. සංචාරක කර්මාන්තය සඳහා යොදා ගත හැකි සුදුසු ස්ථානයක පිහිටා ඇති මෙම භූමිය බොල්ගොඩ සංචාරක කලාපය සමග මනා ලෙස සම්බන්ධ කොට සංවර්ධනය කිරීමේ විභවතාවයක් පවතී. එමෙන්ම මෙම ප්‍රදේශයට ආවේණික කර්මාන්තයක් වන පාරම්පරික වඩු කර්මාන්තයේ එක් අංගයක් වන කැටයම් කලාව ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා ප්‍රදර්ශන කුටි, පර්යේෂණ මධ්‍යස්ථාන මෙම ස්ථානයේ ස්ථාපිත කිරීමට යෝජිතය. එමඟින් සංචාරක කර්මාන්තය ප්‍රවර්ධනය සඳහා දායකත්වයක් ලැබෙන අතර ප්‍රදේශයේ ජනතාවගේ රැකියා උත්පාදනය, අදායම් මට්ටම ඉහල යාම සඳහාද බලපෑමක් ඇති කරනු ලබයි .</p>			
ව්‍යාපෘතියේ පිහිටීම				
පිහිටීම	පළාත	බස්නාහිර	දිස්ත්‍රික්කය	කොළඹ
	ප්‍රාදේශීය සීමාව	මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය	පරිපාලන ඒකකය	මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය
සීමාවන්	උතුර	නැගෙනහිර	දකුණ	බටහිර
	-	-	-	-
ප්‍රවේශය	බොල්ගොඩසිරි මාවත ,ද සොයිසා පාර			

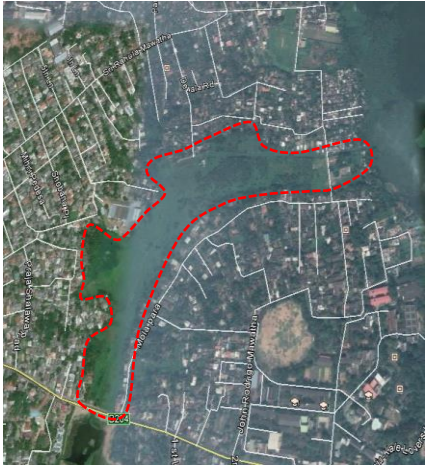

<p>පිහිටීම දක්වන සිතියම</p>								
<p>භූමි පරිහරණ සැලැස්ම</p>	<p>ව්‍යාපෘති සීමාව දැනට හිස් ඉඩමක් ලෙස පවතින දූපත් කොටස වේ.</p>							
<p>ව්‍යාපෘතිය සාධාරණීකරණය කිරීම</p>								
<p>ව්‍යාපෘති ස්වභාවය</p>	<p>නව</p>	<p>√</p>	<p>දියුණු කළ යුතු</p>		<p>විස්තීරණය කළ යුතු</p>		<p>භූමිය සංවර්ධනය කිරීම පමණක්</p>	
<p>ව්‍යාපෘති ප්‍රභේද</p>	<p>සංරක්ෂණය</p>	<p>වාණිජ</p>	<p>භූ දර්ශන</p>	<p>උරුමයන්</p>	<p>නිවාස</p>	<p>ප්‍රතිස්ථාපන</p>	<p>වෙනත්</p>	
		<p>√</p>	<p>√</p>				<p>මිශ්‍ර සංවර්ධනයන්</p>	
<p>ව්‍යාපෘතියේ ඉලක්ක</p>	<p>ආර්ථික</p>		<p>√</p>	<p>සමාජීය</p>			<p>√</p>	

<p>ව්‍යාපෘති ඉලක්ක</p>	<p>සංචාරක කර්මාන්තය දියුණු කිරීම ඉඩම් ප්‍රශස්ත අයුරින් සංවර්ධන කටයුතු සඳහා යොදා ගැනීම නව රැකියා උත්පාදනය කිරීම</p>							
<p>ව්‍යාපෘතියේ පදනම</p>	<p>බොල්ගොඩ ගංඟාව ආරක්ෂා කර ගැනීමේ අරමුණින් ප්‍රධාන ව්‍යාපෘතියක් ලෙස බොල්ගොඩ ගඟ රක්ෂිතයෙන් දිවෙන අඩි 20ක් පළල මාර්ගය ඇවිදින හා පාපැදි මංකිරුව ඉදි කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මෙම සැලැස්ම මඟින් හඳුන්වා දෙනු ලබන අතර ඒ ආසන්නයේ පවතින හෙක්ටයාර 3 ක පමණ වපසරියකින් යුතු “මදුරු දූව” දූපත, විවෘත උද්‍යානයක් ලෙස සංවර්ධනය කිරීමට යෝජිත අතර ඒ හරහා පාරිසරික වටිනාකම ආරක්ෂා වනවාත් සමගම සංචාරක කර්මාන්තය දියුණු කිරීම මඟින් ආර්ථිකය සඳහාද දායකත්වයක් ලබා දීමට හැකිය.</p>							
<p>ව්‍යාපෘතියේ දේපළ පිළිබඳ විස්තරය</p>								
<p>ඉඩමේ වර්තමාන අයිතිය</p>	<p>නා. ස.අ.</p>		<p>පෞද්ගලික</p>		<p>රජයේ</p>	<p>√</p>	<p>වෙනත්</p>	
<p>ඉඩමේ වර්තමාන තත්වය</p>	<p>හිස් ඉඩමකි</p>			<p>ප්‍රතිස්ථාපනය පිළිබඳ විස්තරය</p>				
<p>ඉඩමේ අයිතිය පිළිබඳ විස්තරය</p>	<p>පෞද්ගලික</p>							
<p>මිනින්දෝරු සැලසුම</p>	<p>අංකය</p>	<p>මිනින්දෝරු වගේ නම</p>	<p>දිනය</p>	<p>ඉඩමේ ප්‍රමාණය</p>				
				<p>අක්:</p>	<p>රු.</p>	<p>පර්.</p>		
<p>ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම</p>								

	<p>ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රමවේදය</p>	<p>මෙම ව්‍යාපෘතිය නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියේ මැදිහත් වීමෙන් මොරටුව මහ නගර සභාව, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය හා අනෙකුත් අදාළ ආයතන සම්බන්ධිත රණයෙන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට යෝජිතය.</p>	<p>ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ආයතනය</p>	<p>නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය මොරටුව මහ නගර සභාව, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය</p>	<p>අරමුදල් සපයා ගැනීමේ ක්‍රමවේද ය</p>	<p>හා ණ්ඩා ගාර අරමුද ල්</p>
<p>යටිතල පහසුක ම්</p>	<p>ජලය</p>	<p>අවශ්‍ය ධාරිතාව</p>		<p>විදුලිය</p>	<p>අවශ්‍ය ධාරිතාව</p>	
		<p>පවත්නා ධාරිතාව</p>			<p>පවත්නා ධාරිතාව</p>	
	<p>සන අපද්‍රව්‍ය කළමනාක රණය</p>				<p>යෝජිත සන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ය</p>	

කලාපය	බොල්ගොඩ ජලහිමුඛ සංවර්ධන කලාපය	කලාපීකරණ අනුකූලභාවය	ඔව්	√	නැත	
<p>අනුමැතය ලබා ගත යුතු ආයතන</p> <p>නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය</p> <p>මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය</p> <p>මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය</p>						

ව්‍යාපෘතිය හඳුනාගැනීම				
ව්‍යාපෘති මාතෘකාව	කටුබැද්ද තෙත් බිම් උද්දාන සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය			
ව්‍යාපෘතිය	කටුබැද්ද තෙත් බිම් උද්දාන සංවර්ධනය			
ව්‍යාපෘති යෝජනාව	<p>දැනට මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශයේ ඉතිරිව පවතින විශාලත්වයෙන් යුතු එකම තෙත් බිම කටුබැද්ද තෙත් බිම ලෙස හඳුන්වා දිය හැක. මෙම තෙත් බිම ප්‍රදේශයේ ජල රැඳවුම් ප්‍රදේසක් ලෙස ක්‍රියා කරනු ලබන අතර මේ වන විට සීග්‍රයෙන් සිදු වන සංවර්ධන කටයුතු හේතු කොට ගෙන මෙම තෙත් බිම අඩු වී යාමේ ප්‍රවණතාවයක් දැකිය හැක. එම තත්ත්වය පාලනය කරමින් තෙත් බිම් සංරක්ෂණය කර මහ ජනතාව සඳහා විවෘත කිරීමේ අරමුණින් මෙම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට යෝජිත අතර අක්කර 25ක් පමණ වපසරියකින් යුතු මෙම කටුබැද්ද තෙත් බිම තෙත් බිම් උද්දාන ලෙස සංවර්ධනය කිරීමට හඳුනා ගෙන ඇත. එහිදී ඇවිදින මංකීරු, නැරඹුම් මධ්‍යස්ථාන , විවේකීව අසුන්ගත හැකි ස්ථාන, කුඩා පර්යේෂණ හා ප්‍රදර්ශන කුටි සහ කඩොලාන ප්‍රතිස්ථාපන ව්‍යාපෘති ඇතුළත්ව සංවර්ධනය කිරීමට අපේක්ෂා කරනු ලබයි.</p>			
ව්‍යාපෘතියේ පිහිටීම				
පිහිටීම	පළාත	බස්නාහිර	දිස්ත්‍රික්ක ය	කොළඹ

	ප්‍රාදේශීය සීමාව		මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය	පරිපාලන ඒකකය	මොරටුව මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය
සීමාවන්	උතුර		නැගෙනහිර	දකුණ	බටහිර
	-		-	-	-
ප්‍රවේශය	මොරටුව විශ්ව විද්‍යාල මාවත				
පිහිටීම දක්වන සිතියම					
භූමි පරිහරණ සැලැස්ම	<p>ව්‍යාපෘති සීමාව දැනට ඉතිරිව පවතින හෙක්ටයාර 15 ක පමණ ප්‍රදේශය.</p> 				
ව්‍යාපෘතිය සාධාරණීකරණය කිරීම					
ව්‍යාපෘති ස්වභාවය	නව	√	දියුණු කළ යුතු	විස්තීරණය කළ යුතු	භූමිය සංවර්ධනය කිරීම පමණක්

ව්‍යාපෘති ප්‍රභේද	සංරක්ෂණය	වාණිජ	භූ දර්ශන	උරුමයන්	නිවාස	ප්‍රතිස්ථාපන	වෙනත්
			√				
ව්‍යාපෘතියේ ඉලක්ක	ආර්ථික		√	සමාජීය			√
ව්‍යාපෘති ඉලක්ක	දැනට ඉතිරිව පවතින තෙත් බිම් ආරක්ෂා කිරීම කඩොලාන ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම හරහා පාරිසරික වටිනාකම වැඩි කිරීම මහජනතාව සඳහා ඇවිදින මංකීරු, නැරඹුම් මධ්‍යස්ථාන විවේකීව අසුන්ගත හැකි ස්ථාන කුඩා පර්යේෂණ හා ප්‍රදර්ශන කුටි ස්ථාපිත කිරීම						
ව්‍යාපෘතියේ පදනම	වර්තමාන ඉඩම් පරිහරණ රටාව අනුව මොරටුව මහා නගර සභා සීමාව තුළ විනෝදාස්වාද කටයුතු සඳහා වෙන් කර ඇත්තේ හෙක්ටයාර 6 ක පමණ භූමි ප්‍රදේශයක් පමණ වන අතර මෙම භූමි ප්‍රමාණය ජීවත් වන ජනගහනය සඳහා කිසිසේත්ම ප්‍රමාණවත් නොවේ. පවතින ඉඩම් සීමිත බැවින් ඒ සඳහා වෙන් කිරීමට ප්‍රමාණවත් පහසුකම් නොමැත. එමෙන්ම දැනට ඉතිරිව පවතින විශාලත්වයෙන් යුතු එකම තෙත් බිම වන කටුබැද්ද තෙත් බිම විවිධ සංවර්ධන කටයුතු හේතු කොට ගෙන අඩු වී ගෙන යාමේ ප්‍රවණතාවක් දැකිය හැකි අතර මෙම සැලැස්ම මඟින් එය තෙත් බිම් උද්දායන ලෙස සංවර්ධනය කිරීමට හඳුනා ගැනීම මඟින් පොදු මහජනතාවගේ විනෝද කටයුතු සඳහා දායකත්වයක් සැපයීමට පදනමක් වේ. තවද ප්‍රදේශයේ පාරිසරික සුන්දරත්වය රැක ගැනීමට, දැනට පවතින විශාලත්වයෙන් යුතු මෙම තෙත් බිම ආරක්ෂා කර ගනිමින් අනාගතය සඳහා සුරක්ෂිත කර ගැනීම යනාදියද මෙම ව්‍යාපෘතිය හරහා සිදු වේ.						
ව්‍යාපෘතියේ දේපළ පිළිබඳ විස්තරය							
ඉඩමේ වර්තමාන අයිතිය	නා. ස.අ.		පෞද්ගලික		රජයේ	√	වෙනත්

<p>ඉඩමේ වර්තමාන තත්වය</p>	<p>වගුරු බිමකි</p>		<p>ප්‍රතිස්ථාපනය පිළිබඳ විස්තරය</p>			
<p>ඉඩමේ අයිතිය පිළිබඳ විස්තරය</p>	<p>පෞද්ගලික</p>					
<p>මිනින්දෝරු සැලසුම</p>	<p>අංකය</p>	<p>මිනින්දෝරු වගේ නම</p>	<p>දිනය</p>	<p>ඉඩමේ ප්‍රමාණය</p>		
				<p>අක්: ආසන්න වශයෙන් අක්කර 25 ක් පමණ</p>	<p>රූ.</p>	<p>පර්.</p>
<p>ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම</p>						
	<p>ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රමවේදය</p>	<p>නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, මොරටුව මහ නගර සභාව, ශ්‍රී ලංකා ඉඩම් ගොඩ කිරීමේ හා සංවර්ධනය කිරීමේ සංස්ථාවේ සම්බන්ධීකරණයෙන් මෙම ව්‍යාපෘතිය</p>	<p>ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ආයතනය</p>	<p>නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය මොරටුව මහ නගර සභාව ශ්‍රී ලංකා ඉඩම් ගොඩ කිරීමේ හා සංවර්ධනය කිරීමේ සංස්ථාව</p>	<p>අරමුදල් සපයා ගැනීමේ ක්‍රමවේදය</p>	<p>හා ණ්ඩාගාර අරමුදල්</p>

		ක්‍රියාත්මක කිරීමට යෝජිතය.				
යටිතල පහසුකම්	ජලය	අවශ්‍ය ධාරිතාව		විදුලිය	අවශ්‍ය ධාරිතාව	
		පවත්නා ධාරිතාව			පවත්නා ධාරිතාව	
	සන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය	-			යෝජිත සන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය	
කලාපය	බොල්ගොඩ ජලහිමුටු සංවර්ධන කලාපය		කලාපීකරණ අනුකූලභාවය	ඔව්	√	නැත
<p>අනුමැතය ලබා ගත යුතු ආයතන</p> <p>ශ්‍රී ලංකා ඉඩම් ගොඩ කිරීමේ හා සංවර්ධනය කිරීමේ සංස්ථාව</p> <p>මොරටුව මහ නගර සභාව</p> <p>නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය</p>						
විනයාස සැලැස්ම						

6.6.2. ආයතනික ව්‍යුහය

වගු අංක 6.7: ආයතනික ව්‍යුහය

සැලැස්ම	උප සැලසුම් හා ක්‍රියාකාරී සැලසුම්	සම්බන්ධීකරණ ආයතන	සම්බන්ධීකරණ ආයතන සඳහා ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට පවතින වගකීම
ප්‍රවාහන සැලැස්ම	TP1-LRT ගාළු පාර	ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
	TP2-LRT කටුබැද්ද මාර්ගය	ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
	TP3- RW ගාලු පාර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
	TP4- RW බොරැපන මාර්ගය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
	TP5-RW කොළඹ ක්‍රමය පාර හෙවත් මුහුදුබඩ මාර්ගය දික් කිරීම	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
	TP6-RW කටුබැද්ද මාර්ග සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
	TP7-RW ද සොයිසා මාර්ග සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
	TP8-RI මොරටුව නගරය සඳහා වන පදික හා පාපැදි මංකීරු ජාලය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
	TP9- RW දුම්රියපොළ මාර්ග සංවර්ධනය	ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම

TP10-MMC යෝජිත බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථානය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තුමේන්තුව	ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම/ ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
TP11-NR යෝජිත බොල්ගොඩ සිරි මාර්ගය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
TP12-RW දාග්‍ය ප්‍රවේශන කොරිඩෝර්	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම

සැලැස්ම	උප සැලසුම් හා ක්‍රියාකාරී සැලසුම්	සම්බන්ධීකරණ ආයතන	සම්බන්ධීකරණ ආයතන සඳහා ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට පවතින වගකීම
නිරසාර පාරිසරික සැලැස්ම	En1-WFD බොල්ගොඩ ජලාභිමුඛ සංවර්ධනය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
	En2-WFD කටුබැද්ද වගුරු බිම ජලාභිමුඛ සංවර්ධනය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
	En3-WFD ලුනාව කලපු ජලාභිමුඛ සංවර්ධනය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
	En4-WFD වෙරළ ජලාභිමුඛ සංවර්ධනය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
	En5-LSP බොල්ගොඩ ජලාභිමුඛ භූදර්ශන ව්‍යාපෘතිය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
	En6-LSP වෙරළ භූදර්ශන ව්‍යාපෘතිය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම

En7-LSP ලුනාව භූදර්ශන ව්‍යාපෘතිය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
En8-LSP මාර්ග දෙපස රුක් රෝපණ ව්‍යාපෘතිය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
En9-PORS දායා ප්‍රවේශ කොට්ඨාස	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
En10-PORS කටුබැද්ද තෙත් බිම් උද්‍යානය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
En11-PORS මදුරු දූව විවෘත උද්‍යානය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම

සැලැස්ම	උප සැලසුම් හා ක්‍රියාකාරී සැලසුම්	සම්බන්ධීකරණ ආයතන	සම්බන්ධීකරණ ආයතන සඳහා ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට පවතින වගකීම
ආර්ථික සංවර්ධන සැලැස්ම	Ec1-CSD පොදු වෙළඳ සංකීර්ණ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
	Ec2-CSD වීර පුරන්අප්පු උද්‍යාන මිශ්‍ර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
	Ec3-CSD බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථානය හා සබැඳි මිශ්‍ර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
	Ec4-CSD එළිමහන් රංග ශාලාව හා මිශ්‍ර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
	Ec5-CSD නව කාර්යාල සංකීර්ණ ව්‍යාපෘතිය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම

සැලැස්ම	උප සැලසුම් හා ක්‍රියාකාරී සැලසුම්	සම්බන්ධීකරණ ආයතන	සම්බන්ධීකරණ ආයතන සඳහා ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට පවතින වගකීම
ආර්ථික සංවර්ධන සැලැස්ම	Ec1-CSD පොදු වෙළඳ සංකීර්ණ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
	Ec2-CSD වීර පුරන්අප්පු උද්‍යාන මිශ්‍ර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
	Ec3-CSD බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථානය හා සබැඳි මිශ්‍ර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
	Ec4-CSD එළිමහන් රංග ශාලාව හා මිශ්‍ර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
	Ec5-CSD නව කාර්යාල සංකීර්ණ ව්‍යාපෘතිය	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම

කෙටි යෙදුම්

භා.නො - භඳුනා ගත නොහැක

කි.මී - කිලෝ මීටර

නා .සං .අධි - නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය

C .S .D – Commercial Sector Development

SWO T – Strength, Weakness, Opprtunity, Treat

TP- Transport Plan

LRT- Light Rail Transsist

RW- Road widning

RI- Road Improvement

MMC- Multi ModalCentre

NR- New Road

P1- Priority One

P2- Priority Two

P3- Priority Three

P4- Priority Four

WFD- Water Front Development

LSP- Land Scape Project

PORS- Public Open Recreational Space

සිතියම් ලැයිස්තුව

- සිතියම් අංක 2.1.: මොරටුව භූමි පරිහරණ රටාව-2016
- සිතියම් අංක 2.2. වඩු කර්මාන්තයේ ව්‍යාප්තිය 2017
- සිතියම් අංක 2.3. ජනගහන සනත්වය 2001
- සිතියම් අංක 2.4. ජනගහන සනත්වය 2011
- සිතියම් අංක 2.5: මොරටුව නිවාස සනත්වය
- සිතියම් අංක 2.6: මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයේ සැලසුම් සීමාව
- සිතියම් අංක 5.1: මොරටුව සංවේදිතා විශ්ලේෂණය
- සිතියම 5.2. අවකාශීය සංකලන විශ්ලේෂණය-2018
- සිතියම් අංක 6.1 : යෝජිත භූමි පරිහරණ සැලැස්ම
- සිතියම් අංක 6.2: සේවා කළමනාකරණ සැලැස්ම
- සිතියම් අංක 6.3. සෞඛ්‍යය පහසුකම් ව්‍යාප්තිය
- සිතියම් අංක 6.4. අධ්‍යාපන පහසුකම් ව්‍යාප්තිය
- සිතියම අංක 6.5. පොදු අවශ්‍යතා ව්‍යාප්තිය
- සිතියම අංක 6.6. සමස්ථ ප්‍රවාහන සැලැස්ම
- සිතියම අංක 6.7. TP8-RI මොරටුව නගරය සඳහා වන පදික හා පාපැදි මංකීරු ජාලය
- සිතියම් අංක 6.10 : මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයේ සමස්ත ජල ඉල්ලුම -2030
- සිතියම් අංක 6.8 : ජලාපවහන හා මලාපවහන උත්පාදනය-2030
- සිතියම් අංක 6.9: සමස්ත ආර්ථික සැලැස්ම -2030
- සිතියම් අංක 6.10: මොරටුව නිරසාර පාරිසරික උපාය මාර්ගික සැලසුම 2019-2030
- සිතියම් අංක 6.11: මාර්ග දෙපස රුක් රෝපණය කරනු ලබන මාර්ග
- සිතියම් අංක 6.12 : යෝජිත දෘශ්‍ය ප්‍රවේශ කොරිඩෝ

රූප සටහන් ලැයිස්තුව

- රූප සටහන් අංක 1.1 සැලසුම් ක්‍රියාවලිය
- රූප සටහන් අංක 2.1. මොරටුව මහ නගර සභා ප්‍රදේශයේ ස්ථානීය පිහිටීම
- රූප සටහන අංක 2.2.: පැරණි මොරටුව නගරය
- රූප සටහන් අංක 2.3.: මොරටුව භූමි පරිහරණ ව්‍යාප්තිය - 2016
- රූප සටහන් අංක 2.4: කලාපීය සම්බන්ධතා
- රූප සටහන් අංක 2.5: මොරටුව වඩු කර්මාන්තය
- රූප සටහන් අංක 2.6: මෝදර ධීවර වරාය
- රූප සටහන් අංක 2.7: මෝදර ධීවර වරාය ආශ්‍රිත වෙළඳසැල්
- රූප සටහන් අංක 2.8: මොරටුව වාණිජ කටයුතු
- රූප සටහන් අංක 2.9: මොරටුව සංචාරක කර්මාන්තය
- රූප සටහන් අංක.2.10: කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ හා මොරටුව මහා නගරසභා තෙත් බිම් ව්‍යාප්තිය (2015)
- රූප සටහන් අංක 2.11: මොරටුව ජල විද්‍යාත්මක පද්ධතිය
- රූප සටහන් අංක 2.12: කොළඹ මහා නාගරික කලාපීය ව්‍යුහාත්මක සැලැස්ම 1998
- රූප සටහන් අංක 2.13: බස්නාහිර පළාත් මහ නගර සැලැස්ම 2030
- රූප සටහන 2.14: ජාතික භෞතික සැලැස්ම -2030
- රූප සටහන. 2.15: ජාතික භෞතික සැලැස්ම -2050
- රූප සටහන් අංක 3.1 බොල්ගොඩ ගංඟාව
- රූප සටහන් අංක 3.2 මුහුදු වෙරළ
- රූප සටහන් අංක 3.3 ලුනාව කලපුව
- රූප සටහන් අංක 3.4 ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව සතු ඉඩම
- රූප සටහන් අංක 3.5 මොරටුව පොලිස් ස්ථානය පුරාවිද්‍යාත්මක වටිනාකමකින් යුතු ගොඩනැගිල්ල පිහිටි ඉඩම
- රූප සටහන් අංක 3.6 වෙරළ රක්ෂිතය හා දුම්රිය රක්ෂිතයේ පවතින අනවසර ඉදිකිරීම්
- රූප සටහන් අංක 5.1: බොල්ගොඩ පෝෂක ප්‍රදේශය
- රූප සටහන් අංක 5.2: මදුරු දූව දූපත ආශ්‍රිතව අනවසර ගොඩකිරීම්
- රූප සටහන් අංක 5.3: කටුබැද්ද තෙත් බිම් ආශ්‍රිතව අනවසර ගොඩකිරීම්
- රූප සටහන් අංක 5.4: දුම්රිය රක්ෂිතය හා වෙරළ රක්ෂිතය ආශ්‍රිතව කොරලවැල්ල ප්‍රදේශයේ අනවසර ඉදිකිරීම්
- රූප සටහන් අංක 5.5: ඒ, බී හා සී කාණ්ඩයන්ට අයත් කර්මාන්තයන්හි අවකාශීය ව්‍යාප්තිය
- රූප සටහන් අංක 5.6: බොල්ගොඩ පරිසර ආරක්ෂණ කලාපය
- රූප සටහන් අංක 5.7: ශ්‍රී ලංකාවේ සංචාරක පුරවර
- රූප සටහන් අංක 5.8: බස්නාහිර කලාපීය මහ නගර සැලැස්ම 2030
- රූප සටහන් අංක 5.9 :කොළඹ නගරයට පිවිසෙන ප්‍රධාන කොරිඩෝ

රූප සටහන් අංක 5.10 : මොරටුව දුම්රිය ස්ථාන

රූප සටහන් අංක 5.11 : යෝජිත මොරටුව බහුවිධ ප්‍රවාහන මධ්‍යස්ථාන ව්‍යාපෘති සැලැස්ම

රූප සටහන් අංක 6.1. සංකල්පිත සැලැස්ම

රූප සටහන් අංක 6.2 : අපේක්ෂිත නාගරික ආකෘතියෙහි හරස් බණ්ඩ

රූප සටහන් අංක 6.2. ප්‍රවාහන අරමුණ අනුව සංයුතිය

රූප සටහන් අංක 6.3. රථ-වාහන හිමිකම

රූප සටහන් අංක. 6.4. කලාපීය සම්බන්ධතාව

රූප සටහන් අංක 6.5. P1 මාර්ග

රූප සටහන් අංක 6.6. P2 මාර්ග

රූප සටහන් අංක 6.7. සොයිසා මාර්ගය

රූප සටහන් අංක 6.8. P3 මාර්ගය

රූප සටහන් අංක 6.9. දෘශ්‍ය ප්‍රවේශන කොරිඩෝ

රූප සටහන් අංක 6.11:බලශක්ති පරිභෝජනය-2017

රූප සටහන් අංක 6.12.: විදුලි සම්බන්ධතා ඒකක-2017

රූප සටහන් අංක 6.13: වාණිජ අංශයේ සංවර්ධනය

රූප සටහන් අංක 6.14 : තෙත්බිම් උද්‍යාන

වගු ලැයිස්තුව

වගු අංක 2.1. නිවාස ඝනත්වය සංසන්දනය

වගු අංක 2.2. රෝග ව්‍යාප්තිය පිළිබඳ දත්ත

වගු අංක 2.3 : මොරටුව ප්‍රදේශයේ වාර්තා වූ අපරාධ හා මත් ද්‍රව්‍ය පැමිණිලි

වගු අංක 3.1: හඳුනා ගත් ගැටළු ප්‍රමුඛතා අනුපිළිවෙල

වගු අංක 5.1. මොරටුව ස්වභාවික සම්පත් ව්‍යාප්තිය

වගු අංක 5.2. බොල්ගොඩ ගඟ ආශ්‍රිතව දක්නට ලැබෙන සත්ත්ව විශේෂ

වගු අංක 5.3. බොල්ගොඩ වැව හා ලුනාව කලපුව ආශ්‍රිතව වර්ධනය විය හැකි කඩොලාන ශාක විශේෂ 18

වගු අංක 5.4. එහිදී බොල්ගොඩ ගංගාවේ ජල සාම්පල නිරීක්ෂණ වාර්තාව

වගු අංක 5.5 : සංචාරක පුරවරයන්හි සංචාරක නවාතැන් පහසුකම් ධාරිතාවය හා නවාතැන් ගන්නා ප්‍රමාණය

වගු අංක 6.1. මොරටුව මහනගර සභා ප්‍රදේශය තුළ පාසල් සංයුතිය.

වගු අංක 6.2. මොරටුව සංවර්ධන සැලැස්ම 2019-2030 තුළින් සංවර්ධනයට යෝජිත මාර්ග ප්‍රමුඛතාව

වගු අංක 6.3. අපේක්ෂිත ජල ඉල්ලුම 2030

වගු අංක 6.4 අපේක්ෂිත අපජල උත්පාදනය 2030

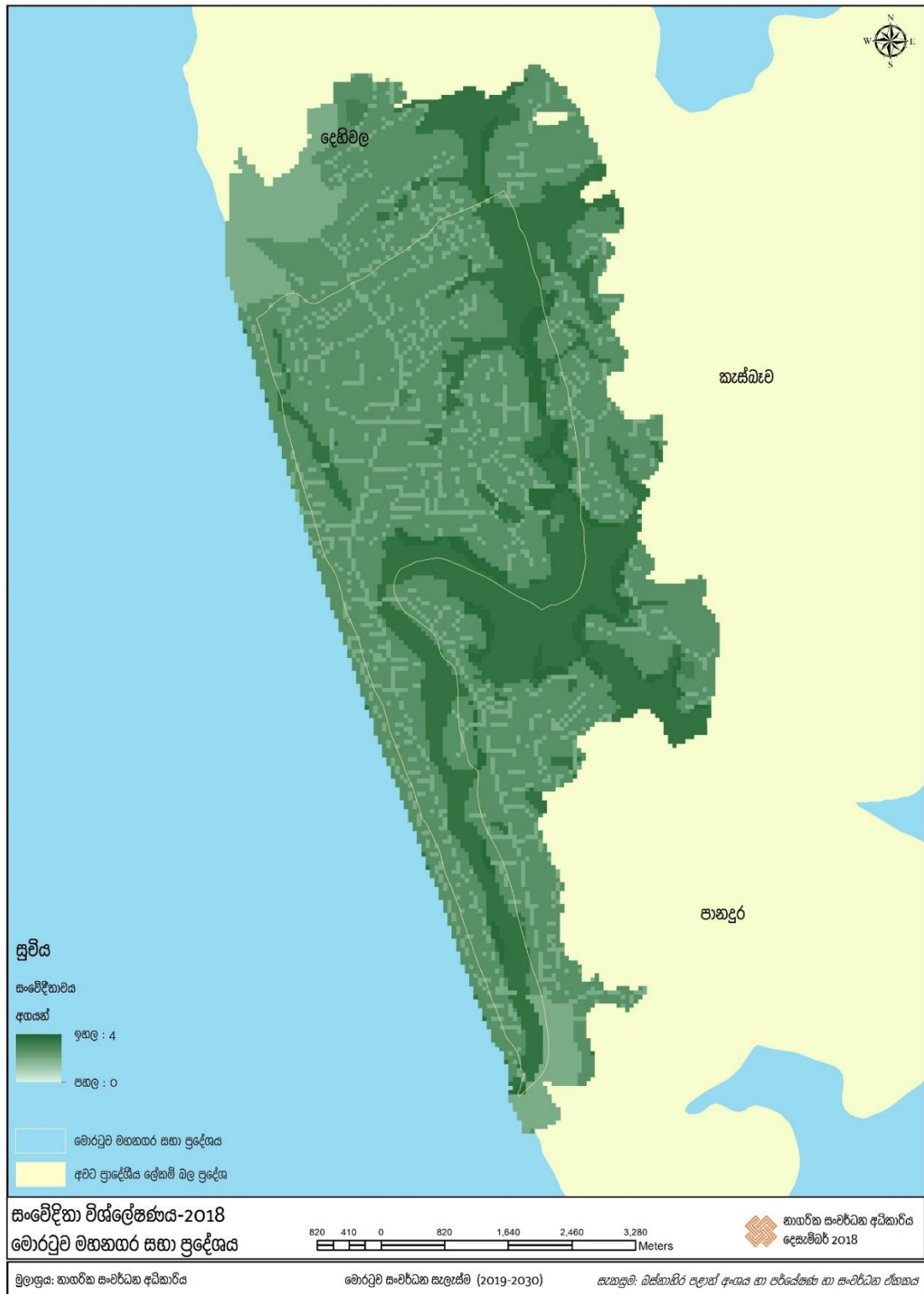
වගු අංක 6.5: ඇළ මාර්ග රක්ෂිතය

වගු අංක 6.6: යෝජිත දෘශ්‍ය ප්‍රවේශ කොරිඩෝ

වගු අංක 6.7: ආයතනික ව්‍යුහය

ඇමුණුම්

ඇමුණුම් අංක 1.- පරිසර සංවේදී විශ්ලේෂණය

ඇමුණුම් අංක 02 - බොල්ගොඩ ගංගාවේ ජල සාම්පල නිරීක්ෂණ වාර්තාවේ නිගමන

- I. ජලයේ අන්තර්ගත කාබනික අපද්‍රව්‍ය ක්ෂුද්‍ර ජීවින් විසින් වියෝජනය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වන ඔක්සිජන් ප්‍රමාණය නිරූපනය කෙරෙන දර්ශකය ලෙස ජෛවීය ඔක්සිජන් ඉල්ලුම හැඳින්විය

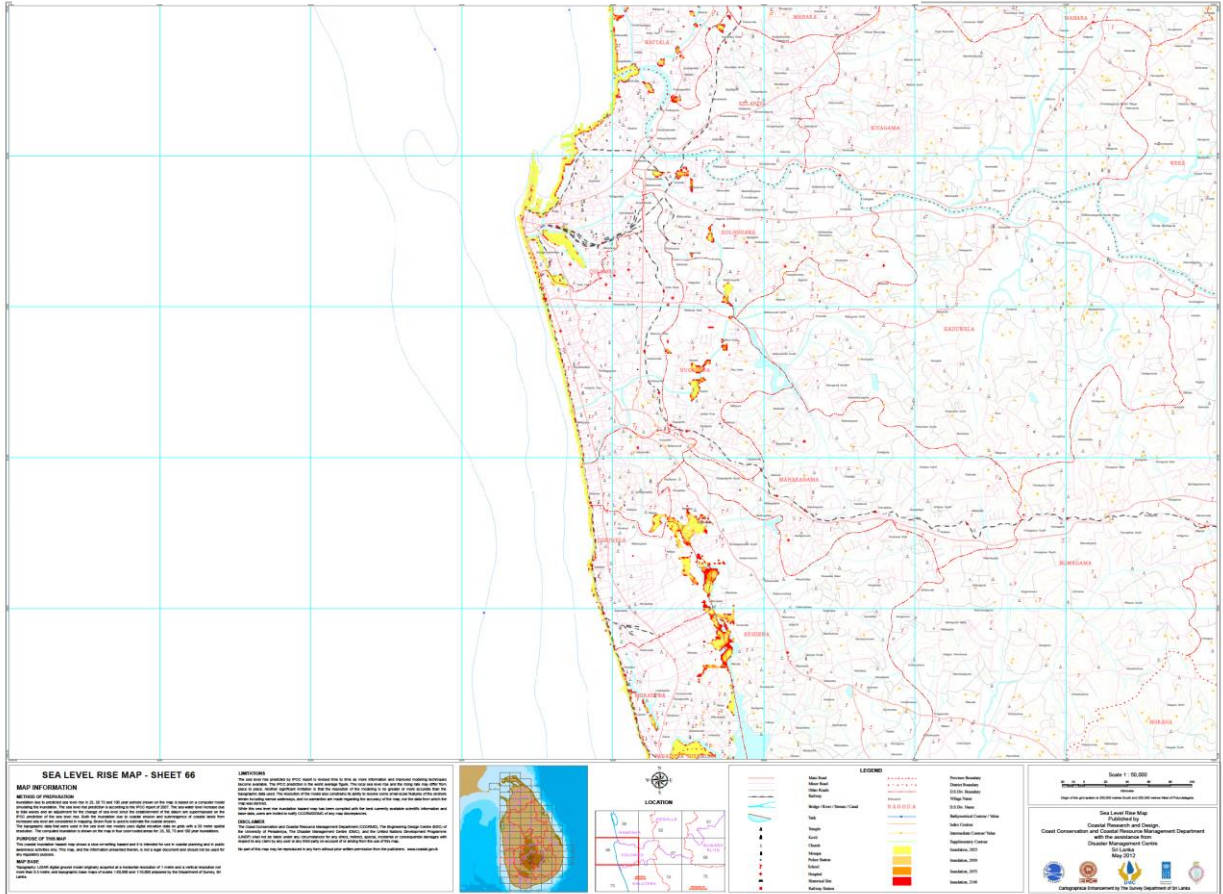
හැක. මේ අනුව ඉහත වගු අංක හි හඳුනාගෙන ඇති පරිදි බොල්ගොඩ ගංගාවේ ජලයෙහි ජෛවීය ඔක්සිජන් ඉල්ලුම ඉහල අගයන් දක්වන හෙයින් ජලයට කාබනික අපද්‍රව්‍ය විශාල ප්‍රමාණයෙන් අන්තර්ගත බව නිගමනය කල හැකි වේ.

II. ජලයේ අන්තර්ගත ඇමෝනියා හා නයිට්‍රයිට් වැනි කාබනික නොවන ද්‍රව්‍ය ඔක්සිකරණයටත් කාබනික ද්‍රව්‍ය වියෝජනය සඳහාත් අවශ්‍ය කරන ඔක්සිජන් ප්‍රමාණය රසායනික ඔක්සිජන් ඉල්ලුම යන දර්ශකය මඟින් හඳුනා ගත හැක. බොල්ගොඩ ගංගාවෙන් ලබා ගන්නා ලද ජල සාම්පල නික්ෂණය මඟින් ඉහත වගු අංක හි හඳුනා ගත් පරිදි ලීටරයට මිලිග්‍රෑම් 100 සිට 600 දක්වා අගය පරාසයකට විහිදී ඇති බවත් හා එය රසායනික ඔක්සිජන් ඉල්ලුම සඳහා වන සම්මත අගය වන (පානීය ජලය සඳහා) ලීටරයට මිලිග්‍රෑම් 10 ට වඩා ඉහල අපගමනයක් බැවින් එම ජලය පානීය කටයුතු සඳහා කිසිසේත් යෝග්‍ය නොවේ. තවදුරත් මෙලෙස ඉතා ඉහල රසායනික ඔක්සිජන් ඉල්ලුමක් පෙන්නුම් කරනා හෙයින්, ජලාශ්‍රිත ශාක හා සත්ත්ව විශේෂ ගහනයන්ට සෘජු සෘණාත්මක බලපෑම් ඇති කරන බව නිගමනය කල හැක.

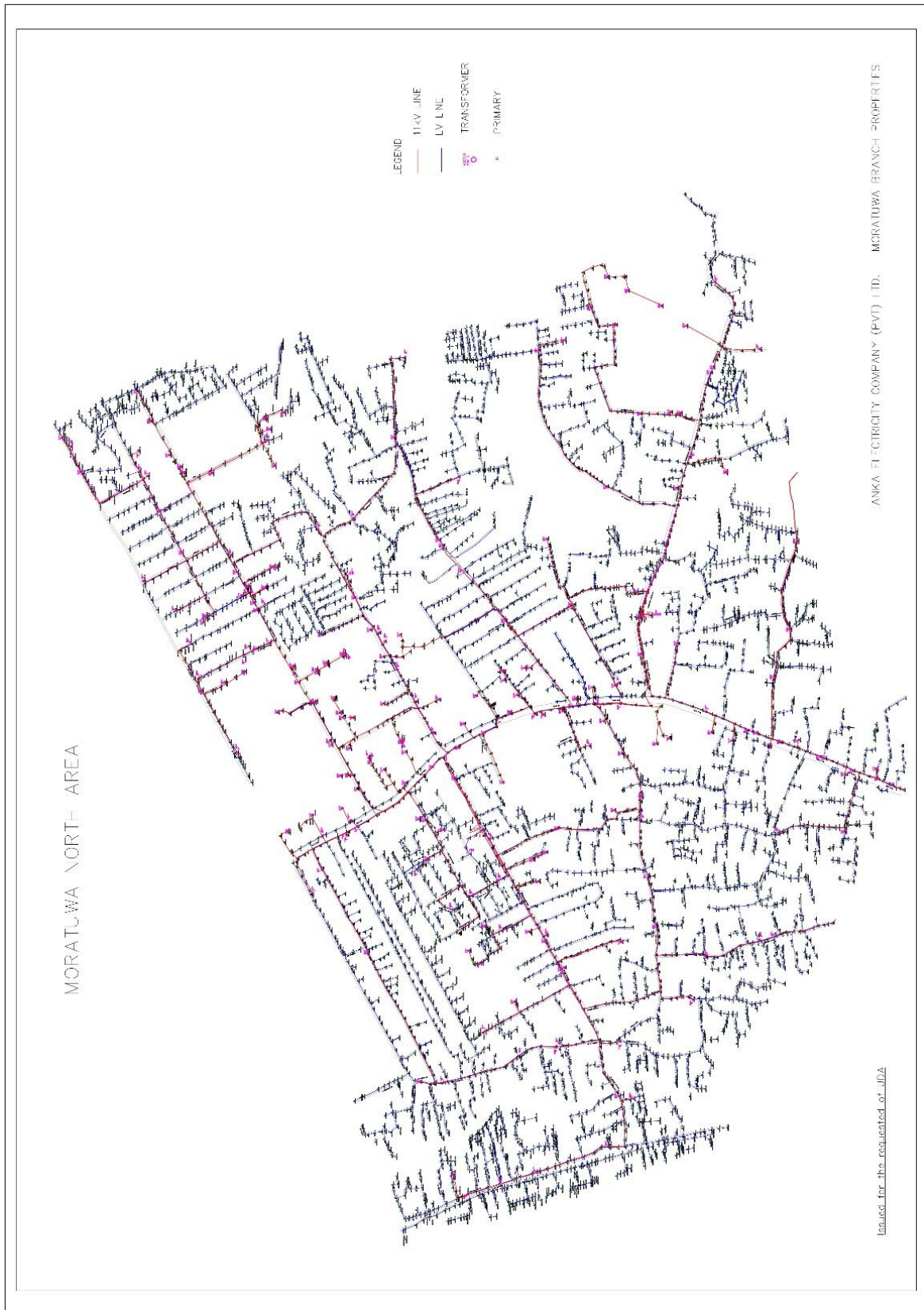
III. ජලාශ්‍රිත ශාක මඟින් නිෂ්පාදනය කරන ඔක්සිජන් ප්‍රමාණය හිඟ වූ විට ජෛවීය ක්‍රියාවලි සඳහා ජලයේ ද්‍රවික ඔක්සිජන් පරිභෝජනය කරනු ලබයි. එහෙත් බොල්ගොඩ ගංගාවේ ද්‍රවික ඔක්සිජන් ප්‍රමාණය එහි සම්මතය වන අවම වශයෙන් ලීටරයට මිලිග්‍රෑම් 3 යන්නට වඩා ඉහල බැවින්, ද්‍රවික ඔක්සිජන් ප්‍රමාණය ප්‍රමාණවත් බව නිගමනය කල හැක.

IV. ජලයේ අන්තර්ගත අවලම්භිත ද්‍රව්‍ය ලෙස කාබනික නොවන අංශු වන රොන්මඩ , මැටි යනාදියද කාබනික ද්‍රව්‍ය වන ඇල්ගී, බැක්ටීරියා හා කැලි කසල යනාදියද සලකනු ලබන අතර ද්‍රවික ඝන ද්‍රව්‍ය ලෙස කාබනික ද්‍රව්‍ය, ලවණ, කාබනික නොවන ද්‍රව්‍ය හා විෂ ද්‍රව්‍ය යනාදිය හඳුන්වනු ලබයි. මේ අනුව ජලයේ සමස්ත ඝන ද්‍රව්‍ය පරමය ඉහල ගිය විට ජලය සුපෝෂණය වීමේ වැඩි හැකියාවක් පවතී. ඉහත ජල සාම්පල නිරීක්ෂණයෙන් හඳුනා ගත් පරිදි බොල්ගොඩ ගංගාවේ ඝන අපද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණය සම්මත අගය වන ලීටරයට මිලිග්‍රෑම් 25 සිට 250 දක්වා අගය පරාසයට වඩා ඉතා ඉහල ප්‍රමාණයන්ගෙන් අන්තර්ගත වී ඇත. මේ නිසා බොල්ගොඩ ගංගාවේ ජලය සුපෝෂණය වීමට එක් හේතුවක් ලෙස මෙය දැක්විය හැක.

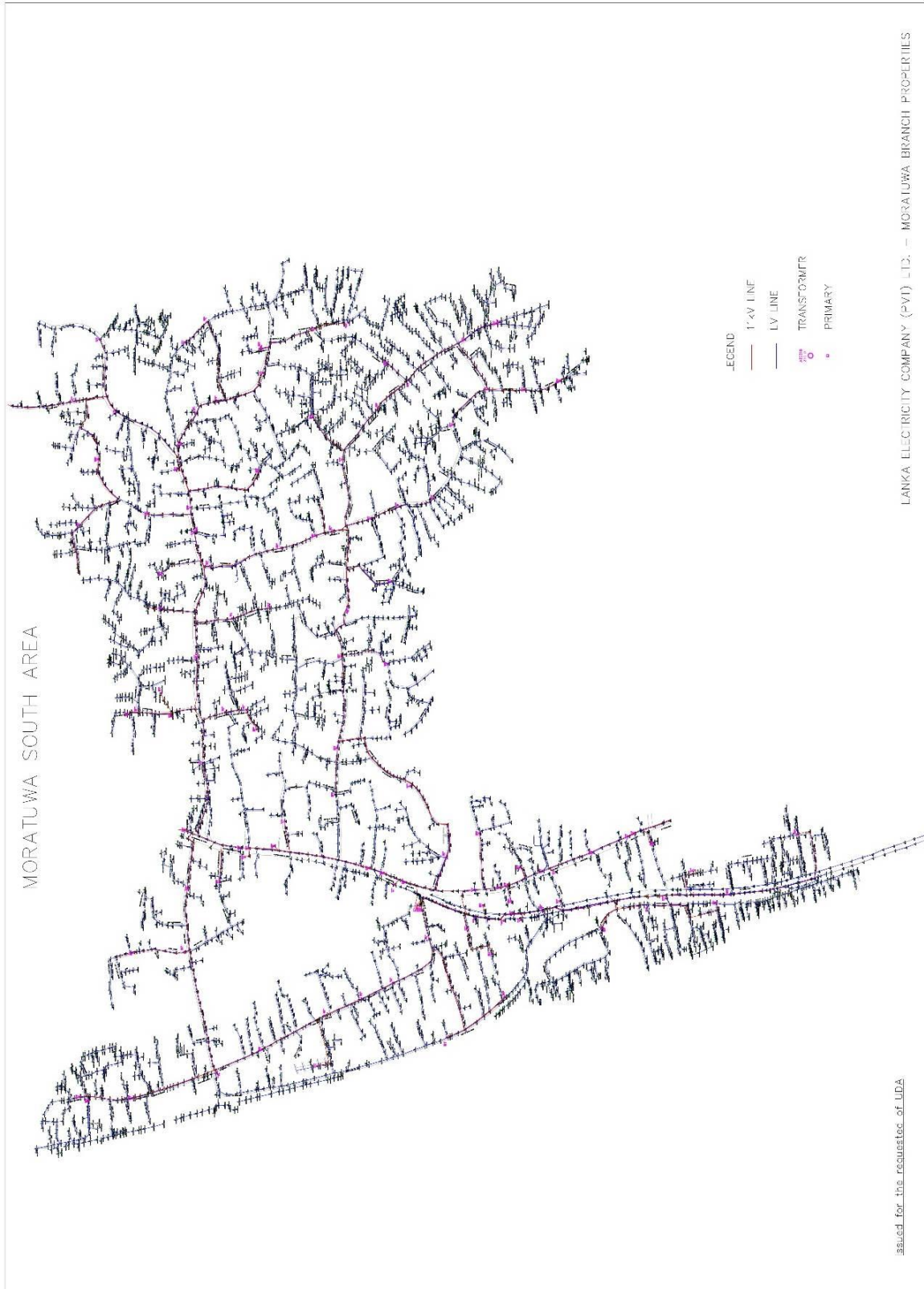
ඇමුණුම් අංක 03 - සාගර ජල මට්ටම ඉහළ යාම - 66 පත්‍රය හා 73 පත්‍රය

ඇමුණුම අංක 04- මොරටුව උතුර වීදුලි සැපයුම- 2017

මොරටුව දකුණ වීදුලි සැපයුම-2017

ඇමුණුම් අංක 5 - සුළං සංසරණ විශ්ලේෂණය හා නාගරික වායුධාරා කොර්ඩේ සැලසුම් කිරීම.

මේ සඳහා අනුගමනය කරන ලද පියවර පහත දැක්වේ.

1. නගරාශ්‍රිත සුළං රටාව අධ්‍යයනය
2. ප්‍රදේශයේ පවත්නා ස්වභාවික අවකාශයන් හා ජල පද්ධතිය එකිනෙකට සම්බන්ධ කරමින් ස්වභාවික වායු ධාරා නාළයන්(natural air duct) හඳුනා ගැනීම.
3. ප්‍රදේශයේ පවත්නා මාර්ග ජාලය සම්බන්ධ කිරීම මඟින් නිර්මාපිත වායු ධාරා නාළයන්(artificial air duct) හඳුනා ගැනීම.

ඉහත ප්‍රාථමික අධ්‍යයනයට අනුව හඳුනා ගත පරිදි මොරටුව නගරය සඳහා පහත දක්වා ඇති පරිදි වායු ධාරා ධුරාවලියක් නිර්මාණය කරන ලදී.

පළමු පෙළ වායු සංසරණ කොරිඩෝ - කිසිදු බාහිර අවහිරතාවයකින් හෝ බාධාවකින් තොරව සුළං සංසරණය වීම සඳහා, සමස්ත මොරටුව සැලසුම් ප්‍රදේශය හරහා දිවෙන වායු ධාරා කොරිඩෝ පළමු පෙළ වායු ධාරා කොරිඩෝ ලෙස හඳුන්වනු ලබන අතර මෙම කොරිඩෝ එකිනෙකට සමාන්තර වන ලෙස නිර්මාණය කෙරේ.

දෙවන පෙළ වායු සංසරණ කොරිඩෝ - ක්‍රමවත් වායු සංසරණ පද්ධතියක් නිර්මාණය කිරීම සඳහා පළමු පෙළ වායු සංසරණ කොරිඩෝ එකිනෙකට සම්බන්ධ කරමින් දෙවන පෙළ වායු සංසරණ කොරිඩෝ නිර්මාණය කෙරේ.

තෙවන පෙළ වායු සංසරණ කොරිඩෝ - නගරය තුළ ක්ෂුද්‍ර වායු සංසරණය ක්‍රමවත් වීම සඳහා පළමු හා දෙවන පෙළ වායු සංසරණ කොරිඩෝ එකිනෙකට සම්බන්ධ කරමින් තෙවන පෙළ වායු සංසරණ කොරිඩෝ නිර්මාණය කෙරේ.

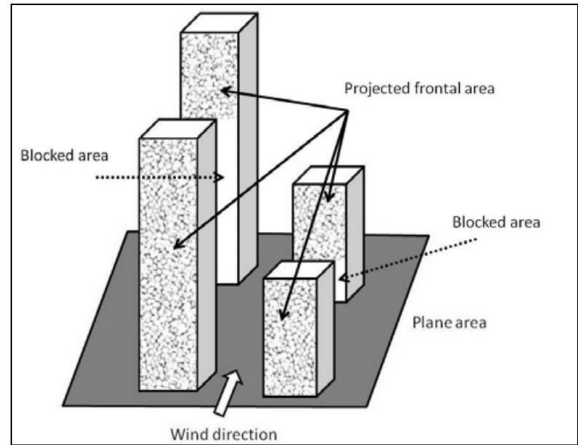
මෙලෙස හඳුනා ගත් වායු සංසරණ මාර්ගයන්හි නිරවද්‍යතාව තවදුරටත් තහවුරු කිරීම සඳහා මුහුණත් ප්‍රදේශ දර්ශකය (Frontal Area Index –FAI) ආශ්‍රයෙන් නගරාශ්‍රිත සුළං සංසරණය පිළිබඳව සමාකරණයක් (Urban Ventilation Simulation) සිදු කරන ලදී. තවදුරටත් මුහුණත් ප්‍රදේශ දර්ශකය මඟින් අදහස් වනුයේ අදාළ සැලසුම් තලය මත පිහිටා ඇති සියලුම ගොඩනැගිලි වල, සුළං හමායන දිශාවට මුහුණලා පිහිටන සමස්ත මුහුණත් වර්ගඵලය සහ සැලසුම් තලය අතර අනුපාතයයි. එනම්

$$\lambda_f = A_{\text{facets}} / A_{\text{plane}}$$

ඉහත ගණනය කිරීම සඳහා යොදා ගනු ලබන සැලසුම් ප්‍රදේශය 100මී×100මී කොටු සැලැස්මකට බෙදා පිළියෙළ කර ගනු ලබයි.

FAI > 1.0 යනු තෝරා ගන්නා ලද සැලසුම් තලය හරහා ගමන් කරන සුළං ගොඩනැගිලි මඟින් සම්පූර්ණයෙන්ම අවහිර වී ඇති බවය

FAI > 0.5 යනු තෝරා ගන්නා ලද සැලසුම් තලය හරහා ගමන් කරන සුළං ගොඩනැගිලි මඟින් අර්ධ වශයෙන් අවහිර වී ඇති බවය

නගරාශ්‍රිත සුළං සංසරණ පිළිබඳව සමාකරණය සඳහා යොදා ගන්නා ලද පරාමිතීන්(parameters) පහත දැක්වේ.

1. භූමි පරිභෝජන රටාව
2. NDVI විශ්ලේෂණය (Normalized Difference Vegetation Index)
3. ගොඩනැගිලි සනත්වය
4. ගොඩනැගිලි උස

ඉහත හඳුනා ගන්නා ලද පරාමිතීන් සහ මුහුණත් ප්‍රදේශ දර්ශකය අතර ඇති සබැඳියාව පදනම් කරගෙන නගරාශ්‍රිත සුළං සංසරණ සමාකරණය සිදු කරන ලදී. මේ සඳහා ලබා දෙන ලද අගයන් පහත දැක්වේ.

Parameter	Correlation Regional Level	Correlation Pixel Level
NDVI	-0.674	-0.449
BD(Building Density)	0.603	0.522
BH(Building Height)	0.527	0.383
Parameter	Description	Average FAI with 8 directions
Land use type	Residential	0.254
	Commercial, business, institutions & offices	0.305
	Industrial	0.239
	transportation	0.15
	Vacant development land	0.191

අවසාන වශයෙන් ඉහත එක එක දර්ශකය සඳහා ගණනය කර ගනු ලැබූ FAI අගයන්ට අදාළව සර්ෂණ අගයන්(Friction Value) පහත පරිදි ලබා දී, **Least Cost Path** විශ්ලේෂණයක් මඟින් හඳුනා ගනු ලැබේ.

අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵලය.- කොරලවෙල්ලේ සිට එගොඩ උයන දක්වා වූ මිශ්‍ර නේවාසික කලාපයෙහි, බොල්ගොඩ ගංඟාව සහ වෙරල තීරය එකවර දර්ශනය වන ලක්ෂ්‍යයන් හඳුනාගෙන එමඟින් දෘශ්‍ය කොරිඩෝ නිර්මාණය සඳහා ඇති ශක්‍යතා හඳුනා ගැනීම.

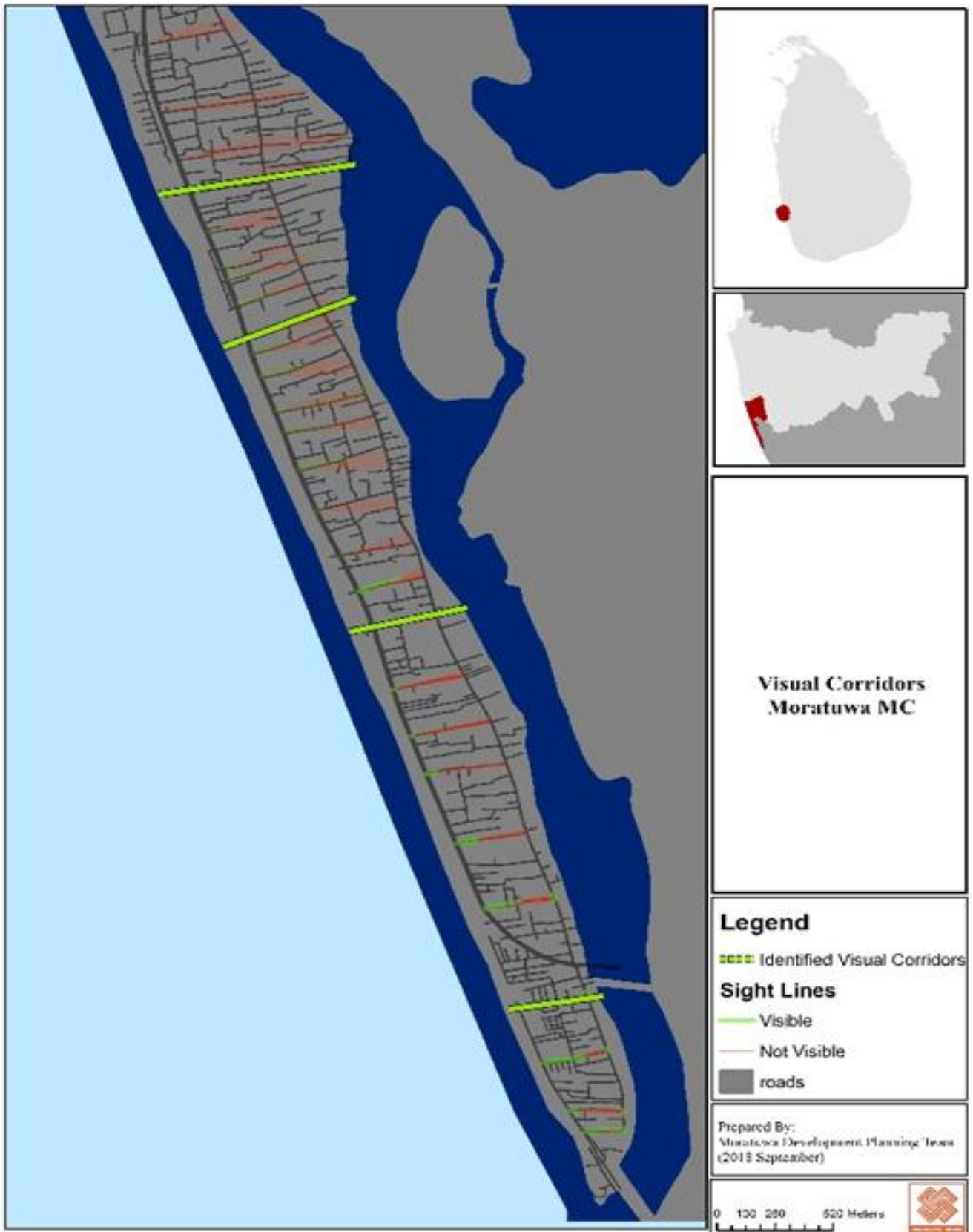
පියවර

- දැනට පවත්නා මාර්ග ජාලය සහ ගොඩනැගිලි වල ව්‍යාප්තිය අධ්‍යයනය
- එමඟින්, ගාලු පාරේ සිට බොල්ගොඩ ගඟ හා මුහුද එක වර දර්ශනය වන හෝ අර්ධ වශයෙන් දර්ශනය විය හැකි ස්ථාන හඳුනා ගෙන ක්ෂේත්‍ර වාරිකා මඟින් එම හඳුනා ගත් ස්ථානයන්හි යෝග්‍යතා අධ්‍යයනය
- එලෙස හඳුනා ගත් ස්ථාන දෘශ්‍ය ස්ථාන ලෙසද, බොල්ගොඩ ගංඟාව සහ වෙරල තීරය ඉලක්කගත ලක්ෂ්‍ය ලෙසද සලකා දෘශ්‍යතා විශ්ලේෂණය සිදු කරන ලදී. තවදුරටත් උන්නතාංශය හා ගොඩනැගිලි වල ත්‍රිමාණ තලයන් යොදා ගන්නා ලදී.
- ඒ ආකාරයට පිළියෙළ කර ගන්නා ලද සිතියම් අංක 1 මඟින් දැක්වේ.
- මෙහි දැක්වෙන කොළ පැහැති රේඛා දෘශ්‍ය රේඛා ලෙසද, රතු පැහැති රේඛා දෘශ්‍ය නොවන රේඛා ලෙසද හඳුනා ගත හැකි වේ.
- අවසාන වශයෙන් විශ්ලේෂණය තුළින් හඳුනා ගත් ස්ථාන අතරින් වඩා යෝග්‍ය ස්ථාන, එනම් වර්තමාන භෞතික ව්‍යුහයට හානි නොවී හෝ හානිය අවම වන පරිදි සංවර්ධනය කිරීමට උචිත මාර්ග ක්ෂේත්‍ර නිරීක්ෂණයන් තුළින් හඳුනා ගන්නා ලදී.

දෘශ්‍යතා විශ්ලේෂණය

දෘශ්‍ය ප්‍රවේශන කොරිඩෝ

අමරසේකර ටී.ඒ.පී.එස්. ජයපාල එච්.එස්. (2003). A STUDY ON THE STATUS OF FURNITURE MANUFACTURING. කොළඹ: ජයවර්ධනපුර විශ්ව විද්‍යාලය.

ආචාර්ය සමරසේකර එස්. (2017). Socio-ecological review of Bolgoda Lake in Sri Lanka. *International Journal of Humanities and Social Science Research*, 3(10), 36-43.

කෝට්ටේගොඩ එස්.බී.බී. (2015). ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර නව නගරයේ උපනාගාරික වාණිජ න්‍යෂ්ටි වර්ධනය. කොළඹ

ජගත් සංචාරක සංවිධානය. (2018). *UNWTO Tourism Highlights 2018 Edition*.

මොරටුව මහ නගර සභාව. (2017). මොරටුව මහ නගර සභාව බස්නාහිර පළාත- ශ්‍රී ලංකාව. Retrieved 2019, from <http://moratuwa.mc.gov.lk>

වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව. (2017, පෙබරවාරි). වනදිවි තෙත් බිම්. වනජීවී රක්ෂිත ජාලය තුළ පිහිටි තෙත්බිම් පිලිබඳ වාර්තය , p. 25.

ශ්‍රී ලංකා සංචාරක සංවර්ධන අධිකාරිය. (2017). වාර්ෂික සංසන්දන වාර්තාව 2017. කොළඹ: ශ්‍රී ලංකා සංචාරක සංවර්ධන අධිකාරිය.